

מבית עלוני השבת



שלה	ער"ש	מו"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים	7:12	8:30	8:43	9:05
בני ברק	7:28	8:33	8:41	9:03
חיפה	7:21	8:35	8:45	9:07
אשדוד	7:28	8:33	8:41	9:03
בית שמש	7:11	8:31	8:42	9:04
קרית גת	7:29	8:32	8:42	9:04

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג



דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018
 דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

אם נא מצאתי חן בעיניך...ועשית עמדי חסד ואמת

זמני כניסת ויציאת השבת
 לשב"ק זו

זמני היום

העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת
ירושלים	7:13	8:31	9:05	תל אביב	7:28	8:33	9:03
אשדוד	7:28	8:33	9:03	אנטוורפן	9:44	11:16	16:11
מנשסט	9:27	11:08	08:11	וינה	8:44	10:04	10:12
מונטריאול	8:32	9:45	9:59	טורונטו	8:48	9:58	10:15
לייקוואד	8:15	9:20	9:42	בלטימור	8:21	9:26	9:49
לוס אנג'לס	7:53	8:52	9:20	סאן פאולו	5:11	6:06	6:42

זמני היום לשב"ק זו

זמני היום

שלה בחו"ל בהעלאתך	הנץ	סו"ש	סו"א	הצות	מנחה	מנחה	פלג	שקיעת
ירושלים	5:29:19	9:05	10:17	12:41:03	1:18	4:53	6:23	7:52:47
תל אביב	5:35:17	9:09	10:20	12:42:52	1:19	4:53	6:22	7:50:25
חיפה	5:32:26	9:07	10:18	12:41:59	1:18	4:53	6:23	7:51:31
אנטוורפן	5:26:42	9:35	10:58	1:44:17	2:26	6:35	8:19	10:01:50
לונדון	4:42:56	8:52	10:15	1:02:31	1:45	5:54	7:38	9:22:05
מנשסט	4:39:45	8:55	10:20	1:11:02	1:54	6:10	7:56	9:42:16
וינה	4:54:11	8:55	10:15	12:56:38	1:37	5:39	7:19	8:59:04
ציריך	5:29:13	9:28	10:48	1:27:50	2:08	6:08	7:47	9:26:26
מונטריאול	5:05:40	9:00	10:19	12:56:17	1:36	5:31	7:09	8:46:53
טורונטו	5:36:13	8:27	10:04	1:19:32	1:59	5:50	7:27	9:02:49
ניו יארק	5:25:12	9:11	10:27	12:58:05	1:36	5:23	6:57	8:30:57
לייקוואד	5:28:04	9:13	10:28	12:58:53	1:37	5:22	6:56	8:29:42
בלטימור	5:40:19	9:24	10:39	1:08:29	1:46	5:30	7:04	8:36:38
שיקאגו	5:15:40	9:04	10:20	12:52:32	1:31	5:20	6:55	8:29:23
לוס אנג'לס	5:42:14	9:18	10:30	12:55:02	1:32	5:08	6:38	8:07:49
סאן פאולו	6:47:55	9:28	10:21	12:08:28	12:38	3:16	4:23	5:29:02
מלבורן	7:35:45	9:58	10:46	12:22:00	12:52	3:09	4:09	5:08:15

לוח הלימוד היומי לשבוע הבא, נא להזכיר את הנשמות שלא הניחו אחריהם זש"ק

הלימוד היומי

יום	תאריך	דף היומי	דף היומי	משנה יומית	משנה יומית	הלכה יומית	עמוד יומי	רמב"ם
ז'	יש סיון	ו	כג	א, יב-יג	תקנז-ל-אד-א	חלק ג' קכא:	טומאת צרעת י"ד	פרק יומי
א'	כ סיון	ז	כד	א-ב, יד-א	תקלא, ב-ד	חלק ג' קכב.	טומאת צרעת ט"ו	
ב'	כא סיון	ח	כה	ב, כ-ג	תקלא, ה-ז	חלק ג' קכג:	טומאת צרעת ט"ז	
ג'	כב סיון	ט	כו	ב, ד-ה	תקלא-ב, ח-ב	חלק ג' קכג.	משכב ומושב א'	
ד'	כג סיון	י	כז	ב, ו-ז	תקלא, ג-א	חלק ג' קכג:	משכב ומושב ב'	
ה'	כד סיון	יא	כח	ב, ח-ט	תקלא-ד, ד-א	חלק ג' קכד:	משכב ומושב ג'	
ו'	כה סיון	יב	כט	ב, ג, י-א	תקלא-ה, ב-א	חלק ג' קכד:	משכב ומושב ד'	

לוח ימי הזכרון של יהודים שלא הניחו זש"ק

ימי זכרון

י"ט סיון	ר' משה יצחק ב"ר צבי נכמילר
י"ט סיון	מרת איטא ב"ר ישראל
כ' סיון	מרת חנה ב"ר חיים ברוך ווייסברג
כ"א סיון	מרת חנה ב"ר מנחם הלוי גוטליב
כ"א סיון	הג"ר דוד מנחם מאניש בהג"ר אברהם יהושע העשיל
כ"א סיון	הג"ר עמרם צבי בהג"ר יקותיאל יהודא גרינוואלד
כ"א סיון	ר' יצחק ב"ר חיים יאקאב
כ"א סיון	ר' משה יהודה לייב ב"ר אהרן
כ"ב סיון	הג"ר יצחק שלמה בהג"ר אברהם צבי "חוג חתם סופר" אונגר
כ"ב סיון	רבי משה ירוחם ב"ר מנחם מענדל מקאצק
כ"ב סיון	ר' אברהם ב"ר שמואל פרנקפורט
כ"ב סיון	ר' שמואל דוד ב"ר אריה לייב הורוביץ
כ"ב סיון	מרת כוכבה ב"ר שמואל
כ"ב סיון	הב"ח חיים ב"ר יהושע הברפלד
כ"ג סיון	ר' יעקב ב"ר נחום יצחק הלפרין
כ"ג סיון	מרת גיטל ב"ר מיכאל
כ"ד סיון	ר' יוסף ב"ר חיים
כ"ד סיון	ר' מרדכי ב"ר משה יצחק פרידמאן
כ"ד סיון	ר' מרדכי צבי ב"ר יצחק אשר
כ"ד סיון	ר' סעדיה ב"ר יהודה
כ"ד סיון	ר' שמואל אליעזר ב"ר זאב
כ"ד סיון	מרת אסתר דבורה ב"ר אליהו יהודא ליב קליין
כ"ד סיון	מרת דינה בת ציון ב"ר שמואל שרגא פייבל
כ"ד סיון	מרת חוה ב"ר זאב
כ"ד סיון	מרת שאנא ב"ר יצחק אייזיק
כ"ד סיון	הב"ח שמואל מנחם ב"ר משה אהרן
כ"ד סיון	הב"ח אלטא ח"י רחל לאה ב"ר זאב
כ"ד סיון	הב"ח אסתר פרידא ב"ר יצחק שלמה
כ"ד סיון	הב"ח חנה גיטל ב"ר ישראל
כ"ה סיון	ר' אליעזר ב"ר דוד
כ"ה סיון	ר' יצחק ב"ר חיים הלוי
כ"ה סיון	ר' משה טובי ב"ר שלמה
כ"ה סיון	ר' פנחס ב"ר שמואל הלוי
כ"ה סיון	ר' צבי יוסף ב"ר שמואל יעקב מיסקי
כ"ה סיון	ר' ראובן ב"ר שאול באדנער
כ"ה סיון	ר' שלמה שמחה ב"ר יוסף
כ"ה סיון	מרת טוביא גיטל ב"ר הערשל
כ"ה סיון	הב"ח יעקב אשר ב"ר רפאל גרנות
כ"ה סיון	הב"ח שאול ב"ר משה שאו

תורמים למען חסד של אמת וזוכים ליטובות!

אברכי כולל "שומע תפילה" יתפללו עבורכם 40 יום רצופים בכותל המערבי בעת רצון בחצות הלילה
למסירת שמות לתפילה חייגו: 0722-81-85-82

לעדכון שמות, ולתרומות: 0722-81-85-82 או באמצעות אתר "שומע תפילה" www.tfilot.org | לקבלת העלון בדוא"ל: shtfila@gmail.com

השלמה הסדרה המבקשת בכל בית ישראל! המשתתפים "שבת טיש" בהנחות הספרים

גיליון מס' 356

פרשת שלח, י"ט בסיון תשע"ט

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

שלח-לך אנשים (יג, ב) - ראשי תבות אש"ל, אכילה שנה לוויה, ואת שלשתם צריך לקיים במקלחים ובאים אליה. (מגדנות לחזקיהו)

סופי התבות שלח לך אנשים הם חכם, מפני שאוירה של ארץ ישראל מהכים. (יושיע ציון)

שפט ברחוקי (יג, ה) - רמז יש כאן לדינים, שצריכים הם להיות בני חורין בשעה שהם שופטים ודינים את הדין, ולקיים את הנאמר 'לא תגורו מפני איש'. (בו פורת יוסף)

וינאל בריסוף (יג, ז) - אמרו חז"ל, שאין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף. ומרמז בפסוק זה, מתי יבוא המשיח וינאל? כאשר בריסוף, כאשר יוסיפו להרבות בניים. (יד משה)

ויקרא משה להושע ברנין יהושע (יג, טז) - מדוע השתנה השם מהושע בצירי ליהושע בקבוץ? מפני שכל שנוי השם היה כדי שלא ישפע יהושע מקבוץ המרגלים נגדו. (כח הכהן)

עלו זה בנגב ועליהם את-ההר (יג, יז) - מפרש רש"י: הנגב הוא פסלתה של ארץ ישראל. רמז יש כאן לאדם, שאם יסתפק בפסלת ולא ירדף אחרי התענוגים יזכה לכתרה של תורה, כי את ההר בגימטריה תורה, וזה מה שאמרו חז"ל הרוצה להחכים ירדים, דהיינו הרוצה להחכים יסתפק במעט כמו הנגב שיש בה מעט. (מדרשו של שם)

ויהם קלב (יג, לו) - הסמ"ך גדולה על פי המסורה, לרמז על קלב שהצליח בהקמתו להשתקם ו' רבוא מישאאל, על ידי שהתחכם לדבר נגד משה ובסוף ספר בשבחו ובשבחה של ארץ ישראל. (אור החמה)

ויבכו העם בפילה ההוא (יד, א) - חז"ל אמרו שזה היה כליל תשעה באב, והיה ליל אכל לדורות, ורמז לזה שהתבות בפילה ההוא בגימטריה ליל ט' אב. (מנחת כהן)

מוציא דבת-הארץ (יד, לו) - ראשי תבות מדה, כי המרגלים נדונו מדה כנגד מדה, הם חטאו בלשונם והוציאו את דבת הארץ רעה, ונשתרבה לשונם ומתו בגביון. (כסא רחמים)

ספורים בפרשה

טובה הארץ מאד מאד (יד, ז)

באוצר גנזיו של רבי שמואל מסלונים, היתה קפסת טבק של רבי אברהם מקליסק, מאבות הישוב היהודי המתחדש בגליל, ומפיון שחבה יתרה היתה לו לחפציו של צדיק זה, היתה הקפסה תמיד תחת ידיו ולא עזבה מימיו. פעם נעלמה קפסת הטבק ולמרות החפושים הרבים שנערכו, לא עלה ביד המחפשים למוצאה, והרבי הצטער מאד על אבדתה. לימים, נקלע החסיד רבי זליג לידר לבית אחד ממפריי בארץ הקודש, ולתדהמתו ראה את קפסת הטבק של רבו מנחת אצלו. התברר, כי הלה לא עמד בנסיון וחדד את הקפסה לעצמו. בקש ממנו רבי זליג את הקפסה, והלה שמח מאד שיוכל להשיב את האבדה לבעליה ולהרנין את לב רבו. נסע רבי זליג אל רבו בחוץ לארץ, ובשמחה הגיש לו את הקפסה וספר לו כיצד הגיעה לידו, אך מה הפתע רבי זליג לשמע מרבו, שאינו חפץ בקפסה והוא יכול להשאירה אצלו, והסביר: "הרי בכל פעם שהקפסה תראה, נזכר במעשיו של יהודי מארץ ישראל שנכשל בגנבתה, ואיני רוצה שתצא חלילה, דבה רעה על יהודי מארץ הקודש".

הגנו ועלינו אליהמקום אשר-אמר ה' בי חטאנו (יד, מ)

ה"אמרי אמת" מגור, בקר פעם אצל רבי דוד מקליץ, תלמידו של רבי יחיאל מאלפסנדר. בשיחתם הגיעו אל דוד המדבר ועל חטא המרגלים, ותוך כדי שיחה שאל ה"אמרי אמת": "הרי אמרו חז"ל, ששערי תשובה לא ננעלו, תמה אני אם פו, למה לא התקבלה תשובת העם שאמרו 'הגנו ועלינו, בי חטאנו'? השיב רבי דוד: "מתי תשובה אינה חוזרת ריקם? כאשר האדם מפיר בחטאו וחוזר בתשובה שלמה. אולם העם שבמדבר לא אמר 'הגנו ועלינו בי חטאנו', אלא אמר 'אשר-אמר ה' בי חטאנו', ומשמעות דבריהם היא, שלא הודו בחטאם אלא רק ה' אמר שחטאנו, ורק מפני זה אנו חוזרים בתשובה, ומפני שלא היתה כאן תרטה אמתית, לא התקבלה תשובתם". התפעל ה"אמרי אמת" מהפירוש הקולע, ואמר למקוריו: "ראו נא, כך צריך ללמד ולפרש פסוק בתורה".

למען תזכרו (טו, ט)

אחרי פטירת ה"צמח צדק" מליובאוויטש, ישבו פעם בניו ושוחרו על גדלות אביהם. בין הדברים, ספר בנו וממלא מקומו, המהר"ש מליובאוויטש: "פעם ישבתי ועסקתי בסגיה חמורה יחד עם אחד מגדולי הרבנים, והתמקשנו בהבנת הדברים. לפתע יצא אבא מחדרו, נגש אלינו והסביר לנו את הדברים בטוב טעם ודעת, עד שאורו עינינו. בטוהים היינו שזה עתה למד אבא את הענין, אך פשטים להסביר אמר לנו, שזה שלשים וחמש שנה שלא הררה בענין זה". עוד בלם תמהים על כך זכרנו המפלא של ה"צמח צדק", ובנו המהר"ל מקפוסט, אמר: "יותר ממה שאני מתפעל מזכרונו הפביר של אבא, מתפעל אני שזכר שבמשך שלשים וחמש שנה לא חשב בענין זה. מפאן אנו למדים, שכל מחשבותיו במשך כל אותן שנים ארכות היו שמורות בזכרונו, ויודע היה בדיק מה חשב כל אותן שנים ומה לא עלה על מחשבתו".

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי' ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי'

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 7.12 צאת השבת 8.30 רבנו תם 9.05

לבלת הגיליון והנחמות
5806777@gmail.com :ל'אוי

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכור הרבים שנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אחיו. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אביה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט. ולרפואת: החבור גבראל זנטי בן חנינה שיחי', חזקיה בן כפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושח"י

היה היה

ויעלו בנגב ויבא עד־חברון

למה נאמר תחלה בלשון רבים 'ויעלו בנגב' ולאחר מכן 'ויבא עד־חברון' בלשון יחיד? מפרש רש"י: "כלב לבדו הלך שם ונשתטח על קברי אבות שלא יהא נסת לחבריו להיות בעצתם". מערת המכפלה שבה נטמנו האבות הקדושים, היה מקום תפלה עוד מהדורות הקדמונים, ולשם פנה כלב כדי להציל מעצת מרגלים. גם הרמב"ם בקר במערה בבקורו בארץ ישראל בשנת ד'תתקכ"ו, וקבע את יום תשעה באדר מרחשון ליום טוב לו ולזרעו אחריו, מפני שבו זכה לעמד במערה ולהתפלל, וכן מספר רבנו עובדיה מפרטנוג'א ועוד רבים. במאות השנים האחרונות, נמנעה מהיהודים הגישה אל המערה, והתר להם לעלות רק עד המדרגה השביעית שנגרם המדרגות החיצוני הסמוך למערה שקבר אינו קיים כיום. מעטים זכו להכנס באותן שנים אל תוככי המערה כדי להשתיר תפלה וצקון לחש על קברי האבות, אך הדברים נעשו בחשאי ובהתחששות שמא יבטל להם.

לפני כ-140 שנה, בסיון תרל"ה, עלה לירושלים אחד מגדולי רבני הנגרה, רבי מרדכי אליעזר ובר שהתפרסם בכינויו 'הרב מאדא', והוא אבי משפחת ובר הענפה שבארץ ישראל. איש קדוש היה הרב מאדא ומגדולי הלוחמים למען ציונה של ירושלים וקדשתה. מדי שנה, נוהג היה לנסע בשלהי ימי הקיץ לעיר הקדש חברון, ושם היה שוהה עד אחר יום הכפורים, מפני שהשתוקק להתפלל את תפלות הימים הנוראים בעיר האבות, ולקרוא חג הספות היה שב לירושלים וחגג פה את חג הספות. מארחו בחברון היה החסיד הנודע רבי שמעון הויזמן, שהיה מחשובי העיר חברון ומפרנסיה, ואף ערביי העיר ונכבדיה היו ממוקריו, ובהם גם אנשי הדת המסלמיים שבעיר. בפרס הימים הנוראים של שנת תרנ"ד, הביע הרב מאדא את משאת נפשו בפני מארחו רבי שמעון, כי רצונו עז לומר את הסליחות של ערב יום הכפורים במערת המכפלה, והוא מוכן לשחד בקמזון רב את המקנים על המערה כדי שיתירו לו את הדבר. ידע הרב מאדא שספקו יש בדבר, אולם הוא השתוקק בכל מאודו לשפך תחנון בקברי האבות וידע שהתפלה במקום יכולה לבקע וקיעים ולהחיש ישועה לכלל ולפרט. כששמע רבי שמעון את הבקשה, הרהר מעט והבטיח לרב לבדק אם יעלה בידו להסדיר את הבקור החשאי והמסכן, חדשי אלול ותשרי הם ימי כפורי ענבים, ומכיון שרב תושבי חברון הערבים באותם ימים היו בעלי פרס ענבים, היו לנים בכרמיהם בתקופת הבציר והעיר היתה מתרוקנת אז כמעט לחלוטין. בקש רבי שמעון לנצל את ההזדמנות ושחד את אחד השומרים של המערה שהיה ממפרייו, והעניק לו לירה תרמית זהב, כדי שישלח את השומרים האחרים ללון בפרס והוא ישמר לבדו באותו לילה. סמוך ליציאתם, טבלו הרב ורבי שמעון במקנה טהרה והכינו עצמם בסלודין לפניסה אל הקדש פנימה, ולקחו בידם גרות וספרי סליחות. את דרכם אל המערה עשו בדרך שקלתון כשהם לבושים כש"חים מסלמים מבדדים.

רבי שמעון היה איש אמיץ העשוי ללא חת, אך הרב לעמדתו רעד כעלה נדף וברכיו כשלו זה בזה. בדרך, הביטו עליהם שומרי העיר ואחד אמר לחברו בערבית: "ראה נא את שני האנשים האלו. דומים הם עלי בשני גנבים השוחרים לטרף באישון לילה". הביט בהם השומר השני ונער בפחדו: "האם אינך רואה כי ש"חים מבדדים הם אל?" רבי שמעון שמע את חלופי הדברים, והודה לה' בלבבו על כך שהרב לא מכיר את השפה הערבית, אחרת ודאי היה רועד שבשעתים וזהותם היתה מתגלית על נקלה. בבוזאם אל מערת המכפלה, הכניסם השומר המשחד פנימה, סגר עליהם את הפתח ונתן להם זמן של שעה אחת לתפלה. בדקו הרב ורבי שמעון את המקום, ראו בו את ההיכלות של האבות הקדושים, ונלוו בו נקב באדמה שעליו היו סודגי ברזל והוא פתח המערה שתחתיהם. שלשלו השנים את פתקאותיהם בחור, ועמדו שם לומר סליחות ברגשי קדש, אך לפתע, הגיח מעליהם עוף גדול שרבים כמוהו מצויים בחברון, וקרקרק בקול גדול ומפחיד שהעריד את שני המתפללים שהיו שקועים באמירת הסליחות בדבקות. הקול הדהד במקנה הגדול והריק שמעל המערה, וקריאת העוף הצטלצלה באזניהם והכפלה בעצמתה בתהודה עזה, עד שאימה נפחד נפלו על הרב וכמעט שהתעלף במקום. מהרו השנים לצאת מהמערה, אולם מרב חפזון שכח הרב את ספר הסליחות שלו במקום, ולקמרת התפרסם בעיר חברון כי יהודים בקרו בלילה במערה. הערבים נעשו ורעשו, אך לא הצליחו לגלות מי הם המבקרים. בינתיים הגיע יום הכפורים והרב מאדא ספר אחר כך, שממיו לא חש בתפלה בה מרוקמת כפי שחש באותה שנה ביום הקדוש, מעין התפשטות הגשמיות. מיד במוצאי היום הקדוש עזב הרב את חברון, בחשש שמא יבטל לו.

זמן קצר לאחר מכן, בקר ר' שמעון הויזמן בירושלים וספר את הדברים לידידו ר' חיים המבורגר מיקירי ירושלים, וכששמע את הספור הנפלא בקש גם הוא להכנס אל המערה. הלך להתיעץ עם רבי שניאור זלמן מלובלין בעל "תורת חסד", וכששמע את ההצעה אמר לו בפסקנות: "חלילה לך מעשות זאת. יש בזה סכנת נפשות של ממש ואין בכך שום מצות עשה ולא חיוב מדרבנן", והזהיר את השנים לבל יכניסו עצמם לידי סכנה ולא ישוּבו לעשות בן יותר לעולם.

מאורות

הנאמן רבי יהודה בריעטר מפס ז"ל ליום ההולוא י"ט בסיון תצ"ז

מפארי משפחת בריעטר המיקחת מגרשי קשטיליה, וממשפחתו של ה"אור החיים" הקדוש. גאון ופוסק שנערץ על בני דורו וכנהו "רבי אלפביר" - הגדול. ספרו עליו נסים ונפלאות, ואמרו שזכה לגלוי אליהו. החיד"א מספר עליו שהשקד על ידי שליט מרוקו האכזר לגוב האריות, אך יצא משם בריא ושלם בדרך נס. מאז החלו אף הנקרים להשבע בשמו, ומי שהיה נשבע לשקר לא היה משלים שנתו. עוד בחייו ארע פעם, שיהודי אחד כפר בשתפו הגוי על הפסד שנתו לו, והשביע אותו בשטמו של רבי יהודה בריעטר, ובשעה שערך לכבודו, נשרף כל הבית יחד עמו ועם כל בני ביתו. בשנת תנ"ח מנה לדין בעירו, ולאחר שנרדף עבר למקנס ושב בשנת תס"ד לפס. לא רצה להנות מקפת הצבור, והיה מתפרנס ממלאכת הצורפות, אך לאחר שהיה מרויח די מחסורו, לא היה מקשיף במלאכתו ולא הסכים לקבל מלאכה חדשה, עד שאזלה הפרוטה מפיסו. נכתב עליו לפני פחות ממאה שנה: "ועד היום נמצאים איהו נזמים מזקב צרופ מנקה מכל סיג, והמה מעשה ידיו, ונמצאים אצל איהו גוים במדינת פס, חביבים ויקרי הערך והמציאות". קהילות רבות פנו אליו בשאלות והשורות שלו נדפסו לאחריה. דרשותיו על התורה נדפסו בספר "מנחת יהודה", ספרו על הלכות שחיטה וטרפות נקרא "שיר מפתח", וכן כתב פרוש על מדרש רבה וחבור על דיני גטין וחליצה. קברו בעיר פס שבמרוקו, הפך לתל תלפיות ורבים משתטחים עליו ורואים ישועות.

יוסיף דעת

פרשתנו מסתיימת עם פרשת ציצית, ובה החיוב של הטלת תכלת בין חוטי הציצית. חז"ל במסכת מנחות מסרו על תהליך הפקת התכלת מתוך דמה של חילון ובנישורו יחד עם סממנים נוספים, ואמרו שהתכלת אינה כשרה אלא מן החילון, ושלא ממנה פסולה. סימנים נוספים נמסרו על תהליך הפקת התכלת, ככך שהחילון מצוי בעיקר בים התיכון ודמיו יקרים בשל התהליך המורכב להפקתו. התכלת היתה מצויה בישראל עד סוף תקופת האמוראים ורבנן סבוראי, וכך משמע מהממרא במנחות שהאמוראים דנו על תהליך צביעת התכלת. יש אומרים שהתכלת היתה עדיין בתקופת הגאונים ונעלמה לקראת סוף תקופתם כתוצאה מניטוק העם מארץ ישראל וגלויות ישראל, אך יש אומרים שנגנזה קודם לכן שהרי במדרש נחומא מובא שעכשיו אין לנו אלא צבע לבן והתכלת נגווה. בתקופת הראשונים ודאי לא היתה התכלת מצויה, שכן הרי"ף מספר שבזמנו לא מצוי התכלת, והרמב"ם מספר, שבזמנו היה מלך של גוים שלבש תכלת. כספר החינוך נכתב 'זה ימים רבים לא שמעתי מי שזכה לתכלת בטלית', אולם יש מהראשונים והאחרונים שכתבו שאם התכלת תהיה שוב מצויה, יש חיוב ללבושה. לפני למעלה ממאה שנים זיהה האדמו"ר רבי גרשון העניך מראדזין את הדינון כחילון התכלת, ורבים משתמשים בציצית זו עד הורנו, אולם דעתו לא התקבלה על דעת רוב הרבנים, וכך כתב עליו ה"ערך השולחן": "ידע שזה שנים ספורות שאחד התבאר שמצא החילון ועשה ממנו תכלת והמשיך אחריו איהו אנשים, אך לא היה שומע לו מגדולי הדור ומכלל ישראל, ונתבטל הדבר עד כי יבוא גואל צדק בב"א". בימינו מזהים את חילון התכלת עם חילון ממשפחת הארמנוניים בשם 'ארמנון קהה קוצים', ואף החילון להפיק ממנו את צבע התכלת. מעניין לראות שאין שום פרי בעולם בצבע כחול שכן המאכלים נשמרים יתר, אבל נצויים צמחים ופרחים בצבע זה. כי הם רוחניים יותר ודומים לרמיע התכול.

טובה הארץ מאד מאד

פניני אור החיים

מודברי האור החיים הקדוש על הפרשה

לדרתם ונתנו וגו' - הצורך לומר לדרתם, לצד שלא באה מצוה זו אלא לזכרון המצות כשיראו אותה, תבוא הסבירה לומר כשיבוא דור קדוש וטהור שאין צריכון לזכרון זה אין צורך בציצת, תלמוד לומר לדרתם. עוד ירצה הפעיר למה כתב לדרתם באמצע פרטי המצוה. אכן לצד שיש במצות ציצת שני דברים, הלכך והתבבלת, הלכך ישנו בכל זמן, והתבבלת יש זמן שאינו מצוי, ונתתפס ה' ואמר לדרתם קדם זכרון התבבלת לומר שהלכך לדורותם אכל תבבלת כשאינו בנמצא, אין חייב בו, והגם שהתבבלת אינו מעבב את הלכך ולא הלכך את התבבלת, אף על פי כן הלכך הוא בנמצא לדורות בלא הפסק, מה שאין כן התבבלת:

ואמר וראיתם אתם וזכרתם את כל מצות ה' פרוש, כשיביטו בסמון עבודתם והגו לב שאינם בני חורין לעשות כהפצם במאכלם מכלבושם בדורם וכל מעשיהם, עקב שאימת רבו עליו, ולעמד בשעה שהאדון מצוה לעמד ולעשות כל מלאכות אשר צוה ה' לעשות, ואמר ולא תהיו וגו', פרוש לצד שהנגלה הוא דבר שהעיון חפצה והושקת בו, ומצות המלך היא צויו עשות הפך הדין הטבעי ושנוא הערב המרגש, וכן הנמנע שיעמד בדבר אלא בהעדר סמון עבודתו הוא יוכפחו להפך אשר עינו ולבו שם יחפץ:

וראיתו להעיר למה לא הכשיר ה' צבע התבבלת אלא מדג עולה מתים ולא משאר דברים שיש להם צבע זה עצמו, ואולי שהוא מטעם עצמו שזה הוא סוד כאומנם ז"ל ים דומה לרקיע, והבן גם להעיר שהרחמים ומשכו מהתורה הנקמזת בים, גם לזמן כי הרחמים נמשכים מבחינה הנקמזת ברג בסוד עינא פקיתא, פידוע לראים באור החיים:

דברי הימים

כ' בסיון נחשב כיום צום ותענית על מאורעות קשים שאירעו לעם ישראל ביום זה. מייחסים את קביעת היום לרבנו תם, לזכר עלילת הדם שהתרחשה בעיר בלויש שבצרפת בשנת ד'תתקל"א, והוא חודש שוב כיום צום ותענית על גזירות ת"ח ות"ט, כפי שכותב הש"ך בספרו "מעילת עפרו": "כי גם גזירות תתקל"א היה ביום ההוא ובאותן הזמנים, וגם כי יום זה לא יארע בשבת קודש בשום פנים". בכמה קהילות בזמננו נוהגים לומר ביום זה סליחות.

ה'אוהב ישראל" מאפטא היה אומר, שכל בסיון הוא התחלת יום הכיפורים, וסימנך "כי יד על כס ייח", כ'ס' - ראשי תיבות כ' סיון, י'יה' - יום הכיפורים.

בכ"ב בסיון הסתיים חודש הימים למתאוננים המוזכרים בפרשתנו, ופסק השליו מלרדת במדבר. וביום לקתה מרים בצרעת כמסופר בסוף פרשתנו, וישבה בהסגר עד כ"ט בסיון, יום שילוח המרגלים לתור את הארץ.

בכ"ג בסיון בימיו של ירבעם בן נבט, הראשון למלכי ישראל, בטלה הבאת הביכורים לירושלים, ומובא בישלוחן ערוך שיש הנהיגם להתענות ביום זה. מאז עשה ירבעם את העגלים בבית אל ובדן, מפני שידע שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד.

בכ"ה בסיון ג'תתע"ח, נהרגו בגזירת שמים התנאים הקדושים רבן שמעון בן גמליאל, רבי ישמעאל, ומובא אלישע ורבי חנינא סגן הכהנים. ומובא בישלוחן ערוך, שיש הנהיגם להתענות ביום זה מפני הריגת התנאים. הם היו שלושה מתוך עשרה הרוגי מלכות שנהרגו בתקופה ארוכה של יותר ממאה שנה, ולא נהרגו בזמן אחד.

ישוב היה הצדיק רבי מאיר מפרמישלך בעירו ועיניו צופיות לארבע רוחות השמים ומצוותו פרוסה על כל מצוי תבל. בימים ההם, התגורר בארץ ישראל איש חסיד וירא שמים מרבים, שהיה שקוע כל ימיו באהלה של תורה ולא יצא מתוך ארבע אמות של הלכה. די היה לו לצדיק זה בקב הרובין מערב שבת ופרנסתו מוטלת על רעיותו הצדקנית, ששנאה בגבורה את על הבית וכל אשר בו. ימים ארבים עברו, וכמה מבנות המשפחה הגיעו לפרקו, אך לרש אין כל. זמן רב שתקה האשה הצדקנית, עד שראתה שאין מוצא מן הסבך והחלה להפציר בבועלה: "צר לי להפריע לך מלמוד התורה הקדושה, אולם בשל פח הסבל ואין באפשרותי לראות יותר בצערך של בנותינו הפשורות, שמבקשות להקים בית בישראל ואין בידינו פרוטה לנדניתן. לא נותר לך מנוס, אלא שתצא את גבולותיה של ארץ ישראל ותצא לחזר על פתחיהם של אחינו בני ישראל הנדיבים, אשר ודאי ישמחו לסייע ליהודי פשוט שבארץ הקדש ויתמכו בך בתמיכה הגונה". הודיעו האיש לשמע ההצעה ואמר: "מוכן אני לצאת לחזר על הפתחים, אולם חלילה לי לעשות את ארץ ישראל קרדם לחפר בה. וכי אלך ואתפאר בגולה שאני בן ארץ ישראל ואבקש עקב בך תמיכה בזכות הארץ?" באומרו זאת, נגש האיש אל המזוזה וקבל על עצמו בנקיטת חפץ, שלא יעלה על דל שפתיו בהיותו בגולה את עבודת היותו תושב ארץ הקדש ולא יתפאר בה כדי להתפרנס על ידה.

חדשים ארפים עברו עליו ותלאות רבות מצאוהו, עד שהגיע לארץ פולין והחל במסעו על פני קהלות ישראל הגדולות שבמדינה. פדרבו של יהודי, פנה תחלה אל בית המדרש המקומי ומצא נחם בין דפי הגמרא, אלא שמבין שלא גלה את זהותו בתלמיד חכם מפלג שהגיע מארץ הקדש, לא יחסו לו הבריות תשומת לב מרבה והביטו עליו כאל פושטיד מן השורה. נקפו ירחים מספר והאיש ראה כי עדין לא עלתה בידו לקבץ אלא סכום קטן, שלא היה די בו אלא כדי מחיתו. ראה הקסיד כי בדרך זו לא יעלה בידו להושיע, והחליט לנסע אל הסבא קדישא רבי ישראל מרוזין, כדי להמלך בדעתו ולשאל בדת מה לעשות. כששמע הצדיק מרוזין את ספורו של האיש, נתן לו ששה מטבעות יקרי ערך ואמר לו: "מלבד תרומתי זאת, אין בידי לסייע לך מאומה, אולם מיניע אני לך לנסע אל רבי דוד מזבלטוב שהוא חכם גדול ומן הסתם ידע מה ליעץ לך". גם הצדיק מזבלטוב העניק לו ששה מטבעות ויעץ לו לנסע אל רבי מאיר מפרמישלך, באומרו: "רבי מאיר הוא נביא אמת, והוא ללא ספק ודאי ידע להורות לך את המעשה אשר תעשה ואת הדרך אשר תלך בה". המשיך החסיד לכתת את רגליו עד שהגיע לעיר פרמישלך, ושם פנה מיד אל בית המדרש שבבעיר פדרבו מימים ימימה. לא ארכה השעה, ושוחט העיר נכנס אל בית המדרש, ובקשראה את היהודי שיושב ועוסק בתורה ונפר עליו שבא מדרך רחוקה, הציע לו לבוא אל ביתו ולסעד על שלחנו. פינתים, קרא רבי מאיר ואמר: "הש אני בעיר באוירה של ארץ ישראל", והוא מהר לשלח את משמשו ר' אריה כדי לחפש בכל האכסניות בעיר את האורח שהגיע מארץ ישראל. יצא המשמש לתור אחר האורח שזה מקרוב בא, אולם לא מצאו בבתו המלון שבבעיר, וזרז בידים ריקות. שלחו רבי מאיר לחפש שוב את האורח ואמר: "מאיר איננו טועה, ואין ספק בלבי כי אורח חשוב הגיע מארץ ישראל. במטותא מקד שוב וחפש אחריו והביאו אלי". שעה ארפה שוטט המשמש ברחובות העיר, עד שהגיע אל ביתו של השוחט ומצא שם אדם בלתי מפר. מהר המשמש והציג את שאלתו בפני האורח: "האם מארץ ישראל אתה?" והלה נדהם ושאל: "מי גלה לך רז זה?" עם הפנסו, רץ אליו רבי מאיר בשמחה וקבלו במאור פנים: "זה ערך ועדנים שמאיר יושב ומצפה לבואך. כבר לפני שנים ארכות יחד לו מאיר קפה נעולה, והיה משלשל לתוכה פרוטה אחר פרוטה, לצורך נשואי בנותיה. כי כך צווי על מאיר כבר מאז הולדת בנותיה, למען תהא הנדייה מצויה לאביהן באשר תגענה לפרקו ולא יצטרך לבטל תורה ולחזר על הפתחים". מדי דברו, הוציא רבי מאיר קפה גדולה שהיתה מלאה במטבעות, ולאחר שספרם שקל בידו של החסיד הנדהם שש מאות אדמים זהב טבין ותקילין, שהיו בהם כדי השאת בנותיו בכבוד, די והותר. בקש החסיד להודות לרבי מאיר בקול נרגש, אך הרבי מאן לשמע ואמר שאינו אלא שליח מן השמים וזהו התורה והתהלה.

לפני שובו לארץ ישראל כשבאמתחתו הסכום הגדול, שב החסיד ובקר בהיכל קדשו של הצדיק מרוזין, ובהתפעלות גדולה האזין לספורו הנפלא. בסיומו, בקש הצדיק לראות במו עיניו את המטבעות, ונטלם בחרדת קדש ואף החל לצחצחם ולנקותם במו ידיו מן החלודה שאחזה בהם בשנים הארוכות שהיו נעילות בקפתו של רבי מאיר מפרמישלך.

ספור נפלא זה ספר על ידי האדמו"ר הזקן רבי אברהם יעקב מסדיגורא, שספרו לאחד מקרובי משפחתו, שהיה בר אורן ובר אבהן ופרנסתו היתה דחוקה עליו, וכאשר בא לבקש ממנו מכתב המלצה בו יפרט יחוסו הרם, יעץ לו הרבי שלא לעשות כן וספר לו על החסיד הלז שזכה לקבל את הפסח הרב מידי של הצדיק מפרמישלך, בזכות זהירותו שלא להשתמש בכתרה של ארץ ישראל, ואף לאיש זה יעץ שלא להתעטר בכתר אבותיו ובזכות זה יזכה להושיע בפרנסה ברתו.

רבי מנחם מנדל מויטפסק בעל "פרי הארץ", נהג לחתם בשולי מקתביו: "השפל באמת". שאלו פעם את הס'א קדישא' רבי ישראל מרוזין, פיצד הקתיר רבי מנדל את עצמו בתאר בה נשגב, והשיבו: "אצלו היתה השפלות פה טבועה ומשקשקת בעצמותו, עד שלא היה נראה לו הדבר כמדה טובה וכמעלה מיוחדת", וסיים: "אין אדם רשאי לחתם 'השפל באמת', אלא אם יגיע למדרגה זו שחברו יתפסו בחטמו ויוליכו כד ברובובות קריה, ולא יתפעל מזה ככלי". אחד העולים לארץ ישראל, בא פעם לרבי מנדל והתאונן בפניו: "סבור הייתי, שכאשר אבוא לארץ ישראל, אוכל לעבד את ה' בנקל וכלי משטינים, אולם עכשו שבאתי לארץ ישראל גליתי בעצמי מדות רעות והרגלים מגנים שלא הכרתי בעצמי בהיותי בחוץ לארץ". אמר לו רבי מנדל: "טועה אתה. לא מדות חדשות הן, אלא שבהיותך גר בחוץ לארץ היית שריו בגאווה ולכן לא הכרת בעצמך בחסרונות אלו, אולם כן בארץ ישראל שהיא מסגלת לזכר את האדם ולהביאו לידי ענוה, רק אז התחלת להפיר את מצבך ומדוהיך, ואמנם הכרת המצב הזה חצי רפואה, ומעתה תדע מה עליך לתקן".

רבה של ורשה, רבי שלמה זלמן ליפשיץ בעל "המדת שלמה", היה ידוע בתמימותו ובמדת הענוה היתרה שבו. פעם בא אליו אחד מבני העיר וספר לו בצער על פרנסתו שהתערערה ושעתו דחוקה עליו. "אין לי משען ומשענה, אולם קרוב עשיר אחד יש לי בעיר קוטנה, ומבקש אני מהרב שיקחב לי מכתב בקשה לקרובי זה, שיחמקו בי ויעמידני שוב על גולי", בקש האיש. עשה הרב כבקשתו וקטנה נסע לקוטנה אל קרובו העשיר. לקה שמח לקבל את בני קרובו, ושבעתים שמח לקבל מכתב אישי שנשלח אליו מרבה הנודע של ורשה. פתח העשיר את המכתב ונהגם לגלות, כי רבי שלמה זלמן כתב עליו תארים ושכחים מפלגים, שאינם נכתבים אלא על גדולי ישראל, בעוד הוא אינו אלא איש פשוט והדיוט. המכתב השפיע עליו ופתח את לבו, והוא תמך בקרובו היורד בתמיכה של ממש. לאחר מספר ימים, נכנס אחד מקרובי העשיר אל רבי משה אהרן, רבה של קוטנה, והראה לו את המכתב שקבל העשיר מרבה של ורשה. קרא רבי משה אהרן את המכתב ותמה על השכחים המפוזים שבו, ובקש מהבא לפגיו שאם יודפסו לורשה, יכנס אל רבי שלמה זלמן ויביע בפניו את תמיהתו על גשח המכתב. לא עברו ימים קרובים והאיש הזדמן אל בית הרב בורשה ושאלו: "מדוע כתב רבנו על קרובי העשיר שכחים פה מפלגים? הרי לא פותבים אותם אלא על גדולי הדור". תמה רבי שלמה זלמן ואמר בתמימות ובטהר לב: "ומה בפקד? הרי גם עלי פותבים שכחים נשגבים כאלו", ובדברו שלף חבילת מכתבים והראה לאורח את השכחים שנכתבו עליו... כשחזר האיש לקוטנה וספר את הדברים לרבי משה אהרן, נדהם הרב וקרא: "לא יאמן כי יספר, לא מדת בשר ודם נוהג רבי שלמה זלמן! אלה אפוא ואתה בעצמי על נקנתו של צדיק זה". הגיע רבי משה אהרן לורשה ונכנס אל בית הרב. קבלו רבי שלמה זלמן בכבוד גדול, וצוה להביא לפניו מיני תקרבה, אך רבי משה אהרן אמר: "מה לי בתקרבת גשמיית, מוטב וכבדני מר בדברי תורתך". פתח רבי שלמה זלמן בחדושי תורה נפלאים בחריפות ובקיאיות, צלל במים אדירים והעלה פנינים ומרגליות. כשסיים, אמר רבי משה אהרן: "נאים הדברים מאד, אולם ודאי נהג מר בדרך התגרים. תחלה הראה את הפסלת, ועכשו נראה נא את הפרות המשכחים שלו ויאמר דבר הראוי להתכבד בו". פתח רבי שלמה זלמן וחדש חדושים נפלאים, עד שהיו הדברים מאירים מנתינתם מסיני, אולם האורח עדין לא בא על ספוקו ואמר: "עדין אין זה אלא בגדר דברים פשוטים ואין בהם מן השבח". שטט רבי שלמה זלמן את דיוו ואמר בישר לב: "אין בדי חדושים גדולים מאלו". מיד קם רבי משה אהרן על רגליו, בקש סליחה מרבי שלמה זלמן ואמר: "חדושיך נפלאים מאד ומתוקים מדבש ונפת צופים, וכל מה שאמרת לא היה אלא בשביל לנסות את מר ולהביאו לידי נסיון, ועכשו ראתי שבאמת צדיק תמים הוא".

מטעם

שלח לך אנשים

(ב.כז)

בטעמי מנח רביעי, כי בזמן ברית בין הבתרים נאמר לאברהם 'דוד רביעי ישיבו הנה/ והרי ככל היה דוד רביעי לעקב, שהיה בנו של הצרן בן פרוץ בן יהודה, ומזו ה' למשה שהאנשים שיעלו לארץ ישראל יהיו דוד רביעי ליוצאי מצרים. ועוד נרמזו כאן דברי המדרש שמשו שלח את המרגלים שלשה ימים קודם השבת, וביום הרביעי נהו בדרךם בגלל השבת, ומרמזו בטעמים מנח רביעי שנחו ביום הרביעי.

(פני יוסף)

ויתרו את-ארץ כנען

(ט.ט)

בטעמי פשטא זקה קטו. רמז להם משה, שארץ ישראל אינה סובלת גאווה וגריבים הם להג בענוה, ולכן אמר ה' למשה 'שלח לך אנשים', שילמדו מקור משה את מדת הענוה. וגם הטעמים מרמזים לכך, פשטא התנהגו בפשטות והפשיטו מעליכם את זקוק מדת הזקופות והתנהגו בענוה. (שם אליעזר)

למטה אפרים הושע ברין

(ח.כז)

טעמי פסוק זה, שונים מטעמי הפסוקים של המרגלים האחרים ששם השבט זקה קטו וכאן בטעמא שהוא מפסיק פחות מזקה קטו, מפני שכל גדלת שבט אפרים הוא בשביל הושע בו ניו, ולכן הקדים יעקב לברך את אפרים מפני שעתיד הושע לצאת ממנו. (צחק בנו)

מדגש

על דברי המרגלים "כִּי־חָזַק הוּא מִמֶּנּוּ" דרשו חז"ל במסכת סוטה: "דבר גדול דברו מרגלים באותה שעה, כי חזק הוא ממנו אל תקרי ממנו אלא ממנו, כביכול אפלו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם", דהינו שאמרו שחליקה חזקים יושבי הארץ מהקב"ה. במלך ממנו מדגשות המ"ם והנו"ן, המ"ם למתלשם הנו"ן של תבת מן, והנו"ן לסמן הנסתר כאלו נכתב מן מנהו. אין הבדל בין תבת ממנו במשמעות של מאתנו ברבים לבין מאחר ביחיד, ואין שחר לנקוד שרבים טועים בשגרת הלשון ואומרים 'ממנו', לכן כתב רש"י על דברי הנקרא הללו שלא נזכרים 'אל תקרי' מפני שאין הפרש קריה בין ממנו הנקרא על יחיד שדברים עליו לממנו של רבים שאומרים על עצמן. אולם האבן עזרא כתב, שאנשי מדרך הבדילו בין ממנו בנו"ן רפה בלשון רבים, לבין ממנו הדגוש ליחיד.

ממלכה

בזמן שפגן רבי איזל הריח בסלונים, היה בה עשיר גדול וקמצן מפלג שעלה לארץ ישראל והתפרנס מהלזאות ברבית לתושבי הארץ, אך עקב המלחמות שפרצו באותה עת במלכות תרביה, הפסיד האיש את כספו ויצא נקי מכל נכסיו. באין מוציא, חזר לעיר הולדתו ובה נפטר לאחר זמן קצר. היו חברות מספידים אותו ואומרים: "אלמלא היה דוחק את השעה, היה זוכה להקבר בארץ ישראל", אולם רבי איזל אמר: "הרי הקמצנים מונזם חביב עליהם יותר מנוסף. ולכן ממוזו שהיה חביב עליו נקבר בארץ ישראל, אך נזפו שלא חס עליו נקבר בחוץ לארץ..."

הסדרה המושלמת
עכשיו במחיר מבצע

עכשיו מרשת אור החיים
מבצע מיוחד
מיוחד

חדש כרד ה

ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרמראות ופנינים מחולק לפי פרשיות השבוע והמועדים לעונת רוחני, חזווי ומלכד.

חדש! ניתן להשיג בכל חנויות הספרים ברבתי הארץ

רבי חיים מגריסק, ישב פעם באספה גדולה של רבנים שדנו בעניני השקעה. לאחר האספה, פרסמה ידיעה בעתונות של אותם ימים, ובה תארו את האספה ואת המשתתפים בה, והפליגו בתאורים ושכחים על רבי חיים ושאר הגאונים שנטלו חלק בכנס. כשראה רבי חיים את הדברים, סקלה נפשו מהתאורים המגזמים עליו ונפשו נקעה מדברי ההבאי והשקר שהעתונים מלאים בהם מדי יום. פעם בא אליו עתונאי אחד כדי לראינו ולשמע את תולדות חיינו, אך רבי חיים לא אבה לעשות כן ואמר בחיוד: "עדין לא קראתי את העתונים של עכשו, ולכן איני יודע עדין מה לספר על עצמי..." כך מספרים גם, שפעם ישב עמו ברבנות עתונאי אחד, שזנא ישראל, ששפך אש ופגרות על היהודים ומצא את חסרונותיהם. אמר לו רבי חיים: "ודאי יודע אתה, שאת השעיר לעזאזל היו שולחים ביד איש עתי' שהוא עתונאי, מפני שהוא מתומר לדעת את כל עונות הדור, ואותו משגרים יחד עם העונות לעזאזל..."

"מראשית ערסתיכם תתנו לה' תרוימה לדרתיכם" - אם תרצו שזודותיכם ובניכם אהריכם יהיו מורמים מעם, הונו נותנים את דעתכם על הנוכח עוד מראשית חייכם, כאשר עדין מוטלים הם בעריסותיהם ורפים הם בשנים, כבר אז צריכים לדאג לחנכם בדרך התורה והמצוות (החת"ם סופר)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת שלח תשע"ט

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז)

ויקרא משה להושע בן נון יהושע, ובתרגום יונתן "כד חמא משה ענוותנותו" דיהושע בן נון קרא שמ"י יהושע, ותמוה למה קראו כך דייקא בגלל ענוותנותו?

לכאורה היה לו למשה להתפלל על יהושע - בנוסף מה שהתפלל עליו שיושע מעצת המרגלים - גם על אריכות ימים, שהרי עד שיכנסו לארץ כבר יעברו שנים רבות וישנו החשש שיהושע וכלב לא יאריכו ימים כל כך.

אבל באמת, איתא בגמ' פ"ק דחגיגה עה"פ "יש נספה בלא משפט", שאותן השנים של המתים קודם זמנם ניתנים לת"ח שמעבירים על מידותיהם. וזה מה שראה משה, "כיוון דחמי משה ענוותנותו" דיהושע שהוא מעביר על מדותיו אמר "י-ה יושיעך מעצת מרגלים" דהיינו שדי לו בברכה זו שינצל מעצתם הרע ואינו זקוק לברכה נוספת על אריכות ימים, שכן מעביר על מדותיו הוא.

וזה גם מה שכתוב (יד, לח) "ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים" פ"י משנותיהם שנתקצרו - חיו הם, שנתוספו אלו השנים על שנות יהושע וכלב וחיו.

בספה"ק "אוהב ישראל" (ליקוטים חדשים - פרשת ברכה) ביאר את דברי התרגום יונתן הנ"ל בדרך זו:

איתא במדרש שלעת תחיית המתים יקראו אותם על שמם, ע"פ אלפא ביתא. אברהם בנימין. ועוד איתא שמי שיש בו מדת עונה יעמוד תחלה בתחיית המתים. ועפ"ז יבואר התרגום יונתן (במדבר יג, טז), כד חמא משה ענוותנותיה קרא להושע בן נון יהושע, פ"י כי כשרצה לקרוא יהושע. אמר פן יתרגם יהושע על דבר זה כי יאמר שגורמתי לו בזה שיתאחר לעמוד בתחיית המתים כי מתחלה היה התחלת שמו בה"א ועתה ביו"ד. אמנם כשראה בו מדת עניות נמצא הוא יעמוד בתחלה לתחייה ואז קרא אותו יהושע, והבין: (אוהב ישראל)

ב"תורת משה" למרנא החתם סופר כתב:

ויש לפרש עוד יהושע נקרא בן נון, בן בחירק ומצינו לזה ב' טעמים אחד ללמד שהי' מתבונן בשער נון אע"ג דשער נון לא ניתן אפי' למשה מ"מ מקצת בינה הי' לו בו ממש למשה ובין לשון התבוננות וטעם שני דיי"ד של יהושע היא יו"ד של שרי ושם היתה בלי נקודה ועכשיו תהי' בנקודת שוא וגם הנקודות אע"ג שהם מתורה שבע"פ מ"מ אין להוסיף עליהם והם במספר לכך נוטל מהסגול של בן ב' נקודות וממילא לא נשאר רק חירק ולכן נקוד בן בחיריק תחת סגול ופירושו בן היינו בנו של נון ולפ"ז ע"י משה שקרא לו יהושע עם יו"ד והוצרך ליטול שוא דהיינו ב' נקודות הוכרח לקרוא לבן בחירק ואינו מוכרח לפרש דידע להבין בשער נון ויש לו ע"י הוספת היו"ד גריעותא דאינו ניכר מעלה שלו שמתבונן בשער נון הי' אפשר לומר דלא ניחא לי' ליהושע בזה לכך אמר התרגום יונתן כד חמי ענוותנותו הוסיף לו: (תורת משה)

והימים ימי בכורי ענבים: (יג, כ)

במדרש פליאה כתוב: מפני מה לא הצליחו מרגלים מפני שהימים ימי בכורי ענבם, ולכן כתיב ותצפנהו שלשה ירחים, ולכן כתיב ענבם חסר י' עכ"ל. והנראה דאיתא שהס"מ (השטן) יש לו שליטה בג' חדשים שהם טבת תמוז אב, והנה אמרו רז"ל ששילוח מרגלים הי' בכ"ט בסיון וכתוב וישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום ובערב תשעה באב חזרו, והוקבע בכיה לדורות הרי משך הליכתם לרגל היה בתמוז עד תשעה באב שעיקר שליטת סמא"ל בהם. ולכן איתא ברש"י ז"ל כולם אנשים לשון חשובים ואותו שעה כשרים היו, ר"ל דוקא באותה שעה דהיינו כ"ט בסיון שעדיין לא היה שליטה לס"מ ע"כ היו כשרים ומן הזמן ההוא והלאה שלט בהם.

והנה האותיות שקודם "ענבם" הוא אותיות הס"מ (ע-ס, נ-מ, ב-א, מ-ל) ור"ל שסמא"ל שולט בהם וזה שאמר הכתוב "והימים ימי בכורי ענבם" ר"ל אותיות הבכורים וראשונים לעני'ב'ם דהיינו אותיות ס'מ'א'ל, שאז באלו הימים יש לו שליטה כנ"ל, ולכן כתיב "ענבם" חסר יו"ד, כדי לרמוז זה וזה רומז גם כן ותצפנהו שלשה ירחים כי בג' ירחים הנ"ל יש לו שליטה. (לקוטי שושנים להגה"ק ר"ש מאוסטרופולי)

ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בענינו כחגבים (יג, לג)

יש להבין את כפל הלשון "את הנפילים בני ענק מן הנפילים". עוד יש להבין למה בפעם הראשונה כתוב נפילים מלא, ובפעם השנייה הנפילים חסר. גם, למה

אמר "בני ענק" וביהושע כתיב "ויכרת יהושע את הענקים" ולא כתוב "בני הענקים".

ויובן בהקדם דברי המדרש שמובא בהדר זקנים מבעה"ת ר"פ שלח, ונמצא במדרש פתרון תורה פ' שלח: פעם אחת נכנסה בתו של ענק בפרדס ואכלה רמון, והשליכה קליפתו, והיו המרגלים טמונים בקליפה שסבורים המרגלים שהקליפה היתה מערה ונכנסו בתוכה י"ב מרגלים. לאחר אותה שעה נזכרה הבת שאכלה רמון, ופחדה שמא יראה אביה את הקליפה ויוודע לו שאכלה רמון מהדרס, נטלה את הקליפה והשליכה אותו אל מחוץ לפרדס (תוך כדי שהמרגלים היו בפנים) ולא הרגישה שהקליפה כבידה יותר מחמת האנשים. אמרו המרגלים זה לזה ראו כמה גבורה יש בנשים וק"ו באנשים. ולכן הוציאו דיבה"ע"כ דברי המדרש.

וי"ל דזה כוונת הפסוק "מן הנפלים" היינו ממה ש'נפלנו' מתוך הקליפה, משם ראינו את בתו של הענק, והפסוק אומר כך: ושם ראינו את הנפילים בני ענק, דהיינו שראינו את הבת של הענק, והיכן ראינוה? "מן הנפלים" מהנפילה של הקליפה. ונפלים בתרא ל' נפלו הוא, ולכן נכתב חסר, ולכן כתיב ג"כ "בני ענק" שלא ראו את הענק עצמו, רק בת קטנה שלו, וכמ"ש בפ"ק דחולין "בני יונה" קטנים ולא גדולים. (טעמא דקרא)

ונהי בענינו כחגבים (יג, לג)

פרש"י שמענו אומרים נמלים יש בכרמים. ופירש רש"י תמיה ומאי בעי הכא נמלים הא בקרא חגבים כתיב. ונראה, דאיתא בילקוט דתלמי אמר להם למה אתה רוצים לכבוש את ארץ ישראל הלא כל הארץ של הקדוש ברוך הוא והוא נתן לנו ואם כן יהיה גזל בידכם. והנה חכמינו ז"ל אמרו (עירובין ק ע"ב) על פסוק לך אל נמלה כו', דאיסור גזל יכולים ללמוד מנמלה שאינה לוקחת מאחר. וזהו שפירש רש"י ז"ל שמענו אומרים שאלו אנשים אשר בכרמים רחוקים מגזל כנמלים ועל ידי כך לא יקחו ארץ ישראל כמו שכתב הילקוט שכן אמר להם תלמי. אמנם באמת אינו כן כמו שפירש רש"י בפרשת בראשית, ברצונו ניתן להם וברצונו ניתן לישראל ואינו חשוב גזל: (קדושת לוי)

במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשאו את עונותיכם ארבעים שנה (יד, לד)

בשם רבי יצחק חריף מובא כך: המרגלים היו בארץ ישראל ארבעים יום - שהם 960 שעות. כנגד ארבעים הימים שהיו בארץ, נעשו להיות במדבר ארבעים שנה "במספר הימים אשר תרתם את הארץ יום לשנה יום לשנה תשאו את עונותיכם ארבעים שנה", (במדבר יד, לד) ארבעים שנה הן 480 חודשים. נמצא שכל חודש במדבר היה כנגד ב' שעות שהיו המרגלים בארץ ישראל. על כל שעה שהיו בארץ ישראל נעשו להיות חצי חודש במדבר.

מתוך ארבעים השנים שהיו ישראל במדבר לא כולן ממש היו כנגד חטא המרגלים "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע" (דברים א, ב) אחד עשר יום היה מהלך הדרך מחורב לארץ ישראל ודרך זו היה היה עליהם לעבור בכל מקרה. אם כן יש להחסיר מארבעים השנים אחד עשר יום. זאת ועוד, עם ישראל יצאו ממצרים בט"ו בניסן ונכנסו לארץ ישראל כעבור ארבעים שנה ב' בניסן, אם כן נחסרו עוד ארבעה ימים ממנין ארבעים השנים התמימות נמצא אפוא שמתוך ארבעים השנים, יש להחסיר חמישה עשר יום שלא באו כנגד חטא המרגלים. וכאמור, חמישה עשר יום במדבר - מחצית החודש - היו כנגד שעה אחת שהיו המרגלים בארץ ישראל.

וזהו שאומר רש"י: "ואותה שעה כשרים היו" - שהשעה האחת שבה היו כשרים, מתוך סך 960 השעות שהיו בארץ ישראל - שעה זו יורדת להם ממסכת ארבעים השנים במדבר, ולכן היו ישראל במדבר ארבעים שנה חסר חמישה עשר יום.

ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' (טו, לח לט)

בגמרא סוטה (יז, א) "דתניא היה ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונים מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד וכו'".

מביא בספר "עלי ורדים": שאל פעם איזה "חכם" את מרן הרב מבריסק זצ"ל על דברי הגמ' האומרת שכשאדם רואה את הציצית הוא נזכר ברבש"ע, שאינו מבין את השייכות ואינו רואה דמיון בין הדברים. ענה לו הרב מבריסק זצ"ל: "חז"ל אומרים (ע"ז כ, ב) שאסור להסתכל בגדי צבעונים של אשה שלא

יבוא לידי הרהורי עבירה. האם את זאת אתה כן מבין? – "כן" ענה ה"חכם" – "ובכן הראש שלך תקין, הבעיה היא לא בחוסר הבנה, אלא היכן הראש מונח... אם היית שקוע בירא"ש היית מבין גם את הקישור בין תכלת לכסא הכבוד" (עלי ורדים)

איתא ברש"י דלכן נסמכה פרשת ציצית לשבת משום ששניהם שקולים כנגד כל המצות. ונראה למצוא עוד צד השוה בשניהם, כי במשנה (שבת פרק כלל גדול) נחשבים ל"ט מלאכות, וכמו כן בציצית יש ל"ט כריכות, כמבואר במג"א (סוף סימן י"א) שכורכין ז' כריכות, ואח"כ ח' כריכות, ואח"כ י"א כריכות, ואח"כ י"ג כריכות, ובסך הכל הם ל"ט כריכות.

וכמו כן מחולקות המלאכות במשנה הנ"ל לארבעה חלקים כמו בכריכות הציצית, יש שם י"ג מלאכות הזריעה, י"א מלאכות האריגה, ח' מלאכות בעצים, ועוד ז' מלאכות בשאר דברים, וזה מקביל למספר הכריכות בהציצית. (הגר"א מווילנא זי"ע)

מאוצרות המגידים

יקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז)

פירש רש"י: "התפלל עליו י-ה וישעך מעצת מרגלים".

מדוע משה רבינו התפלל רק על יהושע?

אחד הביאורים שמבארים, כי כלפי יהושע היה לו באמת חשש גדול שידבר לשון הרע על ארץ ישראל, כי לגביו היה חשש של יצר הרע לשם שמים, ועל יצר הרע מהסוג הזה יש צורך ברחמי שמים מרובים.

מדוע ליהושע יכול להיות יצר הרע לשם שמים? כי יהושע ידע שמיד כשנכנסים ובאים לארץ ישראל משה רבינו ע"ה לא יכנס, וכדי שרובן של ישראל ישאר לחיות, ועם ישראל יזכה להיות עם הרבי הגדול – שמא כדאי לדבר לשון הרע. וכי יש לך לשם שמים גדול מזה? – שמשה רבינו יחיה ארבעים שנה נוספות? היכן אפשר למצא כזה "לשם שמים"...

תבנית, יצר הרע של לשם שמים – כנגדו אנו זקוקים לרחמי שמים מרובים, מולו צריך תפילה מיוחדת, ולכן עמד משה רבינו ע"ה בתפילה על יהושע. אבל יצר הרע גלוי כמו שהיה למרגלים הוא פחות קשה, ולא נדרשה עבורו תפילה מיוחדת של משה רבינו.

רצוני לומר לכם חידוש נוסף.

התרגום יונתן מביא: "וכדי חמא משה עינוותנותיה קרא משה להושע בר נון יהושע, התפלל: י-ה וישעך מעצת מרגלים".

שואלים: איזה עונה הוא ראה בו?

ומבארים על פי מה שהזכרנו. הרי במדבר היה מאורע מיוחד שאלדד ומידד התנבאו במחנה. ומה היתה נבואתם? – "משה מת ויהושע מכניס לארץ". את הנבואה הזו שמע יהושע, והדברים כאבו לו מאוד. הוא רץ למשה רבינו וביקש: "אדוני משה כלאם".

כאן ראה בו משה רבינו עונה מיוחדת: במקום שישימח מעט, שהנה הוא יזכה להיות הממשיך של משה רבינו ע"ה – שבכך הוא מקבל סגולת אדירות, וכלים אדירים עצומים, של סיעתא דשמיא – להיות המנהיג של עם ישראל בכניסתם לארץ ישראל [והוא באמת העמיד את השמש בכוחו הגדול], שום דבר לא נע ולא זע בפנימיותו. הוא קם בכאב רב ומקנא לכבוד משה רבינו: "אדוני משה כלאם" אם אתם יודעים, - המילים הללו עלו לו ביוקר ה"אדוני משה כלאם" הזה, מחיריו היה שיהושע מת בלא ולד. מדוע? כיון שהורה הלכה בפני רבו.

בקיצור, הוא היה כל כך כאוב לכבודו של משה רבינו הוא בא עם הוראה שצריכים לכלוא אותם.

עם כזו עונה, יש חשש שהוא ידבר על ארץ ישראל, כדי שמשה יחיה.

ככה אומרים 'העולם' את הפשט.

ישנה סתירה לביאור הזה. הגמרא (סנהדרין יז, א) מביאה שלש דעות, מה היתה נבואתם של אלדד ומידד. דעה אחת שהם דברו על השליו, דעה שניה על מלחמת גוג ומגוג. דעה שלישית – משה מת ויהושע מכניס.

שואלת הגמרא: בשלמא לשתי הדעות הללו – שליו וגוג ומגוג, מובן ההמשך שמשה רבינו השיב ליהושע: "ומי יתן כל עם ה' נביאים", משמע שהנבואה היתה טובה ונעימה. אבל לאותה דעה שיהושע אמר למשה רבינו שהם נבאו: "משה מת ויהושע מכניס", מה טוב כל כך, מה היה נח לו? וכי רצונו למות? מי יתן וכל עם ה' יהיו נביאים כאלו!?

עונה הגמרא: "לא סימוה קמיה" – באמת הם לא אמרו לו את פרטי הנבואה, אלא רק שהם נבאו, ללא פירוט. אם כן, נופל הפשט הנ"ל – שראה בו את העונה בכך ששמע שהם אומרים: "משה מת ויהושע מכניס" [ובדוחק אפ"ל, כי אח"כ נודע למשה רבינו ע"ה מה שהם נבאו, ויהושע ידע מהנבואה וקינא את קנאתו]. אבל בואו תשמעו דברים מתוקים – געשמאק.

התרגום יונתן חולק על הגמרא ואומר מפורש, שהדברים שנאמרו בפסוק: 'המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים' – "אמר ליה משה... שיתנבאו עלי דאנא מתכנש מן עלמא ואנת משמש מן בתריי, אנת מקנא לי?!" – משה רבינו אמר לו מפורשות כי מחמת שאמרו כי אני ימות ואתה תהיה המנהיג אחרי, לכך אתה מקנא קנאתי, אבל: "ראה נא פון דיהון כל עמא דה' נביאן". אם כן, התרגום יונתן מציין לשיטתו שמשה רבינו ידע ענוותנותו ולכן פחד עליו.

מורי ורבותי, יצר הרע של לשם שמים צריך לפחד ממנו מאוד, פחד גדול. אתם יודעים מה זה יצר הרע של לשם שמים? לכל אחד יש את החבילה שלו ב'לשם שמים'. אדם אומר לעצמו: במקרה הזה, ובנושא המסוים הזה, אני צריך להיות ה'מאן דאמר', ולהסביר ולהחליט ולהורות, ודוקא אני, כי השני אינו ראוי ולא תהיה ממנו תועלת, ורק אם אני אטפל בענין יהיה כבוד ה', לשם שמים.

ישנן דוגמאות רבות אין ספור: לפעמים מתגלעים חילוקי דיעות בין גדולי ישראל, מעט חילוקי דעות או הרבה. אותו פלוני הוא חסיד של אחד מגדולי ישראל. הוא אוסף את היצר הרע של לשם שמים, ומדבר על הצד השני דברים אסורים, רחמנא לצלן, נכשל ונופל בבאר שחת.

"אבל זה לשם שמים! וכבוד התורה! איך אני יכול לשתוק וכי מותר לי לשתוק?!..." הוא בטוח שאסור לו לשתוק, ואדרבה חובה גמורה היא לדבר בגנות הצד השני, גם אם הוא תלמיד חכם. הנה לו יצר הרע לשם שמים.

שמעתי בשם אחד הבנים של הריזניצ'ר, שאמר, אנו מבקשים: "זכוף את יצרנו להשתעבד לך" "יצרנו"? יצר הרע? מי שנופל ביצר הרע הוא כמעט שוטה, לא על כך מתפללים אנו. תפילתנו היא אודות היצר הרע לשם שמים – עליו יש להתפלל "זכוף את יצרנו להשתעבד לך" במקרה שחלילה נשתמש עם היצר הרע לשם שמים איי איי...

מורי ורבותי. מה העצה עם היצר הרע הזה, הקשה מאוד מאוד?

לכאורה העצה להכיר: אני לא פוסק בשום נושא בהלכה ובהתנהגות, ברוחניות ובגשמיות, אז גם לא אפסוק בנושא הזה, ומחובתי לשאול את מי שיועד לפסוק, ואם ה'מורה הוראה' אומר שכן, כן. אם הוא יורה שלא, לא. ויכל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל'. ואם ישאל את הזקנים הוא יכול להיות בטוח בעוז ה'. אבל לפסוק לבד בעניינים כאלו שאני עושה באמת לשם שמים. קשה מאוד.



"כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה" (טו, לא)

נפסק ב"שולחן ערוך" (יו"ד, רמג ו) עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאותן, וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא והוא בכלל "כי דבר ה' בזה".

וכתב ה"חפץ חיים" (הל' לשה"ר כלל ח): ידוע גדול עונשו של המבזה תלמידי חכמים, שאין לו חלק לעולם הבא (סנהדרין צט, ב) אך היצה"ר מסית לאדם, דלא שייך כלל דין מבזה תלמידי חכמים רק בזמן הגמרא שהיו חכמים ביותר, אבל לא על אלו שבזמננו והוא טעות גמור! דכל ת"ח הוא לפי הדור, ואפילו בזמננו, אם הוא רק ראוי להורות ויגע בתורה – נקרא תלמיד חכם, והמבזה אותו אפילו בדברים בעלמא ואפילו שלא בפניו עוון פלילי הוא, וחייב נידוי על זה וכו' ואין רפואה למכתו, כפי שאמרו בגמרא (שבת קט, ב) אמר ר"י אמר רב כל המבזה ת"ח אין רפואה למכתו.

"מדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה"

מסופר כי זמן קצר לאחר פטירתו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל נתקף אדם בארץ ישראל בכאבי ראש חזקים אשר כל רופא לא יכול היה להביא לו מזור. הוא חש בבהלה ונסע אל אחד מגדולי הרבנים בארץ ישראל לבקש את ברכתו, כאשר שמע הרב כי כאביו החלו בעת הלוויתו של רבי משה זצ"ל, שאלו אם אמר פעם משהו שיש בו משום פגיעה בכבודו של רבי משה, האיש השיב בשלילה, אז הציע הרב משהו בלתי שגרתי, במקום ליעץ לאיש לאיזה רופא עליו לפנות או באיזה טיפול רפואי לבחור, הוא אמר לו שיש להפיל גורל הגר"א, אולי באמצעותו ימצא האיש את המקור האמיתי לסבלו.

עשו גורל, והפסוק אשר עלה בגורל היה: "ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה" (יב, ח) במבט ראשון לא אמרו הדברים לאיש מאומה, והנה לפתע, היכה בו הפסוק מכת ברק. אין ספק! הוא היה שם בין ההמונים אשר גדשו את רחובות ירושלים ביום הלוויה, אולם הוא הוטרד משורת ההספדים הארוכה ומגודל הלוויה באופן כללי. היה זה בשושן פורים ובפתח ממתניות מצוות החג, "אין זה צודק" חשב האיש "כי לווייה של מי שלא יהיה תפוגם בשמחת הפורים של מאות ואלפי אנשים", את דעתו זו הביע האיש באזני אחרים...

הרב אמר לו כי בשו"ע נפסק כיצד יש לנהוג, וזהו פתרונו היחיד לסבלו. עליו לכנס עשרה אנשים ליד הקבר, ובנוכחותם לבקש מחילה מרבי משה. עשה האיש כדבריו אסף מנין ועלו לקברו של רבי משה בהר המנוחות, וביקש מחילה על דבריו, תוך זמן קצר חלפו כאבי הראש כלא היו.

תוקף דין שמים על בזיון ת"ח

להלן אגרת החלום המפורסמת שנכתבה ע"י הגאון רבי מרדכי מאושמינא, שהיה בעל מופת מפורסם בכל גלילות ליטא. האגרת נסבה על מעשה שאירע בשנת ה' אלפים ש"ה בעיר סאלוניקי:

איש בליעל אחד שהרב יוסף בן לב (המהר"י בן לב זצ"ל) הוציא פסק דין נגדו, פגש את המהר"י בן לב ברחוב וסתר לו על לחיו לעיני קהל ועדה ואף אחד לא מחה בידו, משום שהיה עשיר גדול, תקיף ואלים, כאשר הגיע המהר"י בן לב לפני חנות של בשם אחד קרע את בגדיו ואמר: שומו שמים על זאת!

באותו לילה נכנס הבשם לחנות כשנר בידו וראה שם עכבר, כאשר ניסה להתקרב אל העכבר, התלקחה הסחורה שבחנות, ופרצה דליקה גדולה.



וראיתם את הארץ מה היא וכו' (יג, יח)

בספר 'רביד הזהב' הביא את דבריו של רבי נפתלי מרופשיץ המפרש את הפסוק בלשון רמז.

'וראיתם את הארץ מה היא' - תראה האם הארץ "מה" היא, אם היא מביאה לידי בחינת "ונחנו מה", היינו ענווה;

'חזק הוא הרפה' - האם העם היושב בה הוא רפה, בבחינת לב נשבר ונדכה, אפילו בזמן שהוא חזק;

'המעט הוא אם רב' - האם העם שבתוכה חושב את עצמו לקטן, אפילו בזמן שהוא רב וגדול;

'היש בה עץ (צדיק), אם אין' - והאם הוא עניו בבחינת 'אין'.

התכונות הנ"ל מאפיינות ביותר את מי שניחון במידת הענווה, והאדם העניו אינו ממחר לכעוס (כפי שמובא באגרת הרמב"ן). לכן ביקש משה רבינו מהמרגלים שיבדקו במיוחד את המידה הזו אצל יושבי הארץ, כדי לדעת האם ההתנגדות שלהם תהיה קשה וכעושה, ולהתוות לפי זה לעם את דרכי הכניסה לארץ.

מידת הכעס - מידה קשה עד מאוד היא, וקשורה בטבורה למידת הגאווה הנוראה, ועל שתי המידות הללו אומרים חז"ל שהלוקה בהן כאילו עובד ע"ז. בואו ונשמע לא רק כמה מגונה ומכוערת היא מידת הכעס, אלא עד כמה היא אינה משתלמת.

כל המקומות תפוסים

מעשה שהיה בגנרל אמריקאי מפורסם, שהיה אמנם מצביא גדול וגיבור מלחמה, אבל היה נגוע בשתי המידות הקשות של כעס וגאווה.

יום אחד שמע הגנרל שבאחת ממדינות ארה"ב מתקיים קונצרט ענק בהשתתפות מנצח נודע, ועשרות רבות של נגנים. בהיותו חובב נגינה, החליט לנסוע לקונצרט.

והנה, בהגיעו לשדה התעופה, כדי לעלות על מטוס שיביאנו אל המדינה בה נערך המופע, הודיעו לו שלמרות מעמדו הרם הם מצטערים להודיעו שכל המקומות במטוס כבר תפוסים, ואין אפשרות להטיסו בטיסה זו.

הגנרל התרחם מרוב כעס. "מה? למרות השירות בן עשרות השנים שאני מעניק למדינה, אתם תקבעו שאני לא אטוס תענה?!" - זעק. הוא ביקש לקבל לידיו את רשימת הנוסעים, ומחק שם מן הרשימה, והודיע שהוא טס במקומו...

מרום פרסומו של גנרל זה ברבים, ובשל האהדה הגדולה שהיתה לו בתקשורת, חששה הנהלת שדה התעופה להביע את דעתה נגדו, והטיסה את הגנרל במקום הנוסע הוא.

לאחר טיסה שארכה כמה שעות הגיע הגנרל לאולם, וכאן נכונה לו אכזבה עמוקה. המארגנים הודיעו שהאירוע התבטל, מפני שהמנצח לא הגיע! הם סיפרו לקהל המאוכזב, שעל פי מידע שבידיהם המנצח היה רשום לטיסה, אלא שבעקבות דרישתו של גנרל פלוני לעלות על המטוס, נאלצה הנהלת שדה התעופה למחוק את שמו. המנצח נפגע מהמלך, והודיע שהוא לא מוכן לטוס כלל, דרש פיצויים על הנזק והצער שנגרמו לו, ולא הגיע לקונצרט...

לא צריך לתאר את מפח הנפש האדיר שהיה לגנרל הכועס! גם לטוס כמה שעות, הלך ושוב, וגם להפסיד את האירוע. והכל בגלל הכעס. (ברכי נפשי)



אפס כי עז העם הישב בארץ (י"ג כ"ה)

החפץ חיים מסביר שהתורה הדגישה במיוחד את המילה 'אפס', כביאור הרמב"ן, כי מילה זו מביעה את רשעת המרגלים, 'שהיא מורה על דבר אפס ומנע מן האדם, שאי אפשר בשום ענין, כלשון האפס לנצח חסדו'. והמרגלים אכן ביקשו להעביר לעם את המסר הזה שלא יוכלו כלל להילחם עם יושבי הארץ.

ולעומתם, יהושע וכלב אמרו 'כי לחמנו הם' (להלן, פרק י"ד פסוק ט'), וכאומרים - וכי אדם מפחד מכך לחם גדול המונח על השלחן?!

האדם המאמין בה', לא ישתמש לעולם במונח 'אפס', אלא יבטח באלוקיו ויתייחס גם לאויביו הקשים ביותר כ...לחם המונח על השלחן. זה סודו של הבטחון בה', ההופך את האדם למאושר עלי אדמות.

האספקלריה של הבטח משרדת לו כל העת שיש לו על מי לסמוך. אם רק יפקיד האדם את 'מפתחות החיים' שלו ביד השי"ת, ויפקיר את כל כולו למען השם, הוא יווכח עד מהרה לדעת שאכן היה מי ששמר עליו לאורך כל הדרך, גם אם בתחילה לא נראו הדברים כמי שפועלים לטובתו.

שאכן אם היו שואלים את האדם, ביחס לאירועים מסוימים העוברים עליו בחיים, כיצד לדעתו היה כדאי לנהוג עימו, הוא היה אומר שלפי ראות עיניו היה צריך לנהוג קצת אחרת... שהרי במציאות הובילו אותו ההתרחשויות למחוזות לא הכי טובים...

מי שאומר כך, אינו יהודי מאמין. אדם היודע שכל מה שעושה הקב"ה לטובה הוא עושה, הרי גם כאשר הוא איננו רואה לכאורה מה היא הטובה

באותה דליקה עלו באש כחמשת אלפים בתים של יהודים וכמה בתי כנסיות ובתי מדרשות. מספר ההרוגים הגיע לשלוש מאות וארבע עשר (כמנין ש-ד-י).

וזה דבר האגרת שכתב רבי מרדכי מאושמינא בשנת תרמ"א, שלוש מאות שלושים ושש שנים (!) לאחר מה שארע בסאלוניקי:

ב"ה יום ו' כ"ח שבט תרמ"א, פ"ק בוטען.

לכבוד ידיד ה' וידיד נפשי, ה"ה הרה"ג החריף ובקי סיני ועוקר הרים הרב

הצדיק ועניו המפורסם כקש"ת ר' פנחס מיכאל הרב דק"ק אנטיפאלע.

אחדש"ה כתר"ה הנני לספר לכם מעשה נורא, ומסתמא לא יגלה לשום אדם בעולם, רק יצינעו במקום שאין יד אדם שולטת בו או יקרע אותו לקרעים באופן שלא יתגלה זאת לשום אדם בעולם.

בליל ערב יום כיפור, בלומדי אז שיעור הקבוע לי נפלה עלי תרדמה וישנתי, בחלומי בא אלי איש הדר, בתואר פנים וזקנו מגודל. בהביטו אלי נרתעתי, אחז בידי ואמר: מה לך נרדם קום קרא אל אלוקים! ונרתעתי מאד, ואייק והנה חלום. ואמרת חלומות שוא ידברו. בכל זאת היה לבי נוקפי וחרדה גדולה נפלה עלי, והלכתי עוד לישון על מטתי. והנה בחלומי בא אלי עוד פעם איש הדר הנ"ל ועוד שני אנשים עימו. ואמרו שני האנשים תדע שזה חלום אמת ולא תאמר נואש. ונשותממתי מאד. אז קרא אלי איש הדר הנ"ל ואמר לי: הוה מפשפש במעשיך, כי אני בשליחות מעולם העליון בא אליך. אז התחזקתי ואמרתי לו: באיזה שליחות באתם אלי. ומחמת הקול הגדול שדברתי עמו הקיצותי משנתי והנה חלום. ואמרתי עוד הפעם החלומות לא מעלין ולא מורידין. בכל זאת מחמת שהיה לבי נוקפי ונפלה חרדה עלי לא ישנתי עוד בלילה הזה.

וביום כיפור בכיתי מאד בכיה גדולה שלא הורגלתי בזה מעולם, ולא ידעתי מה זה הבכיה שאני בוכה כל כך. ואמרתי בלבי אפשר מחמת החלום הנ"ל. ולא היה לי חלום עוד עד שמיני עצרת. אז ישנתי בלילה תוך הסוכה כמנהג, ובאמצע שנתי בא אלי עוד הפעם איש הדר הנ"ל בבגדי לבנים. ונרתעתי בהביטו אל גודל יופיו ומראהו הנורא מאד. ואז קרא האיש ואמר אלי: הבכי שבכית ביום כיפור הועיל מאד, עד ששלחוני להבינך ולהגיד לך אשר תוכל לתקן ולבטל הגזירה. אז אמרתי לו לא ידעתי מה אתקן ומה זה הגזירה ושתק האיש הנ"ל ועמד בשתיקתו ערך רבע שעה.

ואז התחלתי לבכות מאד בחלומי ואמרתי: לא ידעתי מה זה החטא הגדול שחטאתי, על ששלחו לי שלוחים מעולם העליון. ובכיתי הרבה מאד בחלומי ומחמת גודל הבכיה הקיצותי משנתי, ובהקיצתי לא אמרתי עוד שזה רק חלום ודברים בטלים. כי ראיתי אשר דבר הוא, וביום שמיני עצרת הייתי בשמחה גדולה מאד, ולא ידעתי מה השמחה אשר מעולם לא הייתה לי שמחה גדולה כזאת.

ובליל שמחת תורה כאשר ישנתי על מיטתי, באמצע שנתי בחלומי והנה בא אלי עוד הפעם איש הדר הנ"ל. זיו תוארו היה נורא מאד ומעוטף בלבנים, וקרב אלי ואמר: עד מתי יהיה לי טירחא עבורך לילך אצלך ממקומי הנכבד. ואז התחזקתי ואמרתי לו: בזכות התורה ובזכות התנאים והאמוראים שלמדתי אותם ויגעתי בהם, הנני מבקש מכם להגיד לי כל ענין השליחות שלכם, ולבאר לי בביאור יפה שאוכל להבינם. ואז הלך אתי לחדר יפה ונעים מקושט בתכשיטין לא תשבע עין מלראות זאת. ואמר לי שב בני שב ואגלה לך ענין סתר וזה השליחות שלי. וישבתי על כסא אחד והוא ישב אצלי ואמר לי הנני מגלה לך מסתרים:

תדע שאני מהר"ן בן לב ובעת שהייתי בחיים בזה העולם, ישבתי על כסא דין לשפוט בין איש ובין רעהו ובאו אלי שני אנשים בדבר איזה משפט ויצא אחד מהם חייב, ולא רצה לצייט הדין מחמת שהיה איש אלים. ואז הזהרתי אותו באזהרה הידועה ויצאתי לחוץ. בא אלי האיש הנ"ל שיצא חייב והכה אותי על לחיי, וענין זה חקוק על עצמותיו עד היום ואין לו שום תקומה עד היום. ונגזר עליך שאתה מיוצאי צאצאי לתקן אותו ותהיה לו תקומה על זה. ואז נרתעתי ונשותממתי ונשארתי כאבן דומם ערך רבע שעה. ולאחר זה

נגע בפי ואמר לי: מה זה שתקת. ואז התחלתי לבכות מאד ואמרתי לא ידעתי במה אתקן אותו, כי אין לי ידיעה ביחודים וכוונות. אז אמר לי תדע שכן נגזר עליך אשר תקנה הספר שו"ת מהר"י בן לב ותלמד אותו בקביעות עד שיהיה שגור בפין מראשו ועד סופו ואז תהיה תקומה אליו ויוכל לעלות ממדרגה למדרגה. אמרתי לו: כמה אלמד התשובות הנ"ל עד שיהא שגור בפי. אמר לי לא פחות מארבע שנים וכו' (ואמר לו עוד, שיקנה הספר מהריב"ל דוקא אצל הרב דאנטיפאלע שיש לו תשובות הנ"ל, ושאלו, מה זו דוקא אצל הרב הנ"ל? ואמ"ל: אגלה לך ענין זה: תדע אשר גם על הרב הנ"ל יש איזה דברים למעלה כי הוא התחיל להכין א"ע להדפיס ביאור ש"ס תמורה ומעילה ולא קיים הכנתו ע"כ מוכרח הוא ג"כ לתקן זה ומהמעות שיקבל ממך עבור המהר"י כן לב יתחיל להכין א"ע להדפיס הנ"ל וכו' בסופו של דבר הלך אצל ר' פנחס מאנטיפאלע וקנה ממנו את השו"ת ולמד בו).

ידידם עוז בלו"נ הכותב בעמקי הלב בדמעות שלישי

מרדכי החופ"ק הנ"ל

יש להתעורר מן העובדה שמאז המקרה בשנת ש"ה עד לתאריך המכתב בשנת תרמ"א חלפו שלוש מאות שלושים ושש שנים ועדיין דין שמים במלוא תוקפו!

המעשה שהובא לפני עסק ביהודי שהיה אמור להשיא את בתו, ובגלל ההתחייבויות הכספיות הגדולות שהיו כרוכות בכך, נאלץ לעזוב את ביתו ולנדוד לארצות נכר, ולהתדפק שם על בתי נדיבים.

את פעמיו שם לארה"ב, אבל גם לאחר שהסתובב שם במשך תקופה ארוכה לא הצליח לאסוף סכומי כסף משמעותיים. המצב הכלכלי הקשה, חדר גם אל בתי הגבירים, ונתן אותותיו על איסוף התרומות, המצטמצמות והולכות מפעם לפעם.

בשלב מסוים פגש היהודי שלנו בארה"ב את אחד מעמיתיו שיעץ לו לנסוע לקהילתו של הרב מייזליש באוסטרליה. 'בקהילה זו, אמר לו הידיד, תצליח לאסוף כסף'. היהודי החליט להיענות להצעה, ורכש כרטיס טיסה מארה"ב לאוסטרליה.

בשדה התעופה באמריקה יש כידוע הליכי בידוק מחמירים ביותר, וגם לאחר שהפקחים בדקו את כל המזוודות והתיקים, הכיסים והבגדים, הם דורשים מהנוסעים שיחלצו את נעליהם, כדי לבדוק אם הסתירו דבר מה בתוכם...

ההליך מתבצע בצורה כזו שהנוסע חולץ את נעליו, הולך כברת דרך קטנה ללא הנעליים, ומיד לאחר שהבדיקה במתקן המיוחד הסתיימה ללא בעיות, הוא מקבל את הנעליים בחזרה.

היהודי חלץ גם הוא את נעליו כמתבקש, אך בבואו אל המקום בו היו אמורות הנעליים להימסר לו, הופתע מאוד להיווכח שנעליו אינן נמצאות שם. במקביל, הגיעו לידי נעליים אחרות, וסביר להניח שקרתה שם טעות, ואחד הנוסעים האחרים לקח את הנעליים של היהודי, ובמקומן השאיר את הנעליים שלו...

הנוסעים חשדו בו שהוא מחבל

הוא מביט בנעליים שנתרו לפליטה, וכבר חשב אפילו לנעול אותן במקום הנעליים שלו, אבל כשביט בנעליים הזרות הבחין לתדהמתו בצלב קרס המוטבע עליהן. הוא הבין שאלו הן נעליו של גוי, וכיון שהיה שם צלב קרס, החליט לא לנעול אותן בשום אופן שבעולם.

האיש לא גילה לאנשי הבידוק את המניע האמיתי להחלטתו, מחשש לאנטישמיות, אלא אמר שהוא אינו רוצה לקחת את הנעליים, מפני שהן אינן שלו, והדבר נחשב לגזל.

למרות שהחלטה זו - ללכת יחף - הביאה אותו למצב מאוד לא נעים (ובהלכות תשעה באב נאמר שההולך בין הגויים צריך ללכת בנעליו, כדי שלא יבוזו לו), עם כל זה התחזק האיש מאוד, וגמר בליבו שבשום אופן הוא לא יניח על רגליו נעליים עם צלב.

ואכן, האישה עלה למטוס בדרכו לאוסטרליה, כשהוא יחף, אבל לא שיער לאן יתגלגלו הדברים. בעלותו למטוס, הבחינו הנוסעים באדם מוזר המתהלך ללא מנעלים לרגליו, והחלו לחשוד בו שהוא חבר בארגון מחבלים...

משהודיעו לו כך לדיילים, הגיבו אלו ואמרו שאין מה לחשוש כיון שמדובר באדם שהחליט לא לקחת נעליים שאינן שייכות לו, משום גזל. כל הנוסעים במטוס הביעו את התפעלותם ממעשהו של האישה, וישרו האישה.

בין הנוסעים היה גוי אחד שהתפעל ביותר מהגינותו של היהודי, וניגש למקום מושבו כדי לשמוע את הדברים שוב באוזניו, ולדעת שאכן יש אנשים כאלה בעולם שאינם מוכנים לקחת דברים שאינם שייכים להם... 'אצל גוי זה לא היה קורה', אמר ליהודי.

ומה אמר על כך מרן הגרי"ש אלישיב?

בשלב מסוים שאל אותו הגוי על מטרת נסיעתו, והיהודי סיפר לו את האמת, שבתו אמורה להינשא ואין לו פרוטה לפורטה, ועל כן הוא נאלץ להתגלגל על פתחי נדיבים.

'כמה כסף תכננת לאסוף לנישואין אלו?' - שאל.

'25,000 דולרים', השיב.

הגוי לא המתין רגע. הוא קרא לכמה עיתונאים שהיו בטיסה, ואז הוציא מכיסו את פנקס הצ'קים וכתב לו את כל הסכום הנצרך!

העיתונאים החלו לצלם את האירוע ולהנציחו מכל עבר, וההבזקים של המצלמות לא פסקו למשך דקות ארוכות. לבד מהפרסום שהיה לתורם, היה גם קידוש השם גדול באותה שעה.

זה שכרו וזו ישועתו של מי שמקדש את השם, וקובע בליבו באופן מוחלט לא לעבור על רצונו של השם יתברך, גם במחיר של אי נעימות גדולה. וכי יקשה בעיניו של אדון הכל, מלך מלכי המלכים, הרוצה לשלם לו שכר על כך, ולגלגל לידי 25,000 דולרים?

השאלה היא כיצד היה מותר ליהודי לקחת את הכסף מהגוי, הרי הגמרא (בבא בתרא, דף י' עמוד ב') מספרת שרבי אמי סירב לקבל כספים שכאלו בגלל הפסוק (ישעיהו, פרק כ"ז פסוק י"א) 'ביבש קצירה תשברנה', וכו', וברש"י שם מסביר: 'כשתכלה זכות שבידו, ויביש לחלוחית מעשה צדקה שלהן, אז ישברו', וכך נפסק גם בשו"ע (יו"ד, סימן רנ"ב).

יוצא, שאם מאפשרים לגויים לעשות מצוות, ולהרבות את זכויותיהם, מקיימים בכך את שלטון הגויים בעולם, ומאחרים את שברונם; ואם כן כיצד היה מותר לקחת את הכסף?

בדברי תשובתו הביא הרב את הוראת חמיו, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שאפשר לסמוך בענין זה על דברי החסד לאברהם הכותב שבמקרה שהגויים

שתצמח לו מהאירוע ההוא, הוא יאמין בכך בלב שלם, ויידע עם לבבו שהשי"ת אוהב אותו הרבה הרבה יותר ממה שהוא אוהב את עצמו.

'מסודר' בפרנסתו

הזדמן לידי קונטרס שכתב יהודי ניצול שואה, ובו הוא מתאר את שעבר עליו באותה תקופה, וכיצד הצילו הקב"ה פעם אחר פעם מידי הנאצים הארורים.

יהודי זה התגורר בגרמניה עצמה, ומיד כאשר החל הצורך היטלר ימ"ש להפריח את הצהרותיו המאיימות נגד היהודים - והיה זה יותר משנתיים לפני פרוץ המלחמה - נתן הקב"ה בליבו את ההחלטה למכור את כל נכסיו ולצאת מארץ הזו.

הדבר לא היה פשוט, כיון שיהודי זה היה 'מסודר' בפרנסתו ובנכסיו, והיו לו נכסים רבים, דינידי ודלא נידי. אבל, ההחלטה שהתקבלה בליבו היתה כה חזקה, שמאומה לא עמד בדרכו, והוא מכר את הבתים שהיו בבעלותו, וגם את כל יתר הנכסים.

המטבע היציב והאיתן ביותר בתקופה ההיא, היה הרובל הרוסי. כל הסוחרים עשו בו שימוש, וידעו שהרובל הוא מטבע שכדאי ושווה להשקיע בו לטווח ארוך, ואין לכאורה שום דבר שיהא בכוחו לזעזע את חוסנו של הרובל.

גם היהודי שלנו, המיר את כל הכסף שקיבל ממכירת נכסיו לשטרות של רובלים רוסיים, וכאשר הכסף היה בידו החליט להעתיק את מקום מגוריו להולנד, שהיתה מדינה שקטנה וניטרלית, והכל היו בטוחים שהנאצים יניחוה לנפשה, ולא ירצו לפגוע בה ולהשתלט עליה.

בהגיעו להולנד, השתדל מידוענו לבנות את עצמו מחדש, ולשקם את פרנסתו, כפי שהיה בגרמניה. ואכן, בתקופה הראשונה הכל הלך למישרין.

חזור ומבוהל

יום אחד מגיע היהודי לביתו, חוזר ומבוהל, וכשאשתו שואלת אותו מה קרה, הוא מציג בפניה דף עיתון שבו היה כתוב שהכלכלה הרוסית התמוטטה לחלוטין, והרובל בעקבותיה... בידיעה בעיתון נאמר שהמטבע הרוסי איבד את ערכו בצורה מוחלטת, והוא אינו שווה אפילו את הנייר שעליו הוא מודפס. יוצא אפוא, אמר הבעל לאשתו, שכל האספים שחסכנו, ובעצם כל הרכוש והנכסים שלנו - אינם שווים עכשיו מאומה!

עצם המחשבה על המציאות ההזויה הזו, הביאה את מידוענו לפלנטה אחרת, ולהרגשה מוחשית בדברי חז"ל שלמדונו שהחסכוניות האמיתיים נתונים רק בבית המדרש, ולא באוצרות הכסף והזהב.

המהפך המחשבתי שהחל בו מאותו רגע, הביאו להחלטה נוספת, חזקה יותר מזו הראשונה שקיבל בהיותו בגרמניה (כשהחליט לעבור להולנד), והיא, לעזוב את הגולה הזויה, ולעלות לארץ ישראל. בתוך ימים אחדים ארוז את מה שנשאר לו בהולנד, ועלה לארץ הקודש.

ומי שמכיר קצת את ההיסטוריה, יודע שהולנד היתה אחת המדינות הראשונות לכיבוש הנאצים, שהעבירו את נתיניה היהודים לאושוויץ. כבר בימי הראשונים של הכיבוש, דרשו הגרמנים מהשלטון ההולנדי שיעביר לידיהם את שמות הנכבדים היהודיים בקהילותיהם, ואותם הרגו תחילה.

'כיון שאני נמנית על הנכבדים הללו, סיפר היהודי לבניו ברבות הימים, אין ספק שאם הרובל הרוסי לא היה מתמוטט, והייתי נשאר בהולנד עוד תקופה קצרה, גם אני הייתי נשלח לאושוויץ רח"ל'.

במזודה מיוחדת

נכ של ממש נעשה ליהודי זה, והנס החל כבר ברגע שהחליט לרכוש את הרובלים, שכן הם היו הסיבה להצלתו בהולנד. הנס המשיך מאוחר יותר עם התמוטטותו של הרובל, כשהתברר שדווקא סיבה זו הניעה אותו לעזוב גם את הולנד, ולעלות לארץ ישראל, ולהינצל מציפריני החיה הנאצית.

עכשיו נחשוב לרגע; כשיהודי שלנו שמע את דבר קריסתה של הכלכלה הרוסית, הלא באופן טבעי הוא הרגיע מאוד מאוד רע. איך יתכן אחרת?! הלא ההתמוטטות הזו גורמת לו עתה להישאר ריק מנכסיו, ולהיות עני וחסר כל! אבל אם היה יודע שהכל לטובתו, לא היה נותן להרגשות הלא טובות שיחדרו למוחו כלל וכלל!

ואם היו שואלים אותו, במה הוא רוצה לבחור, ברובלים רוסיים או בחיים, בוודאי שתשובתו היתה שהוא מעדיף את החיים גם על פני מיליוני רובלים. וזה בדיוק מה שהקב"ה עשה לו.

היהודי שעליו אנחנו מדברים לא הסתפק בהחדרתה של האמונה הזו רק בליבו הוא, אלא התאמץ גם לחנך את ילדיו ברוח זו. מה עשה? - גם לאחר שהרובלים הרוסיים איבדו את ערכם, ולא היו שווים מאומה, לא השליך אותם לפח, אלא שמר חלק מהם במזודה מיוחדת, וכשהגיע לארץ תלה את הרובלים במסגרת מיוחדת בסלון ביתו.

למען דעת כל עמי הארץ את הנס הגדול שנעשה לו ע"י הרובלים הללו, ולמען יידעו בניו ונכדיו וכל צאצאיו את הכלל החשוב הזה שכל מה שעושה הקב"ה, לטובה הוא עושה.



אשר עין בעין נראה את ה' (יד, יד)

שכר גדול שולם מן שמיא לאדם שהקפיד לשמור על רצונו של הקב"ה, ולא לזלזל בכך גם בעת לחץ.

תורמים כסף מפני שהם מבקשים מהש"ת 'שיחיה בני', הרי שהם עושים זאת בגדר 'עסק', הדינו שהגויים יודעים שהדבר 'משתלם להם', ולכן הם תורמים, ואין בכך משום ריבוי זכויות לגויים.

ואם כן, גם במקרה הנ"ל, כיון שנתנית הצ'ק לוותה בצילומים, והגוי הנותן קיבל על כך כבוד רב, אפשר לומר שהוא עושה זאת לשם הכבוד, ולא יהיה לו בכך זכויות...



"יום לשנה" – רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

רבים היו בעלי הבתים עמי הארץ, שאיזוהי נפשם לזכות את בתם ואת ביתם בחתן בן תורה. עולים היו לשיבה ומבקשים חתן בן עליה, בהבטיחם נדוניה הגונה ושנות מזונות על שולחנם הגדוש ברוב טובה.

אחד מהם זכה בחתן לתפארת, ששקד יומם ולילה על תורתו והתעתד להיות לגדול בישראל. חותנו העריך מאוד את אישיותו ומידותיו, חוכמתו ופקחותו, אבל העריך פחות את תורתו ושקידתו. אדרבה, שמח היה אילו יצא לסחור בנצלו את חכמתו כדי להתעשר. אבל הבטחה זו הבטחה, הבטיח עשר שנות מזונות לעשר שנות שקידה והתעלות!

כששמע קריאת התורה בפרשת שלח, אורו עיניו: המרגלים תרו את הארץ ארבעים יום, ובני ישראל נעשו בארבעים שנות נדודים במדבר, "יום לשנה יום לשנה" (יד, לד) –

"השומע אתה", אמר לחתנו, "יום לשנה – כבר אכלת עשרה ימים על שולחני, והרבה מעבר להם. זהו, כלו 'שנות' המזונות, ועליך להרויח את לחמך!"

טיעון למדני, אין מה לומר.

"אין בעיה", השיב החתן השנון, מסור בידי את דמי הנדוניה, ותחפש לך חתן חדש".

"מה זה?!"

"אנו מתגרשים".

"מדוע?" הזדעק הכפרי.

"כי שהיתי עם בתך עשר 'שנים' ולא ילדה"...

"טוב, טוב, המשך ללמוד", הפטיר החותן, "לא אמרתי דבר"...

ידוע שאיני מספר סיפורים מבדחים סתם כך, אלא כ"מילתא דבדיחותא" לפני השמעתתא (שבת ל, ב) –

לצערינו, תופעה זו של "מוסר כפול" רווחת כל כך!

חותנת אחת שפכה זעמה על חתנה, באזני חברתה: "לחתני לב של אבן! הוא משאיר את אשתו עם ארבעת ילדים, ונוסע לו לטיול בצפון. שהיא תקרוס תחת הנטל, והוא יהנה לו עם חבריו"...

החברה גישה: "שמעתי שגם בנך מצטרף לטיול, ומשאיר את אשתו לבד"...

"לא!" מיהרה למחות, "בני אינו משאיר את אשתו לבדה, הוא משאיר אותה עם חמישה ילדים"...

אהה!

ואנחנו?! הרי כל אחד מאיתנו מלא טרוניות כרימון, על חבריו או בני משפחתו. ומדוע, כי אנו הרי עושים עבורם את המינימום, אז מדוע אינם עושים כלפינו אלא את המינימום?!

ואף אל הבורא פונים אנו בעתירה: ריבוננו של עולם, למה חסר לי דבר פלוני, ודואב לנו איבר פלוני, למה אושרינו ובריאותינו אינם מושלמים? ככה? ומה עושים אתם עבור הקדוש ברוך הוא?! –

טוב, נכון שאיננו מושלמים. אבל את המינימום הרי אנו עושים! אז מה הטרוניה, כשגם הוא עושה את המינימום למענינו?!... (והגדת)



ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם.

פירש רש"י: "וכן היינו בעיניהם – שמענו אומרים זה לזה נמלים יש בכרמים כאנשים".

סיכום הטיעונים שבפי המרגלים שבוסם משליחותם היה כמבואר בפרשה (ג, לג): "ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם".

היתה זו שפלות רוח שלא במקומה, והיא שגרמה להם להוציא דיבה רעה על הארץ ולהיכשל בשליחותם. מאלפים בנדון זה הדברים שכתב ה"שפת אמת" (תז"מ) כי שני חלקי הפסוק מתקשרים היטב ביניהם, באשר קיימים קשרי גומלין בין מה שהיו נראים כחגבים בעיני עצמם לבין מה שנראו כן בעיני הענקים. כך היא המידה הנוהגת בעניינים אלו. הם לא היו יכולים להראות קטנים בעיני אחרים, אלמלא שקודם לכן איבדו בעצמם את תחושת החשיבות הבריאה, שהיתה אמורה להיות להם.

העיון בדברי רש"י יעמיק עוד יותר לקח זה. רש"י מבאר (על פי הגמרא סוטה לה ע"א) את טענת המרגלים: "שמענו אומרים נמלים יש בכרם, כאנשים". תמה על כך רבי עובדיה מברטנורא, הרי הם אמרו חגבים ומדוע כתב רש"י נמלים? אלא, שאם אדם רואה את עצמו קטן כמו חגב, אחרים יראו אותו קטן עוד יותר, כמו נמלה קטנטונת!...

כמעט כל הדברים שאנו עושים בחיים, מושפעים מהסביבה החברתית. אנחנו רואים מה כולם אוהבים – וגם אנו אוהבים את זה. אנחנו רואים מה כולם לובשים – וגם אנו לובשים את זה. אם כולם עושים כך, כנראה שזה מה שצריך לעשות, אנו אומרים – ואיננו מודעים לכך שמאחורי ה'שיגעונות' החדשים עומדים כמה אנשים בודדים שמסובבים את כל העולם על האצבע הקטנה שלהם. הם לא מפסיקים להמציא המצאות שמבזבזות את רגעי החיים היקרים על שטויות חולפות.

אם נזכור שהדבר היחיד שיכול להעניק סיפוק והנאה הם ערכים אמיתיים וחיים של אמונה, נחליט על דרכנו ועל מעשינו מתוך שיקול דעת וכובד ראש, ולא נלך שולל אחרי כל רוח מצויה.

בענין זה מצאנו מעשה נפלא אולי משל היה, מפרי עטו של הרב דוד קליינר שליט"א: הקיץ הסתיים, ולאחלו של אבו רוחרוח, ראש שבט הג'בליה הבדואי, החלו להגיע ראשי השבטים מכל האזור, שבט הג'בליה התגורר במאהל גדול בלב המדבר, במקום שבו מזג האוויר קיצוני והפכפך. בקיץ שרר חום נוראי, אך בחורף, עם בוא הגשמים, היה הקור במדבר מקפיא עצמות.

אבו רוחרוח היה יותר מסתם עוד מנהיג שבט, חכמתו הרבה נודעה בכל רחבי המדבר, וראשי שבטים רבים היו מתייעצים איתו בכל ענין: החל מקביעת מועד גז הכבשים ועד טיב עורות הגמלים לבניית האוהלים. גם בוויכוחים בין רועים על שטחי מרעה היה אבו רוחרוח מפשר ומתווך, אבל המומחיות שלו בה' ידיעה היתה מזג האוויר.

עם תום הקיץ היו מגיעים אליו ראשי השבטים מכל הסביבה, ומבקשים לדעת האם החורף יהיה קר וגשום. הבדואים מתגוררים באוהלים פרוצים לרוח, ורצוי מאוד לדעת מראש את מזג האוויר. ככל שהחורף צפוי להיות קר וגשום יותר, כך יש להיערך בהתאם ולאסוף יותר עצים לצרכי הסקה.

גם הפעם הגיעו לאוהלו של אבו רוחרוח משלחות מכל שבטי הסביבה ושאלו מה יהיה מצב הגשמים בחורף. אבו רוחרוח יצא לרחרח את האוויר ואחר כך נטל בידו מעט חול וסינן אותו מבין אצבעותיו. לסיום הוא הביט לעבר העננים ובדק את מהירות הרוח ואת כיוון נשיבתה.

השנה יהיה קר וגשום, הודיע לבסוף.

הבדואים נערכו מיד בהתאם. הם החלו לאסוף עצים ולאחסן אותם במערות ובמקומות המסתור, כדי לקדם את פני הקרה. חודש עבר, אך שום ענן לא נראה באופק, השמים היו תכולים מתמיד, ושמש סתוית חיממה את המדבר. שוב הגיעו משלחות מכל שבטי הסביבה, ושאלו את אבו רוחרוח האם החורף יהיה קר וגשום. אבו רוחרוח היה מעט נבוך, אך לא הראה זאת כלפי חוץ. הוא יצא בשנית למרחבי המדבר, ערך סיבוב בין ההרים והגאיות וחזר כשפיו תשובה: 'קר וגשום יהיה השנה, והמשקעים יהיו רבים מאד'. מנהיגי השבטים חזרו איש איש לאהלו, וזירו את אנשי השבט להמשיך וללקט עצים רבים להסקה מפני גל הקור הקרב. חודש נוסף חלף, ומזג האוויר החורפי לא הגיע.

שוב הגיעו משלחות מכל הסביבה הקרובה והרחוקה אל פתח אוהלו של ראש השבט המהולל, ושאלו אותו האם עדיין הוא סבור שהחורף יהיה קר וגשום. אני חייב לצאת אל המרחבים על מנת לבדוק את הנושא היטב, אמר אבו רוחרוח, עלה על הגמל ויצא ברכיבה מהמאהל.

במשך חצי שעה רכב אבו רוחרוח עד שהגיע לשוב עירוני קטן ששכן בגבול המדבר.

הוא ניגש לטלפון ציבורי, הביט ימינו ושמאלו לראות שאיש לא מבחין בו, וחייג מספר מסויים.

שלום, כאן המרכז המטאורולוגי, במה ניתן לעזור? נשמע הקול מעבר לשפופרת. לפני חודש דיברת אתכם, אמר אבו רוחרוח, 'אמרתם שירד הרבה גשמים במדבר, אבל בינתיים אין שום טיפה.

'אדוני, אל דאגה' אמרה החזאית, 'על סמך נתונים עדכניים המצויים בידינו, עומדים לרדת גשמי זלעפות.

'תודה רבה' אמר אבו רוחרוח והחזיר את השפופרת.

הוא עלה על הגמל ורכב במהירות לעבר המאהל.

'אל דאגה' אמר לאנשים שחיכו לו 'החורף הזה ירדו גשמי זלעפות. קצת סבלנות והגשם יגיע'.

הבדואים המשיכו לאסוף עצים, אבל חודש נוסף עבר ושום ענן לא נראה בשמים. שוב צבאו על פתח אוהלו של אבו רוחרוח בדואים מכל הסביבה ודרשו לדעת: 'מה עם הגשמים? מדוע אין גשם?'

אבו רוחרוח עלה על הגמל ודהר לכיוון הטלפון הציבורי. שלום, כאן המרכז המטאורולוגי במה ניתן לעזור? שאלה החזאית. 'גברתי הנכבדה' הרים אבו רוחרוח את קולו 'אמרתם שירד גשם, אבל המדבר יבש וצחיח. על סמך מה אתם קובעים את התחזית שלכם?' מכיון שאתה מתקשר קבוע, אמרה החזאית, 'אני אומר לך. האמת שהמפות הסינופטיות שלנו לא מראות על גשם, אבל בכל זאת אנחנו יודעים שעומד לרדת גשם.

איך אתם יודעים? שאל אבו רוחרוח.

פשוט מאד, כי נודע לנו שהבדואים במדבר אוספים עצים מתחילת החורף כמו מטורפים. והבדואים יודעים מה הם עושים...

תורת היהדות גורסת, כי כשם שאדם מסוגל להיות "בעל בית" על עצמו ולהגיד "לא" ליצריו ולדחפיו, באותה מידה הוא מסוגל להתייצב בעוז מול

נחשולים של עדריות אנושיות. גם אם רבים מתנגדים לאמת הפנימית של, הוא יכול להתעלות מעל "כולם" לנהוג לפי צו מצפונם.

בנידון זה למדים בעלי המוסר לקח מהלכה אחת שנאמרה אפילו אודות בעלי חיים וממנה ניתן להקיש בקל וחומר ביחס לאדם.

בהלכות טריפות נפסק להלכה שאם עוף או בהמה הושלכו מגובה, הרי הם בחשש טריפות משום "נפולה". ההלכה חוששת שמא הפלתם מהגובה גרמה לפגימה באיבריהם הפנימיים ועל ידי זה הבהמה או העוף נטרפו. אולם ההלכה קובעת שישנן צורות בדיקה מסוימות שעל ידן ניתן לוודא שבעל החיים לא נטרף.

אחת מן הבדיקות הללו היא אם עוף נפל מגובה, והנה למרות זאת הוא מצליח לשחות במים, השחייה בנהר מצביעה על כך שהעוף, האווז או הברווז, לא נפגע במאומה ואין בו חשש טריפות.

אולם ההלכה מסייגת את דבריה בקובעה שבמה דברים אמורים? אם העוף שוחה נגד הזרם, אולם אין הוא שט עם הזרם אין בכך שום ראייה לבריאותו. גם עוף פגוע וטרף, ואפילו בול עץ, עשוי לנוע עם הזרם, ואין בכך הוכחה שיש בו שמץ חיות.

ומכאן ניתן ללמוד קל וחומר לאדם שחיותו נבחנת ביכולתו לשחות נגד הזרם, כבוד שזרימה עם העדר אין בה כדי ללמד על כושרו וכשירותו של האדם, שמלכתחילה נוצר להיות עצמאי ובלתי תלוי. משורש העובדה שאדם הראשון נברא יחיד, נובעת תכונת היותו ייחודי ומכאן השאיפה הטמונה עמוק במעמדי הנפש להיות מקורי, עצמאי. אשר על כן דעת תורה גורסת שהאדם נדרש להיות עצמאי, לבל יירטע מפני "מה יאמרו הבריות". אם הוא סבור, למשל, שדיעה מסוימת היא שגויה, או שנוהל מסוים הינו פסול, הוא צריך להישאר איתן בדעתו, למרות שסביבתו אינה גורסת כן.

כאמור, זו היתה, אפוא, זכותם הגדולה של יהושע וכלב, שלמרות שעשרת המרגלים שהלכו עימם הוציאו דיבה על ארץ ישראל, הם עמדו בתוקף על דעתם, ולא שיתפו עימם פעולה.

דוגמת מופת בתחום זה הראה לנו אברהם אבינו ע"ה. הוא היה סמל ומופת להתנהגות אצילית שבין אדם לחבירו, אולם כל זה לא סתר את השקפתו ואמונתו שעליה מוכן היה למסור את נפשו. אברהם אבינו מסר נפשו בשביל להכניס אורחים, ואפילו כדי להתפלל על סדום, אולם בעוז רוח הוא בעט בכל המוסכמות של החברה האילית שסביבו כדי לדבוק באמונת האמת. לא בכדי אמרו חז"ל שישמו נקרא "אברהם העברי", על שם שכל העולם כולו עמד מעבר אחד, והוא לבדו, יחיד ובודד, עמד מהעבר שמנגד. אכן זוהי עצמאות השקפתית הראויה לשמה.

(בנועם שיח)

שימו לב לסדר הפרשה – מרגלים, נסכים, חלה, עבודה זרה.

שואלים חז"ל – למה נסמכה פרשת חלה ונסכים למרגלים?

או בגלל שעם ישראל אמרו, לא נכנס לארץ ישראל, נתן להם הקב"ה שתי מצוות, התלויות בארץ, או בגלל שהם היו אבלים, אמר הקב"ה – תן להם שתי מצוות, כי מאסו בארץ חמדה, או בגלל סיבה נוספת, ותכף אנחנו נראה את הסיבה.

אומר הירושלמי, כפי שהזכרנו, סיבה נוספת – היות ובשעה שחזרו המרגלים, עסקו בני ישראל, בנסכים וחלה, לכן זה נצמד.

מיד לאחר מכן, באה התורה וכתבת פרשת עבודה זרה.

למה נסמכה פרשת עבודה זרה, לפרשת חלה ונסכים?

מיד אחרי פרשת חלה, מופיע אדם ששגג ועבד עבודה זרה. עיני העדה שראו והודו בעבודה זרה שמוותר לעשות אותה. מה זה קשור לחלה?

שימו לב, למה שכתוב כאן במדרש – צ-מ-ר-ו-ר-ת, אומר המדרש (ויקרא רבה, רשה ט"ז) – אמר רבי יוחנן למה נסמכה פרשת חלה לפרשת עבודה זרה, לומר לך, שכל המקום מצות חלה כאלו בטל עבודה זרה, וכל המבטל מצות חלה כאלו קים עבודה זרה.

רבתי, למה נסמכה פרשת עבודה זרה לפרשת חלה?

לומר לך, שאדם שבביתו מפרישים חלה, הוא מבטל בכך את העבודה זרה, ובבית שלא מפרישים חלה, כאילו מקיימים עבודה זרה.

רבתי, לא שמענו כזאת בישראל- אדם שלא מפריש תרומות ומעשרות, לא כתוב שכאילו קיים עבודה זרה. אדם שלא מפריש ביכורים, לא כתוב עליו כאילו עובד עבודה זרה.

בהפרשת חלה, אומרים חז"ל, אדם שרח"ל, בבית שלו לא מפרישים חלה, כשעושים את השיעור הדרוש (1.650 ק"ג), כאילו עובד עבודה זרה.

כל אחד שואל את עצמו – על מה ולמה עבודה זרה? איזה עוון נורא יש כאן, באי הפרשת חלה, שזה נחשב כאילו עובד עבודה זרה?

אם אנחנו נצורף לזה, את ההגהות מימוני, נימצא ברמב"ם (סוף הלכות זרעים) – חלה תרימו תרומה – ללמדך, שזכו ישראל להיכנס לארץ ישראל,

כדי לקיים מצות חלה.

כל כניסתם לארץ ישראל, היתה לצורך קיום מצות הפרשת חלה.

כותב ההגהות מימוני – ותרי"ג גימטריה זו מצות חלה. ללמדך, שכל הזהיר במצות חלה, ומקיימה כראוי, כאילו קיים כל תרי"ג מצוות שבתורה.

אדם שמפריש חלה בבית, ביטל עבודה זרה, וקיים כל תרי"ג מצוות.

כל אחד שואל את עצמו – מה הפלא? זה לא שמירת שבת כהלכתה, שמי ששומר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלים לו על כל העוונות. אתה מדבר על אישה שלשה 1.650 ק"ג בצק, ב"ה שמה קמח עם מים, מגלגלת לבצק, מפרישה חלה, אומרת – הרי זו חלה – ביטלה כל העבודה זרה, קיימה כל התרי"ג מצוות.

חז"ל אומרים לנו, שהמצוה היחידה שנכנסו עם ישראל לארץ, היתה הפרשת חלה, ותרומות ומעשרות, אומרים חז"ל, רק אחרי 14 שנה. רק אחרי כיבוש וחילוק, רק אז חייבים בתרומות ומעשרות, אבל הפרשת חלה, איך שאתם נכנסים לארץ, מיד חייבים במצות הפרשת חלה.

נשאלת השאלה – למה מצות הפרשת חלה, חייבים מיד, ותרומות וביכורים רק לאחר 14 שנה?

שאלה נוספת שצריכה להישאל – כולנו יודעים שמצות הפרשת חלה, היא רק בארץ ישראל – בבאכם אל הארץ מיד חייבים בהפרשת חלה.

אף עפ"י שכתוב, שאת המצוה הזאת צריכים לקיים בכניסה אל הארץ, אומר השולחן ערוך (יורה דעה סימן שכ"ב) – גם בחו"ל נוהגים בהפרשת חלה, שלא תשתכח תורת הפרשת חלה מישראל.

רבתי, למה לא חוששים מהפרשת תרומות ומעשרות? למה דוקא בחלה כולם חוששים?

אני לא רוצה להיכנס לעונשים, של מי שלא מפריש חלה. חז"ל אומרים, שמי שלא מפריש חלה, מביא קללה את תוך ביתו, כך כתוב במשנה באבות (ה, ח) – ושלא לטול את החלה – רעב של כליה באה.

אם אנשים גמרו בדעתם, שלא להפריש את החלה, זה לא סתם רעב של בצורת, שיש על תרומות ומעשרות, אלא רעב של כליה בא לעולם.

הגמרא (מסכת שבת לב, ב) אומרת – ר' אלעזר בר' יהודה אומר בעון חלה אין ברכה במכונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין זרעים ואחרים אוכלין שנאמר (ויקרא כו-טז) אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם כהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבות נפש וזרעתם לריק זרעם ואכלוהו אויביכם אל תקרי כהלה אלא כחלה

רבתי, בואו נתקדם:

אם ככה, אדם שמקיים מצות הפרשת חלה, כאילו קיים כל תרי"ג מצוות, כאילו ביטל עבודה זרה, אומר הנביא – להביא ברכה אל ביתך.

אני רוצה להיכנס לעוד סוגיה אחת:

אומרת המשנה (מסכת שבת לא, ב) – על שלש עברות נשים מתות בשעת לדתן, על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר.

שואלת הגמרא – מ"ט? למה הם מתות דוקא בשעת לידתן?

ואומרת – א"ר יצחק חלה בחדרי בטנה לפיכך תלקה בחדרי בטנה. שואלת הגמרא – תינח נדה חלה והדלקת הנר מאי איכא למימר? אמרת נידה, בסדר. אבל מה הקשר להפרשת חלה ולהדלקת הנר?

כדדרש הוא גלילאה עליה דרב חסדא אמר הקב"ה רביעית דם נתתי בכם על עסקי דם הזהרתי אתכם ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית הזהרתי אתכם נשמה שנתתי בכם קרויה נר על עסקי נר הזהרתי אתכם אם אתם מקיימים אותם מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתכם

טוב, נו, בסדר. אבל נשאלת השאלה – למה המצוה הזאת נאמרת רק באישה? אם אדם לא נשוי, הוא גר לבד בבית, הוא מדליק נרות. אם אדם גר לבד, הוא לבד עושה חלות ומפריש חלה. אז למה נשים לבד מקבלות את העונש בשעת הלידה, למה זה עונש של נשים?

זו שאלה שרש"י חש בה, ורש"י אומר תשובה, והתשובה מושלמת, ע"י מדרש שמופיע בבראשית רבה – כדאמרין בב"ר היא אבדה חלתו של עולם שעל ידה נטרד אדם הראשון שנתרם כחלה וכבתה נרו של עולם ושפכה דמו אומר רש"י – היא איבדה חלתו של עולם (אדם הראשון נקרא חלתו של עולם) היא תפריש חלה, היא כיבתה נרו של עולם, היא תדליק נר. אנחנו רוצים לראות מה הסוד שכתוב כאן, למה אדם הראשון נקרא חלתו של עולם, ולמה האישה מדליקה נר.

רבתי, בואו נתחיל בס"ד, נראה כמה יספיק לנו הזמן:

ישנה גמרא, ועל הגמרא הזאת ב"ה, אפשר לדבר שיעור שלם, ולא לגמור את הגמרא הזאת, אנחנו רק נשתמש בנקודה אחת מדברי הגמרא, כדי להסביר את הקשר שבין הפרשת חלה, לבין עבודה זרה:

הגמרא (סנהדרין ק"ב) אומרת, שרב אשי לימד את התלמידים שלו שיעור במסכת סנהדרין, והוא התחיל את המשנה הראשונה בפרק חלק, ואמר – כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, חוץ משלושה מלכים וארבעה הדייטות. שלושת המלכים הם ירבעם אחאב ומנשה, וארבעת הדייטות הם בלעם, דואג, אחיתופל וגחזי.

איך בלעם ניכנס כאן לענין? סיפור בפני עצמו.

רב אשי גמרא את השיעור, ואמר – מחור נמשיך לדבר בחברינו. מי אלו חברינו? שלושה מלכים וארבעה הדייטות.

בלילה בא לו מנשה בחלום, ואמר לו – ממתי אני חבר שלך? מה אתה קורא לי – מחור נדבר בחברינו מנשה?

כל אחד שקורא את הגמרא הזאת, שואל את עצמו שאלה – מי אמר למנשה, שהוא ידבר עליך? אולי הוא רצה לדבר על אחאב ועל ירבעם? מנשה היה בטוח, שעל ירבעם ועל אחאב, הוא לא קורא חברנו, למה?

כי חז"ל אומרים, שכל מי שמרגיש את עצמו מחובר לירבעם, עליו נאמר **חבר הוא לאיש משיח**.

יוצא, שחברנו, הוא לא קרה לאחאב והוא לא קרא לירבעם, חז"ל אומרים עליהם, שהם לא עשו תשובה. על מנשה יש דעה, שהוא עשה תשובה. אמר מנשה – אני רוצה לשאול אותך שאלה – תגיד לי, כשבוצעים את הפת, בשעת הברכה, מאיפה בוצעים אותה?

אמר לו – אני באמת לא יודע.
אמר לו מנשה – אתה לא יודע, ואתה קורא לי **חברנו**? חברים שלי יודעים הלכות מהסוג הזה.

אומר היד רמה – שלא תחשוב, שרב אשי לא ידע מאיפה בוצעים את הפת, הוא ידע מה שאומרת הגמרא, מאיפה **שקדים בישולה**. אבל הוא לא ידע, איפה זה **שקדים בישולה**, אם זה למעלה או למטה.

אמר רב אשי – תגיד לי, ומחר אני אגיד את ההלכה בישיבה בשמך.

אמר לו מנשה – טוב. מהיכא דקדים בישולא דריפתא.

שואל אותו רב אשי – אתם כאלה חכמים, ואתם יודעים מאיפה בוצעים את הפת, איך יכל להיות שהלכתם לעבוד עבודה זרה?? תסביר לי!

אמר לו מנשה – תאמין לי, אם היית בדור שלנו, היית מרים את שיפולי גלימתך, ורץ לעבוד עבודה זרה. עד כאן דברי הגמרא.

רבתי, הגמרא הזאת היא פלא מופלא, מהתחלה עד הסוף. מאיפה ידע מנשה, שרב אשי לא יודע את ההלכה??

שאל שאלה – ביננו! יופי הוא לא יודע!

זאת אומרת שמנשה ידע, שהוא לא יודע את ההלכה הזאת.

רב אשי בא אליו ואומר לו – אם אתם כאלה חכמים, שאתה יודע מאיפה בוצעים את הפת, איך עבדתם עבודה זרה??

ואם הוא לא היה יודע, מאיפה בוצעים את הפת, היה מותר לו לעבוד עבודה זרה?! מה הוא שואל אותו?

מה הקשר בין זה שאתה חכם, לבין זה שאתה עובד עבודה זרה? אם אתה לא יודע את ההלכה, מותר לך לעבוד עבודה זרה?? איזה מן שאלה זאת??

רבתי, על השאלה הזאת עומדים כל המפרשים כולם, מי שרוצה יעיין בספר תורת חיים, של ר' אברהם שור, על מסכת סנהדרין, ויתר הרחבה מופיע בספר ופי יגיד תהילתך, ביאורים נפלאים בדברי הגמרא הזאת.

רבתי, אני רק רוצה לעסוק בנקודה אחת – למי ששם לב, הוא שואל את מנשה, למה עבדתם עבודה זרה, והשאלה ששואל אותו מנשה, אם הוא יודע מאיפה בוצעים את הלחם.

משמע, בצליל של האוזן, יש קשר בין עבודה זרה, לבין הענין שאתה יודע איפה לבצוע את הלחם.

אומרים לנו חז"ל – כל מי שלא מפריש חלה, כאילו עובד עבודה זרה.

שואל אותו רב אשי - **תגיד, אם אתה יודע מאיפה בוצעים את החלה, איך עבדתם עבודה זרה??**

משמע, שיש קשר בין הענין של הלחם, לבין הענין של עבודה זרה.

בואו ננסה להסביר את הדברים, לאט לאט, דבר דבור על אופניו:

חז"ל מלמדים אותנו, במדרש (בראשית רבה א') – בזכות שלושה דברים שנקראו ראשית, ברא הקב"ה את העולם:

רב הונא בשם רב מתנה אמר, **בזכות שלושה דברים נברא העולם, בזכות חלה, ובזכות מעשרות, ובזכות בכורים, ומה טעם, בראשית ברא אלקים, ואין ראשית אלא חלה, שנאמר (במדבר טו, כ): ראשית ערסתיכם, אין ראשית אלא מעשרות, היך דאת אמר (דברים יח, ד): ראשית דגנך, ואין ראשית אלא בכורים, שנאמר (שמות כג, ט): ראשית בכורי אדמתך וגו' העולם היה לו כדאי להבנות, בזכות שלושת המצוות האלה – בכורים, חלה ומעשרות, הכל זה ראשית.**

מה הענין ב - ראשית?

כותב החינוך (מצוה י"ח) – משרשי מצוה זו. שרצה השם יתברך לזכותנו לעשות מצוה בראשית פרינו, למען דעת כי הכל שלו, ואין לו לאדם דבר

בעולם רק מה שיחלק לנו השם יתברך בחסדיו. ויבין זה בראותו, כי אחר שיגע האדם כמה יגיעות וטרח כמה טרחים בעולמו, והגיע לזמן שעשה פרי, וחביב עליו ראשית פריו כבבת עינו, מיד נותנו להקב"ה ומתרוקן רשותו ממנו ומכניסו לרשות בוראו.

הקב"ה רצה את כל הראשיות – בכורים, חלה, תרומות ומעשרות, בן בכור, פטר חמור, פטר בהמה. כל דבר שהוא ראשית, הקב"ה רצה אותו.

אומרים חז"ל – בזה שאתה מוציא משלך, ונותן להקב"ה, אתה נותן לו את ההכרה, שהוא ראשון והוא אחרון. הכל שייך לו!

רבתי, אם ככה נוכל להבין:

רבתינו מגלים לנו שהאבות הקדושים, היו מקיימים מצות מעשרות, שנאמר (בראשית יד, כ) ויתן לו מעשר מכל. יצחק קיים מעשר, שנאמר (בראשית כו, יב) ויזרע יצחק בארץ ההיא, וימצא בשנה ההיא מאה שערים. יעקב אבינו קיים מעשרות, שנאמר (בראשית כח, כב) וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך. האימהות הקדושות קיימו מצות הפרשת חלה, אומרים חז"ל (בראשית רבה

ט) – כל ימים שהיתה שרה קימת היו דלתות פתוחות לרוחה, וכיון שמתה שרה פסקה אותה הרוחה, וכיון שבאת רבקה חזרה אותה הרוחה. וכל ימים שהיתה שרה קימת היה ברכה משלחת בעסה, וכיון שמתה שרה פסקה אותה

הברכה, כיון שבאת רבקה חזרה. כל ימים שהיתה שרה קימת היה נר דולק מלילי שבת ועד לילי שבת, וכיון שמתה פסק אותו הנר, וכיון שבאת רבקה חזר. וכיון שראה אותה שהיא עושה כמעשה אמו, קוצה חלתה בטהרה וקוצה עסתה בטהרה, מיד ויבאה יצחק האהלה.

רבתי, נחזור בחזרה לקרבן הראשון בבריאה, לא של אדם הראשון, אלא **קרבנם של קין והבל** – קין הביא מפרי האדמה, הבל הביא מבכורות צאנו.

אומרים חז"ל – למה קרבנו של הבל התקבל, וקרבנו של קין לא? כי הבל הביא מבכורות צאנו. הוא תפס את הענין של הבכורה, ואמר – **אני נתן לקב"ה את הראשון.**

קין לא הביא מבכורות. מאיפה הוא הביא?

אומרים חז"ל – מן הסייפות. הוא אכל בעצמו ראשון, וכשהוא גמר הוא נתן לקב"ה.

אומרים חז"ל במדרש (בראשית רבה כ"ב) – ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה' (בראשית ד, ג), מן הפסולת, משל לאריס רע שהיה אוכל את הבכורות, ומכבד לבעל השדה את הסייפות. (בראשית ד, ד): והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהו

בספר המאור שבתורה (פרשת כי-תבוא), הוא מסביר מדוע קין, נתן לו את הסייפות והבל נתן את הבכורות.

אומר הספר המאור שבתורה יסוד נפלא ביותר – קין הרגיש שהוא עובד אדמה. אם הוא עובד אדמה, אז הוא הרגיש – אני עובד, אני נוטע, אני חורש, אני מנקש, אני עושה פעולות! נכון גם הקב"ה עושה – הוא מוריד גשם, הוא עושה רוח, הוא מביא שמש.

אמר קין – אבל גם אני עושה! אני עושה והוא עושה! אז אנחנו שותפים! אם אנחנו שותפים, אמר קין, אז אני לוקח ראשון והוא לוקח שני, לכן הביא לו מן הסייפות, הביא לו את הסוף, והוא לקח את ההתחלה.

הבל אמר – אני לא עושה כלום. יש ולדות והולדות מתרבים, אני לא שר להם שירים והם מתרבים, הם מתרבים, כי הקב"ה מרבה אותם. אם ככה, אז הכל של הקב"ה!

נתן לו הבל מן הבכורות. אם אתה בעל הבית, אז תיקח אתה ראשון! רבתי, הגענו לנקודה, נתחיל לקשור קצוות:

כשאדם רואה תאנה שבכרה, הוא קושר עליה גמי ואומר – **זה של הקב"ה**. אחרי זה, לאחר שהוא מביא את כל הפירות הביתה, הוא מפריש תרומות ומעשרות.

אחרי זה הוא אוכל את הפירות, הוא לא צריך לעשות שום פעולה כדי לאכל אותם – לוקח את הפרי, מקלף את הקליפה, מברך בורא פרי העץ, שהחינוך ואוכל!

אין לו שום פעולה אחרי זה. אין חושש, שהוא ייחס משהו לעצמו, אחרי שהוא שם על זה גמי, ואמר הרי זה ביכורים והפריש תרומות ומעשרות.

אומרים חז"ל – זה לא ככה, בחיטה ושעורה. מה יש בחיטה ושעורה? בחיטה ושעורה, ישנם מלאכות לאחר שהאדם גמר את הכל. מהם המלאכות?

אדם גמר את החיטה, ומכניס אותה הביתה. כדי להגיע לפת לחם, כדי להכניס אותו לפה, הוא צריך להיות זורה, דש, מנפה, לש ואופה.

כותב מרן הבית יוסף – למה מניחים עשר אצבעות על החלה לפני שבוצעים אותה?

וכותב – כנגד עשר מצוות התלויות בפת – חרישה (לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו), זריעה (שדך לא תזרע כלאים), דישה (לא תחסם שור בדישו), לקט, שכחה, פאה, תרומה, מעשר ראשון וחלה.

אומר הבית יוסף – זו הברכה היחידה מכל הברכות, שיש בה עשר תיבות. שהכל נהיה בדברו - 9, בורא מיני מזונות - 9, בורא פרי העץ - 9, בורא פרי האדמה - 9, הברכה היחידה שיש בה עשר תיבות – המוציא לחם מן הארץ.

למה?

עשר מלאכות – עשר תיבות.

אדם כבר הביא את החיטים הביתה, הוא לא יכל לקחת חיטים ולכסוס אותם. כדי לאכל.

אדם רוצה לאכול לחם, הוא לא יכל לקחת ולאכל! צריך לטחון, לזרות וכו', עד שהבן-אדם זוכה לאכל.

אומרים רבתינו – תשמע, כאן יש חשש גדול. מהרגע שהוא הביא את זה הביתה, כביכול אין התערבות כבר של הקב"ה. הכל הוא עושה.

כל זמן שזה בשדה, אז הוא מגיע להכרה שהקב"ה נותן גשם, ונותן שמש ונותן רוח, כשזה בא הביתה, הכל הוא עושה כבר. מה הוא עושה?

הוא זורה, הוא דש, הוא טוחן והוא מנפה והוא לש והוא אופה.

יכל לבוא אדם ולהגיד – אחח, כוחי ועוצם ידי, עשה לי את החייל הזה. אני עשיתי!

אתה עשית?! **אומר הקב"ה** – תשמע, החשש הזה, של כוחי ועוצם ידי, הוא חשש איום ונורא! שכל האומר כוחי ועוצם ידי, יגיע בסופו של דבר לעבודה זרה. לכן תזהר מאוד, שלא תגיע לעבודה זרה.

מה עשה הקב"ה, כדי שחם וחלילה לא נידבק בעבודה זרה? תיקח חתיכה מהקמח ותפריש אותה.

מה יהיה כתוצאה מזה?

תזכור את הקב"ה, שזה לא אתה!
אם זה לא אתה, אתה זוכר את הקב"ה.

אומרים חז"ל, שכל מי שמפריש חלה, מבטל עבודה זרה, וכל מי שאינו מפריש, כאילו מקיים עבודה זרה!

אם אתה לא מפריש חלה, פירושו הדבר, שאתה אומר – **כוחי ועוצם ידי, עשה לי את החייל הזה**, אז זה עבודה זרה!

אם זה עבודה זרה, ואתה לא מפריש, אומרים חז"ל – כמוהו, כמקיים עבודה זרה. אם אתה מפריש חלה, אתה מבטל עבודה זרה.

שואל מנשה את רב אשי – תגיד, מאיפה בוצעים את הפת?
רב אשי בכלל לא הבין מה הוא שואל אותו. למה?

למה זה נפקא מינה, למה בוצעים את הפת? איפה זה נפקא מינה?

זה נפקא מינה לאדם שהולך לברך, מפני כבוד הברכה, כך כותב מר"ן המחבר – **מפני כבוד הברכה, צריך לדעת איפה לבצוע את הלחם**. אם ממקום שהוא מזהיב, או מקום שזה נורמל, דקדים בישולה או דקרים בישולה, למה זה נפקא מינה?

זה נפקא מינה לברכה.

שואל רב אשי – אני לא מבין, מה אתה קשור לברכה?

בזמן מנשה לא ברכו לפני האוכל. הברכה לפני האוכל, היתה תקנת חכמים, בזמן מנשה זה לא היה.

גמרא במסכת ברכות (בתחילת פרק כיצד מברכין) – אם לפני האוכל הוא מברך, אחרי האוכל, על אחת כמה וכמה.

בזמן מנשה ברכו רק לאחר האוכל ו**אכלת ושבעת וברכתך את ה' אלקיך**.
בא מנשה ואומר – תגיד, מאיפה בוצעים את הפת?

מה זה משנה לך??

לנו זה משנה, כי אנחנו מברכים את הברכה, אז אנחנו צריכים לדעת איך לברך – מקדים בישולה או מקרים בישולה, אבל אתה מנשה, לא ברכת לפני האוכל, בזמן עדין לא היו חייבים בזה! אז מה זה משנה לך, מאיפה בוצעים את הפת?!

אמר לו מנשה רב אשי – אני רוצה להגיד לך - בתקופתנו, לא היינו מזיזים יד או רגל, בלי לחשוב מה יהיה לקב"ה מזה.

בכל פעולה היינו חושבים – תגיד, לקב"ה יהיה נחת רוח מזה או לא? שלקחנו לחם, לא ברכנו המוציא לחם מן הארץ עשר תיבות, אבל הרגשנו, שהיינו אוכלים לחם – תודה רבה ריבונו של עולם, שנתת לנו לאכל לחם. אמרנו תודה רבה, גם בלי נוסח של ברכה.

אומר לו רב אשי – אני לא מבין, אם אתם הייתם כאלה, שעל כל צעד הייתם חושבים איפה לקב"ה יש יותר נחת רוח, וגם כאשר היית לוקח חלה וחושב – ריבונו של עולם, מאיפה יהיה לך יותר נחת רוח שאני אקח את החלה? אם הגעתם לרמה של חשיבה כזאת בקב"ה, תסביר לי דבר אחד – **א-יך ע-ב-ד-ת-ם ע-ב-ו-ד-ה ז-ר-ה-ה???**

אם אתם אנשים שלא מזיזים יד, מבלי לחשוב על הקב"ה, אז איך יכל להיות אנשים שמשתחווים לעבודה זרה??

אמר לו מנשה – אין קשר. אנחנו היינו דבוקים בעבודה זרה, בגלל יצר של עבודה זרה.

אנחנו לא הזנו יד או רגל, מבלי לחשוב על הקב"ה. שאלת למה עבדנו עבודה זרה??

כי היה לנו יצר של עבודה זרה. אתה לא יודע מה עשו אנשי כנסת הגדולה, כדי לבטל עבודה זרה – שלושה ימים התענו, כדי לבטל את היצר של עבודה זרה, ומאיפה הוא יצא לבסוף?

מבית קדשי הקדשים, כמו גור של אש! כך אומרת הגמרא ביומא. משם יוצא היצר של עבודה זרה!

רבתי, אם ככה נוכל להבין יסוד נפלא:

בא רש"י ואומר – אתה יודע למה אישה מפרישה חלה ולמה היא מדליקה נר?

ועונה – היא כיבתה חלתו של עולם, היא תפריש חלה. היא כיבתה נרו של עולה? היא תדליק נר.

רבתי, למה קוראים לאדם, **חלתו של עולם?**

למה לא קוראים לו בורקס של העולם, למה לא תפוח של העולם, הדובדבן של העולם, **למה חלתו של עולם?**

אומר המהר"ל (נתיב התורה אות א', ביאורי אגדות גמרא מסכת קידושין) – הקב"ה ברא את האדם כמו שאישה עושה עוגה. הקב"ה לקח עפר ושם לתוכו מים, ועשה עיסה מעפר.

הגמרא במסכת סנהדרין אומרת – שעה ראשונה עלה במחשבה, שעה שנייה נתייעץ עם מלאכי השרת ושעה שלישית קיבץ עפרו, אומרים חז"ל, מכל העולם ושעה רביעית גיבלו. מה זה גיבלו? גיבל את הבצק.

הקב"ה עשה גם בהמות בצורה הזאת, לקח אותם עפר מאדמה. אז למה נקרא האדם חלתו של עולם?

אומר המהר"ל – כי הקב"ה את כולם ברא מהבצק אשר מעפר ומים, אבל את כל מה שהוא ברא בצק, הוא לקח חתיכה ועשה אותה קודש! בדיוק כמו שהאישה מפרישה – חתיכה בצק ועושה אותה קודש.

מי הבצק שעשה אותה קודש?

האדם הוא הבצק, שהקב"ה קידש אותו.

עשיתי היפופוטם וחזיר ופיל וג'ירפה, עשיתי עפר מן האדמה, מבצק, אבל אני מפריש חלה. מי זה החלה?

אדם הראשון הוא חלתו של עולם.

הקב"ה לקח את האדם ואמר לו – אתה חלה שלי מכל העולם! אתה קדוש מכל העיסה הזאת!

מכל מה שיש בבריאה, אתה קדוש!

ברגע שהאישה החטיאה אותו, אומרים חז"ל – היא טימאה חלתו של עולם. האדם נקרא חלה, כי הקב"ה הפריש אותו לקדושה.

היא כיבתה נרו של עולם, לכן היא מדליקה נר.

אם ככה רבתי, נוכל להבין יסוד נפלא ביותר:

יש עוד עוון אחד – **עבודה זרה**. מה מתקן את העבודה זרה?

אומר הקב"ה – את תפרישי חלה. מה קשור הפרשת חלה לעבודה זרה?

היות והיא נתנה לאדם הראשון ואמרה לו – **מן העץ הזה אכל וברא עולמות** – עבודה זרה. מה התיקון??

הפרשת חלה.

למה נסמכה הפרשת חלה, לענין עבודה זרה? אומר המדרש (פרשת תזריע), שכל המפריש חלה, ככופר בעבודה זרה, וכל אדם שלא מפריש חלה, כאילו עובד עבודה זרה.

אם ככה רבתי, שימו לב למבנה של פרשת שלח – היא נפתחת בפרשת המרגלים, שאלנו חטא המרגלים, בגלל זה מגיע עונש כליה לעם ישראל??

מה קרה?? לשון הרע, על זה מתים??

וענינו – **נתנה ראש ונשובה מצרימה** – רצו לעבוד עבודה זרה. **וביום פקדי** – את חטא המרגלים ופקדתי – את חטא העגל – זה עבודה זרה וזה עבודה זרה.

הפרשה מסתיימת בעבודה זרה. אדם שוגה ועובד עבודה זרה – עיני העדה טעו, והורו עבודה זרה, ובתוכם, יש לנו שתי מצוות – נסכים והפרשת חלה.

מה הפרשת חלה?

עם ישראל חטא. במה הוא חטא?

עם ישראל חטא בזה שהם אמרו **נתנה ראש ונשובה מצרימה** – עבודה זרה. תבואו לארץ ישראל, ותתקנו את העבודה זרה, איך?

הפרשת חלה. שלא תגידו כוחי ועוצם ידי, עשה לי את החייל הזה.

לפיכך יש לנו עבודה זרה לפנינו ועבודה זרה אחרינו, לומר לנו, שזה הענין של הפרשת חלה. הפרשת חלה בא להציל את עם ישראל מעבודה זרה.

אומרים חז"ל – **חטאו בראש, שנאמר נתנה ראש ונשובה מצרימה**. לקו

בראש, שנאמר וכל ראש לחולי – חרבן בית המקדש, ובע"ה יהיה תיקון לראש כשכולנו נקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן!!!

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ וסמיכא ליה והימים ימי בכורי ענבים. ותמוה מה צריך התחזקות בלקיחת אשכול ענבים ובפרט שהימים ימי בכורי ענבים.

ובס' לקט יוסף בשם הגאון המפו' מהר"מ גאלאנטי תי' עפ"ד הרמב"ם דברין לעשות חזקה די בלקיחת אשכול אחד של ענבים וזה שאמר הכתוב "והתחזקתם" ר"ל

צריכים אתם לעשות חזקה בא"י ועל כן ולקחתם מפרי הארץ כי בלקיחת הפרי די, וזהו דוקא בברם וע"כ שפיר

סמך והימים ימי בכורי ענבים. (ילקוט האורים) סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדך וכאשר נשאת לעם

הזה ממצרים ועד הנה וגו' (יד, ט) הזה ממצרים ועד הנה וגו' (יד, ט)

צריך להבין מאי כאשר נשאת, ואטו לעולם יסלח ה' לפושעים וחטאים, ואם עד כה האריך אפיו להם עתה

שלח לך. (יג, ב)

פירש"י לדעתך וכו'. ונ"ל בדרך דרוש, עפ"י מש"כ לעיל בפ' בהעלותך [ד"ה עוד נ"ל], כי באמת היה חשש גדול בענין שליחות המרגלים שלא יוציאו דיבה על הארץ,

אך שהיה סברא לומר דיקחו מוסר ממרים שלא להוציא דיבה, אבל כיון דבאמת משה רבנו ע"ה היה מבחר

הברואים, וא"כ אין ראי' ממה שלקתה מרים, ואיכא חששא, רק משה לפי דעתו שהיה שפל מכל אדם, א"כ יש

ראיה ממרים, וליכא חששא בשליחות המרגלים כיון שיש להם מקום לקחת מוסר, וז"ש שלח לך לדעתך כיון שאתה

עניו מכל האדם. (אפריון)

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים (יג, ב)

אינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע פ"ק צפת ת"ו

פֿרשׂת שְׁלַח • תשע"ט ◊ גליון 312



אינטרעסאנט

חטא המרגלים

וַיֹּאמְרוּ בְּאָזְנוֹ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם זַבַּת חֶלֶב וּדְבַשׁ הִיא וְזֶה פְּרִיָּהּ. אָפֶס כִּי עַז הָעַם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ וְהָעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד וְגַם יְלָדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ שָׁם.

צריך להבין מה חטאו המרגלים בדברים אלו, הלא רק ספרו את האמת מה שראו שם. וזה מה שאמר להם משה "וראיתם את הארץ מה הוא ואת העם הישב עליה" וגו'.

פתחו באמת כדי לשקר

רש"י כאן מבאר שפתחו בשבח הארץ כדי לפתוח בדבר אמת כדי שיאמינו גם לשקר שיאמרו אחר כך.

שבח הפירות כדי להפחידם

בגמרא (סוטה לד, א) מבאר רש"י: "נתכוונו לומר כשם שפירותיה משונים כך יושביה משונים וגבורים וגבוהים".

אפס

הרמב"ן כותב: רשעים במלת "אפס" שהיא מורה על דבר אפס ונמנע מן האדם, ואמרו: הארץ שמנה וגם זבת חלב ודבש והפרי טוב אבל אי אפשר לבא אליהם "כי עז העם" וגו'.

אנשים מתים מרעב

המהרש"א (שם בחידושי אגדה) מבאר: שהם הביאו רק רמונים ותאנים ואמרו "וזו פריה" לומר שדוקא אלו הם הפירות בארץ שאינם חיי נפש, אבל דברים שחיי נפש תלוי בהן כגון חטים וזית אין בהן, ו"ארץ אוכלת יושביה" היא שאינה מספקת חיי נפש ומכלה את יושביה ברעב, ורצו להזכירם מה שהיה אצל האבות שעזבו אותה בגלל הרעב.

1) ומבאר ה'משכיל לדוד' כי הרי משה אמר להם קודם "וראיתם את הארץ מה הוא ואת העם היושב עליה" ואחר כך "ומה הארץ השמנה אם רזה", והיה להם להשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, אלא שפתחו בתחילה לדבר בשבח הפירות כדי לקיים את השקר שבסוף דבריהם, וכלב שהבין מה ברצונם לומר הסה אותם.

והתחזקתם

אל תתנבא ותצליח

יְדַעְתִּי שֶׁלֹּא אֲצַלִּיחַ לָקוּם בְּבִקְרַי בְּזַמְנִי! כִּכָּר מִתְחַלָּה הִבְנַתִּי כִּי אֲכַשֵּׁל בְּבַחֲיִנָּה אוּ בַמְבֻצָּע אוּ בַקְּבֵלָה טוֹבָה שְׁקֵבֶלְתִּי עַל עַצְמִי וְכוּ'!

איך ידעת? כיצד הבנת? וכי אתה מאלה שנתנת להם נבואה לאחר החרבן???

איך באמת אנשים יודעים לכתחלה ומרגישים בלבם שלא יצליחו? הענין פשוט ביותר, הספה שלא הצליחו היא בגלל שידעו! כאשר אדם מסתפל על עצמו כלא יצליח, זה הגורם לכשלונם, וכאשר יהפך את מבטו על עצמו, ויאמין שהקב"ה נותן לו את הכחות והפלים הדרושים להצליח, אז הוא יצליח בסיעתא דשמיא.

וכך אומרים בשם הרה"ק מקאצק על הפסוק ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם, כאשר הוא מסתפל ורואה את עצמו כחגב, הוא נעשה חגב, וכך כלם רואים אותו. וזה היה חטא המרגלים, אלו היו בטוחים כי בעזרת הקל אפשר להתגבר גם על ילידי ענק, יכולים לכבש ערים גדולות ובצורות בשמים, לא היו יראים מהם. ומשה רבנו כפר הקדים לומר לומר והתחזקתם, חזקו את עצמכם, תאמינו בעצמכם שאתם יכולים, ואז ולקחתם מפרי הארץ, לא רק שלא תתיארו מן הענקים, אלא שתוכלו לקחת משם מה שאתם רוצים.

נכסיק להסתפל על עצמינו כחגבים, יותר לא נתנבא שאיננו יכולים, מעתה נקח את דבריו של כלב בן יפונה שיהיו נר לרגלנו, זעקתו קבל עם ועדה: עלה נעלה... יכול נוכל לה תלוּהוּ אותנו, אנחנו כן יכולים! אנחנו כן נצליח! ואז נוכל להתנבא מראש על הצלחות.

קורץ את שארץ

שִׁלַח לָךְ. בַּרשׁ"י: 'לדעתך'. שהם אמרו למשה שרצונם לשלוח מרגלים לראות היכן הם מטמינים את ממונם, ואמר הקב"ה למשה שלח לדעתך, שאם זאת הכונה אתה יכול לשלוח, אבל באמת כונה אחרת היתה להם. (אור החיים הק')

וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן. אמר להם משה וַיִּתְּרוּ שיתבוננו במעלת ארץ ישראל, שהיא אֶרֶץ כְּנָעַן - בטבע היא מביאה את יושביה להכנעה וענוה. (זרע קודש)

טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד. ארץ ישראל טוֹבָה להביא את האדם למדת 'מְאֹד מְאֹד הוּא שְׁפַל רוּחַ'. (מעדני מלך)

אֶרֶץ אֲכָלֶת יִשְׁבִּיָּהּ. הארציות והגשמיות אוכלת את אלו היושבים ומשתקעים בה. (המגיד ממעזריטש)

רֵאשִׁית עֲרֹסְתֶכֶם... תְּרִימוֹ תְּרוּמָה. המחשבה הראשונה בקומכם מעֲרֹסְתֶכֶם - מן המיטה, תְּרִימוֹ תְּרוּמָה להקב"ה, שתחשבו שאתם רוצים לעבוד את השי"ת ואז כל היום יהיה לו קל בעבודה. (הרבי ר' מיכל מזלאטשוב)

וְנִתְּנוּ עַל צִיצֵת הַפְּנֵף פְּתִיל תְּכֵלֶת. חוטי הלבן מרמזים על הגוף, והתכלת על הנשמה (שתכלת דומה לים וים לרקיע ורקיע לכסא הכבוד שמשם מחצב הנשמות). וכורכים חוטי התכלת על הלבן לרמז שהנשמה צריכה לשלוט על הגוף. (ספר החינוך)

א טיפוע נעדר אנק

האוכל כי כך רצון ה' מברר ניצוצי הקדושה דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה. וְהָיָה בְּאֲכַלְכֶם וְגו' תְּרִימוֹ תְּרוּמָה לָהּ. אָמַר הַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מְשׁוּלָם זִיסֵל מְאַנִּיפְאֵלִי, שְׁאִם אָדָם אוֹכֵל בְּתַאוּהָ כִּי הוּא מְדַמָּה לְעַצְמוֹ כִּי אֵי אֲפֹשֶׁר בְּלֹא אֲכִילָה וְשִׁתְיָה, בּוֹדָאִי מִן הַנִּמְנָע שְׂרִירִים נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה שְׁבִתוֹךְ הַמֶּאֱכָל לְמַעְלָה. רַק אִם הָאָדָם חָכֵם וּמְשֻׁכָּל אוֹמֵר בְּלִבּוֹ הֲלֹא בּוֹדָאִי אִם הַבּוֹרָא ב"ה

א בּוֹדָאִי עֲנִין נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה: כָּל יְהוּדֵי יֵשׁ בּוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה שְׁבִכְחָה הוּא חַי, וְכַאֲשֶׁר חָלִילָה הוּא מְשִׁתְּמֵשׁ בְּכַחוֹ לְדַבֵּר עֲבָרָה, הַכּוֹחַ הַהוּא שְׁבֹא מִצַּד הַקְּדוּשָׁה נוֹפֵל ח"ו לְצַד

רָצָה שְׁנַחֲיָה בְּלִי אֲכִילָה בּוֹדָאִי הֲיָה אֲפֹשֶׁר לְהִתְקַיֵּם בְּלִי זֶה, אֲלֵא שְׂרָצוֹן הַבּוֹרָא ב"ה הֵיא לְהַחְיוֹת נַפְשׁ כָּל חַי עַל יְדֵי אֲכִילָה, לְכֵן אָנֹכִי מְכַרַח לְאֲכוֹל בְּקִדְשָׁה וְטְהָרָה, וּבִזָּה אָנֹכִי עוֹשֶׂה רְצוֹן ה' שְׂרָצָה שְׂאֲכָל, וְכִשְׂאוֹכֵל בְּכוֹנֵה זֶה יֵשׁ בְּכַחוֹ לְהָרִים אֶת נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה לְהַחְזִירָם לְשִׁרְשָׁם הַקְּדוּשָׁה. וְזֶה פְּרוּשׁ הַפְּסוּק "בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ", פְּרוּשׁ כְּשִׁתְּבוֹאוֹ לְהִתְעַסֵּק בְּדַבְרֵי אֲרָצִים וְגִשְׁמִיִּים, וְתִדְעוּ "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה", אָנֹכִי הַבֵּאתִי אוֹתָךְ לְזֶה שְׁתִּהְיֶה רָעַב וְצָמָא, וְאָנֹכִי עֹשִׂיתִי שְׁעַל יְדֵי הַמֶּאֱכָל תִּשְׁבַּע, אֲזַי בְּעַצֶּם מַחְשְׁבָה זֶה "וְהָיָה בְּאֲכַלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוֹ תְּרוּמָה לָהּ", שְׁתִּגְבִּיחוּ נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה לְמַעְלָה. (עבודת ישראל להרה"ק רבי ישראל המגיד מקאונין)

פנינו בת עין

יהפך מדותיו הגשמיים לרוחניים

הַחֲזֵק הוּא הַרְפָּה הַמַּעַט הוּא אִם רַב. יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּשֵׁנוֹי הַלְשׁוֹן, שְׂאֵמַר "הַחֲזֵק הוּא הַרְפָּה", וְלֹא 'הַחֲזֵק הוּא אִם רַפָּה' כְּמוֹ שְׂאֵמַר "הַמַּעַט הוּא אִם רַב" וְכֵן בְּשָׂאֵר הַדְּבָרִים כְּתַב "אִם רָעָה", "אִם בְּמִבְצָרִים". וַיִּבְאֵר עַל פִּי מַה שְׂאֵמְרוּ חַז"ל שֶׁהַעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּאוֹת ה"א, וְהַבְּאוֹר בְּזָה הוּא כִּי עֲבוּדַת הָאָדָם הוּא לְהָרִים אֶת חֲמֻשָּׁה הַמְּדוּת שְׁלוֹ [חֶסֶד (וּבְכֻלָּהּ אֶהְבָּה), גְּבוּרָה (וּבְכֻלָּהּ יִרְאַה), תְּפָאֶרֶת, נִצְחַת וְהוֹד (שְׁהֵם עֶקֶר הַמְּדוּת, כִּי מְדוּת יְסוּד וּמְלִכּוּת הֵם הַפְּלִלוֹת שֶׁל כָּל הַמְּדוּת)] מְגִשְׁמִיּוֹת לְרוּחָנִיּוֹת, שְׂלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמְדַת חֶסֶד לְאַהֲבַת דְּבָרִים גִּשְׁמִיִּים אֲלֵא לְאַהֲבַת ה', וְכֵן בְּשָׂאֵר הַמְּדוּת. וְזֶה מְרָמֵז בְּמַה שְׁכִּתּוּב בַּזֵּהר הַקְּדוּשׁ שְׂצָרִיךְ לְהָרִים יָד יְמִין עַל שְׂמָאל, דְּהֵינּוּ שְׂחֻמֵּשׁ אֲצַבְעוֹת שְׂבִיד יְמִין מְרָמֵזִים לְמְדוּת הַרוּחָנִיּוֹת, וְחֻמֵּשׁ אֲצַבְעוֹת שְׂבִיד שְׂמָאל מְרָמֵזִים לְמְדוּת הַגִּשְׁמִיּוֹת, וְצָרִיךְ לְהָרִים וּלְהַגְבִּיר יָד יְמִין עַל יָד שְׂמָאל, לְהַגְבִּיר הַרוּחָנִיּוֹת עַד שְׁגָם הַגִּשְׁמִיּוֹת יִהְפְּךְ לְרוּחָנִיּוֹת. וְזֶה הַרְמֵז בַּפְּסוּק הַחֲזֵק הוּא הַרְפָּה שְׂ'ה' רַפָּה, ה' הַמְּדוּת הַרְפּוּיִים - הַגִּשְׁמִיִּים, יִהְפְּכוּ לְ'ה' חֲזֵק' - לְמְדוּת רוּחָנִיּוֹת.

הַטְּמָאָה, וְהַקְּב"ה מְגַלְגֵּל שְׂאוֹתוֹ חֵלֶק קְדוּשָׁה נִיגַע לְמֶאֱכָל, וְכַאֲשֶׁר יֵאבְּלוּ יְהוּדֵי בְּקְדוּשָׁה וּבְכּוֹנֵה רְצוּיָה וַיִּבְרַךְ עָלָיו כְּרִאוּי, יְחוּר הַחֵלֶק הַהוּא אֵל הַקְּדוּשָׁה.

וְהִמַּתָּה אֶת הָעַם הַזֶּה פְּאִישׁ אֶחָד. יש לבאר מה שאמר 'כאיש אחד' על פי מה שאמרו חז"ל עבר עבירה פעם ראשונה ושניה מוחלין לו, שלישית אין מוחלין לו. ומקשה הגמרא והתניא שלישית מוחלין לו רביעית אין מוחלין לו, ומתרצת לא קשיא הא ביחיד והא בציבור, דבציבור מוחלין עד ד'. והנה רש"י כתב בפרשת קרח על הפסוק "וישמע משה ויפול על פניו" שכבר היו בידם סרחון רביעי, בעגל במתאוננים במרגלים, עתה אין בי כח להתפלל עליהם. והטעם יש לומר דגם בציבור מוחלין רק עד ד' לכן בסרחון רביעי כבר אינו יכול להתפלל עליהם. לכן כאן במרגלים שהיה הסירחון השלישי ובציבור מוחלין על השלישי אם כן צריך למחול להם, וזו היתה טענת משה "והמתה את העם כאיש אחד" כלומר כמו יחיד שבשלישית אין מוחלין להם, והרי רבים הם ומוחלים להם על סירחון שלישי. (משכנות יעקב הג"ר יעקב ן' נעים מאיזמיר [נדפס תפ"א] בשם חכם אשכנזי)

אִם יִרְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְגו' וְכָל מְנַאֲצֵי לֹא יִרְאוּהָ. וצריך ביאור כפל הלשון שאמר "אם יראו את הארץ" וחזר ואמר "וכל מנאצי לא יראוה". ויש לומר דאיתא במדרש דשלש דרגות היו, דמבן עשרים ומעלה בין היו בעצה ובין לא היו בעצה היו באותו גזירה, פחות מ"ג שנה בין היו באותה עצה ובין לא היו באותה גזירה, ומבן י"ג עד כ' היו באותה עצה היו באותה גזירה, לא היו באותו עצה לא היו באותו גזירה. ולפי זה נוכל להסביר הפסוק ד"אם יראו את הארץ" מדובר מבן כ' ומעלה דאז בכל אופן היו באותה גזירה. "וכל מנאצי לא יראוה" מדובר מבן י"ג שאז רק וכל מנאצי לא יראוה. ולקמן כתוב "וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה והבאתי אותם" וגו' מדבר עד י"ג שנה שבכל אופן לא היו באותה גזירה.

(חידושי הגרי"ז הלוי הגאון ר' יצחק זאב מבריסק)

וַיִּשְׁלַח יְהוָה בֶּן נֹון מִן הַשְּׁטִיִּים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מְרַגְלִים חָרָשׁ (כהפטרה). איתא במדרש בפרשתינו, מי היו, שנו רבותינו אלו פנחס וכלב, וכיון שהרגיש בהם מלך יריחו נטלה רחב אותם להטמינם, אמר פנחס אני כהן והכהנים נמשלו למלאכים (על כן לא יראו אותי ואין צריך להטמינני). ומנין שנמשלו הנביאים

למלאכים שכן הוא אומר "וישל מלאך ה' מן הגלגל", והלא לא מלאך היה אלא פנחס, אלא מכאן שהנביאים נקראו מלאכים, לפיכך אמר לה פנחס אני כהן ואיני צריך להטמין אלא הטמיני לכלב חבירי. המדרש צריך באור, למה צריך להביא כאן שנביאים נקראו מלאכים אם כבר אמר שהכהנים נמשלו למלאכים, וגם הסיוסם 'לפיכך אמר לה פנחס אני כהן' וכו' אינו תלוי במה שאמר קודם שהנביאים נקראו מלאכים, ועוד אם הוא רואה ואינו נראה כמלאך, למה היה צריך לומר לה זאת הלא תראה בעינייה. ונראה כוונת המדרש דשבחו של פנחס בא לומר, דהנה זה שהנביאים נקראו מלאכים ידוע יותר, ואם תראה רחב שהוא רואה ואינו נראה, תחשוב שזה בגלל שהוא נביא, ובכך יוצא שהוא מתכבד בקלון חבירו שכלב אינו נביא, לכן הקדים לומר לה שהכהנים נמשלו למלאכים ואין צורך להטמינו, ומבאר המדרש למה הקדים לומר 'אני כהן' כי אם תראה שהוא אינו נראה תאמר שזה בגלל שהוא נביא, ומביא ראיה שנמשלו הנביאים למלאכים, ובכך יהיה גנאי לכלב, 'לפיכך' כדי שלא יהי גנאי לכלב 'אמר לה פנחס אני כהן'.

(מעשה רוקח להגה"ק רבי אלעזר מאמסטרדאם ונטמן בצפת)

מַעֲשֵׂה הַלְּעָזָר אֶת מְלִיצוֹת

הַרדב"ז (רבינו דוד בן זמרא - בסוף ימיו בצפת) מספר באחת מתשובותיו כי היה אחד שצויה בשעת מותו שיתנו סיד בתוך קברו כדי שיתעכל הבשר מהר, כי איתא במדרש שאין מכניסין את הנשמה למחיצתה עד שיתעכל הבשר, והסיד מעכל את הבשר מהר. ובזה הוא מבאר את הפסוק אֶרֶץ אוֹכֶלֶת יוֹשְׁבֵיהָ, כי זהו שבחה של ארץ ישראל, שהארץ ממהרת לאכול את יושביה אשר בתוכה, דהיינו הגוף שנטמן בתוך הארץ, כדי שהנשמה תבוא מהרה אל מנוחתה.



לפני הרה"ק רבי דוד מקאצק ז"ע בא אחד והתלונן שהוא שוכח כל מה שלומד וביקש עצה שלא ישכח תלמודו, אמר לו הרבי: כתוב בתורה וְלֹא תִחָזְרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם... לְמַעַן תִּזְכְּרוּ. שאם שומרים על העינים ומחשבות הלב בקדושה, יכולים לזכור מה שלומדים.

כבוד חכמים ינחלו {א}

פֿשיצא הרדב"ז להגנת כבוד חכמי ארץ ישראל

דבר שכיח ביותר היה חלופי האגרות בין חכמי פזורות הגולה לחכמי צפת בתקופת זהרה. החכמים ששלחו שאלותיהם לצפת חלקו להם כבוד גדול כראוי להם, בהיותה אז מן המרכזים החשובים של התורה וההלכה. לעמת זאת גם חכמי צפת נהגו בכל הכבוד הראוי בשאר החכמים, וכתבו להם בכל תארי הכבוד הראויים.

ויהי היום, ובצפת נתקבלה אגרת שנשלחה מחכמי שאלוניקי שבפון, אף הפניה לא היתה בדרך כבוד כפי הראוי. הדבר חרה מאד לרבנו דוד בן זמרא - הרדב"ז, שמזלזלים בכבוד חכמי ארץ ישראל, והחליט בלבו כי עליו לעשות מעשה למען כבוד ארץ ישראל ותורתה, ולהוכיח את גדלותם של חכמי ארץ ישראל.

תלמיד היה לרדב"ז שנקרא רבי יצחק אפומאדו, אשר עוד בשבתו בצל רבו במצרים יחד עם רעו האר"י הקדוש, בהיותו כבן י"ז שנה, אמר עליו האר"י כי יצא שמעו בעולם בחכמת העיון. בו בחר הרדב"ז לשלחו לשאלוניקי ולהוכיח להם את גדלותם של חכמי ארץ ישראל.

בנוסף לחכמתו ועמקותו, היה רבי יצחק גם עשיר גדול, ובצאתו לקח עמו סכום עצום של כאלף דגרי זהב, ויבא לשאלוניקי.

ביום הראשון לבואו נכנס רבי יצחק לישיבה, והתחיל להכניס עמהם לפלפול והם התפעלו לראות את גדל עיונו, הם חקרו ובדקו אחריו ונודע להם כי בא מארץ ישראל, והם הבינו כי לבדק אותם בא. אמרו לו המתן למחר שיקנס לכאן ראש הישיבה שהוא זקן ויושב בישיבה, ואז תראה כמה כחו גדול.

מיד מהרו התלמידים אל ראש הישיבה להודיע לו כי

עליו לעזר היטב בענין הנלמד, כי ארי בא מארץ הצבי וגדול כחו בעיון. חזר גם ראש הישיבה והזהיר את התלמידים ואמר להם שיעינו בכל מאמצי כחם.

למחרת בא רבי יצחק לישיבה, והתישב במקום שנידמן לו, ושאל את היושב לצדו באיזה סגיא ילמדו היום, כשהראה לו יושב רבי יצחק ועין בו עד שהגיעו שאר התלמידים, ואז זרק איזה קטיף לזה היושב בצדו, וקם ויצא.

נסה זה השומע לעין בענין ולא עלתה בידו, וכשראה שרבי יצחק לא חזר, חשב כי עזב את המקום והלך וחזר על קשיתו של רבי יצחק לפני בני הישיבה, אף לא אמרה בשם אומרו אלא בשם עצמו.

הקטיף היתה עצומה ובני הישיבה נבוכו סביבה ולא מצאו מוצא מהסבך. כשחזר רבי יצחק לישיבה, אמר לו ראש הישיבה שמע את הקטיף העצומה שהקשה הקטן שביננו, והקשה לו את הקטיף שבעצם לא היתה אלא קשיתו של רבי יצחק עצמו. רבי יצחק הבין את הנעשה, רצה לרמז כי לא אותו תלמיד הקשה את הקטיף, ואמר לפני ראש הישיבה: אכן מין הדין הוא שמי שהקשה את הקטיף הוא יתרצנה, ועל אתר השיב בפשטות את התרוץ האמתי.

משא ומתן של הלכה התחיל במקום, כשהתלמידים זורקים קשיות, ורבי יצחק מתרצם כלאחר יד. והוא מקשה קשיות והם אינם יכולים לתרץ. כך נמשך הדבר כמה ימים, כשכלם מתפעלים ומתלהבים מחריפותו, עד שהתנצלו והודו כי גדולה החריפות שלו משלהם.

או אז אמר להם רבי יצחק: אני מקטני החכמים בארץ ישראל ומצעירי תלמידי הרדב"ז, ומזה תוכלו להבין גדלות הגדולים שבהם. ומיד קבלו על עצמם להתיחס בכבוד גדול כראוי לחכמי ארץ ישראל.



ליקוטים נפלאים פרשת שלח

שכשיכנסו לארץ ישראל יחליפו אותם, לכן רצו לגרום לכך שלא יכנסו לארץ ישראל, וממילא ישארו בתפקידם כנשיאים. ומחמת כן כל דבר שראו בארץ ישראל הסתכלו עליו בצורה שלילית, מה שאין כן יהושע וכלב שרצו להיכנס לארץ ישראל, ראו את הכל בצורה חיובית.

כך גם היה במחלוקת קורח ועדתו, שעיקר סיבת התנגדותו למשה רבינו נבעה מהסיבה שקרח ראה שמשה רבינו מינה את אליצפן לנשיא, בעוד שהוא יותר קרוב בייחוס, ויותר גדול ממנו. קורח אמר הריני חולק עליו ומבטל את דבריו וזו היתה הסיבה שגרמה לו לראות כל דבר שציוה משה בצורה שלילית כמבואר במדרש תנחומא (הובא ברש"י טז, א)

כך גם מצינו אצל ירבעם בן נבט שפחד שעם ישראל יעלה לירושלים שהיתה בשליטת רחבעם ויצאו נגדו ויחזרו למלכות רחבעם, לכן הלך והציב שני עגלי זהב וחטא והחטיא את העם לזבח לעגלי הזהב האלו כמבואר במלכים ב' (יב, כו).

למעשה רואים אנו הרבה אנשים שבגלל נגיעות מעדיפים לחדש כל מיני תאוריות לגבי בריאת העולם ובכוונת הבורא בעולמו, הם יודעים שהאמת מחייבת ואם יודו במציאות הבורא יהיו חייבים לציית לו ויהיה עליהם החובה לקבל עול מלכות שמים.

רואים אנו עד היכן יכול האדם לנטות מן האמת מחמת נגיעותיו האישיות.

(עונג השלחן)

"ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר ה' ארץ אפים" (יד, יז)

השאלה: למה משה אומר "ועתה"? וכי עד עכשיו היה כח ה' קטן?

התשובה: יש מחלוקת ראשונים האם י"ג מידות של רחמים פועלות את פעולתן באמירה בלבד או שצריך להתנהג בפועל באותן י"ג מידות: "מה הוא רחום אף אתה רחום וכו'?"

ובגמ' במס' ערכין ט"ו נאמר: "האומר בפיו חמור מן העושה מעשה! כי מצינו שלא נחתם גזר דינם של אבותינו במדבר אלא על לשון הרע."

זה מה שאומר משה: "ועתה" = לאחר שהוכח מעונשם של המרגלים שאמירה יתירה על המעשה, "יגדל נא כח ה' כאשר דיברת לאמר ה' ארץ אפים" = היות והוכחת שאמירה טובה מן המעשה, לכן יש לך להתנהג עימנו ב-י"ג מידות של רחמים אף אם רק נאמר אותם בפה!

ועל זה משיב לו ה': "סלחתי כדברך" = הדיבור שלך לבדו, בלא שתעשה מעשה, גם למחילה!

(מהרש"ם בערזן).

}עוד יש לציין, כי במילה "יגדל" שבפסוק הנ"ל, האות יו"ד היא גדולה. למה? כי 10

(יו"ד, בגימטריא)

פעמים הכעיסו בני"

את ה' במדבר,

וההוכחה של הגמ'

"שלח לך אנשים" (יג, ב)

רבינו האור החיים הקדוש לומד מפרשת המרגלים יסוד גדול, שאם אדם שלח את חבריו לעשות דבר, וכוונת המשלח לרעה, גם אם השליח לא יודע מזה ואדרבה נתכוין לטובה, יש השפעה מכוח המשלח על נפש השליח, ופועל בו חלק הרע, וכן להיפך, בשלוחי מצוה נכנס כוח המצוה, כלומר כוח הקדוש ברוך הוא שהוא שלח אותנו לעשות את המצוות, ולכן אמרו חכמינו 'שלוחי מצוה אינם ניזוקים', כי כוח המצווה מלווה ושומרת על האדם.

ובזה מסביר ענין תמוה בפרשה, שהרי המרגלים היו צדיקים בשעת השליחות, וכמו שאומרת התורה 'שלח לך אנשים' שהם חשובים ונשיאי ישראל, ואם כן האיך באו אחר כך למצב כזה? אלא אומר האור החיים הקדוש, שמכיון שכוונת כלל ישראל בשליחות, היתה לרעה, אז קיבלו המרגלים הצדיקים את התכונות הרעים של שולחיהם, שהרי שלוחו של אדם כמותו, ולכן הוא מקבל ממנו גם את הכוונות הרעות.

ובלשון קודשו של רבינו הקדוש, 'לצד שכוונת המשלחים היתה רעה, תפגעיל פועל הרע בשליח, ויחזור להיות שלוחו של אדם כמותו, ויולד בו תכונה רעה, מה שלא היתה בו קודם, ולזה הגם שהיו צדיקים, כשהתחילו ללכת כדי לַגְלֵל, נולד בהם תכונה רעה מכח המשלחים ויעצו להדיח'.

"למקום ההוא קרא נחל אשכול על אודות האשכול אשר כרתו משם בני ישראל" (יג, כד)

אם רק מעכשיו החלו לקרוא למקם הזה "נחל אשכול", למה איפוא כבר אמר הכתוב לעיל: "ויבואו עד נחל אשכול"?

ברם, יתכן שגם לפני-כן נקרא המקום "נחל אשכול", על שמו של אדם בשם אשכול, (כגון: ענר, אשכול וממרא), ולכן נאמר לעיל "אשכול" חסר, בלי "ו", שמשמעותו אחד, ולאחר שכרתו המרגלים את אשכול-הענבים החלו לקרוא למקום: "נחל אשכול", מלא עם "ו", שאז כבר היתה זו לשון רבים (כפי שאמרו חכמינו על "בסכות" ו"קרנות" שמשמעותן: שתים) בשל שני האשכולות, האחד: אשכול האיש, והשני: אשכול הענבים.

"ויהם כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה והאנשים אשר

עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק

הוא ממנו" (יג, ל-לא)

טעותם של המרגלים שהיתה להם נגיעה שהנהיגה אותם לסטות

ומהדרך

הנכונה.

כמבואר

בזוהר

הקדוש (ח"ג קנח, א)

שכיון שרצו להישאר

נשיאים,

וידעו

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש

רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת שלח

"במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשאו את עונתיכם ארבעים שנה" (יד, לד)

בשם רבי יצחק חריף מובא כך: המרגלים היו בארץ ישראל ארבעים יום - שהם 960 שעות. כנגד ארבעים הימים שהיו בארץ, נענשו להיות במדבר ארבעים שנה, "במספר הימים אשר תרתם את הארץ יום לשנה יום לשנה תשאו את עונותיכם ארבעים שנה" (במדבר יד, לד), ארבעים שנה הן 480 חודשים. נמצא שכל חודש במדבר היה כנגד ב' שעות שהיו המרגלים בארץ ישראל. על כל שעה שהיו בארץ ישראל נענשו להיות חצי חודש במדבר. מתוך ארבעים השנים שהיו ישראל במדבר לא כולן ממש היו כנגד חטא המרגלים "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע" (דברים א, ב) אחד עשר יום היה מהלך הדרך מחורב לארץ ישראל ודרך זו הרי היה עליהם לעבור בכל מקרה. אם כן יש להחסיר מארבעים השנים אחד עשר יום. זאת ועוד, עם ישראל יצאו ממצרים בט"ו בניסן ונכנסו לארץ ישראל כעבור ארבעים שנה בי' בניסן, אם כן נחסרו עוד ארבעה ימים ממנין ארבעים השנים התמימות נמצא אפוא שמתוך ארבעים השנים, יש להחסיר חמישה עשר יום שלא באו כנגד חטא המרגלים. וכאמור, חמישה עשר יום במדבר - מחצית החודש - היו כנגד שעה אחת שהיו המרגלים בארץ ישראל. וזהו שאומר רש"י: "ואותה שעה כשרים היו" - שהשעה האחת שבה היו כשרים, מתוך סך 960 השעות שהיו בארץ ישראל - שעה זו יורדת להם ממכסת ארבעים השנים במדבר, ולכן היו ישראל במדבר ארבעים שנה חסר חמישה עשר יום. (שו"ת פני ארי')

"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (טו, לט)

השאלה: למה הקדים את הלב לעיניים? הרי חז"ל אמרו שטבע האדם "עין רואה ולב חומד"?
ז"א שהסדר הוא קודם עיניים ואח"כ לב. צריך היה א"כ לכתוב "אחרי עיניכם ואחרי לבבכם"?
התשובה נמצאה בסידורו של הגאון מוילנא שליך הפסוק הנ"ל בקריאת שמע, ציין הגר"א: "מפני מעשה שהיה".
וכך פירשו את כוונת הגר"א: במס' מנחות מ"ד מסופר על אדם שהיה זהיר במצוות ציצית. הוא החליט לנסוע לכרכי הים הרחוקים כדי לעבור עבירה. ובזכות המצוה - הציציות שטפחו על פניו - הוא ניצל מעבירה.
הרי לנו שבעבירה של "לא תתורו", יתכן מצב שהלב יחמוד לפני ראית העיניים. כי הוא יצא למסע שלו ע"י ששמע שמועה מה יש שם בכרכי הים.
זה מה שהבטיחה התורה: אם תשמרו מצות ציצית כראוי, היא תשמור אתכם שלא תתורו אחרי לבבכם מתחילה וגם שלא תתורו אחרי עיניכם בסוף. (כרם הצבי)

לעיל שאמירה חמורה מן המעשה, נלמדת מהפסוק "וינסו אותי זה עשר פעמים".
ובגללם, בעצם, גדל כבוד ה' בהחשיבו את הדיבור יותר מהמעשה.

"ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו" (יד, כד)

רבינו האור החיים הקדוש לומד יסוד גדול מהפרשה, שהכלל שנאמר 'צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים' הוא לא רק בעניני גשמיות, אלא גם בעניני רוחניות, שתפילת הצדיק על האדם בכוחה להועיל לאדם שלא יחטא וירשיע. ועל זה נאמר בפסוק 'צדיק מושל יראת אלוקים', שהצדיק בתפילתו כביכול מושל ביראת אלקים של אדם אחר, ועל ידי תפילת הצדיק מקבל אדם יראת שמים המבטלת ממנו את יצרו הרע.
ולכאורה קשה למה הזכיר רק את כלב ולא את יהושע בן נון שגם הוא לא הלך בדרך המרגלים???

ועוד קשה מהו כוונת הפסוק 'רוח אחרת היתה עמו'?
מסביר האור"ח הק' שאצל כלב בן יפונה נתעוררה רוח רעה ללכת אחר עצת המרגלים, והיה צריך להתגבר עליה כדי שלא יחטא, כי היתה לו 'רוח אחרת' שהוא היצר הרע שרצה למונעו מדרך הטוב, ופעמה בו הרוח הרעה שיחטא, ולמרות כך נתגבר והלך להשתטח על קברי האבות וניצל, ומילא אחרי רצונו של השם יתברך, לכן זכה כלב שיקרא עבד ה' כמשה רבנו עליו השלום. לעומת זאת, אצל יהושע בן נון לא התעוררה כלל בקרבו רוח רעה, מכח תפילתו של משה רבנו עליו השלום, שה' יושיעו מעצת המרגלים.

וזה לשון קודשו: 'כי יהושע לא היתה רוח אחרת עמו להטעותו מדרך השכל, כי משה מנעו, ויש כח בתפילת הצדיקים גם לבחינה זו, בסוד צדיק מושל יראת אלקים.

"הארץ אשר עברנו בה לתור אותה טובה הארץ מאוד מאוד" (יד, לב)

הארץ אשר עברנו בה לתור אותה טובה הארץ מאוד מאוד. והביא אותנו אל הארץ הזאת וכו'. אך בה' אל תמרודו וכו' יש לדקדק, מהי סמיכות הכתובים שהארץ טובה היא מאד אך בה' על תמרודו.
ונראה, דהנה מבואר בחסד לאברהם (מעין ג' מין הארץ סוף נהר י"ב) וז"ל ודע כי אר"י אינה מכפרת על עבירות הנעשים בה כי אם אל השגגות בלבד, אבל אותן שבמזיד אינן נמחלין כ"א ביסורין וכו' עיי"ש, הרי מבואר דארץ ישראל מכפרת היא על השגגות שעושים ישראל ולא על המזידין.
ומעתה י"ל, דזהו טובה הארץ וגו' והביא אותנו וכו' דטובה הארץ אף לכפר העוונות, אך בה' אל תמרודו דלשון מרד קאי על עבירה שבמזיד, ללמדך כי על החטאים שבמרידה אין כפרה ע"י מצות ישיבת אר"י וזהו שאמר אך בה' אל תמרודו.

סיפורים נפלאים פרשת שלח

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (יג, טז)

אמר ר' שמעון בן יוחאי יו"ד שנטל הקב"ה משרי היה טס ופורח סביב כסאו של הקב"ה. אמר לפניו: רבונו של עולם! בשביל שאני קטנה שבאותיות, הוצאתני משמה של צדקת? אמר לו הקב"ה: לשעבר היית נתון בשם נקבה ובסוף אותיות, עכשיו תהיה נתון בשם זכר ובראש אותיות; הדא הוא דכתיב: "ויקרא משה להושע בן נון יהושע". (ילקוט שמעוני בראשית) מעשה היה ובא לפני ה"לבושי שרד" דין תורה מעניין, על בית הכנסת שהוסיפו שולחן ליד החזן עקב חוסר מקום, ושם במזרח היה עוד שולחן מימים קדמונים, ולא הזיזו אותו ממקומו, ועכשיו שהוסיפו ליד החזן עוד שולחן, באו בטענה יושבי השולחן הישן שמגיע להם לשבת בשולחן החדש ליד החזן כי תמיד הם ישבו במזרח, ושום דבר לא הפסיק ביניהם לבין החזן. ענה להם בעל הלבושי שרד, לכאורה יכולה לבוא הה"א של הושע ולטעון, עד עכשיו הייתי ראשונה ועכשיו היו"ד במקומי, אלא רואים מכאן שאם לא הזיזוהו ממקומו, רק נתנו לפניו עוד אות לא יכול לבוא בטענה, כמו"כ אין אתם יכולים לבוא בטענות היות ולא הזיזו אתכם ממקומכם אלא הוסיפו שולחן לפניכם. (דבש וחלב)

"ויבא עד חברון" (יג, טז)

וברש"י כלב לבדו הלך שם ונשתטח על קברי אבות, שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם. כאשר היה הרה"ק בעל האמרי אמת' זצ"ל באוטווצק, בימי מלחמת העולם הראשונה, שאל על אברכים מעיירה פלונית מדוע לא רואים אותם, הרי הדרך ממקומם לכאן אינה קשה כל כך. אותם אברכים התפלאו על השאלה, ובקשו מחתן רבנו הרי"מ לוי"ז, שיזכיר לרבינו כי רק לפני זמן קצר שהו זמן ניכר במחיצת קדשו. הרי"מ לוי"מ מסר את תשובתם. אולם רבינו השיבו בחיוך: בגמ' מסופר (סוטה לד:) שכלב בן יפונה בלכתו עם המרגלים, השתטח בתפילה על קברי האבות בחברון. לכאורה יש להתפלל מדוע לא הלכו גם שאר המרגלים להתפלל על קברי האבות. בפרט אם נאמר שמלכתחילה התכוונו לא לבוא לארץ פעם נוספת? אלא ודאי כולם הלכו לקברי האבות, כל הליכה שלא פעלה מאומה אינה הליכה. לפיכך כלב בן יפונה שפעל בתפילתו, נחשב שהיה בקברי האבות. אבל המרגלים שלא הועילו כלום, נחשב כאילו לא היו שם כלל. (ראש גולת אריאל ח"ב עמ' שנג)

"וילונו על משה" (יד, ב)

החת"ס פקד פעם על כל התלמידים שבישיבתו, שלא ילמדו כלל בחיבורים הכתובים בשפה הגרמנית. היה שם בפרעשבורג איש אחד רע מעללים ושמו שמחה, שהיה מצער מאוד את החת"ס. כה רבים ונחותים היו

מעלליו הרעים, עד שהיה כינויו שגור בפי כל "שמחה שייגעץ". לאחר שפקד החת"ס לבל ילמדו התלמידים בחיבורים גרמניים, גזר הקיסר פרנץ יוזעף הראשון וקבע בחוק, שבכל מוסדות החינוך וההשכלה, כולל בישיבות, צריכים ללמוד עם התלמידים לפחות שעה אחת בספרים גרמניים.

כמובן, בישיבתו של החת"ס לא כיבדו את תקנתו של הקיסר, וצייתו להוראת החת"ס. הלך שמחה שייגעץ וכתב תלונה לקיסר, כי החת"ס הסית את תלמידיו שלא יצייתו לחוק. תיכף באה הזמנה להחת"ס מבית המשפט, שם יעיד שמחה על דבר זה.

כשנודע לאנשי פרעשבורג שביום המחרת יתקיים המשפט, היה להם צער גדול, והלכו להחת"ס להתיעץ בדבר. אמר להם החת"ס: "אין עונשין אלא אם כן מזהירין", והלך לשמחה עם שני אנשים.

ראו העוברים ושבים את החת"ס ואנשיו הולכים לכיוון ביתו של שמחה, התלוו גם הם אליהם, וכאשר הגיע החת"ס אל מפתן דלתו של שמחה, כבר התלוו אליו המונים מתושבי העיר. נכנס החת"ס לבית כשהוא מלווה רק בשני מלוויו, ורמז לכל היתר להישאר בחוץ. מצא החת"ס את שמחה שוכב במיטתו, וכשראה שהחת"ס בא לדבר עמו, לא קם ולא זע ממקומו, ואף לא בירך את החת"ס לשלום.

פתח החת"ס בדברים עמו ושאל אותו, מה הוא רוצה ממנו. אך שמחה השיב בקרירות, כי אין לו שום עסק עמו, רק אמר: "מחר בשעה שלוש אטען עמכם בבית המשפט". ענה לו החת"ס בחריפות: "אתה אומר שמחר בשעה שלוש תעמוד עמי בבית המשפט. אבל אני אינני אומר כן, אלא מחר בבוקר יודע הדבר". כאשר יצא החת"ס מביתו, עמדו אנשי העיר ודיברו ביניהם על דבר השיחה שביניהם. לאחר שעה קלה, באה אשתו של שמחה וכל בני ביתו, והתחננו להחת"ס שירחם על אביהם, כי פתאום תקפוהו התכווציות [קרעמפן] ונפל למשכב. הגיב החת"ס: "הלא הוא בעצמו גרם לו זאת". התחילו לבקש מאתו שמכל מקום ירחם עליו. אמר להם החת"ס שילכו כולם לביתם, כי אם לא ילכו מאתו, יהיו גם הם בסכנה גדולה. ויראו האנשים לנפשם והלכו מאתו.

בלילה ההוא מת שמחה, ונקבר ביום מחר בבוקר, ומובן שממילא נתבטל כל המשפט. כשסיפרו לחת"ס שכבר נקבר, אמר: "שמחה לארצך" - כשמחה הלך לקרקע - ממילא 'וששון לעירך' - יש ששון בכל העיר..."

את הסיפור הזה היה מספר הגה"ק רבי יחזקאל משינאווא, בעת שנודע לו כי לעירו הגיע איזה משיג גבול בשם שמחה, ורצה להזיק את רכושם של רבים מתושבי המקום, וכמה שניסו לשדלו שיחדול ממעשיו הרעים, לא הועילו במאומה. זמן קצר לאחר שסיים הגה"ק משינאווא את סיפורו, התברר שבאותה שעה ממש מת

שמחה זה האחרון, במיתה משונה. (ספרא דמלכא - אוצר עובדות ואמרות החת"ס)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת שלח

"חלה תרימו תרומה" (טו, כ)

מסופר על רבי מאיר'קה ממיר ז"ל שנסע פעם אחת בדרך, וסר למלון להתפלל ולנוח.

בתוך כך באה שיירה של עניים שנסעו ממקום למקום, הרבה עגלות יחד עם נשים וטף. ראה רבי מאיר'קה בתוכם עני אחד, איש זקן שניכר על פניו כי מנקי הדעת הוא.

בעלת הבית נתנה לעניים כיכר לחם ותבשיל לאכול. כל העניים ניגשו וחטפו ואכלו, אך אותו זקן הלך במתינות ולקח כלי לנטילת ידיים, בדק אותו היטב אם הוא כשר כהלכתו, ואחרי כן לקח פרוסת לחם ורצה לברך עליה "המוציא", אך הניחה בחזרה ולא בירך עליה, רק לקח כעך אחד וישב לאכול, ונטל מים אחרונים ובירך ברכת המזון.

לאחר שהשיירה עזבה את המקום, ניגש רבי מאיר'קה לבעלת הבית ושאלה: מתי אפית את הלחם? "תמול שלשום" - ענתה. "התזכרי, אם הפרשת חלה מהלחם הזה?"

נבהלה האשה וקראה בקול: "אוי לי, כי שכחתי להפריש חלה". הבין רבי מאיר'קה כי אותו עני הוא איש אשר רוח אלוקים בו. מיד, רתם עגלתו ורץ אחרי העניים והשיגם באמצע היער, והזקן איננו.

שאלם הרבי: איה הזקן אשר הלך אתכם? השיבו לו: למה זה תשאל על המשוגע הזה? הוא נטפל אלינו זה שבועות אחדים, באשר נלך - ילך ובאשר נלין - ילין, אך בשיגעון יתנהג, פעם בפעם הוא הולך מאתנו לבין השיחים שביער, מתמהמה שם וחוזר אלינו. פעם בימות הקור הגדול ראה בריכה של מים קפואים ושבר הקרח וטבל במים שמתחת לקרח.

שאל אותם הרבי, לאיזה רוח הלך עכשיו, הראו לו והלך לאותו מקום ומצאהו עומד תחת אילן, תפוס במחשבותיו ומראהו כלפי אש.

ניגש אליו ואמר לו: רבי, ברכני! ביקש ממנו העני נדבה קצובה ונתן לו, ויברכהו. כששב רבי מאיר'קה לרבו רבי מרדכי מלכוביץ' וסיפר לו את אשר קרהו, אמר לו הצדיק: אשריך שנתברכת מהקדוש רבי לייב שרה'ס.

"והיה לכם לציצית... ולא תתורו" (טו, לט)

על פני היהודי, שנכנס אל חדרו של האדמו"ר רבי יהושע'לה מבעלזא, ניכר עצב עמוק. וכשפצה האישה את פיו וסח את אשר מעיק על ליבו התבררה הסיבה ליגונו.

בני יחידי, אשר אהבתי: סיפר האיש בקול רוטט מבכי, התחבר לאנשים ריקים ופוחזים והושפע מדרכיהם הנלוזות. הוא יצא לתרבות רעה, והתדרדר מדחי אל דחי, ועתה... אנחה שוברת לבבות בקעה מפיו של האיש, עתה מתכוון הוא לשאת אשה נכריה! כה כעסתי כששמעתי זאת, האיש הרים את קולו, עד אשר גרשתי אותו מעל פני והוצאתי אותו מביתי. אך לאחר מעשה חשבתי לעצמי: האם מן הראוי היה לעשות זאת, או שמא היה עלי לנקוט דרך אחרת!

"אכן", נענה הצדיק, "לא היה זה נכון להרחיקו מהבית. שנה את התנהגותך כלפיו, ומעתה התחל לקרב את הבן אליך. השב אותו הביתה, והשתדל להביא אותו הנה אלי...".

שב האיש אל עירו ופנה לחפש את בנו. כשמצא את הבן, לא האמין האב למראה עיניו: אותו בן שעזב את ביתו גאה והדור, היה עתה מסכן ואומלל, בגדיו הקרועים השתלשלו ברשלנות מעל גופו, ומקום מגורים כלל לא היה לו! עשה אפוא האב כדברי הרבי ופנה אל הבן: "בוא הביתה", אמר. הבן הסכים, ובבואו הביתה זכה ליחס נפלא: אביו האכילו והשקוהו במיטב המאכלים והמשקאות ואף רכש בעבורו בגדים חדשים ונאים.

כל אותה עת לא שוחח האב עם בנו מאומה על אודות נשואיו לאותה נכריה. והבן התענג על שהותו בבית אביו והתאווש מהעוני והמחסור שהיו מנת חלקו בעת האחרונה.

באחד הימים פנה האב אל הבן: אני מתכוון לנסוע לבעלזא, התחפוף להצטרך אלי?"

הבן, שהכיר טובה לאביו על כל מה שעשה בעבורו, החליט לגרום לו קורת רוח והצטרף לנסיעה. במהלך הנסיעה שוחחו השנים על נושאים רבים, ובין היתר דברו על אודות נשואיו של הבן. בזה הרגע לבשו פני הבן ארשת של נחישות והוא אמר חד משמעית: בעניין זה לא אשנה את דעתי, ואיש בעולם לא יצליח להשפיע עלי לשנות את דעתי, גם הרבי שלך לא יצליח בכך! ומה בדבר בני משפחתה של אותה נכריה? שאל האב את בנו, כיצד לא תחשש מהם, שמא רוצחים ושוודדים הם? הו אבא! השיב הבן בביטול, מדוע תחשוב כך? אנשים גוונים הם!

בהגיעם לבעלזא נכנסו שניהם אצל הרבי. והרבי, פתח בשיחה מלבבת עם אותו בן, עד שחש כי הבן רוחש לו אמון רב. או אז הגיש לו הרבי "טלית קטן" מצויצת, לבנה כשלג. "לבש אותה מתחת לבגד", אמר הרבי לבן "אמור אתה להימצא בקרב הנכרים, וזהו מקום סכנה, והטלית הזו תהא לך לשמירה".

הבן שרחש אמון לרבי ושמח כי הרבי כלל אינו מנסה להשפיע עליו לבל ישא לנכריה הסכים ללבוש את הטלית. זמן קצר לאחר ששבו האב ובנו מנסיעתם לבעלזא, הגיע מועד נישואיו של הבן. ואותם נישואין אמורים היו להערך בהילולה וחינגא כדרכם של הנכרים.

על פי עצת הרבי מבעלזא, השתתף בטקס גם האב היהודי. הוא ישב מן הצד, ליד שולחן קטן שהוכן במיוחד בעבורו, ועקב בעיניו אחר הנכרים המתהוללים. בראש השולחן ישב בנו ה"חתן" והשתכר והתהולל כחבריו הגויים.

כטוב ליבו ביין חש הבן ה"חתן" בחום רב והסיר את בגדו העליון. למרות זאת יקד היין בקרבו והציף אותו בחום. ניסה אפוא להשתחרר מעוד מלבוש ומעוד מלבוש עד אשר נגלה לעיני כל קהל הנוכחים בגד מוזר: "טלית קטן" בצבע לבן!

"הביטו, קרא אחד הנוכחים בתדהמה, הן זהו בגד של יהודים! החתן לובש בגד של יהודים! החתן הוא יהודי!" ובחמת זעם התנפלו עליו. "מדוע אמרת שאתה גוי? כיצד העזת הרעימו בקולותיהם והפליאו בו מכותיהם. מכות קשות ומכאיבות ספג ה"חתן" ולבסוף גורש מהחתונה ונאלץ לנוס על נפשו כל עוד רוחו בו. או אז נזכר בדבר אביו על אודות משפחתה של הכלה הוא נוכח כי אכן בני משפחתה אינם אלא חבורת גזענים אלימים. החבילה נתפרדה אפוא, והבן נעשה לבעל תשובה וחזר לצור מחצבתו.

(מעשיהם של צדיקים).

גליון 365
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א



תורה למשפחת קליין על ראשי לשריממש בתמונה

סיפורי חז"ל

מדוע מתגאה זה בממון שאינו שלו?
מסופר בתלמוד: בעיר בבל היה עשיר אחד שעשה עוול לעני אחד, והעני החליט לתבוע את העשיר לדין תורה, הלך העני לבית דינו של רב שהיה גדול הדור ואמר: ברצוני לתבוע את עשיר פלוני לדין תורה שעשה לי עוול, רב שלח אחרי העשיר להזמינו אל בית הדין, אך העשיר מחמת גאותו סירב לבוא ולהתדיין עם אותו עני, ואמר לשליח: וכי אני אבוא להתדיין עם אותו עני? והרי אם יבואו כל הגמלים של הערבים, לא יוכלו לשאת את מפתחות האוצרות שלי מחמת רוב עושרי. ולכן אין זה מכבודי לבא לבית הדין. כששמע רב כך, אמר: מדוע מתגאה זה בממון שאינו שלו? יהי רצון שתהא קללה בממונו, מיד יצאה גזירה מהמלך שיכנס הוא וכל אוצרותיו לטמיון לאוצר המלך. מיד בא העשיר לפני רב בבכיה, וביקש שיתפלל עליו שהמלך יחזיר לו את ממונו, וכן היה שהמלך החזיר לו.

(ירושלמי נדרים ט' - ד')

פרשת השבוע

ולא תתורו אחרי עיניכם
ואחרי לבבכם
ביום חופתו של הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א, רצה מושל המחוז לבוא ולברך את המחוננים שהיו רבנים במחוזו, וכן רצה לראות את החתן שעליו שמע הרבה. החתן הרה"ק רבי אהרן לא שמח ביותר לקראת ביקור זה, וביקש דרכים להתחמק ממנו, מצד אחד כמושל המחוז יכול הוא לגרום צרות לאביו, לחותנו ולכלל ישראל, ומצד שני הוא צריך להסתכל בפניו של גוי, מה עוד שעליו לברכו בידו הקדושה ועוד ביום החופה. אמר לו אביו מהרי"ד הק' זיע"א, כתיב "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", וקשה, שהרי קודם רואה העין ואחר כך חומד הלב, והיה צריך לכתוב "ולא תתורו אחרי עיניכם ואחרי לבבכם". והתירוץ הוא, שהעיניים רואות רק מה שהלב חומד, כשהלב אינו חומד ואינו חושב בדבר האסור, נם העיניים אינן רואות, אפשר להסתכל ולא לראות.

שלח לך אנשים ויתורו (י"ג - ב')
מסופר: בזמן שהסתופף היהודי הקדוש מפרשיסחא זיע"א אצל רבו ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א. חלה פעם אחת במחלה קשה. והלך בנו של היהודי אל ה'חווה' לבקש עליו רחמים וביקש ממנו שיתפלל בעד אביו לרפואה שלמה מן השמים. אמר לו ה'חווה' מלובלין: כתוב בתורה 'שלח לך אנשים ויתורו', והענין הוא, שלפעמים כשרואים בשמים אדם מישראל שכבר גמר את כל עבודתו שהיה לו לעשות בעולם הזה, וכבר תיקן את כל מה שהיה מוטל עליו לתקן, או הקדוש ברוך הוא שולח אליו אנשים שיסתופפו בצלו, ויסעו אליו לתור את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, ועל ידי כך תהיה לו לאדם זה עבודה חדשה לתקן את בני ישראל ולהורות להם הדרך הישרה והרצויה, ובוה יוכל להוסיף לחיות עוד בעולם הזה. וכן היה, תיכף נתרפא היהודי הקדוש וחזר לבריאותו. ומיד התחילו נוהרים אליו רבים מישראל והלכו לאורו ונעשה רבן של ישראל.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:30 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:03

פרשת שלח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:12 ת"א: 7:28

לו שבעתיים לראות כך את הוריו הזקנים והחלושים, הן נאמר "כבד את אביך ואת אמך" – כלפיהם חובתי גדולה יותר.

בבוקר המחרת שככה הסערה, והכפרי החליט לעזוב את ביתו ולצאת לעיר הגדולה, אולי שם יאיר לו המזל פנים? נפרד מבני משפחתו, שם תרמיל על שכמו ויצא לדרך. ימים רבים הלך עד הגיעו לעיר הגדולה, ובעיר – אל מי יפנה באין לו קרוב או מכר, נכנס איפה אל בית המדרש ופתח בתפלה, מתוך לב קרוע בקעה תפילתו ועינים זלגו דמעות כמים. כשסיים תפילתו הבחין כי יהודי עומד מן הצד ומתבונן בו, "מדוע תבכה?" שאל האישי. "אנא ספר לי אולי אוכל לעזור לך". סיפר לו הכפרי על צרותיו הרבות, פניו של האישי נפלו בשמעו את דברי היהודי, בכל לבו חפץ לעזור לו, אך מה הוא מסוגל לעשות ואין הוא נמנה עם העשירים. בכל זאת שלף מכיסו שלושה זהובים והגישם לכפרי, "קח זאת" אמר, וצא לשוק ובורא העולם הממציא פרנסה לכל ברואי, בוודאי לא יקפח אותך, אך בטרם תצא לנסות את מזלך, בוא עמי לביתי ותסעד את לבך ותנוח מעמל הדרך, וכך תוכל לכלכל מעשיך בצלילות הדעת.

לאחר שסעד הכפרי בבית מארחו ואף נח מהדרך, יצא עמו המארח אל השוק לעזור לו במסחרו, ואכן עד מהרה הודמן לכפרי עסק בלשהו, ובאותו היום הרוויח שלושה זהובים. התעודד הכפרי וחפץ להשיב למארחו את שלשת הזהובים שקיבל ממנו, אך הלה סירב ואמר: עדיין אינך עשיר, המתן עד שישלח ה' ברכה במעשי ידיך ותוכל להשיב לי את כספי בכבוד רב. כיון שכך, החליט הכפרי לשוב לביתו, הוא ידע שבששת הזהובים יוכל לקנות מזון לבניו ביתו המתענים ברעב, מיהר וקנה קמח ושמן ועוד מצרכי מזון, וכן עצי הסקה לחימום הבית, ועמד לצאת לדרך, מארחו הרחום שידע כי על האישי לעשות דרכו בשלג, העמיד לרשותו סוס ועגלה ואמר: כאשר תחזור לעירנו לעסוק שוב במסחר, תשיב לי את הסוס והעגלה.

הודה לו הכפרי מקרב לב ויצא לדרך, בשל הגשמים והשלגים היתה הדרך משובשת והעגלה התנהלה בעצלתיים, והכפרי התפלל בכל העת שיצליח להגיע בריא ושלם לביתו. לפתע נתקל הסוס באבן ומעד, התהפכה העגלה ונפלה לתוך בור שנפער בצד הדרך, נפל הכפרי וכל חבילותיו התפזרו על פני האדמה המרופשת. כשהצליח הכפרי להרים את גופו הדואב, הביט הכפרי סביב ועיניו חשכו: העגלה הפוכה, הסוס תקוע בעמקי הבוץ, וכל צרורותיו העלובים מפוזרים ברפש וברטיבות, מילא ייאוש את לבו וכמעט השתלט עליו, אולם הוא שב לעשתונותו אזר כח ובידיים קפואות ניסה להוציא את הסוס מהבוץ ולהפוך את העגלה, אך לא הצליח, ובינתיים החל לרדת שלג והקור חדר לעצמותיו והייאוש שוב תקף אותו, צנח איפה והתיישב על אחד מחבילותיו ופרץ בבכי מר. באותה עת נסע יהודי עשיר בדרך המושלגת בכרכרת החורף שלו, ומבין הרוחות השורקות הגיע לאזניו קול נוסף – קולו של העני הבוכה. קול הבכי זעזע את העשיר והוא הורה לבעל עגלה לנסות לכיוון הקול, בהגיעו ראה את העני במצבו העלוב והבין את אשר ארע. כהרף עין קפץ הוא ומשרתו מהכרכרה ופנו לעזור לעני, חילצו את הסוס השקוע בבוץ, הפכו את העגלה, אספו את כל הצרורות והחזירו הכל לתקנו. "תודה... תודה" מלמל הכפרי המאושר.

מה הכריעה את כף הזכיות על כף העבירות

אווירת חג ירדה על העירה הקטנה, הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א נכנס בשעריה והתכוון לחנות בה במסעו. יהודי העיר התרגשו, הן לא בכל יום זוכה עיירתם הקטנה לארח אחד מצדיקי הדור, עשירי העירה התוכחו ביניהם על הזכות לארח את הצדיק בבתיהם, ולבסוף נפלה הזכות בחלקו של ר' מאיר, יהודי עשיר ונכבד המפורז כספו לצדקה ובקי בחדרי התורה. אל ביתו הגדול והמפואר עשתה מרכבתו של הרבי, חום נעים שרר בבית, לעומת צינת החורף ששררה ברחובות המושלגים, הצדיק שוכן, כמובן, בטוב ובנאה שבחדרי הבית, והמארח השתדל להנעים את שעותיו ככל האפשר.

עד מהרה החלו יהודי העיירה לנהור את ביתו של ר' מאיר, איש איש ומשאלת לבו, איש איש וצרת נפשו, והכל חפצים להיכנס לחדרו של הרבי, לפרוק את מועקת לבם וליטול מהצדיק ברכה ומלת עידוד. הקור העז לא הרתיע את ההמונים, שצבאו על דלתות הבית, רבים הביאו גם את נשותיהם ועולליהם, כדי שאף הם יזכו להתברך מפי הרבי. כשנפתחו דלתות הבית פרץ כל הציבור פנימה לעבר חדרו של הרבי, ור' מאיר המארח, מביט חסר אונים על המאומה המתחוללת בביתו הנאה, על המרבדים המתלכלכים ברפש, על הרצפה שהבהיקה לפני רגע ועתה מכוסה מעטה של בוץ וכו', "אמנם זכיתי בזכיה גדולה" מהרהר ר' מאיר, "אך אני אשלם תמורתה מחיר יקר". עוד רגע קט וקבוצת חסידים נלהבת פורצת לבית בקול שאון, הללו נשאו עמם בוץ ורפש, ובמלי לתת דעת על העולם הגשמי שבתוכם הם ניצבים, מלכלכים הם את אשר לא התלכלך עד כה.

ר' מאיר ואשתו מביטים ב"חורבן" שירד על ביתם הנאה, ושוב אינם מסוגלים להבליג, "כיצד מעיזים אתם לכלכלך כך את ביתי?" מתפרץ לבסוף ר' מאיר, הלא מילאתם את ביתי בבוץ ורפש. הביטו הנוכחים סביבם והבינו ללבם של המארח, ניסו לקרצף את הרפש, אך לא הצליחו – מעונו של ר' מאיר הושחת כמעט ללא תקנה. בערב לאחר שעזבו כל האורחים את חדרו של הרבי ויצאו מעודדים ומאושרים אל אויר הלילה הצונן, שלח הרבי לקרוא לר' מאיר. פסע ר' מאיר לעבר חדר משכנו של הצדיק ובדרכו ראה כיצד עמלות המשרתות לנקות את הבית. הרבי נעץ מבטו בפניו של ר' מאיר ולבסוף אמר: "ברצוני לספר לך סיפור נאה". עשה ר' מאיר אזנו כאפרכסת, והרה"ק מרוזין החל לספר:

יהודי כפרי עני היה מטופל בששה בנים, ובנוסף עליהם היו סמוכים אל שולחנו גם הוריו הקשישים, אותו כפרי דר בבית שכלל אינו ראוי לתואר בית, בימות החורף היו הגשמים חודרים פנימה, ובקיץ היתה השמש קופחת על ראשי בני הבית. היה זה יום חורף צונן ומושלג, בביתו של הכפרי שררה חשכה, שכן פרוטות לקנית נר לא היו בנמצא, ומובן שעל עצי הסקה איש אף לא העז לחלוט, התכרבלו בני הבית בבלווי הסחבות שלהם למצוא להם מסתור מהקור וטיפות המים הדולפים לתוך הבית. בפינתו ישב בעל הבית מרוכבל בסחבותיו ולבו מלא צער, "עד מתי אפשר להתקיים בתנאים שכאלה?" הרהר, צר לי לראות את אשתי וילדי במצב עלוב שכזה, אך צר היה

משל ונמשל

ואולם חי אני... אם יראו את הארץ (י"ד כ"א כ"ג)
יש להבין מדוע נגור עליהם שלא להכנס לארץ, והרי שבו בתשובה והשם יתברך אמר להם סלחתי. והענין יובן על פי משל לאדם פשוט שעלה לגדולה ונתעשר, כאשר הגיעה בתו לפרקה, בא אליו שדכן אחד והציע לו שתי הצעות, חתן אחד בן עשירים רע מעללים וחסר לב, וחתן השני בן של רב תלמיד חכם גדול מופלג בתורה וביראה. הוסיף השדכן ואמר, אם יבחר בבן העשירים יתחלקו הוצאות החתונה ושאר ההוצאות בין שתי המשפחות, ואם יעדיף להשתדך עם הרב יצטרך הוא לשאת בכל ההוצאות, הואיל ואין באפשרות הרב לשאת בנטל. עיין העשיר בשתי ההצעות ואמר, טוב תתי אותה לבן הרב גם אם יעלה לי הדבר בכסף רב, אך עם זאת ביקש העשיר שהרב יקבל על עצמו להלביש את בנו בגדי חתונה כמשפט אב לבנים, וגם יתן לכלה תכשיט אחד ולא יותר. מששמע הרב את התנאי, סירב לקבלו ועמד על כך שכל ההוצאות יפלו על העשיר. תשובתו של העשיר לא אחרה לבוא, אם ממאן הרב לקבל את התנאי שלי הנני מעדיף להשתדך עם העשיר ולא עם הרב. מששמע זאת השדכן, דיבר על לב אבי הנערה ושדלו לכל ישתטה לעשות כדבריו, ואכן בסופו של דבר הושפע האיש ונתרצה להשיא בתו לבן הרב על פי כל התנאים שאמר הרב, אך כאן נכונה לו אכזבה מרה, הרב מצידו הודיע כי שוב אינו מוכן להשתדך עמו, מתחילה חשבתי אמר הרב, שהנך מוקיר תלמידי חכמים, ויודע להעדיף שידוך כזה על פני השתדכות עם אנשים פחותי ערך, אולם משראיתי שעבור תכשיט אחד הנך מעדיף להשתדך עם בן בליעל כפלוני העשיר, אני מבין שאינך מעריך כלל את מעלת התורה ותלמידי החכמים.

הנמשל: הוא הדבר במרגלים, אחרי שהוציאו דיבת הארץ, עד שהסכימו כולם ואמרו הלא לנו שוב מצרימה, הוכח כי קדושת ארץ ישראל ומעלתה מזולזלת בעיניהם, עתה התברר למפרע כי מה שביקשו בארץ ישראל אינו אלא לאכול מפריה וכדומה, לזה מסוגלות גם שאר הארצות ולפיכך נשללה מהם הזכות להכנס לארץ.

(המגיד הק' מדובנא זיע"א)

אך העשיר לא הסתפק בכך, הוא העלה את היהודי על כרכרתו המרופדת, הושיבו והשקוה במשקה משיב נפש, ואף נתן לו מזון להחיות את נפשו, את העגלה והטוס ציזה לקשור לכרכרה וכך הוליך העשיר את הכפרי עד לפתח ביתו, ואף סייע בידו להכניס את צרורותיו לתוך ביתו. בהיכנסו, הבחין העשיר בבית העלוב של הכפרי, הבחין באשתו, בילדיו ובהוריו הקשישים. מיד עם הכנסם עטו הילדים על אביהם והתחננו ללחם. למראה הזה נקרע לבו של העשיר, מבלי להסס שלח ידו אל כיסו, הוציא את ארנקו, והגיש לכפרי סכום עצום: שש מאות זהובים. ובטרם הספיק הכפרי להגיב, אמר העשיר: ראשית לכל, האכל את בני ביתך, ולאחר מכן קנה לך בית ראוי לשמו, ופתח לך עסק שממנו תתפרנס. עמדו בני הבית המומים ונבוכים ולא ידעו כיצד להודות לעשיר שגמלם טובה כה גדולה, אך העשיר לא המתין למלות תודה, בלבו רחש תודה לקב"ה על שזימן לו מצווה חשובה שכזו, הוא פנה החוצה והמשיך דרכו בשמחה רבה.

מני אז חלפו שנים רבות ובא זמנו של העשיר להסתלק מן העולם, הגיעה נשמתו לבית דין של מעלה ונשאלה: "נשאת ונתת באמונה?" בטרם הספיק העשיר להשיב, באו אלפי מלאכים וכל אחד הכריזו על עבירה שעשה המנוח, ונפסק דינו לגיהנום. אך בטרם נחתם פסק הדין הגיע מלאך מליץ יושר אחד ושאל בקול גדול: "כיצד אפשר להשליך לגיהנום אדם שהחיה עשרות נפשות מישראל, הרי נאמר 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא...'". החליטו להניח את זכויותיו וחובותיו על שתי כפות המאזניים ולראות איזו תכריע, והנה לא הספיקו המצוות להכריע את הכף לטובה, מיהר המליץ להביא את הכפרי העני, את הוריו וילדיו, ושמו אותם על כף הזכויות, אך גם הם לא הכריעו את הכף. אז רץ המלאך והביא אף את העגלה והטוס, אך גם אלה לא הכריעו, המלאך המליץ לא אמר נואש ומיהר להביא את כל הבוץ ורפש שדבק לעגלה, ולטוס ולצרורותיו של העני, והטיל אותם אל תוך הכף, ואז קרה הדבר – כף הזכויות הכריעה את כף העבירות, ומיד נפסק דינו של העשיר לגן עדן.

תם סיפורו של הרה"ק מרוזין, ר' מאיר בעל הבית, השפיל מבטו ולאזניו הגיע קולו של הצדיק: "השומע אתה ר' מאיר, לעיתים מסוגל רפש ובוץ של יהודים לחלץ מן הגיהנום. ולמה לך להתלונן?...". הנהן ר' מאיר בראשו בהסכמה.

צ'ין אדם לחברו

מתן בסתר בחכמה

מסופר על הרה"ק רבי ישראל מרדכי מרחמיטרייווקא זיע"א (יומא דהילולא כ"ב סיון) שבנשואי בתו הראשונה היה לו כסף שיהודים רבים ראו זכות לתת עבורו. ולאחר הנישואין נשאר לו כמה אלפי דולרים. וקרא לאחד ממקורביו וביקשו שיתן את הכסף ליהודי נזקק שעמד לפני נשואי אחד מצאצאיו. אמר לו החסיד: הלא עוד מעט קט הרבי צריך להשיא בת נוספת, והחכם עיניו בראשו. אמר לו הצדיק: אני מצוה עליך לתת לו, והעיקר הוא, שלא ידע מי הנותן, אם תרצה תאמר לו שקיבלת זאת דרך איזה נדיב מלונדון או מאוסטרליה, או מכל מקום אחר בעולם. והעיקר שלא ידע ממי קיבל זאת. המקורב מילא את השליחות בשלימות, והעביר לו את הכסף. לאחר כמה ימים נכנס היהודי הנזקק לרבי ואמר לו שמישהו נתן לו סכום כסף גדול שקיבל עבורו מלונדון. פרץ רבינו בשמחה גדולה ואמר: "ברוך השם, מעניין, לי אין מביאים מלונדון סכומים כאלו..." ושמח מאד שהדבר נשאר בסתר ושלא נודע האמת.

סגולה גדולה לאהבת שמים היא אהבת ישראל

מסופר: פעם הגיע רב גדול אל הרה"ק רבי אברהם מסטרעטין זיע"א ואמר לו: הנה שמעתי על מעלת כבודו שנתן ליהודים סגולות, וסגולותיו מועילות, לכן אבקש ממנו לתת לי סגולה ליראת שמים, השיב לו הצדיק: ליראת שמים אין לי סגולה, אולם לאהבת שמים יש לי כן סגולה, אמר לו הרב: אדרבא, אהבת שמים היא מדרגה יותר גדולה מיראת שמים, יתן

לי הרבי סגולה על זה. השיב לו הצדיק: סגולה גדולה לאהבת שמים היא אהבת ישראל, מי שיש בו אהבת ישראל יכול לבוא בניקל לאהבת שמים.

למחול לכל יהודי

מסופר על הרה"ק רבי בן ציון אבא שאול זיע"א, שמימיו לא הלך לישון כשבלבו קפידא על משהו, מלבד פעם אחת שבמקרה ההוא קרה שאותו אדם שפגע בו לא צדק, ועוד בא בטענות ובטרוניות שלו כלפיו, אבל כשהגיע לומר קריאת שמע שעל המיטה שאז אומרים "הנני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או חטא כנגדי", לא לומר את התפילה הזו לא בא בחשבון. ואז ישב זמן רב עד שניקה מלבו כל טינה כלפי אותו אדם, ואז אמר את הריבונו של עולם כבכל יום.

מצות ביקור חולים

פעם פגשו את הגה"ק רבי יחזקיהו מדיני בעל ה"שדי חמד" זיע"א הולך בדרך בחום היום, שאלוהו לאן פני הרב מועדות? אמר: לקיים מצוות ביקור חולים, שאלוהו: ומי הוא החולה? ענה: פלוני אלמוני, חרדו ואמרו, עבריין הוא, ואל ירבו כמותו בישראל, ענה להם: א, חז"ל אמרו, אפילו חוטא שבישראל מלא מצוות כרימון, ב, לא את החולה בלבד אנו הולכים לבקר, אלא גם את השכינה השורה מראשותיו של חולה. לשמע תשובה זו הצטרפו גם השואלים לביקור חולים זה, כשראה אותם החולה, התאמץ וישב על המיטה מפני הכבוד, לא עברו ימים מועטים והאיש התהלך בריא ברחובות העיר, אמרו: מאז שב האיש בתשובה שלימה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ט סיון

הרה"ק רבי מנחם נחום מסקווירא מאכניווקא (תש"ו)

יום ראשון כ' סיון

רבי יוסף אירגאס ב"ר עמנואל (שומר אמונים הקדמון - ת"צ)

הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר שלום זעליג מנאדבורנא (צמח ד' לצבי - תקס"א)

יום שני כ"א סיון

הרה"ק רבי שלמה שפירא ממונקאטש ב"ר אליעזר מלאנצהוט (תרנ"ג)

יום שלישי כ"ב סיון

רבי יחיאל מיכל אב"ד נעמרוב הי"ד ב"ר אליעזר (ת"ח)

הרה"ק רבי ישראל מרדכי מרחמיטרייווקא ב"ר יוחנן

יום רביעי כ"ג סיון

רבי אהרן מברענא ב"ר חיים (תרפ"ו)

יום חמישי כ"ד סיון

הרה"ק רבי יצחק יעקב מבלענדוב ב"ר חיים מאיר יחיאל ממאגלינצא (תרמ"ב)

יום שישי כ"ה סיון

רבן שמעון בן גמליאל (ג"א - תתע"ה) רבי ישמעאל כהן גדול בן אלישע (ג"א - תתע"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מילים "גם אני אודך" רפרום יוסף הירש" על המעשים

הלכות מוקצה (א')

א) כלי שמלאכתו לאיסור, מותר לטלטל לצורך גופו [כגון פטיש, מותר לטלטל לפתוח בו אגוזים, וכדומה], וכן מותר לטלטלו לצורך מקומו. (שו"ע אר"ח סימן ש"ח סעיף ג')

ב) כלי שמלאכתו להיות, מותר לטלטלו לצורך גופו, או מקומו, וכן מותר לטלטלו שלא יגנב, או ישבר, וכדומה, אבל שלא לצורך כלל, אסור לטלטלו. (שם סעיף ד')

ג) כוסות וקערות וצלוחיות, וסכין שעל גבי השלחן, מותר לטלטלן, אפילו שלא לצורך כלל (משנה ברורה שם ס"ק כ"ג). אולם יש מחמירין שלא לטלטלן אלא לצורך. (שם, וכן פסק בשו"ע הרב שם סעיף י"ז)

שולחן ערוך

בחסות רשת חנויות

גל פז

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב
מכל החברות 052-7655-222

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מתנת הראיה

פרשת שלח

בס"ד | גיליון מס' 235

כיצד זהירות בדרכים הצילה חיי ילד ב'איכילוב'?

ולא תתורו (ט"ו, ל"ט)

לפיכך, כמה כדאי להבטיח את שמירת העיניים שלנו, במקסימום ביטחון, מקסימום ניקיון. ובפרט עתה, בימי הקיץ, כשהנסיונות גדלים וכל יציאה לרחוב עלולה להיות מסוכנת. אחים יקרים, ברגע של נסיון, בשעת התמודדות, כשיש פרסומת קורצת או משהו מסקרן, הבה נזכור שהמבט הזה לכיוון הלא נכון הוא מסוכן, הוא רעיל, הוא ארסי, והוא עלול לגרום לנו להפסיד את ההבטחה העצומה הזו, את הביטוח לחיים נטולי צער, לבריאות ונחת מילדינו!

המערכה על שמירת העיניים - ניצבת ומתעצמת כל העת. היא נמצאת בחוצות קריה, בין דפנות האוטובוסים, מול מכשירים טכנולוגיים מתקדמים כאלה ואחרים, בחופשת הקיץ, באתרי הנופש, בכל מקום. כשאנו מתכננים יציאה

מהבית, חופשה משפחתית, אתרים בהם נבקר, הדרך בה נלך - אנו עושים הכל כדי להבטיח הנאה וחוויה מושלמת לנו ולילדינו, הבה נקפיד שהחוויה תהיה מושלמת גם מבחינה רוחנית, בראש ובראשונה נוודא שעיינינו יישארו נקיות וזכות, טהורות וצחות!

וככל שנשמור את עיינינו בשיא הקדושה, ככל שנוודא שעיינינו בורחות מכל מראה אסור, ככל שנבטיח שעפעפיינו ייעצמו מאליהם לנוכח ראייה שאינה ראויה - כך נבטיח חיים טובים ומאושרים, קירבת ה' בכל עת, נחת ובריאות לילדינו, ושפע רוחני מורעף ממעל באהבה אין קץ!

שיחה מרגשת בעקבות סוד כמוס...

היה זה בשעת ערב מוקדמת, עת צלצל מכשיר הסלולרי של הרב א., ועל הצג הופיע שמו של המלמד של בנו מוישי היקר. הרב א. נחפז לענות, ולאחר דברי שלום ונימוס, נאנח המלמד והנחית מכה אנושה על לבו של האב: 'בקשר לבנך מוישי, המידות והיחס לחברים בסדר גמור. אבל בכל הנוגע ללמידה - אני מרגיש שהוא פשוט לא קולט. אני מביט בפתקאות שהוא משיב לי מדי יום ראשון, ורואה שגם אתה מבחין בכך. אינני יודע מה לומר, אולי כדאי לפנות לעזרה מקצועית...'

הרב א. שמע את הדברים, ולבו חישב להישבר. עוד באותו ערב גמר אומר יחד עם רעייתו, להשקיע בבן כל סכום שיידרש, לעשות כל מאמץ אפשרי. הילד נשלח לאבחון מקצועי, המסקנות היו לא פשוטות, והוא החל בסבב ביקורים אצל מטפלים מקצועיים - בנסיון למצוא דרך להעניק לו יכולת ללמוד, לקלוט ולהבין.

כמה עצוב, מאכזב וכואב היה, לגלות שאין כל התקדמות. כל המאמצים עולים בתוהו, סכומי העתק יורדים לטמיון, הילד לא מתקדם ולו צעד אחד. ליבם של ההורים נשבר לרסיסים, התקווה הגדולה לראות את בנם עולה ומתפתח בתורה הולכת ומתנפצת מול עיניהם. הילד פשוט לא מבין, לא קולט, לא מצליח להפנים את החומר הלימודי, וכל עזרה מקצועית - לא מנצחת את קשייו הרבים!

השאיפה של כל יהודי, החלום של כל אב וסב, הוא לזכות לגדל ולחנך את ילדיו בצורה הטובה ביותר, לרוות מהם רוב נחת. אמנם, כולנו יודעים שיש 'צער גידול בנים' המניב נחת, ובאותה מידה - כולנו מצפים ומייחלים למנת מינימום מצער הגידול, ומאידך - מנת מקסימום מהנחת. כל הורה בישראל שואף, מצפה ומייחל לראות את ילדיו גדלים ומתפתחים לתפארה, לרוות מהם רוב נחת דקדושה, לחוות את שנות גידולם וטיפוחם ללא צער ועגמת נפש, רק מתוך אושר וסיפוק אינסופי.

וזה לא קל. דורנו דור אפוף נסיונות רוחניים, היצר אורב לנו וילדינו בכל פינה. יש גם בעיות בריאות שעלולות לצוץ בכל גיל, יש מצוקות פרנסה שמתגברות מעת לעת, החיים הם מירוץ מכשולים - וגידול ילדים הוא אתגר לא קל. כל מה שיש לנו אנו מוכנים לתת להבטיח את עתיד ילדינו. כמה אנו מוכנים להשקיע כדי לבטח את הנחת מהם, כמה תפילות, דמעות, כספים ומשאבים אנו שופכים ומשקיעים למענם!

האם יש כלי שבעזרתו נוכל לוודא שנגיע אל היעד הנכסף - להצלחה בכל תחומי החיים, לגדל את ילדינו בקלות ובנוחות, להתמודד בגבורה עם אתגרי החיים, לזכות לרוב נחת? האם ישנו מפתח שפותח את שערי שמים לקרבת ה' אמיתית, להתרפקות מלאה וחביבה על אבא?!

מתברר, שיש משהו כזה, זוג פריטים כאלה. והוא אינו נסתר ולא חשאי, הוא נמצא בדיוק במרכז הפנים, בחזית האישית האנושית. אלו שתי העיניים שלנו!

העיניים. העין היא אחד האיברים החיוניים ביותר, הכלי המרכזי בעזרתו אנו 'תופסים' את העולם. כל פעולה שאנו עושים מתחילה בעיניים - בעזרתן אנו קוראים, לומדים, מכירים, מבחינים, צועדים ופועלים. חוש הראיה הוא אחד החושים המרכזיים בחיינו, ולו רק ננסה לעשות משהו בעיניים עצומות - נבין עד כמה העיניים הן איבר קריטי ביותר לחיינו!

ודווקא לכן, הן ניתנו לנו במתנה מה', בתוספת אזהרה אוהבת בפרשת השבוע: להשתמש בהן בצורה הנכונה, לשמור על העיניים בכל יתלכלכו, לוודא שחוש הראיה אינו נפגם, אינו מחליד. הלא העיניים הן

הצינור להעברת מידע אל המוח שלנו - ולכן עלינו לשמור על הצינור הזה בשיא הניקיון והטהרה, לוודא שהוא נותר צח וזך, להבטיח שהוא חף מכל כתם, נקי, נוצץ!

זו חובה שהיא מצוות עשה מן התורה, ולצד זאת, הביטור וראו גילוי מדהים, מפי השרף הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע, כמופיע בספר 'אמרי קדוש'. וכך הוא מגלה: 'השומר את עייניו, יחיו בניו ויגדלם ללא צער!'

8 מילים, הבטחה אחת, כבירה, עוצמתית, מרגשת: שמירת עיניים היא ביטוח לילדים, ביטוח לחייהם, ביטוח לגידולם, ביטוח לבריאותם, ביטוח לנחת מהם. כל החבילה בשיק פתוח אחד - שמירת העיניים מבטיחה את חיי ילדינו, ואת גידולם - לאורך כל השנים - ללא כל צער! מה יותר טוב מזה? היש הבטחה גדולה מזו?!

תגלית מבית דין של מעלה...

היה זה ימים מספר לפני חג הפסח, כשאל הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע נכנס חתן נכדתו, וביקש לברר כיצד לנהוג בנוגע למנהגי אבותיו בחומרות חג הפסח, כיצד יוכל לשמור עליהן לאחר שנכנס לבית חמיו. חיך אליו רבי שלומק'ע והשיב:

'וכי מה נראה לך, שבעלותך השמימה לאחר 120 שנותיך כאן, ישאלו אותך אם וכיצד נהגת במנהגים כאלה ואחרים? אכן, הם חשובים, צריך לשמור עליהם, אבל שם בשמים ישאלו אותך רק שתי שאלות: האחת - האם נזהרת שלא לפגוע באף יהודי, והשניה - האם שמרת על עיניך כראוי... אלו הדברים החשובים באמת!'

וללמדנו בא: לא שחלילה התכוון הרה"ק לזלזל במנהגי ישראל הקדושים, ההיפך - הן הוא בעצמו היו לו הנהגות קודש ומנהגים עליהם הקפיד קלה כבחמורה. אלא שאותו צדיק ביקש לגלות, כי מי ששומר על שתי הנקודות הללו - הימנעות מפגיעה ושמירת עיניים - זוכה לשמירה עליונה ממעל, בורא עולם שומר עליו...'

הבה נזכור את הפרופורציה הראויה: שמירת עיניים היא מצוה מן התורה, עיקרון יסודי, כלי מחזיק ברכה של שמירה ממעל. חשוב להקפיד על כל מנהג, חומרה, הידור ושמירה, חשוב עוד יותר לשמור על העיניים מכל משמר. זה מה שמבטיח את רמתנו הרוחנית!

חולף עוד יום, עוד שבוע, ועוד חודש. שנת הלימודים בעיצומה, הילד כבר פסק מללכת לטיפול מקצועי - שכן ניכר שאין לו כל תוצאות. תחת זאת הוא יושב בכיתה ובוהה באוויר, מנסה להקשיב ולהבין - אך ללא הצלחה. ההורים כבר פכרו ידיהם בייאוש, המלמד חש שניסה לעשות הכל, מסתבר שיש בעיות שקשה למצוא אדם שיכול להושיע מהן...

ואז, בהפתע מוחלטת, ערב אחד צלצל שוב הסולריר של הרב א., ושוב המלמד על הקו: 'תגיד', פתח כמתנשף ללא גינוני נימוס מרובים, 'מה היה הדבר האחרון שעשיתם? הרי אמרת לי שהוא זנח כבר את הטיפול המקצועי, שכבר הרמתם ידיים. והנה - בתקופה האחרונה אני מזהה שינוי דרסטי, פשוט מהפך! התחלתם טיפול חדש? אולי סירפו טבעי להגברת הריכוז?' - שאל המלמד בסקרנות.

'לא זה ולא זה', השיב האב, 'לא עשינו דבר, וגם לא היינו עושים - בלי לשתף את המלמד בטיפול החדש. אבל מה אתה אומר, יש שינוי במצב? הסבר, הגדר, נו, תספר לי...' - הפעם, האב היה כמתחנן, נפעם לשמוע שיש שינוי...

והמלמד בשלו: 'לא, זה לא יתכן! הרב א. היקר, זה לא יתכן שחלל כזה מהפך אצל מושיע. פתאום הוא מבין, קולט, יודע. אני שואל שאלה - אולי הוא נזקק לשתי דקות מחשבה, אבל לבסוף הוא משיב - תשובה חדה, ברורה, בהירה וקולעת. זה פשוט לא יכול להיות שזה קרה לולא עשיתם משהו! אז אנא, גלה לי את הסוד, אולי אני יכול לעזור בעזרתו לאחרים!' - שב המלמד וביקש...

והאב בשלו: 'לא עשינו כלום, באמת. אבל אני אבחן את הדברים מקרוב, מותר גם לי ליהנות מהנחת הזו!'

ואכן, עוד באותו ערב, בשוכו לביתו, ביקש האב ללמוד עם בנו. למרבה ההפתעה, אכן כך - הילד שלט שליטה די מלאה בחומר הנלמד, ניכר כי מעיינות החכמה נפתחו במוחו, הוא מבין היטב במה עוסקת הסוגיא וגם די שולט במהלכה. 'זה נס!' - כמעט שאג האב כשהתקשר בשנית למלמד, 'אבל אין כאן שום הסבר, זה פשוט קרה!'

אלא שמאחורי המהפך בחייו של הילד, יש גם יש סוד כמוס. את הסוד הזה גילה האב לאחד מידידיו, וממנו הגיעו הדברים אל הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, שסיפר את המעשה כולו:

ארבעים יום לפני אותה שיחת טלפון, רשם האב לעצמו על פתקית קטנה, התחייבות ברורה ונחרצת: לשמור את העיניים, להימנע מלהביט במקומות אסורים - ובכלל זה במכשירים שאינם ראויים. עד אותה קבלה, החזיק האב במכשיר סלולרי שיש בו נסיונות מרובים בשמירת העיניים, מכשיר שאין דעת חכמים נוחה ממנו. היה קשה לו להתנתק, אבל הוא החליט בכל הכח, בעוז ובתעצומות, והתנתק מהמכשיר בגבורה עילאית - כדי לשמור את עיניו!

ובכדי להחזיק מעמד, מדי ערב, נהג האב להביט בפתקית הקטנה, ולקבל כוחות ואנרגיות ליום נוסף של מאבק עוצמתי למען קדושת עיניו. ואחר כך, התפלל בשקט תפילה קצרה ודומעת לבוא עולם, כי הודות לעמלו למען קדושת עיניו, יזכה לברכה בעמלו למען הצלחת ילדיו. זה הכל: שתי דקות יומיות של התחזקות למען קדושת העיניים, ואחר כך דקה של תפילה כי העמל בשמירת העיניים - יעניק לו הקלה ב'עמלנו אלו הבנים'. משוואה פשוטה, אותה ביקש בתחנונים...

וראו זה פלא, 40 יום, בדיוק! - מהלילה בו החל בהנהגה הזו, וכמובן - במשך 40 הימים הללו שמר את עיניו מכל משמר, קיבל את שיחת הטלפון הנרגשת מהמלמד. בעיניו ראה, בעיניים הזכות והטהורות שהתקדשו בארבעים יום של מלחמה על קדושת העיניים, בעיניים הללו זכה וראה את ברכת ה' לשומרי העיניים, את המהפך שחל בנפש בנו.

המלחמה עודה ניטשת, מדי יום יום. לאב שזכה לראות את הנס כמו עיניו היא אולי קצת יותר קלה, אך כולנו יכולים ללמוד ממנו:

אחים יקרים, הסתכלות אסורה עלולה להיתפס כהנאה, אבל היא מגושמת, רעילה, ארסית, מזיקה, מלוכלכת, מלאת הפסדים ומעמיסת קשים. מנגד - שמירה על קדושת העיניים, כן - גם ברחוב, גם בדרכים, גם מול מכשירים, גם מול עיתונים, גם בחופשות וגם בימי שגרה - היא הדרך המבטיחה חיים מאושרים וטובים, ואת הגשמת החלום הגדול מכולם - נחת מילדינו!

הבה נאמץ את שמירת העיניים, הבה נשמור עליהן מכל משמר, כמו על שני יהלומים יקרים מפי. הרי הילדים הם הדבר הכי יקר לנו, אנו מוכנים לעשות הכל למענם. הבה נעניק להם גם את זה, נסגור עבורם פוליסת ביטוח להצלחתם בחיים - בשמירה על העיניים, בפיקוח הדוק על מה שעובר בשערי העפעפיים. כך נבטיח להם צמיחה והתפתחות מיטבית, ולעצמנו נבטיח רוב נחת דקדושה!

ספר קטן, הצלה גדולה!

כאשר נודע כי יענקי בן התשע חלה במחלה הנוראה, נחרדו כולם למשמע הבשורה. הילדים בכיתה החלו להתפלל, הצוות החינוכי ערך מעמד תפילה מיוחד, כל בני המשפחה הקרובה והרחוקה נזעקו לעזרה. שומו שמיים, לפעמים שומעים על טרגדיה שפוקדת משפחה - וכל לב נמס. ילד בן תשע בלבד שנאלץ לפתע להתמודד עם הנוראה שבמחלתו?! - אוי, רבונו של עולם, איך הורים עומדים בבשורה שכזו?!

מאותו יום - השתנו חיי המשפחה מן הקצה אל הקצה. מעתה, המחלקה האונקולוגית בבית החולים 'איכילוב' הפכה לביתו הראשון של אב המשפחה, כשהבית בירושלים אינו אלא הבית השני. שבועות ארוכים 'בילה' על ידי מיטת בנו, בעודו עובר הקרנות וניתוחים, טיפולים וכימותרפיות, ועדיין אין אור בקצה המנהרה...

ויהי באחד הימים, תוך כדי שהאב ממתין ב'איכילוב' לעוד טיפול, נכנס לבית הכנסת שבבית החולים, וזווית עינו צדה ספר אותו לא הכיר. הוא נטל אותו, החל מעיין בו, והספר פשוט כבש אותו. הוא נטל את הספר עמו - למען יעיין בו בשעות ההמתנה המרוכות בין כתלי בית החולים, ופשוט החל ללמוד בו, דף אחר דף, בשקיקה נמרצת.

היה זה הספר 'שומר אמונים', אותו חיבר הרה"ק רבי אהרן ראטה זי"ע. במתק לשון ובשפה קולחת, מציג המחבר עצות ודרכים להתגבר על נסיונות היצר, להתחזק בקדושה ובטהרה, להתמודד מול הקשיים האורבים לבני דורנו. באחד הימים הוא מבחין בפיסקא המובאת בספר, שכל מילה בתוכה - צרבה את לבו כמכות אש, וכך מגלה המחבר מפי צדיקים קדומים:

סביב כל מראה אסור, תמונה שאינה ראויה, מחזה שאסור לראותו - נקבצים ובאים מלאכי חבלה, הנמשכים אל מראה שאינו טהור, אל משהו שאסור לראות. אלו מתקבצים סביב המראה הבעייתי, ומיד כשהודי מבטי בו - הוא מתחבר אליהם, ואלה מחוללים בו שמות, פשוט נכנסים לנשמתו הרוחנית ויוצרים הרס זוועות...

ומנגד, כאשר אדם מתגבר ואינו רואה ברע, כשאדם מכניע את יצרו ומסרב להביט במראה אסור - הוא מתקדש ומתרומם, הופך את עיניו לראויות לראות בזיו השכינה, ובעולותו השמימה לאחר 120 שנותיו - הוא זוכה לשבת במקום גבוה ממלאכים נוראי הוד, היות והוא זכה להתגבר ולשמור את עיניו. ואם לא די בכך, מוסיף המחבר הבטחה עצומה, נדירה ויקרה:

בפסוק כתוב 'ושח עיניים יושיע'. כלומר - כאשר אדם מכופף את עיניו, מכפיף את ראשו, שח ורוכך כדי שלא לראות מחזה אסור, באותו רגע נפתח פתח אדיר של ישועות נשגבות, ה' יתברך פשוט מושיע אותו מכל צרה וצוקה!

מדהים! - אם אדם זקוק לישועה, אם הוא מבקש לפתוח לעצמו שערי שמים, אם הוא רוצה לראות בעיניו כיצד הבורא נחלץ להושיעו - כל שעליו לעשות הוא לא לראות דברים אסורים, לברוח מכל מחזה אסור, להתכופף כדי שעיניו לא יקלטו מראה מסוכן!

הדברים נכנסו בלבו של אביו של יענקי, כאילו לא נכתבו אלא עבורו. הוא החל להיזכר כיצד נראית הדרך המובילה מירושלים לבית החולים 'איכילוב', כמה אנשים, כמה מראות, כמה פרסומות, איך נראה האוטובוס ואיך נראה הרחוב. ה' ירחם, אוקיינוס של נסיונות, זירת קרב ארוכה ומתמשכת, שדה מוקשים ענקי. האם הוא שומר את עיניו כראוי?!

ומנגד - הרי כאן בדיוק טמונה ההזדמנות שלו: שדה המוקשים הזה אינו אלא 'כרטיס גירוד', בלוטו המבטיח בעולם לזכות בישועה. בקצת מאמץ - הוא יכול להפוך את הדרך כולה לזירת הזדמנויות, לרצף של ישועות. כל מה שנדרש ממנו הוא להתחזק בשמירת העיניים, להיזהר לאן הוא מבטי ולהיכן הוא מסתכל, זה הכל - והישועה קרובה לבוא!

עיניו החלו לזלוז מעיינות של דמעות, דמעות של חרטה על העבר וקבלה על העתיד. בעוצמה אדירה, בכוחות נפש, בגבורה שאין דומה לה קיבל על עצמו שלא עוד. נכון, בורא עולם שלח אותו לכאן, גזר עליו את הנסיון הנורא הזה. אבל הוא לא יישבר ולא יירתע - הוא ישמור את עיניו, בדרך, באוטובוס, ברחוב, בין כתלי בית החולים, כשהוא יוצא לקנות משהו וגם כשהוא חוזר. העיניים יקרות לו מפי, ואם יכופף אותן כל העת, אם ישמור עליהן בגבורה - הוא בטוח שהישועה כבר באה!

ואכן, כך בדיוק קרה, כפי שמיטיב לספר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, בספרו 'טיב המעשיות': תקופה קצרה לאחר שחולל את המהפך, לפתע נקרא האב להתיעצות דחופה. לנגד עיניו הנדהמות ניצב מנהל המחלקה, ומבשר לו כי בסדרת הצילומים האחרונה ניכרת נסיגה משמעותית של המחלה, הילד משוחרר ועליו לחזור רק לביקורות ולטיפולים מדי פעם!

בתקופה הבאה, הוצרכו האב ובנו להיטלטל בדרכים, מהבית אל בית החולים ובחזרה. לאורך כל הדרך, שמר האב את הבטחתו וקבלתו - ובעיקר שמר על עיניו, עד שכעבור חודש וחצי בלבד, נערכה במחלקה מסיבת פרידה נרגשת ליענקי הצעיר, שהמחלה נעלמה ממנו לחלוטין, כלא היתה! הוא השתחרר מבית החולים בריא, חזק, רענן ומאושר, כשהרופאים מגדירים אותו 'נס רפואי', ורק האב יודע שזה 'נס שמירת העיניים'!

יהודים יקרים! בירושלים מתהלך היום נער, שמצבו הרפואי היה לוט בערפל, עתיד חייו היה בסכנה עצומה. הנוראה שבמחלות קיננה בגופו וחוללה בו שמות, עד הרגע בו שמירת העיניים הגיעה, התגברה, ניצחה את המחלה והשיבה את הילד לחיים. אם גם לנו יש בעיה לפתור, ישועה לה אנו זקוקים, מחלה הזקוקה לרפואה, קושי בפרנסה - אחים יקרים, הכלי בידיו, הבה נשמור את העיניים ונזכה בהבטחת הבורא 'ושח עיניים יושיעו'!

וככל שנשמור את עינינו, ככל שנפקיד על טהרתן, ככל שנוודא שהן זכות וטהורות, נקיות וצחות - כך נבטיח לעצמנו כי בורא עולם ישלח לנו את ישועותיו ורפואותיו, יעניק לנו חיים מאושרים וטובים, ועין בעין נראה בישועת ה'!

פרשת שלח

תשוב התמייה למקומה: מדוע הקדים את החזק באמת "החזק הוא הרפה"? משום כך הכריח רש"י ש'סימן נתן להם'...

(אבן הרא"ש)

ודברי פי חכם חן!

"ויבאו עד נחל אשכל ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאֵהו במוט בשנים ומן הרמנים ומן התאנים" (יג, כג).

בכתבי האריז"ל מובא, כי מצות הבאת הביכורים שנצטוו ישראל, היא לתיקון חטא המרגלים שמאסו בטוב הארץ, משום כך מביאים ביכורים משבעת המינים שנשתבחה בהן ארץ ישראל.

דבר זה - **אמר הגאון רבי מנחם זעמבא זצ"ל** - מרומז במשנה מסכת ביכורים (פרק ג' משנה א') שם נאמר: "כיצד מפרשישין הביכורים? יורד אדם בתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה, אשכול שביכר, רימון שביכר, קושרו בגמי ואומר: הרי אלו ביכורים". והנה, אף שמצוות ביכורים נוהגת בכל שבעת המינים, מביאה המשנה דוקא כדוגמא: תאנים, ענבים ורימונים, כי אלה הם הפירות שנטלו עימם המרגלים!

(אחסדישער ווארט)

"וְנָתַנוּ עַל צִיצַת הַפֶּתִיל פֶּתִיל תְּכֵלֶת וְגו' וְרֵאיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'" (טו, לח).

שינוי בגמרא בחולין (דף פט): "רבי מאיר אומר: מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין? מפני שתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לאבן ספיר, ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד".

הבה נודה: אנו, במיעוט הבנתנו ובדרגתנו הפשוטה, מתקשים להבין איך בדיוק התבוננות בחוטי התכלת מסוגלת להזכיר את כסא הכבוד, ועל ידי כך לגרום לנו לזכור את כל מצוות ה'.

מסופר, כי **הגה"צ רבי אליהו לופיאן, בעל "לב אליהו"** נשאל פעם שאלה זו, והוא השיב באוזני השואל: הלא נפסק להלכה (אבן העזר כא, א) שאסור להסתכל בבגדי צבעונים של אשה, שמה יבוא להרהר בה. האם אתה מבין הלכה זו?

הבחלט, השיב השואל, את ההלכה הזו אני אכן מבין, ואילו את עניינו של התכלת שמסוגלת להזכיר את כסא הכבוד - אני מבין...

מה כוונת הדברים? שמעתי פעם מהגאון רבי משה מרדכי חדש שליט"א, ראש ישיבות "אור אלחנן", שביאר את העניין על פי משלו של המגיד מדובנא (פרשת שלח):

כפרי אחד הזדמן פעם לביתו של גביר עשיר בעיר הגדולה. הזמינו העשיר להתארח אצלו בסעודתו. והנה, הבחין העני בתופעה מעניינת: בכל פעם שהעשיר רצה לאכול, הוא צלצל בפעמון - ותיכף ומיד הגיעה משרתת והגישו לפניו אוכל כאוות נפשו. למחרת, בטרם שב לכפרו, הלך הכפרי ורכש לו בעיר פעמון דומה. נסע לביתו, התיישב ליד השולחן, והחל לצלצל בפעמון בעוז. לאכזבתו הגדולה, שום משרתת לא הופיעה בידיים עמוסות קערות מאכלים מהבילים. הוא נסע לחנות וטען כי הפעמון שנמכר לו - מקולקל ואינו ממלא את יעודו...

בסופו של דבר הוא הבין: אצל העשיר, האוכל היה מונח במטבח, וצלצל הפעמון רק סימן למשרתת כי בעל הבית מעוניין לאכול עתה. במטבח של הכפרי לא היו לא אוכל ולא משרתת, ולא פלא שצלל הפעמון נשאר כקול קורא במדבר...

ואף בעניינינו: מי שיש באמתחתו מאגר של יראת שמיים, זוכר הוא את בוראו ואת הדר גאונו ושגב גדלותו, הרי בראותו את התכלת - מיד נזכר הוא בכסא הכבוד. אבל מי שאין בו אוצר של יראת שמיים, גם אלף חוטי תכלת לא יהיו מסוגלים להזכיר לו מאומה. ולהיפך בבגדי צבעונים: אדם שבליבו תאוות, ראיית הבגדים עלולה למשוך אותו לחטא, אך מי שליבו טהור ונקי מתאוות, הבגדים לא יפעלו בו מאומה.

כך נבין איך המרגלים, ש"כולם אנשים" - לשון חשיבות, הוציאו את דיבת הארץ רעה, שכן ארץ ישראל היא הטובה מכל הארצות - לשומרי מצוות, אך היא רעה מכל הארצות עבור אלו שאינם שומרים מצוות. והנה, המרגלים היו נוגעים בדבר, כי אילו נכנסו לא"י היו מועברים מנשיאותם, ומתוך שהיו נוגעים בליבם - ראו בעיניהם את ה'רע' שבארץ ישראל.

לאור זאת נבין את סדר הפסוק: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", שרש"י מפרש: 'הלב והעיניים הם מרגלים לגוף ומסרסרים לו את העבירות: העין רואה והלב חומד והגוף עושה את העבירות'. ולכאורה, אם כן, צריך היה לומר "אחרי עיניכם ואחרי לבבכם", שהרי קודם העין רואה ואח"כ הלב חומד? אלא, מכאן למדנו שהעין רואה לפי הלב: כשהלב טהור - העין רואה תכלת ונזכרת בכסא הכבוד, וכשאין הלב טהור - העין רואה אפשרויות לחטא, חלילה.

על כן אנו מתפללים "וטהר ליבנו לעבדך באמת", כי כשהלב יהיה טהור - גם העין תראה דברים טובים, ולא להיפך. הכל תלוי בטהרת הלב.

"ויתרו את ארץ פנעו אשר אני נתן לבני ישראל" (יג, ב).

דרש הרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א, ראש ישיבת 'בני ציון' בירושלים:

יש לדקדק, שלכאורה המילים "אשר אני נתן לבני ישראל" נראות כמוותרות. די היה לכתוב: "את ארץ כנען"?

נראה לבאר: בענין קניינה של ארץ ישראל לבני ישראל, ישנה בעיה הלכתית מובהקת: אדם שאומר לחברו: "אתן לך מתנה" - אין בדבריו כלום. המקבל אינו יכול לתבוע את המתנה, כל עוד לא עשה מעשה קנין במתנה.

לפי זה, כשהקב"ה אמר לאברהם אבינו (בראשית יג, יז): "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה", לא חלה המתנה, עד שיעשה בה מעשה קנין בפועל [א.ה. עיין בבא בתרא, דף ק.].

אגב, כיזוע, קרקע נקנית בחזקה (קידושין כו רע"א). מהותה של חזקה היא שימוש בקרקע והוראת בעלות עליה. כאשר הקרקע גדולה, ואין אפשרות להשתמש בכולה, מספיק שהקונה ילך לארכה ולרחבה, ובכך הוא מורה בעלות על כל הקרקע.

כל עוד הקונה לא התהלך לארכה ולרחבה, והיתה רק הבטחה מצד המוכר: "לך אתננה" - לא חל הקנין. כיצד, אפוא, חל הקנין של בני ישראל, על ארץ ישראל?

התשובה היא: "אשר אני נתן לבני ישראל!" היות והנותן הוא הקב"ה - חל הקנין באמירה בלבד, גם בלי מעשה קנייה אמירה אינה פועלת רק בהדיוט, אבל בהקדש - יש כח לאמירה בלבד לפעול ולהחיל חלות קנין, משום שבהקדש, ההלכה היא: "אמירתו לגבוה - כמסירתו להדיוט". בעוד שבהדיוט הקנין חל רק במסירה בפועל - ואמירה בלבד, גם אם תהיה בפני מאה עדים, אינה יוצרת חלות קנין, בהקדש אם אדם אמר: "אתן סלע לצדקה" - ההתחייבות חלה, והוא חייב לתת את הסלע לצדקה. נמצא, שבהקדש הדיבור פועל חלות.

זוהי, אפוא, הסיבה שהכתוב הדגיש והוסיף את המלים: "אשר אני נתן לבני ישראל". (דרש שיין)

"וְאֵת הָעָם הַיִּשְׁבֵּי עֲלֶיהָ הַחֲזַק הוּא הַרְפָּה וְגו'. וְמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹבָה הוּא, אִם רְעָה וְמָה הַעֲרִים אֲשֶׁר הוּא יֹשֵׁב בְּהֶמְצָרִים, אִם בְּמַבְצָרִים" (יג, יח-ט).

מבאר רש"י: 'החזק הוא הרפה - סימן מסר להם: אם בפרזים יושבין, חזקים הם וסומכים על גבורתם, ואם בערים בצורות הם יושבין, חלשים הם'.

מנין לו, לרש"י, ששני הדברים תלויים זה בזה, עד שחומות הערים מעידים על חולשת היושבים בה ולהיפך?

הסבר חריף בדבר, מובא בשמו של הגאון רבי נפתלי הירץ הכהן זצ"ל, אב"ד וריש מתיבתא באוסטראה (לפני כ-200 שנה):

רש"י הוכרח לומר ששני הדברים הללו תלויים זה בזה, וזאת מכח הגמרא (גיטין עה): ששמואל התקין ששכיב מרע הנותן גט, יאמר בלשון זו: 'אם לא מתי - לא יהא גט, ואם מתי - יהא גט'. וטעם הדבר: שתנאי צריך להיאמר באופן של 'הן קודם ללאו', ואם כן הדין היה נותן שיאמר שאם ימות יהיה גט, ואם לא ימות לא יהיה גט, אך מכיון שלא מקדים אינשי פורענותא לנפשיה, ומה שאדם רוצה שיקרה הוא מקדים לומר, והרי רוצה הוא שלא ימות - לכן תיקן שיקדים לומר: 'אם לא מתי לא יהא גט, ואחר כך יאמר: 'אם מתי יהא גט, אם לא מתי לא יהא גט', ובכך יהיה הן קודם ללאו.

ומכל מקום למדנו מדברי הגמרא, שמה שהאדם רוצה שיקרה - הוא מקדים לאומרו, ולפי זה יש לדקדק: אנו מבינים מדוע הקדים את המחנים למבצרים, באומרו "הבמחנים אם במבצרים", כי בודאי עדיף לישראל שיהיו במחנים ויהיה נוה לכושרם, אבל בתחילת הפסוק: "החזק הוא הרפה", היה לו להקדים את הרפה תחילה ולומר "הרפה הוא החזק", כי בודאי נוה לישראל שיהיה אנשי כנען רפויים משהיה חזקים?

אך הנה, מצאנו בגמרא (סוטה לו.) שיש מי שסובר שהצרעה עברה את הירדן עם ישראל, והתבאר שהצרעה היתה מסמאת את עיני הכנענים, ולפי זה נמצא, שהצרעה הועילה להם בהכנעת האנשים, אך לענין כיבוש החומה לא העלתה ולא הורידה. מעתה, לפי יובן להפליא מדוע הקדים חזק לרפה, שהרי לא היתה כל עדיפות אצל ישראל שיהיו הכנענים רפים וחלשים, שהרי רש"י נקט ששני הדברים תלויים זה, ונמצא שאם יהיו חזקים - יהיה בכך חסרון מצד האנשים, ולעומת זאת יתרון משום שהם יושבים במחנים, ומאידך אם הם רפויים וחלשים - יש בכך יתרון מצד האנשים, ולעומת זאת חסרון, משום שהם יושבים במבצרים, ואם כן שתי האפשרויות שוות מבחינת ישראל.

אך לפי זה, שוב נצטרך לומר שעדיף היה לישראל שיושבי הארץ יהיו חזקים, ואין בכך גרעיותא, שהרי הצרעה תסייע להכניעם ולנצחם, בעוד שאילו יהיו חלשים, יהיה חסרון גדול מצד שהם יושבים במבצרים, ועל כך לא תועיל הצרעה, ואם כן עדיף להם שיהיו חזקים, ומובן מדוע עדיף "החזק הוא הרפה", שכן הקדים את הרצוי!

אלא שכל זה יתכן רק אם נפרש כרש"י, אך אם נאמר ששני דברים נפרדים הם,

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

שלח

גליון מס' 539

יציאת שבת: י"ם 20:30, ת"א 20:33

כניסת שבת: י"ם 19:12, ת"א 19:28

נלמד מהפרשה



ישנה אמרה ידועה, שאנשים מפחדים מפני הצלחה יותר מאשר הם מפחדים מפני כישלון. אם נבין את הרעיון הזה, יתכן שנקבל מבט חדש אודות המניע של חטא המרגלים המובא בפרשתנו. לחטא המרגלים יש השלכות דרמטיות עד עצם היום הזה - גלות עם ישראל מארצו. יחד עם זאת, המניע למעשי המרגלים הוא ללא ספק תעלומה גדולה. מה גרם לאותם מרגלים - נשיאי שבטים, אנשי מעלה ורוח, להוציא את דיבת הארץ רעה, להניא את לב עם ישראל ולהכניס בליבו פחד מפני הכניסה לארץ.

אחד ההסברים המפורסמים הוא, שבני ישראל לא חששו מפני הכישלון של ירושת הארץ ושיבתה, והם וודאי לא חששו שמא הארץ איננה טובה, אלא להיפך - הם הכירו והאמינו היטב בטוב הארץ ובשלל סגולותיה החומריות והרוחניות. הם ידעו בבירור שהקדוש ברוך הוא יעשה להם ניסים והם יירשו את הארץ בקלות, ודווקא ההצלחה הצפויה היא זו שהרתיעה אותם. מדוע?

מה היה מצבם של בני ישראל עד עכשיו? הם אכלו את המן שירד להם מן השמים. הם שתו מים מבאר מופלאה. הם היו מוקפים בענני כבוד שהגנו עליהם. הם היו בקשר "רציף" עם השכינה. מעולם לא היה עם כל כך קרוב לאלוקים כמו עם ישראל בתקופת שהותם במדבר. לא היו להם בעיות של פרנסה, דיור, ביטחון, רווחה וכדומה, וליבם היה פנוי לשמוע בצמא את דבר השם ולהתקרב אליו. מה יהיה מצבם אם ייכנסו לארץ? הם יצטרכו להילחם מול אויבים, לייצר כלכלה, לעבד את האדמה, לדאוג אם יהיה מספיק גשם לגידול היבול, וכל שאר הסחות הדעת הנובעות מהחיים בעולם הזה. בני ישראל דאגו - מה יקרה לקרבה שלהם לאלוקים? המרגלים רצו להמשיך לחיות קרוב לאלוקים, בדרגת קרבה גבוהה ביותר. זאת הסיבה האמתית שהסתתרה בעומק ליבם של המרגלים.

מהי, אם כן, הטעות של המרגלים? הם לא הבינו שזה בדיוק מה שאלוקים מבקש, וזה מה שמייחד את העם היהודי - לעבוד את הבורא מתוך העניינים הארציים. למצוא את האלוקות בתוך עבודת האדמה.

המרגלים ידעו שהם יצליחו להיכנס לארץ בקלות, מה שהרתיע אותם הוא היום שאחרי ההצלחה. הם חששו שהם לא יצליחו לעמוד במשימה של הורדת השמים לארץ.

בטל רצונך מפני רצונו



"וישלח אותם משה ממדבר פארן על פי ה' כולם אנשים ראשי בני ישראל המה".

ופירש רש"י כל האנשים שבמקרא לשון חשיבות ואותה שעה כשרים היו. משה רבינו שלח שליחים למטרה שהיתה חשובה לפי דעתם של עם ישראל, ובודאי שלח את האנשים המוכשרים ביותר שיכולים לבצע את שליחותם על הצד הטוב ביותר, ואותם אנשים היו מקיימים את כל התורה כולה. ובמדרש כתוב: שהקב"ה הסכים לו על כל אחד ואחד. א"כ היו נבחרים אמתיים וכשרים ולא סתם אנשים שרוב הציבור תמך בהם.

ולכאורה זה פלא כיצד תוך זמן קצר ביותר ממש ברגע אחד נפלו לדיוטא תחתונה והרי כאן מדובר באנשים שהיו מובחרים ביותר, ואיך הגיעו למדרגה נחותה בזמן כה קצר?

מבארים בעלי המוסר שהיתה כאן "עצה רעה" שנשלו בה, כי הם החליטו שהם מבינים ויש להם דעה בענין בשעה שהקב"ה אמר על ארץ ישראל דברים ברורים. וא"כ עצם המחשבה והרצון להחליט ולקבוע מסמרות בדברים העומדים ברומו של עולם, הפילה את הגדולים ביותר משמי שמים לשאול תחתית, וזה לימוד שבבילנו בכל דרך החיים לבטל דעתנו, רצוננו ומחשבותינו מפני רצון ה', וזהו כל תכליתו של האדם בעוה"ז.

ומעשה שהיה בקהילה קטנה שהתארגנה לכתבת ספר תורה עבור בית הכנסת שבמקום, אספו את התרומות הנצרכות, שכרו סופר, וציפו בקוצר רוח ליום הכנסת ספר התורה להיכל ה', כדי לצרף גם את הנשים במצווה הוטל עליהן להכין מעילים עבור ס"ת החדש, והובהר להן מראש שכל המעילים יהיו בשימוש אך היפה ביותר ייבחר ליום הכנסת ס"ת לבית הכנסת. והנה הגיע היום המיוחל, והרב עם ראש הקהל נתבקשו לבחור את המעיל היפה ביותר. הבחירה הייתה קשה אולם לבסוף הוחלט על מעיל מסויים, שנתפר ע"י אשה מבוגרת. זמן קצר לפני יציאת התהלכה לעבר בית הכנסת, הוזמנה האשה לבית הרב להיות נוכחת בהלבשת ספר התורה החדש במעיל שהיא טוותה בידיה. אך כאן נכונה לה אכזבה, המעיל הולבש על הספר תורה, אך התברר כי הוא קצר מדי! הגבאים ניסו למשוך את המעיל ולמתוח אותו אך ללא הועיל. ברגע האחרון כאשר הרב וראש הקהל עמדו ללכת ולבחור מעיל אחר קראה האשה בקול: יש לי רעיון! אפשר בהחלט להשתמש במעיל שלי! הכל תמהו כיצד? המשיכה האשה ואמרה: פשוט מאוד קחו סכין וקצרו את יריעות הספר, אז המעיל בודאי יתאים. כולנו מסכימים שהרעיון של האשה היה מגוחך ומזעזע כאחד. ציווי התורה כהלכתם מחייבת אותנו לעיתים לבטל את רצוננו להתגבר על הנוחיות שלנו, ולהתאים את דרכנו לדרך התורה. ושלא נהיה ח"ו כאותם שמקצרים את חיובי התורה ומנסים להתאימם למאוייהם ורצונם.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

תנו לי אויר

מגפפת אותו ומנסה לדובבו. "אושר שלי, אושר שלי, תתעורר ילדי", בכתה והתחננה. כעבור שניות ספורות, חזרה הכרתו של הילד אליו, לרווחתם של כל הצופים. הוא החל להתייפח בבכי חרישי, ובינתיים הצמיד ארז למצחו הפצוע מספר פלסטרים והציע באדיבות לאם הנפחדת, שהוא יקח לבית החולים. ההצעה היתה במקום ממש, שכן, היתה אותה האם מטופלת בפעוטות רבים שקשה היה למנותם, ובעלה לא נראה לצידה.

"תודה לך, בחור יקר", לא ידעה איך להביע תודותיה במילים. "בעלי הלך להתפלל "מנחה". תיכף אצור אתו קשר ואורה לו להגיע מיד לבית החולים להחליף אותך".

"אבל ארז", סוף סוף התעשתה אמו. "זה הטיול שלך! זו החוויה שלך! בשאר הימים מצפים לנו מסלולים אחרים! מתי שוב תוכל להגיע לניאגרה! היודע אתה כמה זמן יגזול לך בית החולים?!!" "זה בסדר", שלח אליה ארז חיוך מרגיע. "אני נהנה מזה מאד, אמה, אל תדאגי".

הוא ניגש אל האמבולנס שהגיע באותו הרגע וטיפס עליו כש"אושר" בזרועותיו. הוריו לא הסירו מבטם ממנו לרגע. שניהם הבחינו בכך שאור מיוחד נגה ממנו.

ארז סרב להמשיך במסע התענוגות. "נקשרתי לילד הזה" תרץ את עצמו באופן שיניח את דעתם של הוריו. "הייתי רוצה להתלוות אליו במסעו שלו".

"בלעדינו?" לא הבינו הוריו.

"אולי..." התגמגם ארז

הפתעתם היתה מושלמת.

"מ... מה זאת אומרת?" בקשה אמו הסבר. "אנחנו השקענו בטיול הזה זמן, מחשבה, והמון כסף. אתה מבין שזה לא נשמע הגיוני לעשות תפנית מוזרה כזאת".

ארז היה נתון במיצר. המילים סרבו לצאת מפיו. וכי מה יאמר להוריו? הוא אמר להם שבבית החולים יצר קשרים חמים עם אביו של אושר הקטן? - הם לא יבינו איך ניתן ליצור קשר עם יהודי "עתיק" כל כך, לשיטתם. ואם ישמעו על אלו נושאים דיברו ש יחדיו ואילו תובנות התחדשו לו, עלולים הם ליפול תחתיהם מתדהמה. עודדו עומד ושותק ומחפש את המילים, חרצה אמו את גורלו ואמרה בתקיפות: "לא, אנחנו לא יכולים להרשות לך את זה. לא תסנו יום תמים עד לקצה השני של העולם כדי לשלוח אותך לטיולים תמימים עם משפחה תמהונית כזאת... שיצאה מספרי ההסטוריה".

שוב עלתה וטפסה בגרונו אותה הרגשת חנק, בה חש אל מול המפלים, עתה, לאחר שיחות הנפש העמוקות עם הרב חיימוב-אביו של אושר - ידע לזהות את מקורה. "אינך מטייל בכל העולם, הסביר לו הרב חיימוב, "אתה מטייל סביב עצמך בלבד... אך ורק סביב עצמך... טיול כזה, אין תמה שגורר הוא בעיקבותיו רגשות דחיה וחנק. אין לך אויר, ארז, אין לך טיפת אויר לנשימה!"

הוא נזכר איך נעמד המום מול התגלית. היא היתה כל כך נכונה קולעת. כמה יכול בן אדם לחשוב רק על עצמו ועל מילוי תאוותיו? הנה, ברגע בו חש להצלת הילד, כבר חזרה נשימתו לסידרה. רגע אחד ויחיד בו חשב על צרכיו של מישהו אחר ולא רק של עצמו, שחרר אותו מהתחושה הקשה. היתה זו תגלית מרעישה. הנתינה לאחרים גורמת עונג רב, ועונג זה יתר על כל הבילויים וההנאות שחווה מימיו.

רק למחרת בבוקר הצליח ליצור קשר עם הרב חיימוב. הוא היה בטוח שיצטרך להמתין זמן רב עד שימצא פיתרון לבעייתו, אך להפתעתו היתה התשובה מצויה בפניו של הרב ללא צורך בכל מחשבה עמוקה: "הם רוצים שתהנה, נכון?" אמר-שאל.

"נו-בטח" השיבו ארז במרירות.

"פרושו של דבר הוא, שאם אתה ממשיך במסע, זה אך ורק בעבור הוריק, אני מבין נכון?"

"יותר מנכון", נאנח ארז.

"אני ממשיך לנסוע איתם..." אמר ארז לאט לאט. "הבנתי שאין לי ברירה אחרת. אבל מעתה אעשה זאת למענם. אך ורק למענם. יהיה זה חסד ענק, עצום, חסד שאיש מלבדי אינו יכול להעניק להם. ובכוח הנתינה הזאת, אצליח לעבור את המסע בשלום. בעזרת השם, כמובן", הוסיף בקריצת עין. "רק בעזרת השם..."

- ועשתה לו החלטה מפתיעה זו תחושת אושר מסחררת שהחזירה לו את שמחת החיים וגם את הנשימה. תהיה לו הנאה רבה מהמסע הזה. אז יתענג על השם.

ארז ידע מיום היוולדו, שהאדם לא נברא אלא כדי להתענג. אורן וליאת, ההורים הצעירים קנו בעבורו את מיטת התינוק המעוצבת היוקרתית ביותר שמצאו בחנויות: אל מיטה זו חיברו כבר ביום הראשון לבואו אל הבית, מתקן מנגן ומסתובב, ממנו משתלשלות דמויות צבעוניות של חיות מבד. את מראשותיו הקיפו בתמונות צבעוניות הנמכרות במיוחד לפיתוח הפעוטות, ופזרו סביבו אביזרים רכים המשמיעים צלילים ענוגים עם כל תזוזה קלה שעושה התינוק, שיהנה.

אורן וליאת ידעו שהם נותנים לו את המירב. כשגדל מעט, התמלא ביתו בצעצועים החדשניים והיקרים ביותר. מה שרצה וביקש מיהרו לתת לו. בגיל שלוש היה לו, מלבד צי המכונות המפואר והאופניים ושלושה סוגי "בימבות" מפוארות, גם טרקטור ממונע. כל ילדי השכונה נעצו בו עיניים בקנאה גלויה, והוא היה נוסע על המדרכה הלך ושוב בגאווה רבה.

"אמא, כולם מבקשים ממני סיבוב", שב ארז בוכה אל הבית בכל פעם מחדש.

"ארז, יקירי, קנינו לך את הטרקטור כדי שתהנה. אין זה עניינם. להם יש את המשחקים שלהם".

ואכן, ארז למד והפנים בכל חושיו, שעיקר מאווייהם של הוריו הוא לענגו ולהנותו ככל האפשר.

הוא נסע עימהם לאורכה ולרוחבה של הארץ. הם דאגו להראות לו כל מראה משובב עין שהיה בנמצא בארץ הקדושה. גם כל מקום בילוי אפשרי הוצע לו בחופשים, למן נסיעה ברכבל, עבור דרך שייט בכינרת, חלוף על שייט קיאקים ושייט בסירת טורנאדו עם "בננה", ועד לטיסה בשמי הארץ. לא היה מוזיאון שלא ביקרו בו ולא אתר נופש שלא התענגו על מתקניו. בהגיעו לגיל שלוש עשרה, סברו הוריו שהם מיצו את כל התענוגות שיש באפשרותה של הארץ הקטנטונת להציע, ולכבוד הגיעו למה שנקרא "בר מצוה", קנו בעבורו ובעבורם כרטיס טיסה לשוויץ. בגיל ארבע עשרה טסו לאיטליה, ובגיל חמש עשרה לספרד.

בגיל שש עשרה כבר טסו מעבר לאוקיינוס, לאמריקה.

"מחובתנו להראות לו את מפלי הניאגרה", סברו ההורים. טסו מעל העננים שתיים עשרה שעות, נחו יום שלם בבית המלון מספר אחד שיהיה בטורונטו ולאחר מכן נסעו למפלים המפורסמים. "זה מחזה מרגש שלא ישכח מלבך שנים רבות", הבטיחו לו, אבל הם לא תארו לעצמם עד כמה הרחיק מבטם לראות...

הם עמדו נפעמים מול המפלים האדירים. קול המים המתנפצים אל הסלעים הסעיר את ליבם, ונתן להם כעין תחושה של בראשית של התהוות העולם, של עמידה מול עוצמתו של הבורא. היה זה מחזה מדהים שאינו ניתן לתאור. ארז הביט גם הוא במפלים, אך הם לא הבחינו בכך שמבטו שונה משלהם, היה זה מבט מזוגג, חסר כל הבעה.

"ארז, יקירנו, החש אתה בגודל השעה?" לחשה אמו בהתרגשות למראה המפלים.

כל תגובה לא הגיעה מכיוונו.

"ארז, מה קורה?" התפללה ונעצה בו מבט בוחן.

"ארז!!!" זעקה נמלטה מפיה. מבטו היה אטום כאילו חומה כבירה חצצה בינו ובינה.

הוא סובב ראשו כלפיה, מתנשם בכבדות: "אין לי אויר. אני מרגיש מחנק".

"הצילו! עזרה ראשונה!!!" פרצה אמו בזעקות.

בה בשעה ממש, בסמוך אליהם, פרצה אם נוספת בקריאות נואשות. בנה הקטן גלש מאחיזתה והחל להתדרדר לכיוון הנהר. הכל פערו עיניהם בבעתה במראה הילד הגולש במדרון, בלי לשים לב לכך שאישה נוספת זועקת "הצילו" בלי קשר אליו. לפתע הבחינו בדמות של בחור הגולש בעקבות הילד המתדרדר. הבחור נראה היה יציב ומחושב, אך גם זריז להפליא. כמעט והשיג את הפעוט, כשהלה התנגש באבן חדה ודם רב החל לזוב מראשו. הבחור, הלא הוא ארז מידוענו, הצליח להגיע אליו, עצר אותו מההתדרדרות, ומיהר להעפיל במעלה ההר כשהילד בזרועותיו. הכל עקבו אחר צעדי, עוצרים נשימתם בחרדה. כוחות ההצלה טרם הגיעו למקום, וראשו של ארז כבר בצבץ ועלה אל השביל. עיניו ברקו באור מיוחד. אמו הביטה בו כמהופנטת. מה זה היה לו? רגע אחד קודם לכן כמעט והתמוטט, וברגע שלאחריו נראה הוא תוסס ורענן כפי שלא היה מעולם...

"למי יש פלסטרים?!" שאג ארז.

כל הנוכחים פשפשו בכליהם בחיפזון. אמא של הילד גחנה לעברו,

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת שְׁלַח לָךְ - כִּי לֹא מִחֻשְׁבוֹתַי מִחֻשְׁבוֹתֶיכֶם

"שְׁלַח לָךְ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר יג, ב)

ששופט לפי ראייתו השטחית בלבד ואינו מאמין שהכול מאיתו יתברך, לא פלא שיאמר שגם הקב"ה אינו יכול חס וחלילה להכניסם לארץ, ויבוא ע"י זה לכפור בעיקר.

ועל כך המשיל המגיד מדובנא משל לאדם שקיבל מאת ידידו אריג משי יקר ומשובח על מנת לעשות ממנו חליפה חדשה לחתונת בתו, ומסר בידי החייט הטוב ביותר את האריג וביקש ממנו לשמור עליו מכל משמר כיוון שהוא יקר, והנה הוא רואה שהחייט משרטט קווים על הבגד ולאחר מכן לוקח מספריים וחותר את האריג בגדלים שונים. בעל הבגד לא האמין למראה עיניו וצעק: "מדוע הוא חותר ומקלקל את הבד?". ולאחר מכן החייט הסביר לו שאין דרך אחרת לעשות חליפה אלא רק על ידי שיחתוך את הבד לצורך תפירת החליפה.

דוגמא זו של החייט עם הבד וכן פרשת המרגלים מהווה לנו לימוד מוסר חשוב. כל אחד נתקל במהלך חייו במקרים שכאלה, שבתחילה הוא לא מבין מדוע ה' עשה לו כך ורק לאחר זמן הוא רואה כמה הכול היה לטובה ולברכה, ומוטל עלינו כיהודים מאמינים להבין שהכול מאיתו יתברך ולקבל הכל בשמחה גם כאשר אנחנו לא רואים את הטובה שתצמח לנו לאחר מכן.

אם ננסה לתאר את רגשותיהם של המרגלים ברגע שהם נכנסו לארץ זרה, ובמיוחד כשנכנסו לרגל את ארץ ישראל בוודאי בכל פעם שראו את הענקים הם פחדו מאוד, ובפרט שחששו שעוקבים אחריהם כפי שמתארים המרגלים בפרשתנו "וַיִּשְׂמוּ רֵאשֵׁי אֶת הַנְּפִלִים בְּנֵי עֲנָק מִן הַנְּפִלִים וַיְהִי בְעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְעֵינֵיהֶם" (במדבר יג, לג).

ומדוע נקראו ענקים, אומרים רבותינו (סוטה ל"ד ע"ב): "שמעניקים חמה בקומתן", ההרגשה לעמוד ליד אנשים שהם גורדי שחקים בוודאי לא נעימה ובמיוחד כששומעים את הענקים אומרים שראו "נמלים בכרם כאנשים".

ומובא בבעל הטורים בשם המדרש, שענק אחד אכל רימון והשליך את קליפתו וכל המרגלים נכנסו לתוכו וישבו בו מפני הצל שהיה שם.

והנה, מבואר בגמרא שהקב"ה הרג באותו היום כמה ענקים והיו טרודים ועסוקים באבלם ולא נתנו ליבם להשגיח על המרגלים שהסתננו לארצם, והנה כאשר המרגלים חוזרים לבני ישראל הם מוציאים את דיבת הארץ ואומרים "אֶרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִיא" (במדבר יג, לב), דהיינו בכל מקום שעברנו ראינו אותם קוברים מתים.

וצריך להבין, כיצד המרגלים רואים וחושבים שלילי, הרי הקב"ה עשה כן לטובתם כדי שלא יסתכנו והם רואים זאת בצורה הפוכה שזה ארץ שקוברת את יושביה?

רואים אנו כאן יסוד גדול, עד כמה ראיית האדם היא קצרה ואין ביכולתו לראות את דרכי ה' שעושה שיהיה לאדם טוב והאדם מזלזל בזה ומוציא על זה דיבה ויודע לקטר.

ועל כן חטא המרגלים היה גדול ונורא שחשבו שהם מבינים מה שראו, אולם לפי האמור, אדם

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

און חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנהל חביבה בת שולמית און בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה און בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	רבני חס
י-ט	19: 13	20: 25	21: 21
ת"א	19: 31	20: 23	21: 18
מ"ט	19: 34	20: 26	21: 22
כ"ב	19: 30	20: 23	21: 17

העלוון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

רפואה שלימה
לנוריאל בו אסתר

רפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בו שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

שואל ומשיב בהלכה - נטע רבעי - חלק ב'



מהן ההלכות הקשורות לנטע רבעי? **Ice**

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה': **תשובה**

כאשר מחלל את הפירות על פרוטה, עליו להשליך את המטבע לים הגדול או לאבד אותו, באופן שלא יבואו ליהנות ממנו. וכן כאשר פודה על פרי, שהוא שווה פרוטה, צריך להניח את הפרי בתוך שקית ניילון וליתנו בפח האשפה.

נטע רבעי נהוג בין בפירות שגדלו בארץ ובין שגדלו בחוץ לארץ. בין שגדלו ברשות יהודי ובין שגדלו ברשות גוי. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן רצד ס"ז). וכיוון שהוא מחלוקת ראשונים, כתב הש"ך דיש לפדות בחוץ לארץ בין כרם בין נטע רבעי בלא ברכה. וכ"פ בשו"ת יביע אומר ח"י (חי"ד סימן לה).

ויש אומרים, שאינו נהוג בחוץ לארץ אלא בכרם [גפן] ולא בשאר אילנות. **מקורות:** דעת הרמב"ם (פ"ט מה' מעשר שני ה"א) שאינו נהוג אלא בארץ, אבל בסוריא ובחוץ לארץ מותרים בלא פדיון משום דלא גמירי הלכה למשה מסיני ברבעי. והביאו בשם י"א בשו"ע (שם), וכתב הרמ"א שם: וי"א שאינו נהוג אלא בכרם ולא בשאר אילנות. ע"כ. והטעם, שדווקא בכרם, היות שבפסוק כתוב "הלולים" דווקא יין שיש בו הילול צריך חילול ולא נטע רבעי, וכל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוץ לארץ. [הגדרה מהו "כרם" י"א כשנוטעים חמש גפנים שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאת זנב. וי"א דאף גפן יחיד- ראה חזון איש (עורלה סי' י"א ס"ק יט), ובשו"ת אור לציון ח"א סימן יח].

פירות שהשנה הרביעית לנטיעתם היא שנת שמיטה, יש להם דין קדושת נטע רבעי וצריך לחללם קודם האכילה. **הערה:** ובשנה זו שהפירות הפקר כדי למנוע מכשול מהרבים, יש לתלות שלט בסמוך לעץ שהפירות קדושים בקדושת נטע רבעי.

פירות רבעי, שהתערבו בפירות אחרים מאותו המין, אינם בטלים אפילו באלף. **הערה:** היות ואפשר לפדותם הרי הם כדבר שיש לו מתירין. רמב"ם (פ"ט מהל' מאכלות אסורות ה"י). ובכדי להתיר באכילה את התערובת, צריך לחלל את כל קדושת נטע רבעי שיש בתערובת.

מחירה של ציצית



מסופר על רבי יצחק אשכנזי מאיביה זצ"ל, שהיה בזמן הגר"א וחיבר את הספר 'ברית עולם' הרב היה מהדר עצום במצוות, ובספר 'קהילת באיביה' מובא שפעם אחת הלך בדרך ונקרעה לו ציצית אחת מכנף הטלית-הקטן. מכיוון שטלית שלא הוטלו בה ארבע ציציות, פסולה ואסורה בלבישה – הוריד אותה תיכף מעליו. ומכיוון שבינתיים ביטל את מצוות לבישת ציצית, התחיל לרוץ, כשהטלית קטן בידו עד שהגיע לפונדק סמוך, התפרץ לתוכו וניגש לפונדקאי ואמר לו: "תן לי ציצית!".

השיב לו הפונדקאי: "אבל אני רוצה עבורה 5 קופיקות". ר' יצחק הסכים מיד: "אני מסכים, אבל אנא תן לי מהר את הציצית". הפונדקאי לא הכיר את ר' יצחק איווער וחשב שלפניו יהודי מוזר וכדאי להתבדח קצת על חשבונו, ולכן העלה את המחיר: "אני רוצה עבור הציצית 10 קופיקות". השיב ר' יצחק: "אני מסכים לשלם, אבל תן מהר את הציצית". הפונדקאי העלה כל פעם את המחיר: "אני רוצה עבורה חצי רובל... אני רוצה רובל אחד... אני רוצה 5 רובלים", וכך העלה בכל פעם את המחיר, עד שהגיע לסכום של חמישים רובל!. ר' יצחק השיב כל פעם אותה התשובה: "אני מסכים, אבל תן לי מהר את הציצית".

אחרי שהלה נתן לו סוף סוף את הציצית גילה לו ר' יצחק, שאין בידו כעת 50 רובל, אבל ישלם לו, בשיבוא יום אחד לביתו באיביה. כאשר ביקר הפונדקאי באיביה, קיבל ר' יצחק את פניו, הוליכו לביתו ואמר לו: "אני מארח אותך בביתי בשבת". במוצאי שבת, אחרי הבדלה, הכריז השמש בביה"כ: "ר' יצחק עומד למכור את ביתו, מי מוכן לקנות?" כמוכן, הכרזה זו הסעירה את כל מתפללי בית הכנסת. כולם הכירו אותו כעני מדוכא, המתפרנס רק מיגיע כפיו, ובשום אופן לא יסכים ליהנות מקופה של צדקה, לכן ניגשו אליו ושאלו אותו: "למה כבודו מוכר את ביתו?"

ר' יצחק השיב, שהוא חייב 50 רובל. "למי כבודו חייב?", נשאל. הראה ר' יצחק באצבעו על האורח. שאלו את האורח: "מדוע הוא חייב לך 50 רובל?". הפונדקאי משך בכתפיו ואמר: "אני לא זוכר, שמגיע לי כסף מר' יצחק". כשהזכיר לו את המעשה, התחיל הפונדקאי לצחוק וסיפר, איך שקיבל את ר' יצחק, מבלי לדעת מיהו וחשב שהוא סתם יהודי משונה ורצה להתבדח קצת על חשבונו.

הוא ניגש מיד לר' יצחק וביקש ממנו סליחה ומחילה על שציערו ואמר: "מעולם לא עלה על דעתי לקבל 50 רובל בעד ציצית אחת, ששוויה רק שלוש קופיקות". התחילו מתווכחים, ר' יצחק התעקש ואמר: "קניתי ממך ציצית במחיר 50 רובל ואת הסכום הזה הינך מוכרח לקבל ממני, לא אוותר על מצווה יקרה זו". והפונדקאי בשלו: "אף פרוטה לא אקח מכבודו, כלום השתגעתי?". לאחר התערבות בעלי הבתים שבביה"כ, הצליחו לרכך את עקשנותו של ר' יצחק. הפשרה הייתה שהפונדקאי יקבל בעל כורחו 5 רובל בעד הציצית.

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הרב יהודה אבן עטר זצ"ל



הרב יהודה אבן עטר זצ"ל - נולד בחודש אלול ה'תט"ו (1655) בפאס. שם משפחתו 'עטר' פירושו 'בשמים' בערבית, על שם עיסוקם של אבות המשפחה. בצעירותו התמסר ללימוד התורה. אביו נפטר כשהיה בגיל 23, ורבינו יצא לעבוד לפרנסתו והיה ידוע כצורף מומחה. כל חייו, גם כשכיהן ברבנות, התפרנס מיגיע כפיו ולא חפץ לקבל שכר מקופת הציבור וביקש לקיים גדול הנהנה מיגיע כפיו. בשנת ה'תנ"ח (1698) בהיותו כבן 43 מונה לכהן כדיין בפאס יחד עם רבותיו ר' וידאל הצרפתי ור' מנחם סרירו. נודע כגאון ובקי בכל מקצועות התורה.



בשנת ה'תס"א (1701) המלך איסמעיל הטיל עליהם מס כבד ורבינו נאלץ לנדוד לעיר מקנס שם ישב בבית הדין גם עם הרב שמואל הצרפתי וכיהן גם כאב"ד. בשנת ה'תס"ד (1704) חזר לעיר פאס ועמד בראש הקהילה היהודית. בשנת ה'תפ"ג (1723) ישב ראשון בדין עם הרב יעקב אבן צור (יעב"ץ). משנת ה'תע"ג (1713), לאחר פטירת הרב וידאל והרב שמואל הצרפתי, כיהן כדיין יחידי במקנס. היה רגיש מאוד לסבלו של הציבור, פעל לרווחת היהודים וביתו היה פתוח לפני כל שואל ומר נפש. מלומד בניסים. כונה 'רבי אל-כביר' (רבינו הגדול בערבית). מושל המדינה אסר את רבינו כיוון שרצה שיפדו אותו בממון רב, לאחר שלא עשו כן, הושלך לגוב האריות ולמרות שהיה שם לילה יום האריות לא הזיקו לו. ידוע שרבינו זכה לגילוי אליהו הנביא. מכל ערי מרוקו פנו אליו בשאלות. עד היום הנשבע על ציונו לשקר - נענש. רבים נושעים גם היום על ציונו ורואים ניסים. נפטר ב-י"ט סיוון ה'תצ"ג (1733). חי כ-77 שנים. ציונו בפאס. מרוב הערצה והערכה הספידו אותו במשך שלושים יום וכן חיברו עליו קינות.



אביו: ר' יעקב בן ר' אברהם. **מרבותיו:** ר' וידאל הצרפתי ור' מנחם סרירו.

תלמיד-חבר: ר' יעקב אבן צור (יעב"ץ). **מתלמידיו:** ר' אליהו הצרפתי, ר' שם טוב בן אמוזג. **ילדיו:** ר' חיים, ר' משה ור' עובד. **מספריו:** **ימנחת יהודה** - דרשות על התורה **ישיר מכתם** - הלכות שחיטה וטריפות **ידיני גט וחליצה** • פירוש על מדרש רבה, **שו"ת ופסקים**.

בימי רבינו קמה במרוקו תנועת עליה לארץ ישראל. בני משפחתה של אישה אחת עלו לארץ ישראל והיא לא עלתה איתם, כי באותו הזמן בעלה היה בבית האסורים בעקבות עליה של הערבים שסיפרו עליו שקנה חפצי זהב גנובים. לאחר כשלושה חודשים, לאחר העברת שוחד עצום, שוחרר הבעל. האישה שביקשה להיות עם בני משפחתה, ניסתה לשכנע את בעלה לעלות ארצה אולם הוא לא הסכים. היא החליטה להערים עליו ולהפליג לארץ לבד כדי להיות עם בני משפחתה, כיוון שידעה שבעלה לא היה מסכים לכך.

היא המתינה מספר ימים ולאחר מכן פנתה אליו ואמרה: "הודי מעיר צפרו בא לחפש אותך וכאשר אמרתי לו שאתה נמצא בחנות, אמר לי שהוא ממנהר ללכת לדרכו ומסר לך דרישת שלום ממכנאס מאת אהובך הצורף, וכן הוא מבקש ממך לנסוע מחר עם סחורתך, כי יש לה דרישה גדולה". לאחר שבעלה נסע עם השיירה הראשונה לשם, עלתה האישה עם שיירה לטאנקיר ומצאה מקום בספינה המפליגה לארץ. כשהגיע בעלה למכנאס, ראה כי הכול שקר וחזר לפאס. אולם כאן גילה לתדהמתו כי אשתו נעלמה.

לאחר חקירה ודרישה גילה, כי היא עלתה לארץ לאחר שהערימה עליו. מרוב צער נפל למרה שחורה ותוך שנה תם כל כספו. הוא נאלץ למכור את כלי ביתו עד שנעשה בעל חוב. בצר לו, הלך לרבינו וסיפר, מה שאירע לו. הצדיק אמר לו שישב למחרת ובינתיים חשב על בעיה זו ולא מצא שום תקנה רק שילך אחרי אשתו לארץ ישראל. לצורך זה כמובן צריך כסף רב להוצאות הדרך עבורו ועבור ילדיו והוא בעצמו כרגע בעל חוב, ואין לו מאומה.

למחרת הגיע האיש ורבינו אמר לו: "**בני, שום תרופה לא מצאתי לך. אך הראו לי מן השמיים, כי היום תיושע על ידי צער גדול בגוף**". הסתובב היהודי ברחובות ולפתע הבחין בו משרתו של שר העיר, שחפש אחריו, והוא הביאו לשר. כשהגיע לשם מצא ערבי אחד, שקבל עליו לפני השר, והאשים כי מיועדנו מכר לו חפצי זהב, ועתה כשרצה למכרם נמצאו של נחושת ולא של זהב. והביא את החפצים לפניו. התבונן האיש ואמר: "**אמת מכרתי לך הרבה חפצים, אבל לא את אלו**". כעס השר על היהודי, וציווה את עבדיו להלקות אותו חמישים מלקות. הם עשו כן, והיהודי צועק ובוכה ומתחנן ואין מרחם.

מחמת המכות היהודי התעלף ונפל ארצה. כשראה זאת השר, פחד פן ימות, וציווה להוליכו מהר לביתו. קם השר ממקומו בבהלה להיכנס לביתו, כדי לתלות את מה שאירע בעבדיו המכים, שמת היהודי תחת השבט באכזריותם. נפל מחיקו כיס של מאה זהובים, ונכרך בבגדי היהודי שהיו מונחים בארץ. העבדים תיכף שמו את היהודי בתוך מחצלת עם בגדיו, כשהם כרוכים, והוליכוהו לביתו והניחו אותו שם וברחו להם.

כשהתעורר מעלפונו, רצה ללבוש את בגדיו, ומצא בהם את כיס הזהובים, ושמח מאוד. השר, חיפש את כיס הזהובים ולא מצא, וחשד בעבדיו. כשמעו את טענותיו, כדי להציל את עצמם, העבדים סיפרו שראו את הערבי התובע לוקח את כיס הזהובים. השר האמין להם, ושלח אחריו ואיים עליו, שאם לא יחזיר את הכיס, יעשה בו מה שעשה ביהודי. הערבי הודה מהפחד, במה שלא גנב, ונתן מאה זהובים. מיועדנו סיפר לרב את אשר נעשה, וענה לו הרב כי הזהובים הם קנס מהגוי המעליל עליו, ועכשיו ימהר לעלות לארץ עם ילדיו. לאחר שלושה ימים היהודי הפליג, ולאחר שהגיע לארץ מצא את אשתו והיא חזרה אליו.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

היה דן כל האדם לכף זכות



בית הרפואה, חוצה אותו במהירות בדרכו לחדר המיון, ואינו אומר 'שלום' לאיש.

הדבר היה מוזר מאוד, כיוון שמדובר ברופא הנחשב חניני מאוד, חביב על הבריות ומסביר פנים לטובבים. מיד לאחר מכן הוא נכנס לחדר הניתוח במהירות עם הצוות, ומבצע את הניתוח ביעילות מרובה ב"ה.

כשסיים את הניתוח עזב את המקום במהירות ושוב למרבה הפלא מבלי להיפרד בברכת שלום מהצוות, ומבני משפחתו של החולה.

כאשר חלף הרופא ליד אביו של הצעיר, שנותח זה עתה, צעק האבא לעבר המנתח: "תגיד לי, אם זה היה קורה חלילה לבן שלך, גם אז היית מתנהג כך, ולא היית מגיע מיד לבית הרפואה? למה התעכבת כל כך הרבה זמן?! מדוע לא הגעת במהירות?!"

הרופא שתק. לא הגיב במילה וחצי-מילה לדברי האב. הוא המשיך ללכת במהירות, נכנס למכוניתו, והתרחק חיש מהר מבית הרפואה לדרכו.

לאחר זמן קצר, הגיעה ידיעה לאוזני האבא, שגרמה לו לזעזוע נורא. התברר, שממש באותה שעה שבה התרחשה תאונת הדרכים בה נפצע בנו, ונזקק לניתוח המסובך בראשו, אירעה תאונת דרכים נוספת במקום אחר, ובה נפטר ל"ע בנו של הרופא המנתח.

עכשיו הבין האב, לתדהמתו הנוראה, את סיבת העיכוב של הרופא. כשהתקשרו אליו, וביקשו ממנו להגיע בדחיפות לבית הרפואה על מנת לבצע את ניתוח הראש, הוא שהה ב... הלווייתו של בנו חביבו.

מיד לאחר סתימת הגולל, במקום ללכת לביתו ולשבת 'שבעה' עם כל בני המשפחה, הוא הגיע לבית הרפואה במהירות על-מנת לבצע את הניתוח.

עכשיו גם התבררה הסיבה שהרופא לא אמר 'שלום' לאף אחד, לא בכניסתו ולא ביציאתו... לאבל הרי אסור לומר שלום!

נקל לשער את הקושי הנפשי העצום שהיה לרופא בעת הניתוח, כאשר ליבו כאב ודאב על פטירת בנו. למרות זאת הוא התאמץ מאוד לעשות את מלאכתו נאמנה, ולנתח את הפצוע במסירות נפש שאין למעלה הימנה.

כשהוא סיים את מלאכתו הקשה, פנה אליו האב ואמר לו: "תגיד לי, אם זה היה קורה לך- גם אז היית מתעכב כל כך?" והרי זה קרה לו! הרופא הצדיק למרות שזה עתה איבד את בנו, שתק, ולא הגיב במאומה!

עד כמה עלינו להיזהר, שלא לדון את האדם לכף חובה - זאת לא ניתן לתאר ולשער. יש להקפיד על כך גם במקרה שאנחנו נוכחים באותו מעמד ואף שומעים במו אוזנינו.

אף על פי כן, לפני שאנו דנים את אותו אדם - יש לבדוק את העניין לעומק. שכן ייתכן מאוד, שלאחר שנבדוק את העניין, נגלה שלא כך הם פני הדברים.

להלן מעשה נורא המעובד מתוך 'קול ברמה' אותו סיפר הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א בסעודה שלישית של פרשת 'לך לך':

יהודי אחד קיבל בשורה קשה רח"ל, על כך שבנו נפצע אנושות בתאונת דרכים. הוא מיהר כל עוד נפשו בו לבית הרפואה לראות, מה קורה עם בנו כשהוא חרד עד עמקי נשמתו לגורל בנו.

כשהזדהה כאבי הבן, ניגשו אליו רופאי חדר המיון וסיפרו לו, שבנו ל"ע נפצע קשה בגלל אבן שנזרקה עליו ופגעה בראשו, והוא זקוק לעבור ניתוח מייד, וכי כרגע חיו נמצאים בסכנה ממשית.

אולם הם ציינו כי את הניתוח המסובך הזה יכול לעשות רק רופא אחד המתמצא בכך, וידוע כמומחה גדול. אבל כרגע הרופא לא נמצא בבית-הרפואה.

האב המבוהל ביקש שיתקשרו לרופא כדי לבקש ממנו, שיגיע במהירות האפשרית לבית-הרפואה, כדי שינתח את בנו ויציל את חייו.

הרופאים אמרו, שכבר עשו כן והזעיקו אותו אבל הרופא המומחה הודיע להם, שהוא אינו יכול להגיע מיד, אבל ברגע הראשון שיתאפשר לו הוא יגיע לבית-הרפואה במהירות.

למותר לציין, שההמתנה הזו הייתה מורטת עצבים במיוחד. האב ממתין שעה ושעתיים, והרופא עדיין אינו מגיע. הוא לוחץ על הצוות הרפואי והללו מתקשרים אל הרופא בפעם שניה ולאחר מכן בפעם השלישית.

התשובה הייתה זהה לפעמים הקודמות. המומחה הבכיר משיב שמפאת אונס שאינו-צפוי הוא מנוע מלהגיע מיידית, אבל מבטיח שוב ושוב לעשות כמיטב יכולתו.

עברו יותר מארבע שעות! ובבית הרפואה עדיין ממתנים לרופא המומחה, שיבצע את הניתוח. החולה, ל"ע מצוי בין חיים למוות, והאבא כבר אינו מסוגל להחזיק את עצמו יותר! מתי יגיע הרופא?!

רק לאחר שש שעות מורטות עצבים! נראית מכוניתו של הרופא מתקרבת לבית הרפואה. הרופא נכנס למסדרון

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסתריא אטון זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב נחום בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אביבה בת איירי ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	נעמי בת נתון ע"ה
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מרים בת בלה ע"ה
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
חי יזי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	ע"ה שני בת אסתר ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחא ז"ל	יונה בן סעדה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחא ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל

לע"נ

תמצב"ה

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל	משה בן רוזה ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל	חוה בת יעקב צבי ע"ה
שמעון בן שמחה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל
גורג'יה בת נעימה ע"ה	

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "שלח-לך"

"וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת" [טו, לב].

התוספות (בב"ב ק"ט): הביאו בשם מדרש, שהמקושש לשם שמים נתכוון, שחילל שבת כדי שיהרג, וידעו הדור שאף על פי שנגזר עליהם שלא יכנסו לארץ, מכל מקום חייבים הם במצוות התורה... ומכאן ילמד אדם, שלהמציא נפשו כדי לעשות עברה לשם שמים, אין זה דרך הישר שיבור לו האדם (העמק דבר).

לפנינו שאלה קשה, שנשאלה על ידי תלמיד חכם שנשלח לאחת המדינות הרחוקות, על מנת לשמש כרב בקהילה יהודית מסוימת. מספר התלמיד חכם: כבר בשבת הראשונה להגעתו לקהילה, הבחנתי בשני מתפללים שמגיעים לתפילת שחרית בבית הכנסת על ידי נסיעה ברכבם, ירחם ה'.

ניגשתי לדבר עמם, והם הצטדקו: 'אנו גרים בקצה העיר, במרחק הליכה של שעה מבית הכנסת, ולבוא ברגל מביתנו הרחוק, זה לא שייך מבחינתנו, אך גם לוותר על תפילת השבת בבית הכנסת ושמיעת קריאת הפרשה, זה לא שייך!...

לא האמנתי למשמע אוזניי. היהודים הללו אינם מוכנים בשום אופן לוותר על תפילת השבת בבית הכנסת, ולשם כך הם רומסים את השבת הקדושה, ועוברים על חילולי שבת נוראים בפרהסיה, ועוד חושבים שזו מצוה... ניסיתי להסביר להם כי נסיעה ברכב כרוכה באין-ספור חילולי שבת בפרהסיה, ותפילת השבת שלהם נחשבת למצוה הבאה בעבירה, אך המתפללים נותרו בשלהם: 'מה הרב רוצה לומר לנו, שלא נגיע לבית הכנסת?! הרי אנו חיים בין המון גויים, ובמה נחשב ליהודים אם לא בהגיענו לבית הכנסת בשבת!... הוגעתי את מוחי - ממשיך רב-הקהילה לספר - מה ניתן לעשות, כיצד אוכל למנוע את חילולי השבת הנוראים? והנה, באחד מימות השבוע, בעודי מהלך לתומי ברחובות העיר, הבחנתי בעגלה הרתומה לשני סוסים, ולצידה עומד עגלון גוי, ממתין לנוסעים.

הרהרתי לעצמי, אולי כדאי לדאוג לכך שאותם מתפללים יגיעו לבית הכנסת בשבת בעגלת הסוסים... אמנם שנינו במסכת ביצה (ל"ו): שאין רוכבים בשבת על גבי בהמה, וגם הלכה בידינו (שו"ע או"ח סי' ש"ה סעיף י"ח): "אסור לישוב על קרון שהנכרי מנהיגו בשבת, משום שמשתמש בבהמה"; אך בכל זאת, חשבתי בליבי, שכיון שאיסור הרכיבה בקרון הוא רק מדרבנן, ומאידך הנסיעה ברכב כרוכה בחילולי שבת רבים (אין-ספור הצרות) האסורים מדאורייתא, ממילא עדיף שיגיעו השניים בקרון...

פניתי אפוא אל שני המתפללים, ויעצתי להם להגיע עם כרכרת העגלון הנכרי, במקום בנסיעה ברכבם. הם הסכימו, וכך אכן היה. אלא, שכעבור כמה שבתות, הגעתי לבית הכנסת, וכשנפתע הבחנתי בכרכרה שעשתה את דרכה לכיוון בית הכנסת, כמעט שנפילתי מתעלף... גיליתי לחרדתי, כי על ספסלי הכרכרה, לא יושבים שני המתפללים בלבד, אלא הצטרפו אליהם שניים נוספים...

שאלתי את שני הנוסעים החדשים, 'הלא הייתם מגיעים בהליכה רגלית, ומה פתאום הצטרפתם לנסיעה בעגלה?!' והם השיבו: 'כשגילינו כי 'הסעת בית הכנסת' של כבוד הרב, עוברת ממש מתחת לביתנו, אמרנו לעצמנו, מדוע שלא נצטרף גם אנחנו, נתפוס 'טרמפ' ונעלה לכרכרה, וכך נגיע מוקדם יותר לתפילה!... לנסות להשמיע בפני אנשים מהסוג הזה 'טענות הגיוניות', שההיתר היה רק לשניים שהיו מגיעים בנסיעה ברכב, ולא להם, זה לא יועיל, כי בוודאי יטענו 'אם מותר להם, אז למה לנו יהיה אסור?!', ומשכך, ברצוני לשאול: כאמור לעיל, הפעלת הנסיעה בעגלה, לא נועדה אלא על מנת להמעיט בחילול השבת, אבל כעת, שאני רואה שמגיעים שניים נוספים (שהיו מגיעים ברגל), שמא עלי להפסיק את ה'הסעה' המיוחדת?...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, הציג את השאלה לפני מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, והשיב מרן ואמר: עד שרב-הקהילה שואל אם להניח לארבעה לנסוע או לבטל את ה'הסעה', יש לפקפק בעיקר עצתו להגיע אל בית הכנסת בשבת בעגלת סוסים, שהיא עצמה אסורה ועלולה לגרום למכשולים גדולים (כפי שראינו שאכן אירע)...

ואמנם נסיעה בעגלת סוסים המונהגת על ידי גוי בוודאי קלה יותר מנסיעה ברכב, בכל זאת לרב המקומי או לבית הדין אין להסדיר לבני המקום 'חילול שבת כשר יותר' על ידי נסיעה אסורה בפרהסיה, וכביכול לתת 'גושפנקא' (חותם כשרות) להתיר איסורי שבת, ומוטב לעזוב את הרשע לנפשו, בבחינת 'הלעיטהו לרשע וימות', ולא לתת לו לעבור אפילו על עבירה קלה, על פי 'הוראת' ו'הסכמת' בית הדין. ויאירו לנו בזה, דברי המהר"ם שיק: "צריך להיות (הרב המקומי) מתון בדברים כאלו, כי רוב היתרים כאלו מביאים לידי חילול שבת, שעמי הארץ מדמים מילתא למילתא, ואומרים שכך התירו הפרושים, והחכם עיניו בראשו!" לסיכום: אין לרב המקומי ליעץ לאנשים להגיע לבית הכנסת בעגלת הסוסים! (אחת שאלתי).

"ויניחו אותו במשמר" [טו, לד].

סיפר בחור אחד: הוריי רכשו שני תוכים מזן נדיר, ששווי כל אחד מהם הוא כ-5,000 שקל. את התוכים היקרים הנחנו בכלוב בחצר ביתנו. מדובר בכלוב ענק, שאדם יכול להיכנס לתוכו על מנת לדאוג לטיפול בחיות המחמד.

ביום שבת קודש לפנות בוקר, גנב חדר לחצר ביתנו. התעוררתי מהשינה לאחר ששמעתי את התוכים מצייצים בבהלה. הצצתי מהחלון והבחנתי באדם שפרץ לכלוב התוכים... לא איבדתי עשתונות. מיהרתי לכיוון כלוב התוכים, וראיתי את הגנב בפנים, לאחר שכבר הספיק להכניס את שני התוכים לכלוב קטן שהביא עמו.

נטלתי בזריזות מנעול, ועוד בטרם הספיק הגנב לצאת מהכלוב, הספקתי בס"ד לנעול עליו את הכלוב, עם התוכים... דאגנו לפטור את האיש בקידוש של שבת, והגשנו לפניו [דרך פתח קטן שבכלוב] סעודה דשנה, בשר ודגים וכל מיני מטעמים... עם יציאת השבת, העברנו אותו לטיפול המשטרה...

כעת התעוררה שאלה מעניינת בקרב בני המשפחה - הן ידוע שאחת מ-ל"ט המלאכות בשבת קודש, היא מלאכת 'צידה', ונשאלת אם כן השאלה: האם היה מותר לכלוא את הגנב בכלוב בשבת?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א:

(א) הגדרת מלאכת צידה היא: כל פעולה שאדם עושה כדי לשלול את חירותו של הבעל חיים, כגון שצד אותו במלכות, במצודה, ברשת או ביד. מדין תורה, אין צידה אסורה אלא כאשר צד בעל חיים שרגילים לצודו לצורך שימוש מסויים, כגון לאכול את בשרו או להשתמש בעורו.

ובאשר לצידת אדם, כתבו הפוסקים, שהואיל ובן אדם שנברא בצלם אלוקים הינו בן חורין בעצמותו, ואינו ראוי לשעבוד ולכליאה כבהמות וחיות, וגם אין דרך כלל לצודו, ממילא אין בו איסור צידה בשבת. והגם שתופסים אותו לפעמים כדי למנוע ממנו להזיק ולהשתולל, אין מטרת הצידה לכובשו תחת ידינו על מנת ליהנות מגופו או בשרו [בדומה לצידה בעלי חיים]. ולכן, כשיש צורך לאסור אדם בשבת כדי למנוע אותו מהזיק הבריות, מותר לעשות זאת.

(ב) ראייה לדין זה, נוכל למצוא בדברי הרמ"א (בסי' שלי"ט ס"ד), שאוסר להכניס לבית הסוהר בשבת אדם שהתחייב בעונש בבית דין, והטעם הוא, משום שאין דנים בדין בשבת, והנחתו בכלא נחשבת לחלק מעשיית דינו. ומשמע, שבלא טעם זה אין בכך איסור משום 'צידה'.

(ג) היכן מצינו בתורה שכלאו עבריין ביום השבת? - הנה מספרת התורה בפרשתנו (ט"ו, ל"ב-ל"ד): "ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש (-מלקט) עצים ביום השבת... ויניחו אותו במשמר כי לא פרש מה יעשה לו". רואים אנו לכאורה כי מותר להניח את העבריין במשמר, ואם כן יש לשאול: הרי למדנו שאין מכניסים עבריין לבית הסוהר משום שאין דנים בדין בשבת, וכיצד הניחו את המקושש במשמר? -

תירץ הכף החיים: מלשון הכתוב ויניחו אותו "במשמר" ניתן לדייק, כי רק נתנו עליו שומרים, שישמרו שלא יברח, אך לא הכניסוהו לבית הסוהר. על כל פנים, בנוגע לשאלתנו נראה, כי הבחור נהג כדין בכליאת הגנב עד למוצאי שבת, מאחר ולא היה הדבר בגדר 'עשיית דין', אלא רק 'הניחו במשמר', שמר עליו לבל יברח, כדי למונעו מהפסד והזיק הבריות. לסיכום: מותר היה לבחור לנעול את הגנב בכלוב בשבת (אחת שאלת).

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית" [טו, לח].

"ועשו להם ציצית" - כותב רש"י: צורת הציצית אשר על ארבע כנפות הבגד, מורכבת משני חלקים: חלק אחד עשוי כריכות וקשרים הנקרא 'גדיל'. וחלק אחד עשוי חוטים נפרדים (פתילים) התלויים ויוצאין מן הגדילים הנקרא 'ענף'. "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" - משמעו חיפוש ובדיקה, כמו שמצינו אצל המרגלים שנאמר בהם: "וישובו מתור הארץ".

שהלכו לרגל את הארץ להסתכל בה ולבדוק את טיבה, כך לא ילך אדם אחר מראה עיניו וחמדת לבו, כי הלב והעיניים הם כמו מרגלים לגוף, ומסרסרים לו העבירות, לפי שהעין רואה, והלב חומד, והגוף עושה את העבירות. וע"י הציצית יזכור האדם את כל המצוות והאזהרות, וישמר מלתור אחרי עיניו וליבו.

בספר "עלינו לשבח" לרה"ג יצחק זילברשטיין שליט"א, מובא מעשה שהיה עם רבה של העיר ריישא בפולין, הגאון הרב לוי זצ"ל, שנסע ברכבת ולצידו קצין בכיר בצבא הפולני. הימים היו ימי חורף, והרב לוי נעל את החלון כדי שהרוח לא תזיק לבריאותו. הקצין שחיפש אמתלא לפגוע בו, פתח את החלון והטיח דברים כלפי הרב וכינהו 'יהודי מלוכלך'.

הקצין היה בטוח שהרב ישתוק למול הדרגות הגבוהות שהיו עונדות לו על דש בגדיו. מה מאוד הופתע לשמוע את הרב לוי, משיב לו "אתה פולני מלוכלך". בימים ההם, הפוגע בכבודו של הקצין, אחת דתו היתה לעונש קשה מאוד.

בתחנה הקרובה ירד הקצין הצבאי וקרא לשוטר שעמד ברציף, על-מנת שיעצור את הרב. השוטר הופיע, ורמז לרב שיתלווה אליו. הרב לוי היה כידוע חבר 'הסיים' הפולני, ובגין כך העניק לו החוק סמכויות נרחבות, וגם חסינות, ואף הטיל חובה על כל מי שפגש איתו להצדיע לפניו, ולחלוק לו את הכבוד הראוי.

מנהגם של חברי 'הסיים' היה לענוד על בגדיהם עיטור מיוחד, כדי שכל הנפגש עימם ידע שלפניו עומד חבר 'הסיים'. אולם רבה של ריישא מאס בכבוד זה, ולכן החזיק את העיטור מתחת לבגדו. כאשר הגיע אליו השוטר וביקש לעצרו, הפך את דש בגדיו והראה לשוטר את העיטור... השוטר נבהל, והצדיע לרב והודיע שישלח לכאן את מפקד תחנת המשטרה. המפקד הגיע, וגם הוא הצדיע לרב כמתחייב בחוק, וביקש לברר מה קרה.

הרב סיפר לו את העובדות כהוותן, והקצין המתלונן נשלח אחר הכבוד לכלא. כך נתקיים ברב המאמר הכתוב: "בור כרה ויחפרהו ויפול בשחת יפעל" (תהילים ז, טז).

סיפור זה נתחבב מאוד על היהודים תושבי פולין, אבל אנחנו צריכים ללמוד מכאן מוסר השכל. גם 'הציצית' היא עיטור כבוד לכל יהודי, ומי שינהג בה כמו שנאמר "והיה לכם לציצית", יהא בכוחו להשתמש בציציותיו כפי שעשה הרב לוי, ולהדוף באמצעותן את מלאכי החבלה.

כל זאת בתנאי שינהג בציצית כמו שנוהגים בעיטור כבוד, ולא יורידנו גם בימים החמים ביותר.

וכך גם ביחס לבגדי הצניעות לנשים שהם עיטור ואות כבוד לכל בת ישראל באשר-היא. אם תתנהג בבגדים אלה כבעיטורי כבוד, ותדע שהיא בת-מלך, בת של מלכו של עולם, הרי שאז הגרביונים והשמלה וכיסוי הראש, יהפכו לה למגינים (ויצא עמו בששון).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לדיה בת רחל ז"ל, לע"נ לון בת פרווין ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

עלון שביעני יו"ל ע"י כולל אברכים "תורת יעקב"
 ע"ש ר' יעקב בן אברהם אלגלי ז"ל
 רחוב דרך המייסדים 66 מושב עזריה

פרשת שלח

מה הפרשה? - סיכום פרש השבוע הקצרה

לארץ ולכן המיתם במדבר. "סלח נא לעם הזה כגודל חסדך" - מבקש משה. ה' נענה לתפילתו של משה וסולח לעוון העם אך נשבע כי כל אנשי אותו דור המדבר, מגיל עשרים ומעלה, ימותו במדבר ולא יזכו להכנס ולראות את הארץ. כנגד ארבעים הימים שהמרגלים סיירו בארץ גזר הקב"ה על עם ישראל כולו ארבעים שנות נדודים במדבר, בטרם יכנסו לארץ. כצעד ראשון למימוש הגזירה מתים ביום אחד כל עשרת המרגלים שהוציאו דיבה רעה על הארץ. העם שרוי באבל כבד ונמצאים כאלה שמגיעים עד כדי מעשה יאוש; כמו אותם "מעפילים" שהחליטו לעלות - על אף גזירת הנדודים במדבר - לארץ-ישראל. משה צועק אחריהם: "אל תעלו, כי אין ה' בקרבכם", אלה לא שומעים בקולו ועמלק, שיושב בהר, מכה בהם.

מצוות בדרך לארץ

את הבטחתו לתת את ארץ כנען לנחלת עולם אין הקב"ה מפר וכאות לכך הוא מוסר ביד משה דינים שונים הקשורים בכניסה לארץ. בתחילה מפרט ה' את דיני המנחות, העשויות מסולת ובאות בנוסף לקרבנות, ונסכי היין. החל מכניסתם לארץ מצווים בני-ישראל להרים תרומה מעיסת הבצק, לפני שיאפו ויאכלו ממנו, ולתיתו לכהן. היות וארץ כנען שורצת בעבודות אלילים מזהיר אותם הקב"ה פן ישלכו בחטא עבודה-זרה, המוזכר בראש עשרת הדיברות ואשר העובר עליו כאילו ביטל את כל התורה כולה. אם בכל זאת יתירו ראשי העם בלי כוונה את האסור, יהיה עליהם להביא קרבנות חטאת ועולה. כך גם דין היחיד שחטא בשוגג. אך אם חטא במזיד (מתכוון): "ונכרתה הנפש ההיא מקרב עמה."

המקושש

לאחר שנצטוו על השבת שמרו בני-ישראל את השבת הראשונה על כל דיניה ודקדוקיה. אולם, כבר בשבת השניה נמצא אדם שחילל את קדושת השבת כשקושש (טלטל או תלש) עצים על אף שהתרו והזהירו אותו. עונשו נקבע על ידי הקב"ה בסקילה, "ויוציאו אותו כל העדה אל מחוץ למחנה וירגמו אותו באבנים וימות..."

ציצית

כדי להזכיר לכל אחד את חובתו בקיום התורה ומצוותיה נצטוו בני-ישראל במצוות הציצית, ככתוב: "וראיתם אותו זכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם". בגד הציצית הוא כעל ארבעה קצוות אשר מכל אחד מהם משתלשלים חוטים בצבע תכלת (במרוצת הדורות נעלם מאיתנו סוד הכנת צבע התכלת ואנו מסתפקים בחוטי ציצית בצבע לבן)

משהתקרבו בני-ישראל לארץ המובטחת, כדי מהלך של יום אחד בלבד, התקרבה גם שעת תחילת המלחמה עם יושבי הארץ. פחד הקרב עם העמים החזקים אחז בכל שכבות העם. רבים התאספו סביב משה ודרשו לשלוח מרגלים, כדי לסייר בארץ ולבדוק את אופי תושביה וכוחם. משה אומנם ידע שמסע המרגלים מיותר וסמך על הבטחת הקב"ה, אך מאידך חשש להכניס את העם בעל כורחם לארץ. לכן החליט לשאול את דעתו של הקב"ה. תשובת ה' הותירה את ההחלטה ביד משה: "שלח לך" - לדעתך.

משימת ריגול

משה הסכים לדרישות העם וזה בחר שנים-עשר אנשים, מראשי העם, שהיו מקובלים על כולם. לפני צאתם הטווה משה בפני המרגלים את מסלול הליכתם ופירט בפניהם את מטרות משימתם. יהיה עליהם לבדוק את סוג האנשים היושבים בארץ "החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב", האם מרוכזים הם בערי מבצר בעלות חומה, או שמא בערי שדה ומה סוג הארץ עצמה - "השמינה היא אם רזה". ארבעים יום סיירו המרגלים בארץ כנען, לאורכה ולרוחבה. הם פגשו ביושביה ופחד תקף אותם למראה ילידי הענק שישבו בחברון. בדרכם חזרה לקחו מפירותיה המובחרים והגדולים של הארץ: את אשכול הענבים שהביאו איתם נשאו שמונה אנשים!

הוצאת דיבה

בהגיעם למחנה ישראל מסרו המרגלים דיווח מסכם על מסע הריגול שערכו. תחילה דיברו בשבח הארץ ואף הציגו דוגמאות שהביאו מפריה. יחד עם זאת הזכירו כי תושבי הארץ הם אנשים חזקים הגרים בערים הבצורות ויש בניהם גם ענקים. לפתע, באמצע דבריהם, קם כלב בן יפונה, בעלה של מרים אחות משה, והשקיט את כולם. הוא לא יכול היה לסבול את האיזמים וההפחדות וצעק לעבר כולם: "עלה נעלה וירשנו אותה (את הארץ)!" דבריו התסיסו את המרגלים שתיארו את הארץ כאוכלת את יושביה, שעסוקים כל הזמן בקבורת המתים. "לא נוכל לעלות אל העם, כי חזק הוא ממנו", סיכמו הללו את מסקנות שליחותם.

החטא וענשו

העם כולו, מפשוטיו ועד לשופטיו, נשא את קולו בכי. שוב התאספו כולם סביב משה ואהרון והתלוננו: "למה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת? לנפול בחרב נשינו וטפינו יהיו לבז? (אם-כן): הלא טוב לנו שוב מצריימה?" ה' גוער על עמו: "עד מתי ינאצוני (ירגיזוני) העם הזה?". בכוונתו להכות בעם ולבנות עם חדש ממשה רבנו. משה מפיל את תחינתו לפני ה', שלא יגרום לחילול שמו הגדול בעיני העמים, לכל יאמרו שאין ביכולת ה' להביא את עמו

דברי תורה ורעיונות על הפרשה

ובעניין זה – מעשה שסיפר הגאון רבי סוסו הכהן זצ"ל מגאבס שבתוניסיה. נורא ונוקב, אולי יעורר ונפיק לקח:

מעשה בחסיד שנסע לעיר אחת, ובהגיעו לשם שאל על בית מלון כשר בתכלית ההידור והכשרות. היפנה אותו אדם לאכסניה מהודרת ואמר לו: "אל תחליפנה ואל תמירנה, כי בעל האכסניה הוא אדם נפלא, ירא שמיים ורב חסד, אוהב ומוקיר רבנו, טוב לשמיים וטוב לבריות!"

שמע החסיד לדבריו, וסר אל אכסניה. ואכן, התכבד בכבוד מלכים, סעד את ליבו ועלה על יצועו.

בחצי הלילה שמע קול מוזר. פקח עיניו, וראה לאור הנר שבעל האכסניה משחזר סכין ענקית. מפעם לפעם בודק הוא בציפורנו האם חדה היא דיה, וממשיך להשחזרה. תמה ושאל: "הגידה נא לי, למה לך סכין זו עכשיו?!"

ענהו האכסנאי בתמימות: "סכין זו היא עבורך!..." חרד החסיד ונלפת. רעדה אחזתו, מאין יבוא עזרו? אין זאת, אלא שנפל ביד מטורף! החליט לנקוט בקול רך ומפוייס. אמר ברעדה: "הכל משבחים אותך כי ירא אלקים אתה, ושאתה טוב ומטיב לברואים כולם. ואיך תשפוך דם נקי, וחסאת לאלוקים ולאנשים?!"

והאכסנאי ממשיך להשחזר.

"אמור נא לי", ניסה האורח לרכך את לבבו, "איזו תועלת תפיק מרציחתך, הרי עני ואביון אני!"

והאכסנאי שותק, מרוכז בהשחזת סכיניו.

ניסה החסיד את הנימוק האחרון: "אם תרצחני, יודע הדבר. שכן אחד התושבים הנחני לבית מלונך, ועם שחר יבוא לחפשני כאן. ומשלא ימצאני, תפתח חקירה. היכן תסתיר את גופתי?!"

בדק האכסנאי את הסכין. נראה שבדיקתו הניחה את דעתו. עתה פנה אל החסיד ואמר: "מורי ורבי, חסיד קדוש, אל נא תחשבני לרוצח נפשות! עוול אתה עושה לי, בחשבך אותי לרוצח בעבור בצע כסף! מדוע ברגעך האחרונים עובר אתה על הציווי לדון כל אדם לכף זכות?!"

והחסיד שומע, ואינו מבין מאומה. מה מתרחש כאן? והאכסנאי ממשיך - "האמת היא, שאני ירא שמיים ומיטיב לכל האנשים. ואף עתה מתכוון אני לשחוט אותך לשם שמיים, ולטובת אחינו בני ישראל הגרים בעיר זו."

"חידות לי דבריך", רעד קולו של החסיד. "מיד תבין", אמר האכסנאי, כשהוא מתקרב אליו, והסכין בידו. "זה לי ארבעים שנה שאני מחזיק באכסניה זו, ומעולם לא הזדמן לכאן חסיד נעלה כמוך. ומה אומר

כשמשנה רבנו שלח את המרגלים לתור את ארץ ישראל, אמר להם משה רבנו לבדוק "ומה הארץ השמנה היא אם רזה היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים" (במדבר יג, ט) מבארים המפרשים שמשנה רבנו התכוין להגיד למרגלים במילים "היש בה עץ אם אין", לבדוק אם יש צדיקים חיים שבכוחם להגן על הארץ.

כח זה של אמונת חכמים נטוע בנו עוד לפני מתן תורה. ועד דורנו אנו, עם סגולה, מאמינים בני מאמינים. במאות אלפים גדשנו את אתרא קדישא מירון בהילולא דרבי שמעון בר יוחאי, ברבבותינו נהרנו לציון רבי מאיר בעל הנס, הרמב"ם, האר"י הקדוש, ועוד. זכותם תגן על כל דרי הארץ הזאת.

ועם זאת, כשביקשו ישראל להיכנס לארץ, לא חשש משה רבינו שהצדיקים הקבורים כאן מאז ומעולם – כאדם וחווה, שם ועבר והאבות הקדושים – יגנו על יושבי המקום. הוא שלח את המרגלים לראות "היש בה עץ", אם יש בה צדיק חי שיגן עליהם בזכותו. ואכן, באותם ימים מת איוב, והם ענו: "סר צילם מעליהם" – הוא כבר פסק לגונן עליהם. למרות שנקבר שם!

רואים אנו, שזכותו של הצדיק החי מגוננת עשרות מונים מזכותו לאחר פטירתו! הלוואי ונשכיל להסתופף בצל רבותינו מאורי דורנו שרי התורה ארזי הלבנון, החיים עימנו לאורך ימים טובים. לבקש הדרכתם וברכתם, כי באורם נראה אור והם לנו למחסה ולעוז!

וכך כתב רבינו יעקב סקילי זצ"ל, תלמיד רבינו הרשב"א זצ"ל: "הושיעה ה' כי גמר חסיד, כי פסו אמונים מבני אדם", פסוק זה אמרו דוד המלך עליו השלום על פטירת החסיד והצדיק (הקרוי "אמונים", על שם הכתוב: "וצדיק באמונתו יחיה"), ובא להודיע גודל התועלת שהיו מועילים בחייהם, ומה הפסיד הדור בפטירתם ובהסר צילם מעליהם – ידוע הוא כי הצדיק מגן על דורו וזכותו גודרת פירצות הדור, דכתיב: "וצדיק יסוד עולם."

ובעוד שהצדיק חי, כמעט שאין הדור צריך תפילה כדי שיושיעם השם יתברך. כי זכותו של הצדיק ותפילתו תספיק להם. וזו היא התועלת הגדולה שהצדיק מועיל לדורו בחייו, ובפטירתו סר צילו מעליהם ואז צריכים תפילה ובקשה להתחנן להשם יתברך שיושיעם. וזהו שאמר בדרך תפילה: "הושיעה ה' כי גמר חסיד". כלומר, עד עתה בעבור שהחסיד והצדיק היה עימנו חי לא היינו צריכים לבקש רחמים להושיענו, כי בזכותו היתה באה הישועה. אבל עתה שנפטר, הושיעה ה'!

דברי תורה ורעיונות על הפרשה

על שזכה הוא למה שאחרים לא זכו: לעלות לארץ ישראל. אף הוא ענה כנגד המברכים: "לשנה הבאה בירושלים הבנויה" כולנו יחד, ומשם הועיד פניו ירושלימה.

עברו שבועות ואולי חודשים. האירוע היה כבר נשכח, אלמלי ביום בהיר הופיע פתאום היהודי בשערי מיר. הוא חזר, שב על עקבותיו. מה קרה? גם הפעם התאספו כל בני העיירה לבית הכנסת, והפעם כדי לשמוע חוויות מארץ הקודש. תיאור מכלי ראשון. וכי זוטרותא מלתא? לא מפי השמועה ולא מספרים, אלא מעד ראייה ממש, שזכה לדרוך על עפר הארץ, למשש את אבני הכותל המקודשות ולנשום את אוויר הנשמות של ירושלים.

והאיש עלה על הבימה והחל לספר ולתאר את הארץ הטובה ואת יושביה, את הקודש ואת המקדש, את אוריא דארץ ישראל ואת נועם זיווה. הוא מתאר בפאתוס, והציבור שומע בשקיקה ושותה בצמא כל מילה.

ואז, בשיא של התיאור, נתכרכמו פניו, והוא עבר בקול נוגה לתאר את המצב הכלכלי הקשה בארץ ישראל. אבל... אבל – אמר האיש, לחיות שם קשה מנשוא. אין פרנסה, אין אוכל לפי הטף, החיים קשים וחסרי מוצא. הוא המשיך ותיאר את הדחק ואת לחץ החיים בו שרויים אנשי הישוב – כפי שאכן היה, ולא נתקררה דעתו עד שפלט מפיו את הסיומת הקשה: "עדיף להיות כבשה במיר מאשר להיות אדם בארץ ישראל..."

וכאן מגיע רבי דב לשיאו הדרמטי של הסיפור. מספר ר' דוב: הדברים יצאו מפיו, ולנוכח עיני הקהל המזועזע התחוללה זוועה: האיש חטף כנראה בו ברגע שבץ מוחי, פניו נפלו, כל גופו נשמט והוא החל צונח אט אט ארצה. הוא לא נפל, גם לא התעלף ולא איבד הכרתו, שריריו התנוונו וקומתו הזקופה הושפלה. תוך רגעים ספורים נותר האיש שרוע על ידיו ועל ברכיו הולך על ארבע, משהו שהזכיר מאד את הילוכה של ה... כבשה... גם דיבורו ניטל מפיו, והוא לא היה מסוגל יותר לדבר. רק הברות שונות יצאו מפיו, הברות שדמו אף הן להיגוי הקבוע של הכבשים מ מ מ...

רבי דב זצ"ל, הדגיש כי עודנו זוכר כי בעודו ילד, בעת שהיה הולך עם הילדים בני גילו אל החיידר, היו הם עוברים מול בית האיש ההוא, שם במרפסת היה מוטל גחון על ברכיו וידיו ופולט הברות משונות והילדים – כמו ילדים – היו מניפים לעברו אצבע מאשימה ומתריסים כנגדו: "נו, אתה עוד תעיז לדבר לשון הרע על ארץ ישראל...???"

לך, שער בנפשך כי בכל בית העלמין שלנו לא נקבר אפילו צדיק אחד שנוכל להשתטח על קיברו ולבקשו שיעתיר בעדנו! ועתה, מאחר שראיתי אותך צדיק וחסיד, ברצוני שתיקבר בבית הקברות שלנו. שאהיה אני ממזכי הרבים, וזכות הרבים תהיה תלויה בי לנצח נצחים" ... והתקרב עוד יותר...

עד כאן הסיפור. וכשמתבוננים, מוצאים בו נמשל נוקב עד למאוד. כולנו מעריצים... צדיקים מתים! "אחרי מות, קדושים אמור". אך עוצם הצדיק את עיניו, והכל נוהרים לקיברו, מתחננים ומעתירים לישועה. ואין איש שם אל ליבו, שעיקר תועלת הצדיק היא בחייו. כאשר ניתן להיאות לאורו, לקבל ממנו הדרכה, להנות ממנו עצה ותושיה, להתברך ולהושע! ולא אחת, מצערים אותו בחייו, רודפים אותו, משחזים כנגדו לשון, אם לא סכין. מקרבים את קיצו, כדי לעלות על קברו...

"וַיֵּצֵאוּ דְבַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֶתְּהָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ בָּהּ לְתוֹר אֶתְּהָ אָרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשִׁי מְדוּת" (במדבר יג, לב)

איש צדיק היה בירושלים של מעלה, רבי סוקולובסקי שמו, נשמתו עדן. חתנו חביבו של רבה הנערץ של "מיר" שבליטא, הגאון הצדיק רבי אברהם צבי קמאי הי"ד. עד לפני כעשר שנים חי היה והלך בין מבואותיה של ירושלים על מטען תשעים שנותיו הגדושות בתורה, בחסד ובהצנע לכת.

אפוף שתיקה של סייג לחכמה היה רק לעתים נסדק חריץ בחומות הדומיה, וממנו בצבץ העושר הספון, תורת החיים של תשעים שנות חיים בצל גדולי עולם ובסערות הימים. הסיפור דלהלן, המדהים והמופלא, הוא שלל שזכו בו אנשים שנכחו ברגע של היבקעות סכר בפלך השתיקה. שלל ששווה הון. וכך סיפר רבי דב זצ"ל: בעיר מיר חי יהודי אמיד, בעל בעמיו. נכסיו היו מוצלחים וקרובים לעיר, והברכה היתה שרויה במעשי ידיו, באופן שלא נשקפה כל סיבה שתצדיק שינוי כל שהוא במערך חייו. למרות זאת פשטה ביום בהיר השמועה שאותו פלוני מחסל את כל עסקיו ומוכר את מטלטליו. מדוע? היתכן? התשובה לא איחרה לבוא: אותו יהודי בעל רגש חם החליט לעקור ממקומו ולעלות לארץ ישראל, ארץ הקודש. לחון את עפרה ולקיים בגופו מצוות ישוב ארץ ישראל. השמועה היכתה גלים, גלים של חיבה ואהדה למעשהו הנאצל.

בבוא יום הפרידה התאספו בני העיירה להיפרד ממנו ברגשי קודש, בערגה לארץ הנכספת ובקנאה סמויה

סיפור לשבת קודש

הפעם זה היה מושלם: הלה ביים סיפור שלם, מורכב להפליא ומרושע לא פחות, בו 'מככב' ר' ראובן בתפקיד האכזר הגדול. הסיפור לווה ב'עדויות', ב'מסמכים', ואפילו ב'תמונות', כשכולם מעלים מסקנה אחת – על ר' ראובן לפצותו בסכום עתק, הואיל וגרם לו נזק אדיר...

ר' ראובן קרא את כתב התביעה המלא, הוורידים בראשו עמדו להתפוצץ מזעם. הוא הסמיק כל כולו, נחרד לגלות לאיזו דיוטא תחתונה הידרדר שונאו – שהיה פעם שותפו. פשוט סיפור מצוץ מהאצבע, אבל הוא בנוי כל כך טוב, כה מבוסס, כה חזק. רבונו של עולם – איך יוצאים מזה? איך מסיימים את מסכת הרדיפות המיותרת הזו?!

בהחלטה של רגע הוא בודק שוב את התאריך, ואז – בת שחוק מסתמנת על שפתיו, הוא אפילו לא זקוק לעורך דין... די בו בדו"ח החניה הימרשיעי' כדי לנפנף את התביעה ולהופכה לאבק פורח, ולקינוח – יבקש מעיריית עכו את התמונות המוכיחות כי רכבו חנה בעכו באותו יום ובאותה שעה...

הוא אפילו לא טרח להגיב לעורך הדין, פשוט המתין בשלווה ליום המשפט. כשהגיע הרגע הגדול, ולאחר שכתב התביעה הוקרא, הומחש והודגם, הוציא ר' ראובן את הדו"ח והתמונות מכיסו, והפך את התביעה, ואיתה גם את התובע ועורך דינו – לחוכא ואיטלולא...

הוא יצא מבית המשפט כשידו על העליונה, שכן השופט גזר על התובע פיצויים מוגדלים על תביעת שווא, כשהוא קבוע בפסק הדין בנימת הומור: 'גם כשיבקש תובע להעליל על הנתבע, מתבקש ממנו לפחות לתפור את העלילה יפה למידותיו של הנתבע, ולא לביים סיפור שלא יכול היה להתרחש'...

ור' ראובן המאושר, לא נותר לו אלא לשפשף את עיניו בהודאה לבורא יתברך על השגחתו העליונה הצמודה, על הדו"ח שהפך אותו למאושר. בזמנו – זה היה מתסכל ומביד, עתה הוא מבין כי היתה לכך תוכנית ברורה ומוגדרת מראש, מסבב כל הסיבות שלח את פקחי עיריית עכו להיות חרוצים בערבו של יום, כדי להצילו מיד הקמים עליו להזיקו!

אין לנו אלא לדעת ולהאמין, כי כל המתרחש כאן נעשה בהשגחה עליונה, בברכת שמים תמידית, בפיקוח נעים וקרוב על כל תהלוכות בני האדם. הבה נזכור כי הכל נעשה בחסדו יתברך ובהשגחתו העליונה, ואזי נוכל להתמודד טוב יותר עם הקשיים שלנו, מתוך אמונה שהאבא הטוב והרחום שלנו מוביל אותנו למקום הטוב ביותר!

עכו, שעת ערב מוקדמת, בשכונה קטנה ושכוחה בפאתי העיר העתיקה. הרב ראובן ג. נעתר להפצרות אביו, ושם פעמיו לדרך ארוכה ממרכז הארץ, כדי לבקר את דודתו הזקנה המתגוררת בעכו. זמן רב היטלטל בדרכים, הדלק עלה סכום נכבד, עתה – כבר הגיע ליעד, עליו רק לחפש חניה, אך הוא מתקשה למוצאה...

בלית ברירה, הוא מתחיל לחשב כי שעת הערב הגיעה, וכנראה הפקחים כבר אינם. בנוסף, יש לו מקום לחנות כשרוב הרכב חונה כחוק, רק מיעוטו על ה'אדום לבן'. ינו, הלא צריך להגיע לכאן פקח חרוץ ומרגיז במיוחד כדי שהעניין יעלה לי בדו"ח' – הוא מסכם, וכשהינעשית לו כהיתר' הופך למושלם – הוא מדומם מנוע ועולה לבית הדודה. שעה ארוכה ישבו ושוחחו בנעימות, על הילדים והנכדים, התחביבים והזכרונות, הנוסטלגיות והתוכניות לעתיד. הדודה זכרה אותו היטב, וגם התרגשה מאוד מביקורו הפתאומי. אך כשהוא יורד לרכב, שוד ושבר – הפתעה לא נעימה המתינה לו על השמשה הקדמית...

מסתבר שבעכו פקחי החניה חרוצים במלאכתם, חרוצים מדי... למרות שהיתה זו שעת ערב – הם עדיין בעבודה, למרות שהסביבה שקטה – הם עדיין מתרוצצים, ולמרות שרוב הרכב חונה כחוק – הפקח חד העין הבחין גם הבחין בחריגה על ה'אדום-לבן', והותיר דו"ח חניה על סך 500 ש"ח, טבין ותקילין. הוא הנאשם, מס' הרכב שלו הוא המופיע בנידון, וחמש מאות השקלים – זה מה שייגרע מחשבון הבנק שלו, כל זאת בהנחה שישלם מיד, ללא ריביות והצמדות...

ר' ראובן הפך מתוסכל מרגע לרגע. הן הקדיש את מיטב שעותיו למען מטרה נעלית, שילם לא מעט דלק ושעות עבודה, והחישוב שלו היה כמעט נכון – שלא אמור לקרות כלום. אז למה? למה נגזרה עליו הוצאה נוספת של 500 שקלים? סתם, על חניה שלא מפריעה לאיש, רק כי בדיוק היום הפקח היה חרוץ מדי?!

שבוע ימים חלף עבר. הוא כבר שילם את הדו"ח במועדו, כמעט ושכח מהעניין. ואז, ביום בהיר, הגיעה אליו מעטפה גדולה ונוצצת, עליה התנוסס לוגו של אחד ממשרדי עורכי הדין הגדולים בארץ...

היה זה כתב תביעה מנומק להפליא, כנגד ר' ראובן. כתב התביעה מספר סיפור שלא היה ולא נברא, שבדה מלבו שותפו לשעבר של ר' ראובן השונא אותו מימים ימימה. הלה אינו פוסק מלפעול כנגדו, אבל אף פעם לא היה זה עד כדי כך...

לעילוי נשמת

ה"ה יעקב בן מרים אלגלי ז"ל
נדבת בניו עומרי ומשה הי"ו
יהי רצון שיראו ברכה בכל מעשה
ידיהם ברוחניות ובגשמיות.

לעילוי נשמת

ר' שמעון בן נסריה בסעד ז"ל
נלב"ע ט"ז אד"ב תשע"ט
נדבת בנו רותם הי"ו לאו"ט
יהי רצון שיראו ברכה בכל מעשה
ידי, ברוחניות ובגשמיות.

לעילוי נשמת

ר' יעקב בן אברהם אלגלי ז"ל
נלב"ע ב' אד"ב תשע"ו
נדבת בניו הי"ו לאו"ט
יהי רצון שיראו ברכה בכל מעשה
ידיהם ברוחניות ובגשמיות.

לעילוי נשמת הגה"צ

ר' שלום ב"ר חיים הכהן זצ"ל
נלב"ע כו' ניסן תשע"ו

בכל עניני העלון,

ניתן לפנות לדוא"ל:

a9791800@gmail.com

או לנייד: 052-7625441



לעילוי נשמת

הצדקת שושנה דמרי בת גמירה
וגמירה בת גייריה ע"ה
ר' מרדכי כהן בן נאורה ז"ל
נדבת האחים דמרי הי"ו לאו"ט
יהי רצון שיראו ברכה בכל מעשה ידיהם
ברוחניות ובגשמיות.

יגל לבי

גליון מס' 271

פרשת שלח-לך י"ט סיון תשע"ט כניסת שבת י"ם: 19:12 מוצ"ש: 20:31

שלח-לך

ולקחתם מפרי הארץ

רבי ישראל הבעש"ט היה אומר: "ולקחתם מפרי הארץ", על האדם לקחת דוגמא מפרי הארץ: בתחילה זורעים, ורק אחרי שהזרעים נרקבו לגמרי באדמה והם כמו כלו והיו לכלום, מתחיל הזרע לצמוח ולגדול, ולתת את פריו. "כי האדם עץ השדה".

ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקשש (טו, לב)

יש להתבונן: מה בא הכתוב להשמיענו שהיו ישראל במדבר? וכי אין אנו יודעים שהם נמצאים כעת במדבר? ולא היה לכתוב, אלא: וימצאו איש מקשש עציים. ולשם מה הוקדם לכך שהיו במדבר, דבר שידוע זה מכבר?
רבנו האור החיים הקדוש כותב לבאר בזה ביאור נחמד, על פי מה שאמרו חז"ל במסכת שבת (צו:): אמר רב יהודה אמר שמואל: מקושש, מעביר ד' אמות ברשות הרבים היה. כלומר: שעבר באיסור שבת של העברה; ארבע אמות ברשות הרבים.

והנה, דבר זה שהמדבר הוא נחשב כרשות הרבים, אינו דבר ברור מאליו. שבמסכת שבת (ו.) למדנו בברייתא שרשות הרבים היא סרטיא ופלטיא גדולה, או מבואות המפולשים להם והקשו בגמרא שם: למה לא מנה התנא בברייתא גם את המדבר? וכמו שמבואר בברייתא אחרת, שהמדבר הוא גם כן בכלל רשות הרבים; ותיירץ על כך אב"י: כאן, בזמן שהיו ישראל במדבר. כאן, בזמן שאין ישראל במדבר. ופרש"י: שבזמן שהיו ישראל במדבר, היה נחשב כרשות הרבים. ואילו בזמן הזה, שאינו מקום להילוך לרבים, אינו רשות הרבים. והשמיענו התנא בברייתא, שכתוב בה המדבר, שאם מאיזה טעם וסיבה יהיו הרבים מצויים עכשיו במדבר תדיר, יהא ג"כ נחשב בכלל רשות הרבים.

למדנו מכל זה: שהמדבר מצד עצמו אינו נחשב רשות הרבים. וממילא המעביר בו ארבע אמות, אינו עובר באיסור שבת של העברת ארבע אמות ברשות הרבים. ורק בזמן שהיו ישראל במדבר שהיה מקום הילוך לרבים, נעשה בו שם רשות הרבים. ומשום כך המקושש שהעביר בו את העציים ארבע אמות עבר באיסור שבת. מעתה יתבאר היטב, מדוע הקדים הפסוק לומר: ויהיו בני ישראל במדבר, שרק משום שהיו במדבר נחשב רה"ר ונתחייב המקושש על העברתו חיוב מיתה. ועיין בדברי האוה"ח הקדוש מה שהמשיך לבאר לפי דעות הסוברים שהיה חייב משום תולש, או משום מעמר.

ויצאו דבת הארץ (יג, לב)

הרמב"ן אומר על הפסוק הזה: "ודע כי מוציא דבה הוא כסיל ואשר יאמר שקר, אבל מגיד אמת יקרא מביא דבה". ולכאורה פלא הדבר, שהרי מצינו בגמרא (פסחים גז) כי לא רצה ר' יהושע בריה דרב אידי לספר להם לרבנן שמת רב כהנא, משום "מוציא דבה הוא כסיל", וכיוצא בזה לא רצה רב לומר לו לרבי חיאיא כי הוריו מתו. משום הוצאת דבה, אף-על-פי שאמת היה הדבר? ברם, אפשר לומר שמאחר והם עתידים לקום בתחיית-המתים, הרי אין מותם אלא בבחינת שינה וכל האומר שמתו הריחו בכלל "מוציא דבה".

ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם (יג, לג)

שמענו אומרים זה לזה: נמלים יש בכרמים כאנשים (רש"י). הלא בפסוק נאמר "חגבים", ומה ראש רש"י לומר "נמלים"? ברם, הרי אמר הכתוב: "לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכמ" (משלי ו, ו), כלומר: מן הנמלה אפשר ללמוד כיצד יקבל אדם על עצמו עול מלכות שמים, וכיון שהמרגלים פרקו מעליהם את עול מלכות-שמים הזכירו להם את הנמלה. הנמלה נוהגת זהירות יתירה גם בעניני גזל, כפי שאמרו חכמינו: "אלמלא ניתנה תורה היינו למדים גזל מנמלה". כידוע הרי טוענות אומות-העולם כנגד ישראל, שהם נטלו את ארץ-ישראל מיד הכנענים בגזילה. לפיכך נרמז להם, כי האנשים אשר בכרמים רחוקים מן הגזל כדוגמת הנמלה, שכן באמת שייכת ארץ-ישראל לבני ישראל. אם רוחו של אדם נמוכה והוא אפס בעיני עצמו, הריחו מקבל צורה כזו גם בעיני יריבו והלה אכן רומסהו ברגליו. אם "ונהי בעינינו כחגבים" הרי ממילא "יוכן היינו בעיניהם".

ויהושע בן נון וקלב בן יפנה מן התרים את הארץ קרעו בגדיהם (יד, ו)

שאלת השאלה: מה ראו יהושע וכלב לקרוע בגדיהם, מעשה המסמל תחושת יאוש ואבדן דרך. ולא עמידה איתנה ואמיצה מול ההמוון הזועם? מיישב זאת הצדיק ר' מנדיל מקוצק בפירוש מבריק לדברי הכתוב שלפנינו. לדבריו, מתכונת התורה במילים: "קרעו בגדיהם", לבגדי המרגלים הבוגדנים. כידוע, היו המרגלים ששלח משה לתור את הארץ מנכבדי העם ובודאי היו לבושים בגדים מיוחדים, כראוי ל"ראשי בני ישראל". וכשהגיעו לשפל המדרגה, בהוצאת דיבה על הארץ המובטחת, מיהרו יהושע וכלב לקרוע מעליהם את בגדי השרד המיוחדים, כדי להפגין קבל עם ועדה, שאינם עוד מנהיגים ומדריכים, המורים לעם את הדרך שראוי לילך בה. לדברי הרבי מקוצק, יש לקבוע סימן הפסק באמצע הפסוק ולקראו בדרך הבאה: "ויהושע בן נון וקלב בן יפנה מן התרים את הארץ (מעשרת המרגלים) קרעו בגדיהם".

שלח לך אנשים (יג, ב)

רש"י: "למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דיבה, שדיברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר". ויש להקשות, מדוע נוקט רש"י לשון "ראוי", היה לו לומר "שמעו ולא לקחו מוסר".

ויבאר בהקדם הגמרא במסכת ברכות (דף ה.ה.), שנגעים הבאים על האדם בצינעה, במקום מכוסה בגוף, אלה הם יסורים של אהבה, ונגעים הבאים על האדם במקום מגולה בגוף, מטרותם לכפר על עוונותיו. וזהו ביאור הרש"י: "ורשעים הללו ראוי", שאם היו המרגלים שומעים ולא רואים, היו יכולים לטעון שאין מה ללמוד ממרים, מפני שהיא צדקת והיסורים שבאו עליה הם יסורים של אהבה. אבל עתה שראו בעיניהם את מרים ונוכחו לדעת שאלה הם נגעים שבפרהסיא וגלויים לכל, מוכרחים היו להבין שנגעים אלו באו לכפר על לשון הרע שדיברה, ולקחת מוסר, ואע"פ כן לא לקחו...

שלח לך אנשים (יג, ב)

כתב רבנו אפרים ז"ל: סופי התיבות חכ"ם. לומר: שישלח אנשים חכמים הראויים לשליחות זו. ואם אינו חכם, אינו ראוי לשליחות. ועל שלח שאינו חכם אמר הכתוב במשלי (כו ו): "שֶׁלַח דְּבָרִים בְּדַבַּר קְסִיל...".

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז)

יש להקשות, מדוע נכתבה תיבת "בן" בניקוד חיריק, ולא בניקוד סגול כרגיל בתיבה זו. ויבואר בהקדם הגמרא במסכת סנהדרין (ק"יז), שאות יי הנוספת כאן ליהושע, נלקחה משרי שנחפך שמה לשרה. ולפ"ז מובן, שעתה נצרכו שתי נקודות לאות יי של יהושע, ולא היה מהיכן להביאם, שהרי אות יי של שרי היתה בלי נקודות, ועל כן נלקחו שתי נקודות מניקוד הסגול של "בן", ונתר ניקוד חיריק...

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז)

רש"י: "התפלל עליו, יה יושיעך מעצת מרגלים". ויש להקשות, מדוע הזכיר דוקא שם "יה" ולא הזכיר שם הוי"ח במלואו. ויבואר בהקדם דברי המדרש, שאין שמו וכסאו של הקב"ה שלמים, עד שימחה שמו של עמלק, ולכן נאמר "כי יד על כס יה". ועוד יש להקדים, הרמב"ם בהלכות מלכים (פרק א' הלכה א'), "ששש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתם לארץ... להכרית זרעו של עמלק, שנאמר 'תמחה את זכר עמלק'". וזהו ביאור הרש"י, "יה", שם זה שהוא חצוי עתה מפני שזרעו של עמלק קיים, "יושיעך מעצת מרגלים" ובזכותו תינצל מהם, ותיכנס לארץ, ושם תמחה את זכר עמלק, ויהיה השם שלם...

ועתה יגדל נא (יד, יז)

כתב רבנו יעקב בעל הטורים: היו"ד שבתבת "יגדל" נכתבה גדולה, על שם מה: "לומר אם ניסו אותך בני ישראל ביי נסיונות, זכור להם צדקת אביהם, שנסית אותם ביי נסיונות ועמד בהם".

והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה זרעו יורשנה והעמלקי (יד, כד)

כתב רבנו בחיי: גם בכאן רמז את השם המיוחד למפרע (שְׁמָה וְזָרְעוֹ יוֹרְשָׁנָה - סופי תיבות הוי"ה) להורות כי מדת הדין מתוחה כנגדם. ועל כן יגזור עליהם שישתקעו במדבר וילכו למפרע ויחזרו לאחוריהם דרך ים סוף.

פֶּקֶד עֲזוֹן אֲבוֹתָ עַל פְּנִים (יֵד, יח)

לכאורה קשה: מדוע בעצם אשמים הבנים בחטאיהם של האבות. ולמה עליהם לסבול מכך? ואפילו אם הבנים חוטאים גם הם 'כשאוהזין מעשה אבותיהם בידיהם', אין להם לשאת אלא את עונם הם ולא את עון אבותיהם! ברם, אפשר לתרץ זאת ע"פ משל המובא בספר 'משלי שועלים'; פעם היה הזאב רעב עד מאד וביקש לטרוף את השועל. אמר לו השועל: "מה יתן לך ומה יוסיף לך בשרי החכושי? הנה, שם עומד אדם גדל גוף ושמן, מוטב כי תאכל אותו ותהנה יותר". השיב הזאב: "הלא אסור עלינו לאכול בשר אדם וסופי להענש על כך?" אמר השועל: "אלא לך לחשוש מזה, כי העונש לא יאבד עליך אלא על בניך, שכן; "אַבוֹת יֹאכְלוּ בָסָר וְשָׂגִי הַבְּנִים תִּקְיְהֶינָהוּ" (יחזקאל'י ח). נתפתה הזאב לדברי השועל ופנה והלך אל האדם. תוך כדי הליכה, נתקל הזאב ברשת פרושה ונפל לתוך בור עמוק. לקול זעקותיו של הזאב, מיהר השועל אל הבור. צעק עליו הזאב: "שקרן שכמותך! הן אמרת כי בני יענשו על חטאיי! נענה השועל והשיב לו: "שוטה שכמותך! עונש זה שבא עליך, אינו בגלל חטאיך אתה, אלא בגלל חטאיו של אביך, אשר טרף אדם בשעתו". נצטעק הזאב בקול מר: "היותכן? העלי לסבול בגלל חטאו של אבי?". השיב לו השועל בבת צחוק ערמומית: "זה אך עתה, נכון היית לטרוף אדם, אף כי ידעת שבניך עתידים לסבול בגלל זה. על כן מוכרת אתה לסבול כעת בגלל חטאי אביך". מעתה מובן היטב, מה שהבנים נענשים בגלל חטאי האבות, שכן אם גם הם חוטאים, על אף ידיעתם כי יגרמו בזה סבל לבניהם אחריהם. הרי ראויים הם לסבול בגלל חטאי אבותיהם, מידה כנגד מידה. אם 'אוחזין מעשי אבותיהם בידיהם' הריהם ראויים לכך שיהיה; "פֶּקֶד עֲזוֹן אֲבוֹתָ עַל פְּנִים". (פרדס יוסף)

וְהִיא לָכֵם לְצִיצַת תְּפִלַּת אֲתוֹ וְזִכְרוֹתָם אֵת כָּל מְצוֹת ה'... לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֵת כָּל מִצְוֹתַי (טו לט - מ)

שואל היבית יצחק: והרי מעשים בכל יום, שבני אדם רואים את הציצית ואינם חשים שראיה זו פועלת עליהם. היכן היא אפוא הבטחת; "וְזִכְרוֹתָם אֵת כָּל מְצוֹת ה'?" ועוד תמה: על הכפילות; "וְזִכְרוֹתָם", "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ". הדברים יובנו על פי מה שאמר דוד המלך ע"ה: "הַשְׂיִגּוּי עֲוֹנַי לֹא יִלְתֶּי לָךְ אֹתוֹ" (תהילים מ). וכן נאמר: "כִּי אִם עֲוֹנֵיכֶם הִיוּ מְבֻדָּלִים בְּיָנֶכָם לָבִין אֶלְתָּיִם" (ישעיה נט). משמעות הפסוקים היא, שהעבירות מטמטמות את הלב. וכתוצאה מכך, אין הקדושה יכולה לפעול באדם. אילו לא היינו חוטאים וכל מעשינו והנהגותינו היו על פי התורה והמצוות בקדושה ובטהרה, אזי היתה הציצית פועלת עלינו פעולה נמרצת. זוהי כונת הפסוק כאן. תחילה הובטחנו: "וְיִרְאֶינָם אֲתוֹ וְזִכְרוֹתָם אֵת כָּל מְצוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם". וממשיך הפסוק ואומר: "וְיִלְאֶי תִתּוֹרוּ אַחֲרַי לְבָבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אַשְׁרֵי אִתָּם זֵינִים אַחֲרֵיהֶם". מדוע! "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ". כלומר; אם תחטאו חלילה ותלכו "אַחֲרַי לְבָבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם", לא יפעלו עליכם הציציות מאומה, כמבואר.

תיקון חטא המרגלים

הלכה מיוחדת כתב הרמב"ם בהלכות מלכים (ה, ז): "גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין בעפרה, וכן הוא אומר: כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו".

לכאורה יש לשאול, מדוע כתב הרמב"ם מעשיות אלו בספר ההלכה שלו, וכי איזה הלכה אנו לומדים מכך שגדולי ישראל נשקו לעפר הארץ ותבקו את אבניה, מעשיות אלו לכאורה מקומם בספרי מוסר ולא בספרי הלכה. אלא שדבר גדול אנו לומדים מהלכה זו, שיש לאהוב את ארץ ישראל. לא מספיק לגור בארץ, צריכים גם לאהוב את ארצנו הטובה והקדושה.

עוד מובא בסוף מסכת כתובות (ק"ב, א), שרבי חנינא, כשהיה מהלך בארץ ישראל וראה מכשול בדרך, היה מתקנו. ופרש רש"י שהיה משווה ומתקן מכשולי העיר מחמת חיבת הארץ שהיתה חביבה עליו, והיה מחזר תמיד לתקנה כדי שלא יצא שם רע על הדרכים. וכן מסופר על רבי אמי ורבי אסי שהיו מדקדקים להושיב את תלמידיהם במקום הנעים ביותר, בבוקר כשהיה מעט קר והושיבו במקום השמש, ולעת הצהריים כשנעשה חם הושיבום בצל, כדי שלא יתרום הארץ חלילה על ישיבת הארץ ואקלמה. אף אנו צריכים להקפיד לדבר בשבח של ארץ ישראל, לאהוב את נופיה, לקטטה בעצים ופרחים, לנקותה מפסולת, לתקן את דרכיה, לבנות בה בתים נוחים ונאים, שמתוך כך יותר יהודים יעלו לארץ ופחות ירדו, ותתקיים המצוה הגדולה של "ישוה הארץ". וכן מצינו בפרשתנו, שחטא המרגלים היה שדיברו לשון הרע על ארץ ישראל ואמרו (במדבר יג, לב): "ארץ אוכלת יושביה", והמאיסו אותה על בני דור המדבר. ועוד הוסיפו וחסאו בכך שהמסו את לבבם, באומרים כי אין בכוחם לכבוש את הארץ המובטחת. צא וראה מעלתה של ארץ ישראל על כל הארצות, שאיסור לשון הרע חל על אנשים בלבד, כדי שלא לצערם, לפיכך אין איסור לשון הרע על עצים ואבנים שאינם חשים בצערם. אולם על ארץ ישראל אסור לדבר לשון הרע, מפני שהמדבר בגנותה מעכב את גילוי שמו של ה' בעולם, שאינו מתגלה אלא לדרך ארץ ישראל, ארץ הקודש. לפיכך עונשו של המוציא דיבת הארץ חמור במיוחד, שאפילו דור דעה שקיבל תורה מסיני, לא עמד לו זכותו, וכיוון שנתיימש מן הארץ נגזרה עליו מיתה, ונתעכבה כניסת ישראל לארץ ארבעים שנה.

וראה עוד כמה שכתב הרמב"ם (פ"ה מה"ל מלכים ה"א): "אמרו חכמים כל השוכן בארץ ישראל עונותיו מחולין שנאמר 'וכל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עוני'. אפילו הלך בה ארבע אמות וזכה לחיי העולם הבא, וכן הקבור בה נתכפר לו וכאלו המקום שהוא בו מזבח כפרה שנאמר 'וכפר אדמתו עמו'.

לכן, עלינו לתקן את חטא המרגלים ולדבר בשבח של הארץ, ולהודות לה' על המתנה הטובה שהחניל לאבותינו. ובפרט בדורנו, שמיליוני יהודים זכו לעלות לארץ וליישובה, להקים בה משפחות, מה שלא זכו דורות רבים של צדיקים וקדושים לפנינו. ומכאן נלמד את החובה הכפולה המוטלת עלינו, לחזור תמיד על דברי הושושע וכלב, שכנגד כל המסטינים עמדו ואמרו: "טובה הארץ מאד מאד" (במדבר יד, ז). ולחזור על דברי כלב בן יפונה שאמר: "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה."

סיפור לשבת

לגנרל סטניסלב לא היה ספק שהוא 'עלה' על מרגל מסוכן. כאחד מבכירי הקג'יב, היה ברור לו שהאזרחים ה'יתמים' בוריס מייבסקי שכבר זמן רב נמצא על הכוונת הוא סוכן של מעצמה זרה, אך כמה פעולות שבוריס עשה בחודש האחרון, העלו את מפלס החשדות לגביהם חדשים. זה התחיל כאשר בוקר אחד, חודש לפני כן, נצפה בוריס מייבסקי באחת המסעדות במוסקבה, ובידו עיתון פרוש לרווחה. הוא ישב כך למעלה משעה ליד שולחן הפונה לרוחב, וברור היה שהוא מנסה להעביר מסר מסוים למישהו שאמור לחלוף ברחוב. שבוע לאחר מכן קנה בוריס שלושה תפוחים: ירוק, אדום וצהוב. הוא הלך באחד מרחובות מוסקבה וכשחלף ליד פח אשפה השליך את התפוח האדום לתוכו. לאחר כמה מטרים השליך את התפוח הירוק לפח נוסף, ולאחר עוד כמה מטרים השליך את התפוח הצהוב לפח שלישי. וזה עוד לא הכול. לאחר שלושה ימים פרסם בוריס מודעה בעיתון ובה נכתב: 'דרושים נהגי סמיטריילר לעבודה בשעות הלילה'. מי שחייג למספר הטלפון שבמודעה הגיע לתא קולי שבו נאמר: 'לצערנו נאלצנו לעבור ממוסקבה, על כתובתנו החדשה תינתן הודעה בהקדם'. ובכל זאת, למרות על המעקבים, שום סוכן קג'יב לא הצליח לתפוס אותו 'על חס' בפעולת ריגול. 'זה אחד המרגלים היותר מתוחכמים שפגשתי', קבע הגנרל סטניסלב בישיבה שנערכה במטה הקג'יב, 'הגיע הזמן לעצור אותו לחקירה'. למחרת בבוקר גלשה מכוננית שחורה בעלת חלונות כהים במרדף הרחוב של בוריס. ברגע שהוא יצא מביתו זינקו עליו שלושה גברים, משכו אותו פנימה והמכונית פרצה בנסיעה מהירה. שעה לאחר מכן מצא בוריס את עצמו במרתף חקירות אפל, כבול בידיו וברגליו. החוקר הקשוח הביט בו במבט מטיל אימה, אולם פניו של החשוד בריגול נותרו שקטות ורגועות. 'מי אתה, החבר מוריס מייבסקי? שאל החוקר בטון מבשר רעות. 'אזרח סובייטי נאמן', השיב החשוד. 'אל תתחכם, התרגז החוקר. יש לנו שיטות להוציא ממך כל מה שאתה מסתיר, אז לטובתך – תתחיל לדבר'. אין לי מה להסתיר', הצהיר בוריס מייבסקי.

החוקר הסובייטי לא היסס והזמין מיד את אנשי העיניים הידועים לשמצה של הקג'יב. הם החלו 'לעבוד' על בוריס בשיטותיהם האכזריות, אבל הוא לא נשבר ולא גילה דבר. במשך כמה ימים נמשכו העיניים הקשים והחקירות הנוראות, והחשוד לא אמר מילה. נראה היה שהוא מעדיף למות בלבד שלא להודות במעשיו. בשלב הזה פנה הגנרל סטניסלב לדרגים גבוהים וביקש אישור להזמין את קוסטה. האישור ניתן, ולאחר שעה נכנס לחדר החקירות אדם צנום ונמוך, שהיה המומחה מס' 1 של הקג'יב לסחיטות מידע מנתקרים. היו לו כמה שיטות מיוחדות שהוא פיתח בעצמו, ובמקרים מיוחדים בלבד ניתן אישור לעשות בהן שימוש.

קוסטה התקרב אל בוריס כשבידו מזרק קטן ובתוכו חומר שוקף כלשהו. הוא הזריק את החומר לורוועו והמתין בסבלנות. לאחר חמש דקות החל החומר להשפיע, ובוריס החל למלמל מילים לא ברורות כאלו הכרת מעורפלת ומטושטשת. קוסטה המתין עשר דקות נוספות עד שסם האמת שהיה במזרק יפעל במלוא עוצמתו, ואז החל בחקירה.

'מה שמך?' שאל. 'גי'ן ליי'ן, השיב מי שנודע עד אז בשם בוריס מייבסקי. 'באיזה ארגון אתה עובד?' 'אני סוכן של ה-CIA'. 'מדוע השלכת שלושה תפוחים לשלושה פחי אשפה במוסקבה? מדוע פרסמת מודעה 'דרושים נהגי משאיות?'

תשובתו של המרגל האמריקני הפתיעה את כל הנוכחים בחדר החקירות: 'איני יודע'.

'הוא משקר!' התרגז הגנרל סטניסלב. 'הוא לא מסוגל לשקר עכשיו, הרגיע קוסטה את הגנרל, ופנה שוב אל הנחקר מעורפל ההכרה: 'אם כך, מדוע עשית את הפעולות הללו?' 'אין לי מושג. קיבלתי הוראות בדואר ומילאתי אותן בדייקנות. איני יודע מי שלח לי את ההוראות ומה הייתה כוונתן, ורק דבר אחד נמסר לי לאחר מכן: שמה שעשית הציל אלפי בני אדם ממוות'. הגנרל סטניסלב הנחן בראשו ולחש לקוסטה: 'עכשיו אני מבין הרבה דברים. לפני שבועיים הועבר אלינו כונן מחשב ובו פרטיהם של כ-100 סוכנים אמריקנים. באותו יום פרסם 'בוריס' את המודעה בעיתון וכל הסוכנים התנדפו מברית המועצות כלא היו. זה היה כנראה קוד מוסכם ביניהם וכך הוא הציל את חייהם'. יומה פשר העיתון והתפוחים! 'שאל קוסטה. 'אני מנוע מלדבר על זה, ויכול רק לגלות לך שבפעולות הללו הועברו מסרים לכמה סוכני שטח ובכך נמנעה מלחמת עולם גרעינית'. 'זה מעניין מאוד', אמר קוסטה לעצמו, 'האיש הזה עשה פעולות שאולי הכריעו את גורל העולם, אבל לו עצמו אין שום מושג על תוצאות מעשיו...'

'חכמי הסוד כותבים שלכל מצווה שיהודי עושה, יש המשפחה עצמה בעולמות העליונים והיא גורמת לשפע ברכה לו עצמו, לשפחתו, לעם ישראל ולעולם כולו. לכל דקדוק במצווה וחקפה בפרטי עשייתה, יש השלכות מרחיקות לכת שרק כאשר אדם יגיע לעולם העליון, הוא יזכה להבין איזו עוצמה אדירה הייתה לכל מעשה, דיבור ואפילו מחשבה קטנה שלו, עד שחז"ל אומרים שיש מעשה אחד של אדם שיכול להכריע לטובה את גורלו של כל העולם כולו. (דוד קליינר - שלום לעם).

סיפור לשבת

מכונית המנהלים המפוארת נעה בכביש הצר, בין הרי הגליל המוריקים והמרהיבים, אולם איש מיושבי המכונית לא נהנה מהנוף. בשני המושבים הקדמיים ישבו בשתיקה איש ואישה מבוגרים, ופניהם עצובות ומוטרדות. במושב האחורי היה שרוע גבר צעיר כבן 25 כשהוא מתייפח בבכי.

הכביש ירד במתינות אל תוך עמק יזרעאל, ובסופו הגיע לשער ברזל גדול שלידו ביתן שמירה. הצעיר ירד מהרכב כשהוא נושא איתו תיק חפצים קטן. שני המבוגרים ששתקו כל הדרך רק אמרו: 'להתראות, ירון'. בהצלחה, והצעיר השיב מבין דמעותיו: 'להתראות אבא, להתראות אמא', והתקרב בהליכה איטית אל השער.

מאחורי השער, אולי כבר נישטתם, השתרעה חוות גמילה מהתמכרויות כאלו ואחרות. לכאן נשלחו אנשים שמחלת ההתמכרות שלהם החמירה עד כדי כך שאימיהם להחריב את חייהם ולהמיט אסון על כל סביבתם. בין המטופלים בחווה היו בעיקר מכורים לסמים ולא־לכוהול, אבל בעייתו של ירון הייתה הימורים. ב-25 שנותיו הוא כבר הספיק להרוויח ולהפסיד סכומי עתק סביב שולחנות הרולטה ובתי הימורים בארץ ובח"ל. הוא הפסיד את הרכב שסבתו קנתה לו לאחר שחרורו מהצבא, ואחר כך את כל המשכורות שהיה מרוויח בעבודתו כאיש היי-טק. בשלב הבא החל ללוות כספים מחברים ובני משפחה, ולשיא השפלות הגיע לילה קודם לכן. הוא היה כה להוט להמר, עד שלוהו כסף בשוק האפור ומשכן את דירת אחותו. כמובן שהוא הפסיד, ובבוקר הגיעו כמה גברתנים לבית אחותו כדי להשליכה מהבית ולקחת את דירתה. בשלב הזה התעוררה כל המשפחה והבינה עד כמה ירון חולה. תוך כמה שעות ביררו הוריו היכן יוכלו לעזור לו במצבו הנואש, והביאו אותו לחוות הגמילה הגלילית.

הימים הראשונים היו קשים ונוראים. כמיהתו של ירון להמר גרמה לו כאבים וייסורים גופניים של ממש. מדריכו האישי היה חיים, אחד מאנשי צוות החווה. חיים עזר לירון לעבור את נקודות השבירה, עודד אותו ותמך בו, ולא נתן לו ליפול לזרועות הייאוש. לירון ולחיים היו שעות שיחה רבות, וירון ראה בו מודל לחיקוי. חיים היה כל מה שהוא לא היה: נשוי באושר, מגדל שתי בנות, בעל תואר ראשון בעבודה סוציאלית, גלוי סיפור ונהנה מכל רגע בחיים. ירון החליט שאלה שישקם את חייו, הוא ייקח את חיים כדוגמה לצורת חיים ראויה וילך בדרכו: הוא ימצא אישה טובה להקים איתה בית ולבנות איתה משפחה מלאת אהבה ונתינה.

'הבעיה היא', היה ירון מהרהר, 'שאני אף פעם לא אהיה כמו חיים. לי כבר לעולם לא יהיה עבר נקי. תמיד ירדפו אותי הזיכרונות והתחושות מהתקופה הגרועה. כמו שאומרים החברים: מכור נשאר מכור'. ואף על פי כן, הימים חלפו וירון הלך והתחזק, הלך והתרחק מהשעבוד הנורא להתמכרויות. הוא בנה בתוכו אישיות חזקה ואיתנה, ולאחר עוד כמה שבועות הוכרז כינקי והתכוון לעזוב את חוות הגמילה ולהתחיל להתמודד עם החיים האמיתיים. ביום האחרון ערכו לירון כיגנה גדולה. אנשי הצוות וגם המטופלים חיבבו אותו, וירון היה נרגש משפט האהבה שהורעף עליו. לאחר המסיבה ביקש חיים, מדריכו האישי, שיבוא לחדרו לשיחה אישית. 'לפני שאתה עוזב, אני רוצה להראות לך משהו', אמר חיים, 'בדרך כלל אינני מראה זאת לנגמלים, אבל אתה שונה מכולם, ולך בחרתי להראות זאת'. חיים סובב לעבר ירון מסך מחשב והפעיל אותו. על המסך הוצג סרטון בן כמה דקות, וירון הביט בו ולא האמין למראה עיניו. בסרטון נראה חיים, המדריך הנערץ, צעיר בשמונה שנים, כשהוא רובץ במיטה מלוכלכת, רזה כמו שלד ומבטו בוהק ובלתי ממוקד. 'זה אתה?!' שאל ירון. 'אתה היית פעם מכור?' 'מכור-מכור', השיב חיים. 'מכור לכל מה שאתה רוצה ולא רוצה'. 'אני פשוט לא מאמין, מלמל ירון, 'זה מה-זה לא מתלבש עליך... אתה האדם האחרון שהייתי מאמין עליו שהוא היה מכור'. 'מאז שזה צולם ועד היום עברתי דרך ארוכה וקשה', אמר חיים. 'היה לי פה פעם נגמל דתי. בחור מקסים מאיזו התנחלות בשומרון, והוא אמר לי משהו מאוד יפה. ביהדות יש מושג של 'תשובה' – שאם אדם מתחרט על מעשיו ומחליט בכל כוחו לא לשוב עליהם, הם פשוט נמחקים ונעלמים כלא היו. האיש שחזר למוטב נמשל לתינוק שנולד ועברו השלילי נעלם. בתחילה לא הצלחתי להבין זאת, אבל עכשיו אני מבין שאם אדם מגיע למצב שמי שפוגש אותו לא מסוגל להאמין שבעבר הוא היה חוטא, זה סימן שהוא באמת התנתק מהשלילה עד כדי כך, שעברו כבר באמת כל חלק ממנו'.

*את המתנה העניקת ששמה 'תשובה' נתן לנו הקב"ה בפרשת השבוע, פרשת 'שלח'. בני ישראל חטאו ומאסו בארץ ישראל למרות כל הניסים הגדולים של יציאת מצרים, והקב"ה ביקש להענישם. משה רבנו ביקש עליהם רחמים ואז נענה הקב"ה ואמר 'שִׁלַחְתִּי בְּךָ דָּוָד'. נזכור ונפנים את עובדת החיים החשובה הזו, שלאחר שחזרנו בתשובה שלמה כל עברנו פשוט נמחק. נתנתק מעברות העבר ונשכח מכל החטאים, ונתמקד בעשיית טוב מכאן ולהבא. אמנם היצר הרע ידאג להזכיר לנו את העבר כדי לחלישנו ולגרום לנו עצבות ונפילות, אבל ככל שנבין ונאמין שבאמצעות התשובה העבר ה'פילי' שלנו נמחק, כך נוכל להתחזק ולהתמקד בעלייה ובהתקדמות לעבר הטוב.(אריה תומר- שלום לעם)

גם בני הבית בכלל 'הממאים את חברו'

כל ימיו נהג הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך צ"ל, שאת שיירי מאכליו בצלחתו, היה שופך בעצמו לאשפה, ולא נתן לבני ביתו לעשות זאת. הוא אמר, שלפעמים שיירי מאכל גורמים מיאוס לאדם, וגם בני ביתו בכלל האיסור הזה... (בית ומנוחה עמ' ר"א. הוא בספר חכו ממתקים ח"א עמ' רלט).

סיפור לשבת

השעה הייתה שעת בן ערביים כאשר לני דפק בדלת הבית, אותו יום היה עמוס במיוחד עקב הצטברות רבה של עבודה במשרדו ולחץ של הכנת החומר עבור סוף השנה, כך שממש בסוף היום הגיע לביתו. לני הקפיד להגיע לביתו בשעות אלו כדי לשבת עם אשתו וילדיו, 'העבודה לעולם אינה נגמרת' נהג לומר. עברו הישיבה בסוף היום בחיק משפחתו עמדה בראש מעייניו והוא עשה כל מאמץ לסיים את עבודתו בזמן ולשבת לאכול יחדיו עם בני ביתו. הדלת נפתחה לרווחה והזאטוטיים קפצו עליו בשמחה 'אבא הגיע', כולם כרכו סביבו בתורנות והוא חייך אל כולם והקדיש לכל אחד את תשומת הלב, כשהבחין לפתע כי שימי אינו בבית. 'היכן שימי?!' שאל את אשתו 'אינני יודעת' השיבה, 'תבדוק, אולי בחדר?!'

'אבא, שימי בחצר' אמרה תמר הקטנה. ולני יצא אל החצר, על הערסל התנדנד לו שימי כשערו מתבדר ברוח הקלה שנשבה, שקוע בנקודה בלתי נראית בשמיים החשוכים.

'שימי, מה שלומך יקירי?!' אמר לני, 'איך היה היום בבית הספר? אני רואה שאתה שקוע במחשבות, אולי תשנף אותי במחשבות שאתה כל כך מרוכז בהן?!' 'אני חושב על העתיד' השיב שימי בארשת פנים רצינית ומודאגת, 'אני תוהה מה אהיה כשאגדל וכיצד ייראו חיי...'. 'שימי יקירי' אמר לני 'עליך לדעת שבידי כל אדם קיימת הבחירה, כיצד יחיה את חייו ואיזה אישיות יבנה לעצמו במהלך השנים. אם תרצה אוכל להראות לך זאת... בא אחריי ואראה לך'. הם נכנסו לחדר, בו היה פרוש שטיח משחק ענק עם מסלולי כבישים רבים ומפותלים, לני לקח מכונית צעצוע קטנה ממגירת המכוניות והניח אותה בידיו של שימי 'קח את המכונית, כרגע לצורך המשחק המכונית הזו היא אתה. קח אותה ותנהג בה...'. ושימי הניח אותה על תחילת מסלול הכביש. 'לפני שאתה מתחיל לנסוע, אתה חייב לדעת כמה כללים. כלל

ראשון: אתה חייב לדעת שההגה תמיד בידים שלך, לא של אף אחד אחר. לצערי, אפילו לא בידים שלי. ההחלטות החשובות אך ורק אתה תוכל לקבל, תחוש את גודל האחריות לכך...'. ושימי, מלא בתחושת חשיבות החל להסיע את המכונית באיטיות על הכביש, 'כרגע אתה מתחיל בנסיעה קדימה, ככה זה כשאתה קטן' אמר לני. שימי המשיך בנסיעה ונעצר כאשר הגיע לצומת 'לפנות ימינה או שמאלה, או להמשיך ישר?!' שאל. 'אוקי, זוהי הצומת הראשונה שנתקלת בה ואני בטוח כי תיתקל בעוד צמתים רבים כאלה בהמשך החיים, צמתים אלו מעידים כי התחלת להתבגר ויש בידך את

היכולת לבחור... כרגע עליך ללמוד את הכלל השני: אתה בוחר להיכן לפנות. אני יכול ליעץ לך, לכוון אותך לדרך הנכונה. אך לעולם לא אוכל לבחור או להחליט במקומך...'. 'אוקי, אני ממשיך ישר' החליט שימי, 'אבל רגע אבא, אמרת שאני יכול לבחור. לבחור בן מה להטוב?!' 'אפשרות הבחירה שלך מתמקדת בהחלטות, האם לפנות אל שמאל או אל ימין. אל המורה, או אל האסור'. 'אבל כאן המשכתי קדימה אבא, לא החלטתי. פשוט המשכתי ישר, לא תמיד אני חייב להחליט...'. 'נכון, אמנם כאן במקרה זה להחליט שלך לא הייתה משמעות. אבל עוד יהיו פעמים רבות שלהחליט שלך, תהיה משמעות עמוקה מאד והבחירה שלך – תעצב את מי שאתה. לעיתים, תבחר בטוב, לעיתים ברע, ייתכן שאף החיים ייתנו לך אפשרות להתעלם ולהמשיך הלאה, כמו מה שעשית עכשיו. זה מה שנקרא 'בריחה מהתמודדות' לא תמיד תהיה לך את האפשרות לברוח, יהיו פעמים שתצטרך להתייצב ולהתמודד'. 'אני ממשיך בנסיעה, החלטתי לפנות ימינה' אמר שימי, והרים עיניים סקרניות להמשך. 'כעת הכלל השלישי והאחרון: נקודת ההתחלה, הזינוק. זהו הדבר היחיד שנקבע מראש ללא שתהיה לך אפשרות שליטה עליו, כל השאר בידך. אבל לא תמיד תוכל לבחור כיצד ייראו המאורעות בחיך, אבל תמיד תוכל לבחור כיצד להגיב להם. אמנם אתה לא בוחר את המפה, אך החלטותיך ישפיעו על מסלול החיים. כל בחירה שתבחר, תצטרף למסכת ההחלטות הארוכה שלך, שייצרו למעשה את נתיב חיך, ויקבעו מהיה האדם שתהיה...'. שימי הניח את המכונית מידו והאזין כבובד ראש: 'מדוע אמרת שאלו החיים שלי, אם למעשה הם רק אלו...?!' והצביע על המסלול שעשה עם המכונית

שבדידו. 'החיים שלך הם באמת כל השטיח, רק שאלו...'. הצביע לני על חלקי הכביש הזנוחים שבהם לא נסעה מכוניתו של שימי, 'הם החלטות שיכלו להשפיע לרעה על חיך, ואלו החיים שהחלטת שלא לחיות אותם...'. *הציווי שבו מסתיימת פרשתנו הוא אחד מן הציוויים המרכזיים, שבהם נתקל כל יהודי מספר פעמים ביום בקריאת שמע, התורה מצווה אותנו: 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם' לכל אחד יש את האפשרות להיגדר לפיתויים כאלו ואחרים שיכולים להשפיע על מהלך חייו ועל עתידו, עלינו לדעת לבחור בהחלטות הטובות שבחינו ולדעת מהם הדברים השליליים שאנו צריכים להתעלם מהם, ולהתמקד בדרך הטובה והישרה במסלול החיים.(הרב איתמר מאיר- שלום לעם).

5 דברים על מעלת ארץ ישראל

א. ארץ ישראל היא כמו תרומה או מעשר מכל העולם - בתנא דבי אליהו (זוטא פ"ב) נאמר שכשה' ברא את כל העולם הפריש את ארץ ישראל תרומה מכל הארצות, והפריש ממנה תרומה את ירושלים, ומירושלים הפריש את ביהמ"ק. וכן ברא את כל העמים והפריש את ישראל תרומה מהם, ומעם ישראל הפריש תרומה את שבט לוי, וממנו הפריש תרומה את הכהנים. ולכן נתן את א"י לעם ישראל, את ירושלים ללוים, ואת ביהמ"ק לכהנים. ויש לקשר לזה מה שנאמר בגמרא שארץ ישראל נבראה ראשונה (תענית יב), שכן הדבר הראשון יש בו קדושה, כמו שמצינו לגבי בכור וביכורים ועוד. ומצינו גם שארץ ישראל היא כמו מעשר, כפי שהביא החיד"א בספר מדבר קדמות (מ"א אות מ"א) מהילקוט (סוף יחזקאל): "ישראל לקחו ארץ ז' עממין מעשר מעי' אומות, כבת שנוטלת עישור נכסים". ואילו בספר יזרע ברך' כתב, שכיון שאברהם היה כהן לכן לקח מעשר מהעולם את ארץ ישראל. ובמדרש תלפיות (שם) הביא מספר 'נפוצות יהודה' שהקב"ה יחד את א"י לעם ישראל כבעל המיידך קרקע לאשתו למזונותיה.

ב. האם בארץ ישראל לא קיימת הקפיאה שלא ללמוד יחידי?

בספר 'הליכות עולם' (ח"ח דף ש"ץ) הביא מסידור היעבי"ץ (בהקדמה), שבא"י שאוירא מחכים אפשר ללמוד יחידי. וכ"כ במחזור ויטרי (אבות אות תק"ו) ובארצות החיים (פלאגי שער ז' אות י"א). אך הגר"י"ט סופר בספר דרופתקי דאורייתא (ח"א ס' ח') תמה על כך ממה שנאמר במסכת כלה רבתי (פ"ח) שאחיתופל ראה את דוד לומד יחידי והעיר לו. ומשמע שגם בא"י אסור ללמוד יחידי בשו"ת מנחת שלמה (תניינא סו"ס ק') והניח בצ"ע ומחמת קושיא זו וקושיות נוספות כתב שעדיין יש להיזהר בזה.

ג. ההבדל בין צדיקי ארץ ישראל לצדיקי חוצה לארץ

בספר 'ארצות החיים' (פלאגי שער ב' אות מ"ד) הביא מספר 'לחמי תודה', שתלמיד חכם השורה בחו"ל מקומו כמו א"י, וכן לגבי תפילותיו. וכ"כ ביערות הדבש (ח"ב דרוש י"ב), אך למרות זאת גם תלמידי חכמים חייבים לעלות לא"י, משום שבעלותם ישיגו השגה גבוהה יותר. ובספר יזכר עשות' (מ"צ אות ה') הביא בשם מהר"ן שפירא שהצדיקים בא"י יכולים להגן על כל העולם כיון שא"י הוא לב העולם, משא"כ צדיקי חו"ל לא יועילו אלא למקומם, כי הם חיות אבר פרטי בלבד, ע"ש באורך.

ד. בארץ ישראל אין קפיאה בלבגישת מנעלים

בספר טעמי המנהגים (אות תשמ"א, בקוני"א) הביא בשם חכמי הרמז שבחטא אדם הראשון נתקללה האדמה ולכן יש ענין בלבגישת מנעלים כדי שלא יגע בשרו על האדמה. ולכן, במקום שיצא המקום מ'ארורי' ליבון יש ללכת יחף. וזה מה שנאמר 'של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש'... ומטעם זה, ביה"כ, שנתקדשה הארץ בקדושת היום ונכנסת לברכה, ציוו על חליצת מנעל, וכן בתשעה באב שהוא יום שנולד בו המשיח שעל ידו תצא האדמה מהקללה. ובשו"ת יביע אומר (ח"ט ספ"א אות ט') הביא מה'חיסד לאברהם' שכל זה דוקא בארץ העמים, שיש לסיי' שליטה, אך א"י עפ"ה קדוש [כל השנה] וכמ"ש יביע רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחונני'.

ה. הפירות של ארץ ישראל מולידים קדושה באדם

בספר 'לחם לפי הטף' (מ"א אות ל"ח) הביא מספר 'עין הארץ' (דף מ"ג) שמתני ארץ ישראל אינם חייבים לקליפה על מה שנתנו בעוה"י ממעדניו, שכן לא אכלו כלום משלהם כי כולה קודש, שהם תחת יד ה', משא"כ מתי חו"ל. ובחנת סופר (סוף מס' חולין, בדרוש) כתב שפירות א"י מולידים קדושה בבני אדם. ובספר 'מאורי ציון' (מ"א אות ד') כתב שפירות א"י אין שיעור להפלטת האורות שיוכל האדם השלם לקבל מהם. וב'אוצר יד החיים' (סוף פרשת משפטים) הביא מהב"ח (ס"י ר"ח) שפירות א"י יונקים מקדושת השכינה שבא"י, והוה שאומרים 'נאכל מפריה ונשבע מטובה', כי באכילת הפירות אנו ניזונים מקדושת השכינה ונשבע מטובותיה. ובזה ביאר הפסוק יורדך את לחמך והסירותי מחלה מקרבך, כי ידוע שרוב המחלות באות ע"י המזיקים, וע"י קדושת הלחם מא"י צריכים המזיקים לצאת ודו"ק. (נלקט מתוך ספר ישעיהו ראובני סימן ו')

פינת ההלכה

א. סדר קבלת שבת, מנהג חסידים ואנשי מעשה לומר שלש פעמים בואי כלה. וכך יעשה, בפעם הראשונה שוחה קצת לשמאלו, ובפעם השניה שוחה קצת לימניו, ובפעם השלישית שוחה קצת לפניו. ובעת קבלת שבת הוא מקבל תוספת נשמה יתירה, וכשאומר בואי כלה מקבל תוספת הנפש של נר"ן, ואחר כך כשעונה ברוך ה' המבורך לעולם ועד, מקבל תוספת הרוח של נר"ן, וכשאומר בסוף ברכות קריאת שמע ופרוס עלינו ועל ירושלים עירך שוכת שלום, מקבל תוספת הנשמה של נר"ן. [ובעת שאומרים "בואי כלה וכו'" בזה מקבלים את השבת לפי מנהגינו]. והמנהג לסמוך לבואי כלה פרק במה מדליקין, ואחר כך אומרים מזמור שיר ליום השבת, וכן ראוי להנהיג. ודי לומר מזמור שיר פעם אחת, וכן מנהגינו. [ילקו"י שם עמ' ר'] ומנהג יוצאי תימן להתעטף בטלית גדול קודם קבלת שבת, ואם הוא קודם השקיעה יש להם לברך על הטלית. [ילקוט יוסף על הלכות ציצית סימן יח הערה א'].
ב. על פי דעת מרן השלחן ערוך אמירת "מזמור שיר ליום השבת" היא כמו "ברכו את ה' המבורך" לדידהו, שנחשבת קבלת שבת, ואסורים בכל המלאכות. ולפי דעת האר"י ז"ל עיקר קבלת שבת הוא באומר "בואי כלה", ואז נאסר בעשיית מלאכה. וכתב מהר"ש גרמיוזאן בשו"ת משפטי צדק (סימן לו) שלדעת מרן אף על פי שאמר "בואי כלה" אינו אלא הזמנה בעלמא, ולא קבלת שבת ממש. ומכל מקום נכון לנהוג כדעת האר"י ז"ל. [וכן דעת מהר"ם בן חביב בשו"ת קול גדול (ס"י לט)]. וכ"כ בשו"ת הלק"ט ח"א (ס"י נב). וראה בהליכות עולם חלק ד'.

ג. מצות תוספת מחול על הקודש בשבת ויום טוב, דיה אף במספר דקות לפני שקיעת החמה. וטוב שיאמר בפיו קודם השקיעה אחר תפלת מנחה בלחש, שהוא מקבל עליו תוספת שבת (או יום טוב) מחול על הקודש. אבל אין זה לעיכובא ומהני אף קבלה במחשבה. [הליכות עולם ח"ג עמ' עא].

יומא טבא לרבנן

בשורה טובה ומשמחת לשוחרי התורה ולומדיה
בימים הקרובים יצא לאור בסייעתא דשמיא הספר

שו"ת גל עיני - חלק ב'

כולל

שאלות ותשובות
פנינים וחקרי הלכות
על חלקי השלחן ערוך
(742 עמודים)

מאת: הרב גדעון לוי שליט"א

מחבר: קונטרס "חופת אליהו" ועלון שבועי "יגל לבי"

לפרטים נוספים ולרכישה:

טל: 02-5852258 gidon@efrat.org.il

בין השעות: 22:00-23:00

לרפואת: ברוך בן רחל הי"ו, נעימה בת מונבר תחי'

ניתן לקבל את העלון לזיכוי הרבים במייל: GIDON@EFRAT.ORG.IL

- העלון מוקדש - נא להתפלל על השמות הרשומים להלן. תזכור למצוות.

לרפואת: הרב"ג שמואל בן תנה (זעפרני) הי"ו

ראובן בן נעימה הי"ו, אבנן בן נעימה הי"ו, שמואל בן רחל לאה הי"ו,

סאיר בן סעדה הי"ו, נעם בן הילה הי"ו, ששה בן שמחה הי"ו, דוד בן שמחה הי"ו,

שמעון בן שושנה הי"ו, הראל בן עירית הי"ו, רפאל חי בן עירית הי"ו, אלון בן סימה הי"ו,

יוסף חיים בן אסתר הי"ו, סאיר בן אסתר הי"ו, יקיר אפרים בן רחל דבורה, הי"ו,

שבתיא יחיאל חי בן גאלה הי"ו, רחל בת שמחה תחי', אהובה אפרת בת שושנה תחי',

איילה בת רות תחי', עדינה בת רחל תחי', סרים חנה בת שמחה תחי',

אסתר בת שמחה תחי', לינדה בת רינה תחי', אסתר בת דינה תחי',

אפרת בת זילפה תחי', חודיה בת יעל טיכל תחי', סירה בת רחל תחי',

נעה בת רוחמה תחי', אושרת בת סלמה תחי', קרן בת נצחיה סורייה תחי',

לבנה בת עליזה תחי', שרה בת שסטה תחי', נועה רבקה בת שרה תחי',

לילך בת סימה תחי', הי"ו תחילה בת לבנה לוטם תחי', שרה שמחה בת עדי תחי'

לעי"ב:

איוב בן יצחק ז"ל, יניב בן שולה ז"ל,

מיכאל בן יפה ז"ל, עזרא בן גאזאלה ז"ל,

ישי אסדיג' בן בת שבע ז"ל, זרד בן גאלה ז"ל

יצחק בן רבקה ז"ל, יעקב חי בן שרה ז"ל

בנימין בן שמחה ז"ל, חיים בן לאה לילה ז"ל,

יהודה בן נגימה ז"ל (למשפ' אסיג)

הנחם בת סנוור ז"ל, תרד בת שרה ז"ל,

הוסיג בת שרה ז"ל, אסתר בת טאס ז"ל,

רחל בת רבקה ז"ל, לאה בת נסרין ז"ל,

סימה בת זאבה ז"ל, עדנה בת חנה ז"ל

בת-שבע בת אסתר ז"ל,
חשתה נסקה בת מרים ז"ל (סופר)
לאה בת שרה ז"ל (חלדרוב), ליאת חיה בת ג'צ' ז"ל
אסתר בת חנה ז"ל (מאנוניא)

לזיווג הגון בקרוב:

אריאל בן דינה הי"ו,

משה בן סימה הי"ו,

שלום שלימה בן סרים תנה הי"ו

ריעות בת רחל תחי'.

נטלי ענת בת איריס תחי'

לזרע קודש בר קיימא:

יוסף בן שושנה חסיד הי"ו.

סליה אלומה בת סרים תחי',

ספיר בת רבקה תחי'

רחמים בן יפה הי"ו
רזית בת אלונה תחי'

לתגובות והנצחות
לשיעורים והרצאות:
GIDON@EFRAT.ORG.IL
052-7135074

ניתן לקבל את העלון במייל.
כתביה: הרב גדעון לוי שליט"א

העלון בהוצאת:

מלך הדפסה מתקדמת



פרשת שלח תשל"ט

והיהודים חיו בפחד מתמיד. היהודים חברו יחד כדי להגן על הקהילות היהודיות בעיר.

"יום אחד", סיפר ראש הישיבה, "כשריחה של מלחמת תש"ח כבר היה מורגש בחלל האוויר, הגיע לשיבה מפקד בכיר, שהיה רחוק מאד משמירת תורה ומצוות, ואמר לי: 'רבי! הרבו בתפילות בישיבה! המצב חמור! מלחמה בפתח! הערבים רבים וחזקים יותר מאתנו! הנשק שבידיהם כפול ומכופל עשרת מונים מהנשק שבידינו, ואיננו יודעים מה ילד יום...!'"

זה היה, כאמור, בשעות היום. באותו לילה, באמצע הלילה, דפק המפקד על דלת ביתו של הרב, שהיה עדיין ער, שקוע בתפילתו על המצב, ואמר לו: "רבי! באתי לספר לך שראיתי את הקב"ה! כל הערבים שכל כך פחדנו מהם, ברחו על נפשם. באופן בלתי צפוי כולם עזבו את בתיהם ונמלטו על נפשם! אין הסבר אחר, אלא שמאת ה' היתה זאת!"

הרב שמח בלב: "הנה עוד בעל תשובה שמצטרף אלינו... מי ש'ראה' את הקב"ה ישוב, ללא ספק, בתשובה שלמה!"

כעבור כמה ימים הרב השתתף באיזושהי אסיפה, שנכח בה גם אותו מפקד. הוא התבקש לתאר מה קרה באותו לילה גורלי, והלה החל לתאר כיצד "כוחנו ועוצם ידינו עשו לנו את החיל הזה"... באלו תכסיסים מבצעיים השתמשו, ובאלו מהלכים צבאיים נקטו. בקיצור: אנחנו עשינו, אנחנו נלחמנו, אנחנו הברחנו אותם מבתיהם, הכל 'טבעי'. בלילה הוא 'ראה' אלוקים, וביום שלמחרת כבר שכח ממנו...

[משכני אחריו]

אם זָרַפְךָ בָּנוּ יְיָ וְהֵבִיא אֶתְנוּ אֶל הָאָרֶץ

הַזֹּאת (יד, ז)

כל מהלך ימי חיי הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל מיום היותו לאיש, היו באמונה בהירה. מימי בחרותו הצעירים, בהם ויתר על כל הבלי עולם הזה, הנוצצים בארה"ב שבעתיים, והקדיש כל כולו לתורה הקדושה. בימי אברכותו הצעירים, כאשר הוא והרבנית עזבו את ארה"ב השבעה יחסית, וגלו לפולין הענייה והנחשלת, בלי לדעת כיצד

שְׁלַח לך אֲנֵשִׁים וַיִּתְרוּ אֶת

אָרֶץ כְּנָעַן (ג, ב)

שלח לך - לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח, לפי שבאו ישראל ואמרו "נשלחה אנשים לפנינו... ומשה נמלך בשכינה. אמר: "אני אמרתי להם שהיא טובה... חיייהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשוה" (רש"י)

בני ישראל ראו ניסים ונפלאות על כל צעד ושעל ביציאת מצרים ובמדבר, ובכל זאת לא האמינו לדברי הקב"ה שארץ ישראל טובה. איך מבינים זאת?

אלא כך הוא טבע האדם, למרות שכשרואה נס הוא מתרגש, אבל עדיין ארוכה הדרך כדי לעשות שינויים במעשיו ואמונתו. הסיבה לכך היא משום שלולי זאת היה הנס פוגע ביכולת הבחירה, לכן נתן הקב"ה כנגד זה 'שכחה רגשית' של הניסים, כך שללא עבודה עצמית של הפנמת הנס והרגשת ההשגחה הפרטית - לא יהיה ניתן לעשות שינוי. והיינו שהנס הוא כלי עבודה בלבד, ועדיין צריכים לעבוד אתו ולהשתמש בו כדי להפנים את הרגשת ההשגחה הפרטית ולעורר את כוח האמונה.

סיפר הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א: נתקלתי פעמים רבות באנשים שאמרו לי: "אם אני אראה בעיניים שלי נס, כאן ועכשיו, אני חוזר בתשובה! מתחיל להניח תפילין ולשמור שבת!"

אני רגיל להשיב להם: "גם אם תראה נס - תישאר בדיוק כמו שהיית! מניסים לא חוזרים בתשובה!"

בעינינו ראינו אנשים שחוו על בשרם ניסים ונפלאות, ואפילו התעוררו קמעה מכוחם, אך ההתעוררות לא החזיקה מעמד זמן ממושך. כעבור זמן קצר שבו להיות כבראשונה. 'ונשכח כל השבע'... ולא נותר מהניסים כל רושם!

אני זוכר מימי נערוטי, שראש הישיבה שלי, מורי ורבי הגאון המובהק רבי דב מאיר רובמן זצ"ל, סיפר באחת משיחותיו את הסיפור הבא: בשנת תש"ח התגוררו בחיפה הרבה מאד ערבים. שכונת שלמות היו מלאות בערבים, והיהודים היו בה מיעוט. לעתים קרובות היו פורצות קטטות בין הצדדים,

יסתדרו וממה יחיו, כך חיו כל השנים... וגם אח"כ כשחזרו לאמריקה, המשיכו לחיות חיי אמונה ובטחון.

האברכים שלמדו בכולל של ישיבת 'חפץ חיים', שרבינו עמד בראשו ומסר בו שיעורים בקביעות, סיפרו שרבינו היה להם לסמל ודוגמא במידת הביטחון. בין בני הכולל לא נמצא מי שלא התפרנס בדרך כל שהיא, אם זה בעבודה משלימה בבית בשעות הערב, כמה שעות ביום, או כמה שעות בשבוע, בליטוש יהלומים [עבודה שהיתה נפוצה באותם ימים בין היהודים בניו יורק], או בכל מלאכה אחרת שהזדמנה, או לחילופין שהאישה עבדה, או שההורים היו אמידים ולא נצרכו לפרנסה. רבינו היה היחיד ביניהם שהקדיש את כל כולו לתורה, למרות שלרעייתו לא היתה אז עבודה, ובשנים ההם כמעט ולא היה לו מקור הכנסה, שכן כמעט ולא קיבל משכורת מהישיבה מחמת מצבה הכלכלי, וגם כשקיבל - היתה זו משכורת זעומה, כמושגי הימים ההם, למרות זאת תמיד למד בהתמדה ושקידה, והיה רגוע ושמח.

כשהיו שואלים את הרבנית באותן שנים: "הלא אין פרנסה ואיך אתם חיים?", ענתה: "אני הולכת למכולת עם הביטחון שלו...".

בשיחותיו בישיבה ובכולל, היה מרבה לדבר ולהשריש ענייני אמונה וביטחון, הדברים השפיעו על התלמידים, ועשו חריץ עמוק בחייהם. רבים מהם מעידים, שעד היום מושרשים בהם יסודות אלו, שרבינו השריש בהם באותן שנים.

אחד מתלמידי הישיבה דאז, הג"ר מרדכי רעננט זצ"ל, היה אומר שבני הישיבה 'התחתנו' עם הביטחון של רבינו וחיו עם זה. בחור שלא היה לו שקל בכיסו, וסבור היה שלהתחתן ולהיכנס להוצאות הוא דבר לא אחראי, כשרבינו אמר לו 'אל תדאג הכל יסתדר', היה הבחור רגוע, מכיוון שידע שיכול לסמוך על עצת רבינו. השלווה והביטחון שנסך - היו מופלאים, וראו ישועת ה' בחוש!

ביטוי מוחשי לדרגתו בביטחון, היה בעת שהוקמה הישיבה ונבנה בניינה הגדול, וכן בשנים הראשונות לאחר מכן, כאשר הישיבה התמודדה לא אחת, עם מצבים לא קלים. לפעמים נצרכו לשלם סכומי כסף גדולים לקבלנים וספקים וכד', מועד התשלומים התקרב והכסף לא היה בידי, ומצבים ממצבים שונים. הוא תמיד היה רגוע, ומרגיע את כל העוסקים בבניינה בביטחון בהיר, שהיות והישיבה הוקמה להגדיל תורה ולהאדירה, הוא סמוך ובטוח שהשי"ת ימלא כל החסרונות, וכל מה שצריך לבנין הישיבה - יגיע בצורה מושלמת. וכך הווה.

על מקרה אחר סיפר רבינו עצמו, באחת משיחותיו בישיבה: "כאשר בנינו את הישיבה באמריקה, היה צריך לשלם כתשלום ראשון שלושים אלף דולר לבניית הבנין. מועד התשלום התקרב, ובכיסו עדיין לא היתה פרוטה לפורטה. בא אלי מחר אחד ואמר לי: 'כך לא מנהלים עסקים, זו בטלנות להתחייב לשלם בלי להשיג את הכסף בהגיע זמן

הפירעון'. אמרתי לו: 'אי אפשר לבנות ישיבה כאיש עסקים. אם היו מנהלים כך ישיבות - לא היו ישיבות בעולם. כי איש עסקים אינו עושה עסק עד שהכסף יהיה בידו, אך מי שבונה ישיבה - לעולם אין לו כסף מזומן, ואין הוא יודע מה יהיה מחר, אך יש לו ביטחון! ואלו הם חיי תורה! כי תכלית התורה לבטוח בקב"ה וכולם מעמידים את האדם בניסיונות ומצבים, כדי שיזכה למידת הביטחון. אך בסייעתא דשמיא השי"ת מזמין לו די מחסורו, אלא שצריך להיות 'אביר לב', ולהחזיק מעמד בעת הניסיון ולא להישבר".

פעם באמצע הבניה, נוצר מצב שההוצאות היו רבות, והיה צורך לשלם לספקים ולקבלן וכסף אין. כשהתקרב היום - היו המקורבים והעובדים במתח, ושאלוהו שוב ושוב מה יהיה, אך הוא היה סמוך ובטוח שכשתגיע השעה - הכסף יגיע, ולא ניכר עליו שום לחץ... ובאמת, יום אחד לפני המועד הסופי נכנס למשרד הישיבה רבי אליעזר שוורץ, והביא איתו מעטפת כסף, ובה סכום כפול ממה שנדרש. עובדי המשרד, שנכנסו לרבינו בשמחה לבשר לו על הדבר, סיפרו שהוא ציטט אז את דברי הספורנו עה"פ (ויקרא כה, יט): "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו וצוויית את ברכתי לכם השנה השישית ועשת את התבואה לשלוש השנים". ומקשה, וכי רק משום שיאמרו מה נאכל יצווה השי"ת את ברכתו, הלא אדרבה אם לא ישאלו, הינם יותר מאמינים? מבאר הספורנו, שהמדובר הוא במי שדואג בשנה השישית כיצד יתפרנס, ואכן אילו לא היה דואג - היה מתפרנס בשביעית בדרך קלה יותר, לא על ידי ריבוי היבול בשנה השישית, אלא בדרך של "ואכלתם לחמכם לשובע", כמו שפרש"י 'אוכל קמעא ומתברך במעיו', ואז אין לו צורך בריבוי התבואה בשישית, ורק מי שבמדרגה פחותה יותר והוא שואל, הוא יקבל אמנם את ריבוי התבואה, אולם יצטרך לעמול בטיפול בו, ולשמור עליו שלא יתקלקל ולא ייגנב וכד', לעמול להתייגע בחינם. סיים רבינו: "עלינו להרגיל עצמנו לחיות באמונה פשוטה, בלי קושיות ושאלות, ואז נזכה להנהגה ניסית ולהתנהל בלי שום קושי".

כמה שנים לאחר שהישיבה הוקמה, דיברו אתו כמה מעובדי הישיבה, שיש צורך לקנות רכב לישיבה, ובכך תחסוך הישיבה בכספים. רבינו שמע את הפרטים ואמר, שאכן הדעת נותנת לקנות. למעשה, קשה היה מאוד להוציא הוצאה כה גדולה, כאשר קופת הישיבה היתה ריקה לגמרי. למרות זאת, רבינו דחף לקנות, באומרו שאם אכן צריך זאת, לא צריך לחשוש והכסף בא יבא. למרבה הפלא, באותו יום הגיע לארץ אחד מתלמידי הישיבה בעבר, שהיה שולח סכומי כסף מפעם לפעם, ובא לביקור בישיבה. כששמע שקנו רכב - החליט לתרום את כל עלותו...

כאשר היה חסר כסף והיו מדברים בדאגה, היה מתפלא: "האין לכם בטחון?". והיה אומר: "יהודי מתפלל בכל יום שלש תפילות להקב"ה, וכל שיחו ושיגו דיבורי אמונה: 'ברוך השם', 'בעזרת השם', ומה כשמגיע למעשה? הרי כל ענין הביטחון הוא לא עניין לדיבורים חיצוניים, אלא למבחן

'למעשה' כשמגיעים לניסיון". ואמר בשם רבו המשגיח רבי ירוחם: 'שער הביטחון נלמד יותר בחשק, כאשר בכיס יש כסף'... היינו מבחן המאמין הוא בשעת ניסיון, ולא כאשר יש לו הכל וטוב לו. והיה מוסיף ומתבטא: "חייל ניכר בשדה הקרב".

בערוב ימיו שאלו פעם אחד מנכדיו: "האם לא קשה לסבא ללכת לישיבה בחולשת כוחותיו?". ענה לו רבינו בפשטות: "לו הייתי מתחיל לחשוב על עצמי וכוחותי כשלעצמם, אתה צודק, אולם הגר"א הלא אומר על הפסוק: 'רוח איש יכלכל מחלהו' - אם הרוח חזקה גם הגוף מבריא באופן טבעי. אם כן, דווקא משום שברצוני להבריא ולהתחזק - עלי ללכת לישיבה.

וְיִזְכְּרוּ אֶת כָּל מַצֹּת הַ' וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם (טו, לט)

בפרשת שבוע זה אנו מקבלים את מתנת הציצית, החושפת לנו תגלית ייחודית: 'וזכרתם את כל מצוות ה' - הציצית היא הכלי בעזרתו יתחדד אצלנו הזכרון בכדי שנזכור לקיים את כל מצוות השם. כמה מרגש ומעורר שמחה, לגלות כי הקדוש ברוך הוא לא רק שנתן לנו מצוות ערכיות שמשנות לנו את החיים, אלא גם העניק לנו כלי עוצמתי לזכרון, מין תזכורת תמידית צמודה, לבושה עלינו, המזכירה לנו בכל רגע את מצוותיו ואת הדרך הנכונה לחיות.

'הזהיר במצות ציצית - אינו נמשך אחרי לבו ועיניו' - מבטיחים לנו חז"ל, חושפים את סודן של ארבע הכנפות. הרי כל הנסיונות שלנו מתחילים מהעיניים המתגרות, הלב שנמשך, ומשם מתחילה ההידרדרות... אבל הלוּבש ציצית - הרי הוא מוגן, הקדוש ברוך הוא מניח חומה בצורה על לבו, הוא לובש 'אפוד מגן' מפני היצר!

את הסיפור המסעיר הבא, כתב בעל המעשה בעצמו, בעדות אישית מטלטלת לב ומסעירת נפש, מתוך התופת הנאצית בימי השואה האיומה. הדברים מופיעים בספר 'מקדשי השם', שכתב הגאון רבי **צבי הירש מייזליש** זצ"ל, רב העיירה ניימארק שבגליציה ולימים רב במחנות העקורים עד שהפך לרב קהילת 'שארית ישראל' בשיקאגו, וספרו מתאר בקולמוס ספוג דם את גלגוליו בעמק הבכא, וזה דבר המעשה: היה זה בשערי המקום הנורא ביותר עלי אדמות, מחנה ההשמדה 'אשוויץ'. לשם הגיעו הרב ובני משפחתו, כשבחיקו של הרב טמון החפץ האהוב עליו מכולם - הטלית היקרה אותה קיבל בירושה מזקנו, הרה"ק **בעל הייטב לב' מסיגעט** זי"ע. בדרך לא דרך הצליח להחדיר את הטלית לצריף אליו שובץ, אך הבין כי מסוכן להתעטף בטלית גדול במחנה בו שורצים אנשי קאפו אכזריים, ולפיכך, בצער רב, בלב קרוע ושותת דם, חתך הרב את הטלית הגדולה, נקב חור במרכזה, והפכה לטלית קטן.

אמנם, גם ללוּבש טלית קטן זה מסוכן במחנה אושוויץ, אבל לפחות ניתן ללוּבשה תחת הבגדים, ולקוות שלא ישימו לב. הדבר היה כרוך בסכנה של ממש, שכן בגדי האסירים במחנה היו זהים ודקים, ובמבט מעמיק ניתן היה לגלות כי מתחת הבגד השגרתו - מדי האסיר, לובש האסיר בגד נוסף. אך הרב לא יכול להיפרד מבגד הציצית היקר. 'לבי בטוח שמצות ציצית תהיה לי לסגולה ולשמירה מפני המזיקים בשעת הרס העולם' - הוא מעיד על תחושתו. במקום כמו אושוויץ, כשסכנה כבידה מרחפת מעל החיים, הצורך בלבישת הציצית נחוץ הרבה יותר מימי השגרה...

מדי ערב, אחרי יום עבודה מפרך, הלכו האסירים לצריף העלוב שנשא את השם מקלחת, היה זה חדר קטן שצינור מים קרים בתקרתו. בכניסה ישב שומר אכזר שהביט ביהודים היוצאים מהמקלחת, בחן אותם לוודא כי איש מהם אינו יוצא לבוש ביותר מבגד אחד. כדי להפיג את שעמומו, היכה לא פעם יהודי מזדמן, סתם, מתוך אכזריותו שנודעה לשמצה...

כשראה השומר את הרב יוצא, הבחין כי בגדיו עבים מהרגיל. חיש קרא אליו את הרב, ואחרי חבטה הגונה על ראשו החל ממשש את בגדיו, מוצא מתחתיהם את הבגד היקר - את בגד הציצית... הרב רעד באימה, עיניו בהקו בחרדה, ואילו השומר צחצח את גרונו ושפשף את אלתו, לפני שהחל לצרוח ולהצליף: 'בוש לך יהודון! מהיכן גנבת את הבגד הזה? וכי לא די לך בבגדים הנאים שהמחנה מספק לך?' שאג הצורר והצליף ברב מכות רצח...

אחרי דקות ארוכות של הכאות והשפלות, שוחרר הרב, אסף את עצמותיו השבורות, עצר את שטפי הדם, ויצא לצריף שלו. מיד בכניסתו לא הביט על עצמותיו הדואבות ולא חבש את פצעיו, ראשית בדק את בגד הציצית, לוודא כי נותר בשלמותו... כשגילה כי הבגד עודו לגופו, מלוכלך בכתמי דם ומאובק היטב אך עדיין כשר ומהודר ללבישה - עיניו נצצו משמחה וכמעט ששכח את המכות הרבות שחטף... מה לו מכות, מה לו הכאות, מה לו חבטות... מה צריך יהודי יותר מבגד ציצית? ויותר מזה, כל עוד הבגד עליו - הוא מוגן, הוא שמור, כל פגע רוחני וכל מזיק גשמי, לא יוכלו לו. ועוד, הרי השומר האכזר יכול היה להורגו באבחת יריה אחת, אבל לא עשה זאת! האין זו עדות להגנתה של הציצית?

הרב המשיך ללוּבש את הציצית במסירות, לכל אורך תקופת המלחמה. לקראת סיומה, החלו הנאצים בתוכנית שטנית ומרושעת להעביר את היהודים אסירי הפרך לתוככי גרמניה. רגע לפני שעלו על הרכבת, הוכרחו להתייצב בשתי שורות ישרות, ולעבור בסך לפני הקאפו - השומר שעתיד ללוותם במסע, שספר אותם ומישש את בגדיהם, מוודא כי אינם מבריחים עימם כל ציוד בטחוני או בעל ערך. כשהגיע אל הרב מייזליש, מיד במישוש הראשוני, הבחין שמשוהו אינו כשורה. בחמת זעם משך את חולצתו, ולנוכח עיניו

הנדהמות גילה שם בגד מצהיב מיושן, מאובק ומקומט, וחוטים קשורים לו בצידי. הרב הביט לעברו בחרדה גלויה, ואז, במשיכה אכזרית וחזקה, משך השומר הנאצי את בגד הציצית, וקרע אותו מעל גופו של הרב...

'לא, לא, רק זה לא!' – זעק לעברו הרב באימה. 'הבגד הזה לא שווה כלום, אתה לא צריך אותו. אנא, תן לי אותו בדרכי האחרונה!' – התחנן הרב כמבקש על נפשו... אך בקשת הרב עוררה את חמת זעמו של השומר, וכשלא מצא כל פריט בעל ערך אחר – בחר לבטא את זעמו על בגד הציצית היקר... בחרי אף, תפס השומר את הבגד וקרע אותו לגזרים, לנוכח עיניו הדומעות של הרב--

'אוי ואבוי!' – החל הרב בוכה ומיילל, 'מה יהיה? לקחת לי את הבגד, לקחת לי את ההגנה!' – התחנן שוב, מבקש לעצור את הקריעה הנפשעת, את השחתת הבגד שמסר את נפשו לשומר, והוא ששמר עליו... אך השומר האכזר לא אבה לשמוע, תפס את הבגד והשליכו אל התנור הבווער, שם הפך למאכולת אש...

הרב התפרץ בבכי מסעיר, מלווה במבט הומה את הבגד הנשרף. השומר לא נתן לו אפילו להיפרד מהבגד כראוי, וזירזו לעלות על הרכבת הממתינה. בלב קרוע ומורתח עלה הרב על הרכבת, מבכה את בגד הציצית היקר שאבד לו, את השמירה וההגנה שכבר לעולם לא ישובו. עם זאת, התחזק הרב באמונה כי מסירות נפשו והעובדה כי כה התאמץ והתחנן על בגד הציצית, תעמודנה לו להגנה ושמירה גם בשלבים הבאים...

וכך אכן קרה, עוד באותו ערב. השעה היתה שעת לילה מאוחרת, כשהרכבת שעטה על המסילות בואכה גרמניה. בתוככי קרונות המשא הצטופפו מאות יהודים שישבו צפופים וצמודים זה לזה, דחוסים בדוחק נוראי, וכדי לעצום עין לשינה מינימלית – הוצרכו להישען זה על כתף זה. במרכז הקרון, כמו פריץ מדושן עונג, שכב על ספסל רחב הקאפו האכזר ששרף את הציצית, וישן שנת ישרים כשקול נחירותיו מהדהד ברחבי הקרון...

גם הרב מייזליש ניסה להירדם מעט, והשעין את ראשו על כתפו של בנו זלמן לייב שישב לצידו, מנסה לעצום עין. עברו כמה דקות, כתפו של הבן החלה לכאוב מהתנוחה בה הוא נושא את ראש אביו, ופנה לאביו בבקשה: "'אבא, הכתף כואבת לי מאוד, אני כבר לא מחזיק מעמד יותר...".

ברגע הראשון, הדבר נראה מוזר. מדוע שהבן יסרב לשאת את ראש אביו על כתפו, במקום בו כל יהודי מושיט את כתפו לראשו של חברו? מה קרה לבן, שהתנוחה כל כך הכבידה עליו, עד שגרמה לו לפנות לאביו בקריאה נרגשת כי יטה את ראשו לצד השני?! גם האב התפלל, ובתיאורו, הוא מסביר עד כמה היה הדבר לפלא בעיניו. אך עם זאת, לאור בקשת בנו מקרב לב, וכיוון שאב לעולם ינסה להיטיב

לבנו – הרים את ראשו מכתף בנו, והטה את ראשו לצד השני – להשכיב את הראש על כתף היהודי היושב בצמוד אליו מהצד השני. מירווח צר נוצר בין ראשי האב והבן...

באותה עת, בשמיים הכהים הפרושים ממעל, נצנצו פנסי מטוסי ארצות הברית. מפציצים כבדי משקל ורחבי גרם חיפשו את הנקודות המיועדות להפצצה, וגילו רכבת נאצית שועטת על המסילות. עד מהרה לחץ הטייס על הכפתור הנכון, ושיגר פצצה עוצמתית במיוחד לעבר הרכבת. בניסי ניסים החטיאה הפצצה את הרכבת עצמה, ורק רסיס ממנה נשר לתוכה... הרסיס פער חור בתקרת הקרון בו היה הרב מייזליש, ועבר במרווח הצר שבין ראשו לבין ראש בנו – כן, באותו מקום עליו השעין האב את ראשו אך לפני שניה... משם המשיך הרסיס היישר לספסל אליו שכב השומר הנאצי הארור, וברגע אחד פגע בשתי ידיו, מותיר ידיים כרותות למחצה ושותתות דם...

הנאצי התעורר והחל לזעוק מייסורים, משתנק מבכי, צועק בקול, מתייסר עד אין קץ. נס פלאי היה זה, שהרב ניצל בהטיית ראשו לצד השני שניות ספורות קודם לכן, לאור בקשתו המפתיעה של בנו. הציצית המשיכה להגן עליו בשל מסירות נפשו, ונקמה את נקמתה בצורר האכזר שהשחית אותה ברשעותו...

כל הנוכחים בקרון, הביטו בנעשה בחרדה משולבת בתדהמה. הן זה לא יאמן, כיצד הרב שמסר נפשו על הציצית ניצל בכמה שניות, ואילו הרשע שפגע בציצית שילם את המחיר במלואו, עד שנקטעו באחת שתי ידיו שהשחית את הבגד היקר. מדהים עד כמה יכולה הציצית להגן ולשמור על מי שהתמסר לה באדיקות, ולנקום את נקמתה במי שהפריע ללבישתה במסירות נפש!

כי גם אחרי שהציצית לא היתה עליו, מסירות נפשו למענה הצילה את חייו, והשיבה לשונאו את גמולו בראשו. הצורר הנאצי האכזר סיים את חייו בייסורים, ולעומתו – הרב השתחרר כעבור ימים בודדים וזכה להקים משפחה וקהילה לתפארת, מכונן חיים חדשים ועשירים ביהדות ובעשייה. ולדורי דורות עוד יהדהד המסר העולה מסיפורו המטלטל: ציצית היא שמירה, הגנה, אפוד מגן של ממש. ברוחניות כמו בגשמיות, בכל רגע נתון יש לנו אויבים. היצר הרע מתחדש בכל רגע, טוען טענות, נותן תירוצים, מנסה לדרדר אותנו לתהומות שלא נדע... מראות אסורים, שמיעות לא רצויות, ביטול תורה, לשון הרע שמאוד מגרה לאומרו – היצר אינו בוחל באמצעים... כנגדו, וכנגד הקמים על בטחונו האישי גם במובן הגשמי, יש לנו 'אפוד מגן' - הציצית היקרה. כמה נאמץ אותה אל ליבנו, נחבקה באהבה ובשמחה, נשמור עליה כשרה ומהודרת, עשויה בכוונה ומושלמת במידתה. נלבש אותה מדי יום בשמחה תוך הכרזה ברורה: ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו ונתן לנו הגנה יקרת ערך – את מצוות הציצית!

[פניני פרשת השבוע]

לתגובות והערות: שגיא 064-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשַּׁבָּת: 19:29

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:32

ר"ת: 21:02

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 406 21.6.2019 - יח' סיוון תשע"ט

וְהוֹשִׁיעַ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְיִבְרָא בָנוּ

פְּרִשְׁת - שְׂכֹחַ לָךְ

תפילה זה מה שחסר! - עלון 'אפריון שלמה' גיליון 215

כתוב באריז"ל שמאחר והקב"ה ראה מה שמתרחש בליבם של המרגלים, אז הוא עיבר בהם את נשמות השבטים הקדושים, אולי אז תהיה הצלה... מה זה עיבור? כאשר אדם עושה מעשים טובים שבעבר עשה אותם צדיק, או שיש איזה צדיק שהוא משורש נשמתו, אזי מתעברת בו אותה נשמת הצדיק ומסייעת לו לאין שיעור לעלות מעלה מעלה בעבודת ה', בתורה, בתפילה, ובמעשים טובים. הוא מתעלה!
"לְמַטָּה רְאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן זִכְוֹר" - אז נשמת ראוּבֵן התעברה בו.
"לְמַטָּה שְׁמַעוֹן שִׁפְט בֶּן חוּרִי" - אז נשמת שמעון התעברה בו. וכן בכל מרגל ומרגל, התעברה בו נשמת אבי השבט שלו. כל אחד מהשבטים הקדושים היה צריך לעזוב את מקומו בגן עדן העליון, ולרדת לכאן להתעבר במרגלים...
אבל מה יעשה יוסף? יש לו שני שבטים אפריים ומנשה?...
אצל אפריים כתוב: "לְמַטָּה אֶפְרַיִם הוֹשִׁעַ בֶּן נוּן", ואילו אצל מנשה כתוב: "לְמַטָּה יוֹסֵף לְמַטָּה מְנַשֶּׁה גְדִי בֶן סוֹסִי"...

אומר האריז"ל: יוסף הלך עם הבכור. נשמת יוסף הצדיק התעברה במרגל של שבט מנשה, בגדי בן סוסי... אבל מה יעשה הושע בן נון? רק שבט אפריים לא יקבל עיבור? מאחר ומשה רבנו התפלל עליו, ירדה נשמת לוי והתעברה בו.

תבינו מה שנעשה כאן, כל מרגל קיבל את העיבור המיוחד לפי שורש הנשמה שלו, על מנת שיוכל לסייע לו כמה שיותר שלא יחטא בחטא המרגלים. ובכל זאת, עם כל הסיוע מלמעלה לא עזר שום דבר, והמרגלים הללו נכשלו וחסטאו. ואילו רק המרגל של שבט אפריים, שקיבל בכלל עיבור ברירת מחדל, מאחר והעיבור של שורש נשמתו היה תפוס, דווקא הוא זה שהצליח להימלט מן החטא, ולצאת בשלום.

למה? כי הוא הלך להשתטח על קברי אבות! הוא הלך להתפלל! לא עיבורים ולא ייחוסים, ואפילו לא רוח הקודש - שום דבר! רק התפילה שלך יכולה לעזור לך! אבל הקדושים הללו ירדו לעזור מן השמיים? אפילו הכי - רק התפילה שלך יכולה להושיע אותך!

פעם אחת נכנסה איזו אישה למגיד ממעזריטש לבקש ברכה שיהיו לה בנים. אמר לה המגיד: אם תביאי לי 50 זהובים, אני אתן לך ברכה ויהיה לך בן! האישה הלכה לשוק, קנתה סחורה, מכרה סחורה, עסקה בתפירה, במשק בית, עבדה ימים ולילות עד שיצאה נשמתה. לבסוף היא הגיעה למגיד רק עם 20 זהובים והתחננה על נפשה... אמר לה המגיד: "כבר אמרתי לך, רק אם תביאי לי 50 זהובים, אז ורק אז, אני אתן לך ברכה לבנים...". התעצבנה האישה ואמרה: "אני לא צריכה את הברכה שלך – הקב"ה יתן לי בן!". אמר המגיד ממעזריטש לתלמידים שלו: "עכשיו יהיה לה בן!".

מסופר על הבעל שם טוב הקדוש, שפעם אחת הגיע לאיזה כפר, ניגש לאחד הבתים של העניים, ואמר לתלמידיו שיבקשו מבעלת הבית שתביא לו לאכול. אמרה להם האישה: יש לי קצת לחם ולבן, אבל אני צריכה להביא את האוכל הזה לבעלי חוטב העצים, משום שהוא צריך לחזור עוד מעט מיום עבודה קשה ומפרך, ואין לו מה לאכול.

הבעש"ט התעקש, התלמידים אמרו לה שהרב רוצה לאכול. לא היתה לה ברירה, והיא נתנה לו את פרוסת הלחם האחרונה... לאחר 'הסעודה', ביקש הבעש"ט לישון. אמרה לו בעלת הבית: אין לי אפילו מיטה, יש לי רק מעט תבן וקש בשביל בעלי...

הבעש"ט התעקש, ולא היתה לה ברירה, והיא נתנה לו את התבן לישון עליו. כשחזר בעלה מהעבודה עייף ויגע, הוא ביקש לאכול. אמרה לו אשתו: "אני מצטערת, אבל אין אוכל. אני לא יודעת מה קרה, אבל הרב הגיע והוא התעקש לאכול. לא היתה לי ברירה ונתתי לו את האוכל היחיד שנשאר לנו". מסכן החוטב, הבטן מקרקרת, אבל לפחות הוא ילך לישון אז הוא ישכח מהרעב...

"אני מצטערת, אבל הרב גם ביקש לישון ולא היתה לי ברירה, הבאתי לו את התבן והקש שלך...". היהודי הזה יצא החוצה, הסתכל לשמיים ופרץ בבכי עז: "דיבוננו של עולם, אחרי עבודה כל כך קשה, גם לא לאכול וגם לא לישון? עד היכן תגיע העניות הזו?!"

לאחר זמן עבר הבעש"ט עם תלמידיו שוב בכפר הנ"ל, ובאותו מקום שבו היה בית העני, היה כעת ארמון מפואר. הוא דפק בדלת, ובעל הבית פתח לו. אמר הבעש"ט לבעל הבית: אתה תספר את הסיפור שלך כיצד התעשרת, ואח"כ אני אספר את הסיפור שלי.

סיפר בעל הבית: בעבר הייתי מכין יין, אבל פשטתי רגל ולא הצלחתי, לכן עסקתי בחטיבת עצים. למחרת כשעזבת את ביתי, ניגש אלי הפריץ והוא רצה מהיין שלי. אמרתי לו שאין לי. הוא התעקש, ולבסוף כשירדנו למרתף, הוא ראה שנשארה לי חבית אחת וביקש אותה לעצמו. הסברתי לו שהיין הזה הוא בשבילי, אך הוא המשיך להתעקש. לקחתי כוס יין, ערבבתי אותה בחבית של מים, והקב"ה שם בזה טעם גן עדן! הפריץ כל כך התענג מהיין, עד שהשמועה פשטה בכל העיר שיש לי יין מוצלח, וכך מחבית של יין אחת מילאתי מאות חביות של מים, וכך התעשרתי!

אמר הבעש"ט: עכשיו תשמע את הסיפור שלי, אני ראיתי שנגזרה עליך עשירות. אבל מכיוון שאף פעם לא התפללת, לא קיבלת. לכן ביקרתי אצלך, וכשבכית והתפללת, כבר למחרת צמחה הישועה! נו, ומה אתם חושבים? שהיהודי הזה אף פעם לא התפלל... הוא הלך בדיוק כמונו כל יום לבית כנסת, והוא קרא כל יום "שמע ישראל" עם תפילין. ובכל זאת, הוא אף פעם לא התפלל!

וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצֵת עַל כַּנְּפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנוּ עַל צִיצֵת הַכֶּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת (טו, לח)
תמיהה גדולה ישנה בפסוק זה: מדוע המלה "לְדֹרֹתָם" מופיעה באמצע הפסוק?
לכאורה מן הראוי היה לומר: וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצֵת עַל כַּנְּפֵי בִגְדֵיהֶם וְנָתַנוּ עַל צִיצֵת הַכֶּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת" ורק לבסוף לומר 'לְדֹרֹתָם'!

ואומרים בשם הגאון – וראיתי בעזר ה' שגם האלשיך אומר כך – שהתורה רמזה בפסוק זה, שהתכלת תתבטל במהלך השנים ולא תהיה לדורות. לכן הדגישה התורה: "וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצֵת עַל כַּנְּפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם", כלומר, מצות ציצית אכן תהיה לדורות, אולם "וְנָתַנוּ עַל צִיצֵת הַכֶּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת", מצות 'פתיל תכלת' – לא תהיה לדורות ותתחדש רק בבוא המשיח, כי כיום אין אנו יודעים מהו פתיל תכלת. פלאי פלאים!

מישהו שאל פעם את ה"חזון איש" מדוע אינו הולך עם פתיל תכלת, כפי חידושו של האדמו"ר מרוז'ין, שהרי אם לא יועיל – לא יזיק, ואין זו עבירה ללכת עם פתיל תכלת?
השיב לו החזו"א: "אם כך, מדוע שלא תצבע את הציצית בדם של שור? הרי גם זה אם לא יועיל לא יזיק..." (יחי ראובן)

וַיְהִי כִּלְבָב אֶת הָעַם אֶל מֹשֶׁה (יג, ל)

בחכמה נפלאה פעל כלב בדברו אל עם ישראל להשקיטם מרוגזם על משה בפרשת המרגלים, רש"י מפרש שכלב כדי להשתיק את העם הערים עליהם, התחיל צווח ואומר 'וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם?' בני ישראל חשבו שבא לספר בגנותו של משה, ומתוך שהיה בלבם על משה בשביל דברי המרגלים שתקו כולם לשמוע גנותו, ואז ניצל את רצונם לשמוע והתחיל מדבר בשבחו אמר 'והלא קרע לנו את הים והוריד לנו את המן והגיז לנו את השלו', והמשיך לומר את דבריו 'ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה'.

אך בהתבוננות בדברים רואים כאן עצה נפלאה מאד לשכך את מידת הכעס וההקפדה, שהנה ראיתי בספר אוצרות התורה שהביא להקשות, שהרי מיד לאחר שהתחיל לומר את דבריו, חזרו העם והתחילו רוגזים וכועסים 'וילונו על משה ואהרון' 'ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים', אז מה הרוויח כלב במה שהשתיקם לדקות ספור והצליח להשחיל להם כמה מילים, אם בסופן זה לא עזר במאומה?

אכן, הרבה הועיל כלב באותו הרגע בו הפסיקם והשתיקם, הוא הפסיק את כעסם ורוגזם שלא יהיו בנשימה אחת, ובזה צינן את רתיחתם שלא תהיה בוערת ובשעת כעס גם שהייה של רגע ערכה רב ועצום

מפורסם על הנהגתו של מרן רבי ישראל מסלאנט זצוק"ל, שהיה בורח מכל ריח של קפידא וכעס, וכשהיה נצרך להראות כעס כדי להחזיר אנשים מדרכם הרעה, היה מסובב פניו אל הקיר, ולוחש 'זה רק כעס פנים ולא כעס הלב' ולו רק כדי שלא יכנס בו ולא חשש קל אמיתי של כעס.

גם שאדם כועס, כדאי לו, לחכות ולהמתין ולו רגע אחד, ואז כבר מובטח שרמת כעסו תרד, כל מהות הכעס היא ההתפרצות וחוסר השליטה שלכן נחשב הכועס כעובד עבודה זרה, בכל שלא שולט על עצמו באותו רגע ומסיר מעצמו עול מלכות שמים, ולכן ההמתנה הרגעית היא התרופה להתפרצות הכעס עד להעלמותו המוחלטת.
(מתוך 'דרשו' הרב בנימין גולד שליט"א)



הַיֵּשׁ בְּהָ עַץ אִם אִין (יג,כ)

מבאר רש"י: "הַיֵּשׁ בְּהָ עַץ", אם יש בהם אדם כשר שיגן עליהם בזכותו! פעם אחת נכנס רבי יוסף שלמה כהנמן, הגאון מפונוביז' זצ"ל, אל מרן החזון איש זצ"ל, ושאל אותו אם יש צורך לעשות ביטוח לישיבה מפני שריפות או הפצצות. "אין כל צורך לעשות ביטוח", השיב החזון איש, "כל זמן שרבי אליעזר נמצא בה!". אותו רבי אליעזר שאלו התכוון החזון איש היה יהודי תלמיד חכם מופלג וצדיק נשגב משרידי הישיבה הגדולה בקלם, שקבע את מקומו בישיבת פונוביז', שם למד והתגורר. מידי שבת בשבתו היה רבי אליעזר לומד את מסכת שבת ומסכת עירובין בעל פה! מעולם לא שכב במיטתו לישון, אלא היה יושב על המיטה ולומד, ומפעם לפעם היה משעין את מצחו על השולחן ומתנמנם. כשהתעורר מנמנום קצר זה, היה חוזר לתלמודו. זהו רבי אליעזר, שהיה ה"ביטוח" של ישיבת פונוביז'. והנה, שבוע לאחר שהלך רבי אליעזר לבית עולמו, פרצה שריפה בישיבה!... (וקראת לשבת עונג)

וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּנְּפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנוּ עַל צִיצִית הַכֶּהֱן פְּתִיל תְּכֵלֶת (טו, לח)
האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל נסע לחזק את שרידי הפליטים במחנות, יום אחד הופיע ובידו "הפתעה", ארבע אלומות של חוטי ציצית כשרים למהדרין. כמאה וחמישים יהודים הסתערו לעברו, כל אחד ביקש לזכות במצוה, אבל לא היה בידו יותר מארבע, מה עושים? הרבי הציע להם שיעשו גורל ומי שיעלה בגורל יזכה בציצית. לפתע קם מתוך הקהל בחור צעיר, מנדל פשיטיק שמו, מפרחי חסידי גור בלודז' לפני המלחמה, אשר התייצב מול הרבי וטען כלפיו: "יש לי זכות קדימה, מגיע לי לקבל ציצית ללא הגרלה". "ומאי חזית?" שאלו הרבי בחיוך קל. "דמא דיך סומק טפי?"! "אמנם כן" השיב הבחור, ותוך כדי דיבור תפס בחולצתו, ופרס אותה לאורכה משני הצדדים, הלא הנני לבוש בגד בן ארבע כנפות שמחוייב בציצית מדאורייתא, אף אחד מבין הנוכחים אינו מחוייב בציצית כמוני. הרבי התרגש מההברקה המלבבת של אותו יתום צעיר, אוד מוצל מאש, אלא שקשתה עליו ההכרעה אם להיעתר לו, הלא כבר הוחלט פה אחד בהסכמת כולם לערוך הגרלה דווקא. פנה אל הבחור ואמר לו: "אם כוונתך צרופה לשם שמים, בטוח אני שתזכה בגורל!". המתח בקרב הציבור גבר ועלה, מי יזכה בציצית? נגשו לעריכת הגורל, כל אחד קיווה להיות בין המאושרים ששמותיהם יעלו בקלפי. ברם, השמחה וההתרגשות הציפו את כולם ממש, ברגע שנשמע קול הכרוז: מנדל פשיטיק זכה בגורל! הוא זכה בגורל משום שהוא באמת רצה וכשהאדם רוצה אין דבר העומד בפני כח הרצון!!! ("לפיד האש" ח"א עמ' שיג)

זכות דברי התורה בעלון יעמוד:
בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוול, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.
לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.
לעילוי נשמות: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל.



מאוצרות הפרשה

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז)

וכד חמא משה ענוותנותיה קרא משה להושע בר נון יהושע (תרגום יונתן). מה הפשט בדברי התרגום? ומה הקשר בין הדברים, שבגלל שהוא ראה את הענווה של יהושע לכן הוא קרא לו יהושע? בגלל שהוא ראה שהוא עניו לכן הוא קרא לו יהושע? חשבתי לבאר בזה, ואח"כ ראיתי שהאזהב ישראל אומר את זה וכוונתי לדבריו: סיפר לי יהודי שהיה פעם אצל ר' חיים קניבסקי, והיה תור ארוך של אנשים, ולפתע הגיע שם ר' אברהם גניחובסקי והכניסו אותו בלי תור, האנשים שהמתינו שם שאלו את ר' חיים דרך הנכד שלו למה הכניסו אותו בלי תור? אמר להם ר' חיים: יש מדרש מענין, שבתחיית המתים יקראו לאנשים והם יקומו לפי סדר האל"ף ב"ת, אבל מי שיש לו ענוה - מי שהוא עניו יעמוד ראשון! 'לענוים יתן חן'! אמר להם ר' חיים: לכן אפילו שיש תור, ואנשים ממתנינים, אבל מי שעניו אפשר להקדים אותו לפני התור! ועל פי זה אפשר לבאר, שמשה רבינו רצה לקרוא להושע בן נון יהושע, להוסיף לו אות על שמו, אבל הוא חשש שזה יזיק לו, שהרי אם קוראים לו הושע הוא יהיה באות ה"א, ואם יקראו לו יהושע הוא יהיה באות יו"ד, והוא יתאחר לקום בתחיית המתים, אבל "כד חמא משה ענוותנותיה דהושע בן נון" כשהוא ראה את הענווה שלו, שמחמתה ממילא הוא יהיה מחוץ לתור - יקדימו אותו, קרא לו יהושע - אפשר לקרוא לו יהושע. (הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א)

ויכרתו משם... ואשכל ענבים אחד... ומן הרמנים ומן התאנים (יג, כג)

האר"י הקדוש כותב, שמצות הבכורים היא תקון לחטא המרגלים, וכיצד? המרגלים בקשו להמאס את ארץ ישראל, ואילו מצות בכורים נתנה משום חיבת הארץ, לכן מקיימים אותה בשבעת המינים שבהם נשתבחה ארץ ישראל. הוכחה לכך ניתן למצוא במשנה בבכורים: "אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה, אשכול שבכר, רמון שבכר, קשרו בגמי ואומר הרי אלו בכורים". מפני מה מזכירה התורה דוקא שלשה פרות אלו מתוך כל שבעת המינים? אלו שלשת הפרות שנטלו המרגלים עמם, והבכורים מהוים תקון לחטא שנעשה בפרות אלו. (רבי מנחם זמכה, נפת צופים)

ויהס כלב את העם... (יג, ל)

הגמ' במס' סוטה ל"ח אומרת שבתחילה ניסה יהושע להתווכח עם המרגלים אבל הם השתיקו אותו באומרים: וכי ראוי יהושע שאין לו בנים שידבר בפנינו?! לכאורה, הטענה הזו שליהושע אין בנים צריכה להוות סיבה שהוא ידבר בפני העם אודות ארץ ישראל. למה? היות ואין לו בנים העתידים ליטול חלק ונחלה בארץ, אז אין לו כל נגיעה לענין ארץ ישראל וממילא כל דיבורו יהיה אובייקטיבי. אז מדוע השתיקו את יהושע? מסביר הגר"ש אלישיב זצ"ל: הגמ' (יבמות סד) אומרת שלומדים מאברהם אבינו שישבת ארץ ישראל יש בה זכות שגורמת להוליד בנים. זה מה שטען העם

כלפי יהושע: הסיבה שהוא מבקש להיכנס לארץ ישראל, היא כדי שזכות הישיבה בארץ תגרום לו להוליד ילדים, ואין לך נגיעה גדולה מזו, ולכן השתיקו את יהושע.

ארץ אכלת יושביה (יג, לב)

המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א: הרמב"ן שואל מה הייתה הטענה על המרגלים, הם היו רק עדי ראייה? ועוד, רש"י כותב שטענו המרגלים: בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים. והקב"ה עשה לטובה, כדי לטרדם באבלם ולא יתנו לב לאלו". והרי זהו צד רחוק שיחשבו המרגלים שהקב"ה סובב שיהיו עסוקים במתייהם כדי שלא יתנו לב אליהם, ומדוע שיחשבו על כך? מסופר על אחד שהגיע להיוועץ עם מרנא החזו"א זיע"א, בנוגע לשידוך עם בחור מסוים ואמר לחזו"א שראו בעבר את הבחור עומד בכביש בשבת, רכב עוצר לידו והבחור נעלם. לאחר מכן הוברר שהבחור לא חילל שבת, חלילה, אלא, נכנס לבניין סמוך. האם לגשת לשידוך, או לא? הורה החזו"א לא לגשת לשידוך והסביר: לו היה עומד שם בכביש מרנא ה"חפץ חיים" זיע"א, האם היה עולה קצה קצהו של חשד, חלילה?! ודאי שלא! היו אומרים שהאדמה בלעה אותו והוא לא נסע בשבת!!! אם יש צד שהבחור המדובר נסע בשבת, אין לגשת לשידוך. כך הוא גם לגבי המרגלים. הרי הקב"ה אינו עושה רע לעולם. אם לא מבינים משהו, אם יש דבר לא ברור, יש לחשוב על הדבר הרחוק ביותר. וזו הייתה הטענה על המרגלים, שהיו צריכים לחשוב שהקב"ה סובב שיושבי א"י יהיו טרודים עם מתייהם ובלבד שלא יבחינו בהם ולא יאונה להם כל רע. (סברי מרנן)

ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת (טז, לח)

תמיהה גדולה ישנה בפסוק זה: מדוע המלה "לדורותם" מופיעה באמצע הפסוק? לכאורה מן הראוי לומר: "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת" ורק לבסוף לומר 'לדורותם'! ואומרים בשם הגאון - וראיתי בעזר ה' שגם האלשיך אומר כך - שהתורה רמזה בפסוק זה, שהתכלת תתבטל במהלך השנים ולא תהיה לדורות. לכן הדגישה התורה: "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם", כלומר, מצות ציצית אכן תהיה לדורות, אולם "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת", מצות 'פתיל תכלת' - לא תהיה לדורות ותתחדש רק בבוא המשיח, כי כיום אין

אנו יודעים מהו פתיל תכלת. (יהי ראובן)

אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים וגו' (טז, מא)
מסופר על הרה"ק בעל התניא זי"ע שכשהיה ילד שאלוהו: היכן נמצא פסוק בתורה המסיים באותן המילים שבהן התחיל? ענה הילד מיד בשנינותו: במקום שמשה רבינו לא אמר את ה"אמת"! השתוממו כולם על התשובה שהיתה נראת מוזרה, אך הילד פירש מיד את דבריו: הפסוק הזה הוא בפרשת ציצית המתחיל: "אני ה' אלוקיכם", ובאותן המילים הוא מסתיים. רק אנו, כשאומרים ק"ש, אנו מסיימים במלת "אמת", ואילו משה לא אמר כאן "אמת". (בתורה לא מוזכר המלה "אמת" בסוף הפסוק). (פנינים)

מספורי המגיד

”קדיש על הדי”

פרק ז’ – ”בקררי העכביש”

תקציר של השבוע שעבר:

ר' יצחק סאלאן, נצר לגולי ספרד שהשתקעה בפולין, בעקבות זכייה ביחשה ענקית נסע לאמסטרדם, הנסיעה נתקלה בקשיים מחבים, הוא מגיע לאחר מסע תלאות לכפר הולנדי קטן בקרבת מקום לאמסטרדם, הוא משתכן במלון ומתכנן לנסוע למחרת עם חברת סוחרים, אך באמצע הלילה פורצת לה שרפה אדירה שמכלה את המלון, יצחק נמלט ברגע האחרון מן המלון לאחר שאדם מבחוץ אומר לו שהכין לו שמיכות לרפד את הנפילה, הוא קופץ ומאבד את הכרתו.

לאחר זמן הוא מתעורר ומוצא את עצמו בבית יהודי בשם משה שטויער שמספר לו את כל מה שאירע לו, אך יצחק לא מתאושש מן המאורע, הוא חולה בדלקת ראות קשה. ר' משה נחלץ שוב לעזרתו ושוכר עבוח את טובי הרפאים, לאחר שיצחק נרפא ממחלתו הוא מספר למיטיבו על מטרת נסיעתו ומבקש ממנו כסף לנסיעה חזרה, בגלל חוסר הסיכוי לזכות במשפט לאחר שאיבד את כל המסמכים. ר' משה מעודד אותו לצאת למאבק, הוא מסייע לו בכל הנוצר בכסף ובשכירת פרקליט מטובי העו"ד במקום. הוא שולח מכתבים אל אביו ואל אשתו ומספר על כל המאורעות.

לאחר כמה חודשים מגיעים מכתבים מבני משפחתו כשמצורף לזאת מסמכים חדשים שיוכחו את זכותו, כמו כן אביו שולח לו סכומי כסף גדולים למימון ההוצאות, אלא שמתברר שהמערכה לא פשוטה, יש לפתע כמה תובעים שטוענים שהיו בקשר עסקי עם המנחם שנים רבות ויש בידם מסמכים חתומים על ידי המנחם בהם הוא מאשר להם סכומי כסף גדולים, לאחר מיכ מגיעה אלמונית שטוענת שהייתה סוכנת בית של המנחם כעשר שנים ולאחר פטירת אשת המנחם נישאה לו כדת והולידה לו שני בנים, תביעה זו טורפת את כל המערכה, היא אינה בושה לתבע כמעט חצי יחשה, יצחק מנסה את כוחו לערער את כל טענותיה, הוא מציב שאלות מהותיות קשות דרך עו"ד, אלא שבאורח מזר "שוכח" העו"ד את כל הטענות הבסיסיות ביותר, הוא מתרשל בכל עבודתו וכך מאבד יצחק את כל כוח טענתו.

~~~~~

כשבא להתיעץ עם עו"ד מרטיין פלשר הפתיעו הלה בהתנגדות גורפת לעסקת הפשרה.

”האם אתה שפוי לחלוטין? הקשה לו העו"ד הממולח, מי מוותר בהינף יד אחת על סכומי עתק? אתה יורד למשמעות היותר? זה כמו לוותר על ארבעים אחוזות רחבות ידיים, מי השוטה שיסכים לזה?”

יצחק לא נבהל מטענתו: ”חכמינו ז"ל לימדונו כלל ברזל בחיים” תפסת מרובה לא תפסת, תפסת מועט תפסת” אני יודע בביחור שאם אבוא איתם לעסקת פשרה הם יחתמו על כך היום, אבל אם אלחם בהם אשאר כאן עוד עשר שנים בלי משפחתי הקרובה. האם בשביל ספק הצלחה אקריב את חיי ואושרי?”

”איך צודק כלל, הסיכוי שלך להצליח במאבק גדול מאד, בטוח אני במאות האחוזים שלא תישאר כאן יותר מעוד ארבעה חמישה חודשים, למה להיות תבוסתן מההתחלה בלי טיפת נחישות?” שאלו העו"ד שלא מוכן היה לוותר על התביעה השמינה שאמורה לממן אותו למספר שנים, הוא נזכר בערגה בסיפור ששמע מאביו ירגן פלשר שהיה עו"ד מוצלח מאד ותחת ידיו עברו תיקים פליליים רבים מכל רחבי הולנד, לפני שקיבל את תפקידו סיפר לו אביו סיפור קצר שימחיש את הלך המחשבה שלו בכל ימי חייו, בבחינת ”אבן יסוד” בניהול תיקים משפטיים.

וק סיפר לו: מעשה בעו"ד אנדריי פולעשטיק שיצא לחופשה שנתית [לאיים הקריביים] וביקש להעביר את ניהול משרדו לבנו בכורו פול שכבר היה ארבע שנים עו"ד מוצלח בפני עצמו, עתה ביקשו ליטול את הפיקוד על משרדו, תפקיד מחמיא ומקדם מאד.

”אנא ממך, השבע את רצוני ופעל כפי שהייתי אני פועל, הראה לי עתה את יכולת יצירתך כבן המוצלח שלי, זה יקדם אותך בחיים, אמנם ובכך תראה לכולם איזה זן אנחנו”. תבע והתחנן בפניו האב השתלטן.

מילים אלו היו צו הפעלה ופרידה, אגב הטבעת נשיקה חמימה על לחיו הימנית של פול, מצרף נדיר ביותר אצל פרקליט נוקשה כמותו.

נאמן לצוואה הנחרצת, יצא פול לדוך, הוא נבר בתיקים הרבים.. והנה לפניו תיק שנראה מעלה אבק, דפדוף קל העלה שהתיק תקוע מספר שנים בלי סיבה הנראית לעין. פול הבין שיש לו כעת אתגר אדיר, אם אביו רצה שיפעיל את מיטב כישוריו היצירתיים, כאן הוא המקום.

הוא למד את כל פרטי העניינים בעיון רב ולא הצליח להבין למה אביו לא סיים את התיק שהיה פחות מסובך מתיקים אחרים. כנראה שלא היה מישהו שיתעניין בזה, ממש לא מתאים לאבא להותיר אחריו תיק מאובק? אבל אין דבר, עתה כבר לא יעלה אבק, גמר אומר בנפשו, בבחינת ”מצא בקעה להתגדר בה”... אני אפתיע אותו והוא יהיה גאה בי” סיכם לעצמו.

וכשפול נכנס לעניין, הוא עושה זאת עם כל המוטיבציה, הוא למד את כל הנושא בעל פה ולא בזבז זמן (נאמן לכלל ”אל תדחה למחר מה שיכולת לעשות אתמול”) כבר למחרת ישב עם כל הנוגעים בדבר והראה לכולם, כי עם מעט רצון טוב אפשר בהחלט לסדר עניינים. תוך

## מספורי המגיד

חודשיים וחצי נסגר התיק "לשמחת כל הצדדים" הוא קיבל על כך שכר טרחה שמן ביותר, ואפילו לחיצת יד מראש עורכי הדין של המדינה שהפליא את חריצותו הרבה.

כאשר הגיע עו"ד אנדריי למשרדו לאחר המנוחה הראויה, הפתיע אותו בנו עם החדשה המרעננת. כי תיק XY נסגר סופית, עם שכר טרחה שמן ביותר.

כששמע אנדריי את הבשורה המרנינה צנח תחתיו מתעלף.

"אבא לא צריך לצאת מהכלים מרוב שמחה" ניסה הבן להחזיר את האבא לשפיות.

"אתה יודע מה שעשית לי? בן טיפש שכמוותך! איך נאמן למשפחת פוילעשטיק!!! תיק זה היה אחד התיקים שממנו יכולתי להחזיק אותך ואת בניך אחרים, עד שלושה דורות, האם אתה חושב שבחינם לא סגרת תיק זה? הוא היווה "מכרה זהב עתיר" שלעולם אינו נגמר, יכולת למשוך ממנו את החיוניות בלי כל מגבלה, עתה מה עשית? שחטת את התרנגולת שהטילה לי ביצי זהב בלי מגבלה".

עו"ד מרטין פלטר, היה אחד מחסידי השיטה של אנדריי, למה לוותר על המשימה, משיכת תיק כזה לאורך ימים ושנים, בפרט שיקבל 3 אחוזים מתיק ששוויו מתקרב לשני מיליון, מה מציע לו עתה יצחק? הצעה מטופשת ביותר, לסגור את התיק תמורת 3 אחוז מתיק שאפילו לא יסתכם במיליון מארקים? האם הוא שפוי בדעתו?!

אבל צריך להבהיר את העניין לשוטה בלי שירגיש לאן הוא חותר.

"האם איך מודע לכלל, כי מי שהאמת איתו אינו מוותר על כלום?! שמעתי פעם על משפט שלמה החכם מכל האדם שידע לזהות את האמא האמיתית ומי זו הייתה? זו שלא ויתרה על חלק אחד קטן מבנה, לעומתה האמא המזויפת אמרה, חצו את הילד, בלי להניד עפעף ויתרה על חלק מהילד, ולמה? כי הוא אינו שלה! אני חושב שאם תוותר בקלי קלות על מיליון מרקים זה יגלה לכולם כי באת עם מסמך מזויף, בעוד שהתובעת כנגדך לא ויתרה במאומה על המטבע הקטנה ביותר, מתחילת התביעה. זה מראה על אמיתות טענתה, לכן היא לא תוותר, כי למה שתוותר על רכוש שלה?!"

יצחק נבהל מחריפות שכלו של העו"ד, הוא נזכר לפתע בדברי הרא"ש [בסוגיא של "כל דאלים גבר"] כי מי שהאמת איתו ילחם פעם אחר פעם על הספינה ולא יוותר אפילו אם המערכה נראית לו כאין לה גבולות זמן, רק מי שרצה לתפוס טרמפ מוכן לוותר בקלי קלות על חלק מהתביעה, כי כל מה שיקבל כולו רוח.

"אולי מרטין צודק, אם אכן אמת בדבריו ואין מדובר על משיכת זמן מעל ומעבר, למה שאכן אוותר על נתח כה שמן, בפרט שאני יודע בבירור שהיא שקרנית וסוף האמת לצאת לאור, אני זקוק לעוד מעט אוך רוח כדי למוטט את מגדל הקלפים שלה".

יצחק היפך שוב ושוב בדעתו, לבסוף נתן את ברכת הדרך לעו"ד הממולח, אך ביקש ממנו פעם אחר פעם, לצאת מגדרו ולעשות כל מאמץ להזים את דברי העדים השקרנים. אבל שוב ציפתה לו הפתעה עצומה, העו"ד דרש תוספת לשכרו, בטענה כי התיק נעשה קשה יותר וכשסודר ההסכם לא לקחו בחשבון את הנוכחות שהקשתה על התיק במאות אחוזים. בלא בושה עשק את יצחק ונטל ממנו כמעט את כל ממונו, לא היה קץ לתאוות הבצע שלו, הוא לא ראה את הלקוח שלו רק מבעד למארקים שלו.

\*\*\*

רויז טויבע לא הייתה רגועה מהרגע הראשון של הנסיעה, תיכף לאחר שיצחק בעלה יצא לדרך, זעקה בין ד' כותלי הבית שעשתה טעות חמורה שהרשתה לו לצאת לדרך, היא האשימה את עצמה על שנתנה לו את ברכת הדרך המאוולצת ולא לחמה כלביאה פצועה כנגד ההחלטה הרעה.

כל יום שעבר עליה היה חמור מתמול, הייתה לה אינטואיציה נשית חריפה שאמרה לה כי סכנה חמורה מרחפת עליו. בקוצר רוח ספרה את הימים, כל עוד לא עברו ג' חודשים לא העזה להעיר לחמיה על כך שדחף את בעלה לדרך חתחתים, בייחוד כשמדובר באבך ענוג ביותר, בשל הסיכוי הקלוש, שהדבר נצרך לסיים את כל הסאגה המשפטית... ואולי יתבדו פחדיה ובעלה ישוב עם צרור הכסף ביזו.

גם לאחר שעברו שלושת החודשים, לא מיהרה להרים כשופר קולה, היה לה דרך ארץ רב כלפי חמיה התלמיד חכם שמסר את נפשו לרוחות משפחתה, היא ידעה בסתר לבה כי כל כוונתו הייתה לטובה ועל פי השכל הישר נהג נכון, אלא שהחושים שלה זעקו כל העת כי הסיפור נשען על יסודות רעועים ביותר, היא המתניה בסבלנות כשישה חודשים תמימים, אך כשגם אז לא שמעה דבר מבעלה, שכרה עגלה ובאה ללובלין לזעוק את זעקתה, היא לא הפסיקה מלבכות את בעל נעוריה שנגעלם ומי יודע אימתי תשמע ממנו.

רב שלמה ניסה להרגיעה, הוא הראה לה מכתבים שהגיעו אליו זה עתה מיצחק בעלה ובו הוא מספר על שריפה שפרצה בבית המלון ועל מחלה קשה שתקפה אותו אחרי זה וכי עתה הוא נמצא בבית ידיד יקר שביקרים, רב משה טויער שפועל עבור בצורה נמרצת ביותר, אלא שחסרים לו את כל המסמכים הנחוצים להצלחת המשפט.

"אל תדאגי, אני שולח לו עתה את כל המסמכים הנדרשים, כולל סכום כסף רב שיוכל לעמוד לרשותו עד שהסיפור יגמר. אמנם טעית בחושבי שזה יגמר בתקופה של שלושה חודשים, לא לקחתי בחשבון את כל מה שיארע לו. וכי מניין לי כדברים הללו שנדירים ביותר? אבל מותר לי לחשוב שהפעם דרכו תצלח, אני כולי תקווה שמעתה קשר המכתבים יהיה רצוף יותר וכי כל הסיפור הזה לא יארך יותר מעוד חודשים ספורים.

## מספורי המגיד

רויזי לא נרגעה אך גם הפסיקה לרטון, היא לא שבה לביתה, חמיה שכר לה דירה בקרבת מקום, מידי יום הייתה באה לשמוע אם יש איזשהו מכתב נוסף מיצחק. אלא שלאחר המכתב הראשון שוב לא היו מכתבים נוספים, כל המכתבים ששלחה לא נענו ואפילו במילה אחת.

רב שלמה ניסה ללמוד זכות על יצחק כי טרוד הוא במערכה משפטית קשה שסוחטת את כל משאביו, הוא נטה להאמין כי אותו עו"ד עושה מלאכתו בנאמנות, למרות שהמערכה נסחבת בלי הסבר מניח את הדעת. אך עוברים להם חודשים רבים מידי ואין שמץ ידיעה נוספת מיצחק. רוחו של רב שלמה החלה עתה להיסדק, הוא החל לחשוש שמא יצחק נפל בידי חבורת נוכלים שכנראה שמה את ידה על מכרה הזהב.

לבו נקפו בקרבו על הטעות המרה שעשה, לשלוח את יצחק שהינו צעיר וחסר כל ניסיון למערכה משפטית לא פשוטה, בלי שום תמיכה מגוף מוכר. איך חשב שירושה כזו כבידה תועבר בשלמות בלי שיהיה במקום תובע חזק ובעל ניסיון רב בניהול משפטים. הוא הבטיח לכלתו כי במחשבתו עתה לצאת בעצמו לעיר אמסטרדם עם כל הקושי שבדבר, כדי לסייע ליצחק במערכה.

"לא אנוח ולא אשקוט עד שהעסק יגמר ובלי נדר אשתדל לפצות אתכם על כל חודשי הסבל" ניסה רב שלמה להפיס את כלתו האומללה.

ברם את רוח כלתו לא הצליח להשיב, היא ראתה שחורות ולבה אמר לה כי צרות רבות מרחפות על ראשו של יצחק וכי העזרה של ר' שלמה אחרה להגיע, את הירושה לבסוף לא יקבל ומי ידע אם אי פעם תזכה לראותו. רב שלמה לא הצליח להבין למה רוחה כה נפולה, איפה מידת הביטחון בבורא? אמנם קרתה כאן טעות איומה אך עדיין ניתן לתקן את הכל, הוא הבטיח לה כי ייצא תיקף לדך.

רויזי החליטה כי לא תמתין בלובלין לשוב חמיה, עדיף לה לשוב לביתה בו מצויים בני משפחתה הקרובים אליה.

\*\*\*

אם חשב יצחק כי עו"ד מרטין פלשר יעשה את כל המוטל עליו כדי להצליח במשימה, טעה מאוד, מיום ליום הסתבכו העניינים בלי כל הסבר מניח את הדעת. נראה היה כי השלימזל רודף אחריו, בא כוחה של בריינדי הנוכלת עשה חיל ואילו דברי מרטין נדחו בזה אחר זה כיון שלא היו משכנעים, כשניסה יצחק לעזור לו ולהביא לו טענות חזקות שיכולות למוטט את כל בניין הקלפים במחי יד אחת, סירב לשתף פעולה.

גאוותו גבהה שחקים, הוא זלזל בדברי הילחון שמנסה להחכים את הבקיי במשפטים, כך התנהל המשפט קרוב לשנתיים ימים ללא כל תוצאות. לכל הצרות נוספה התעלומה הבאה, כל המכתבים ששלח לביתו לא קיבלו מענה, לפתע ר' יונתן פליטנשטיין אינו עושה מאומה, כל יום יש לו תירוצים חדשים לבקרים, למה אינו יכול לעשות את משימותיו, גם כאשר עשה את שליחותו לא הניב הדבר תוצאות. ערוץ התקשורת עם ביתו נחסם לחלוטין.

דבר זה הביא את יצחק לדכדוך כבד. הוא ישב בבית המדרש וראשו בל עמו, ראשו הגאוני לא קלט את דברי הגמרא, שעות ישב מנסה להבין את סברות הגמרא, אך לפתע גילה כי "תורתו של דואג מהשפה ולחוק" מי שעמוס בדאגות אין לו בהירות בלימוד, גמרות פשוטות ביותר נעשו קשות להבנה, כיון שכן לא זכה לשמחת התורה שמשגיבה נפש.

ר' משה הידיד הגדול כמעט ולא היה באמסטרדם, לפתע נעשו עסקיו ענפים ורוב הזמן שהה מחוץ לגבולות העיר, לא היה ליצחק כעת עם מי לחלוק את קשייו, בצר לו הפך ספר התהילים לידיו הקרוב ביותר. הוא היה מסיים בכל יום את כל ספר התהילים, פעמים סיימו פעמיים ושלוש. לא אחת היה פותח את ארון הקודש וגועה בבכיות עצומות, כל זה עשה רק בשעה שאיש לא ראהו, הוא בוש לספר לאיש את כל מצוקותיו, הוא לא היה יותר ידיותי ומאיר פנים כבעבר, כיון שכן כל אותם מעטים שניסו לזוּבבו כדי לדעת על מה ולמה הוא כל כך שבור ורצוצ פסקו מלבוא, עתה נותר בודד לחלוטין, מה שהרע את מצב רוחו ודיכאו עד לעפר.

לקראת הכרעת המשפט הגיע לפתע ר' משה טויער לעיר, הוא התנצל בפני יצחק כי עסקיו עד כה היו מסובכים ביותר וכי כמעט לא היה לו רגע של פנאי, אבל עתה חל רוגע בעסקיו והוא מתכוון לשבת זמן רב בעיר. הוא ביקש משלמה שיספר לו איך מתנהל המשפט ועד כמה משתדל העו"ד בעניינו.

יצחק שפך בפניו את כל התלאות וביקש ממנו עצה, מה עליו לעשות עם אותו נוכל, כבר שנתיים מתנהל המשפט אך נראה כי רודף הוא אחר הרוח, כל יום שעובר מבהיר לו כי אותו עו"ד אינו שווה את הלחם שהוא אוכל, הוא ביקש ממנו לסלק את העו"ד ולהשיב לו את כל הכספים הרבים שנטל במרמה.

משה היה בהלם מוחלט, כל הסיפור הזה לא התלבש על אותו ידיד מובהק שלו, לא יתכן שמרטין מתנהג כמו פאלשער (אדם מזויף) הוא הבטיח לדבר עם העו"ד ולהעמידו על מקומו, אך איחר את הרכבת, באותו יום בו עמד לדבר עם העו"ד הגיעה הודעה דחופה לבית יצחק מטעם בית המשפט. בית המשפט הכריע הלכה למעשה, כי הירושה תחלק חלק בינו לבין אשתו של ר' יעקב ובניה, היא תקבל מיליון מרקים ואילו לו אושר כ-800 אלף מארקים. עתה היה עליו לשבת ולסדר את החלוקה בצורה שתשבע את רצון שני הצדדים.

עתה התגלה כי עו"ד פאלשער בנו הרוחני של אנדריי פילעשטיק הזכור לטוב לא עשה ולא כלום, את ההסכם הנ"ל יכול היה לעשות לפני כן בלי לבזבז חודשים ארוכים, כשטען כן כלפי העו"ד, השיב לו העו"ד בעזות, כי בשל זה שהיה מעורב יתר על המידה במשפט סיבך אותו לחלוטין במה שסתר את כל דבריו הנכונים ועשה אותו לשחוק ושנימה בעיני השופטים, הוא הבהיר לו כי אם יכביר דברים יתבע אותו

## מספורי המגיד

עתה על הנזקים שעשה לשמו הטוב. יצחק הבין כי ממה שנותר הוא עלול להיוותר עם כלום, לפיכך העדיף למלא את פיו מים, גם כן נותרו לו מזומנים לא רבים, אחרי תוכנית הסחיטה שעשה לו העו"ד שרוקנה את הקופה כמעט כליל.

בעת שרצה לממש את הירושה הציע ר' משה טויער ליצחק לקחת את כל התכשיטים הרבים שבבית ולתת לה במקום כן את כל הכסף המזומן, כשתמה בפניו יצחק למה שלא ייטול בעצמו את הכסף מזומן ואת התכשיטים ייטול בריינד? הבהיר לו ר' משה כי יש לו קשרים רבים עם סוחרי התכשיטים באמסטרדם הוא יוכל למכור את התכשיטים במחיר המרבי, כך יחסוך לעצמו כספים רבים. הוא גם נטל על עצמו למכור את הווילה והבוסתן שסביבו במחירים חסרי תקדים, יש לו יד ורגל עם כל סוחרי הנדל"ן ואין ספק שהוא יבצע את העסקאות הטובות ביזו, כך יצא בסכום שיסתכם ביותר ממיליון מארקים.

יצחק שמח בעצה הישרה של מיטיבו שכל אותם שנים עמד לימינו וחזן אותו בעצות ישרות. הוא מסר לו את כל התכשיטים וחיכה בקוצר רוח לסיום כל העסקאות, הוא כבר רצה לראות את עצמו שב לביתו עם כספי הירושה, ברוחו ראה את אשתו וילדו שמחכים לו כבר שנתים וחצי שנים, הוא ניסה לדמיין לעצמו איך הם נראים לאחר פרידה כה ארוכה.

הוא התפלל בכל ליבו כי ריזי אשתו לא כועסת עליו על הניתוק הארוך, הוא כתב לה מכתבים ארוכים מלאים ברגש ואהבה והרבה להסביר לה עד כמה שעשה את מיטב ההשתדלויות לסיים את כל העניין במהירות, אלא שרגשו עליו צרות רבות שלא באשמתו, לא הייתה לו כל דרך חזרה, וטעות גדולה הייתה אם היה שב בלא לנסות לתבוע את הירושה בבית המשפט. אלא שלצערו הרב נפל בידי עו"ד חדל אישים נבל ומושחת שכל מגמתו הייתה להתעשר מהתיק שביזו, עתה ר' משה טויער מנסה לתקן את המעוות עד כמה שהיד מגעת.

ברם להפתעתו הרבה ידדו הטוב רבי משה טויער נעלם לפתע מהעיר בלי להותיר עקיבות כל הצרות באו לו "פון טהיר און פון טויער" (פתגם אידישאי ידוע שמציין על צרות שבאות בזה אחר זה) כאשר עברו שבועיים ימים ואין קול ואין עונה, ניגש למשטרת העיר כדי להגיש בקשת חקירה בהקשר להיעלמותו המסתורית של מיטיבו רב החסד, מי ידע אם חלילה וחס לא נפל בידי שוודים ה' ירחם, ואולי אותו עו"ד מרטיץ פלשר הנבל פשט את עורו כדי לממן את תיקו, לאחר שהפסיד כספים רבים כאשר יצאה וידו על התחוננה.

"אזדני הקצין רב המעלה, האם יכול אתה לחקור את היעלמו של איש החסד והצדיק רבי משה טויער, זה שבועיים ומחצה שאיש אינו יודע היכן הוא, יש לי חשש כבד כי אירע עמו מקרה לא טהור".

הקצין שהיה חוקר בכיר במשטרה פתח תיק על שמו של אותו ר' משה, כעבור שבוע ימים יצר קשר עם יצחק וביקשו לסור לתחנת המשטרה.

"יש לי בשורה מאוד לא טובה לספר לך. ובכן, לאחר חקירה חרישה מקיפה יש לי לספר לך אודות ידידך משה טויער או בשמו הקרימינאלי הידוע יותר "סם מרקר" ובכן אותו משה טויער אינו נוכח פשוט (דג ריק) אלא "רב נוכל" ברמה בין לאומית (כריש רב מעללים) יש כנגדו מספר תביעות משלוש מדינות פולין בלגיה וצרפת בגין 13 תרגילי הונאה ועוקץ, הוא הפיל מספר משפחות בסכומי עתק, כנראה גם כן הוא ביצע תרגיל עוקץ ממולח, ובכן כרגע אין לנו מושג היכן אותו צלופח חמקמק, אני תקוה כי נניח עליו את היד כי יש לנו איתו חשבון גדול בסכומים שגובלים בקרוב לעשרה מליון מארקים בעסקי מרמה רבי היקף שרק עתה עלינו עליהם סמוך ונראה לתביעה שלך. עלך לשמוח שיצאת ממנו בזול, הוא יכול גם לגנוב אותך בחמישה מליון מארקים, באמת לא מתאים לו להתלכלך רק על מליון אחד".

"זה לא יכול להיות, התחלחל יצחק מרוב בעתה, הוא איש רב חסד שפעל רבות ונצורות בעבורי, הצילי ממות בטוח והחיל מכספו כדי לרפא אותי בעת שהייתי בבית החולים הוא גם מימן את תחילת המשפט וכל הוצאותי היו עליו, לא יתכן שהוא נוכל".

"אני מצטער לאכזב אותך ולהכאיב לך איש צעיר, אבל בגיליון הפלילי שלנו מצוין כי הוא "רב פעלים" במעשה מרמה, הוא נמלט מפולין ארץ מכורתו בעור שינוי, לאחר שהפיל שם עשרות רבות של יהודים ונוצרים (הוא לא אוהב חלילה להפלות אנשים בגין דתם) מיום שהגיע לאמסטרדם התחלנו להרגיש את נחת זרועו.

יתכן שלפעמים פועם בלבו החלק היהודי שבו שעוד לא נרקב לחלוטין, כשחש שאתה עומד להישרף באש נכמרו רחמיו עליך, אבל כנראה שלא להרבה זמן, מרגע שחש שאתה "מכרה זהב" החליט כי אין ראוי להפלותך לרעה. לא בחינם היה סקן לדעת מה הביאך הלום, כששמע שאתה קרוב משפחתו של אותו יעקב פערלמוטער שהותיר אחריו נכסים רבים מאד בלי יורש, דאג ליצור כמה יורשים חוץ ממך, הוא דאג לכמה מנהלי עסקים שלפתע היו בקשר עמו וקיבלו עבור זאת מענקים שמנים בירושה, עשיית חקירה לעומק ומה שהתברר לי כי אותה אשה (בריינד) עבדה איתו כבר מספר פעמים כבמאית מושלמת ב"נושאי עוקץ" היא אינה מתביישת לערב את שני ילדיה אותם היא מחנכת במסגרת מורשתה, כמו כן עו"ד מרטיץ פלשר נחקר כעת בקשר למעורבות העמוקה שלו עם אותו משה טויער, נראה לי שבתרגיל העוקץ הזה נפלת לא במיליון אחד אלא בכל הירושה.

באותו רגע חרב על יצחק כל עולמו, הוא נותר כמעט בלא פרוטה, אותו משה טויער הציג אותו ככלי ריק ומלבד כמה עשרות מטבעות שלבו הרחום מיאן לביישו לחלוטין, לא השאיר לו כלום. עתה עליו לשוב לביתו רגלית, אין לו אפשרות לממן את כל הנסיעה הארוכה עד ללולה מרינסקה.

**אם נדמה שיצחק סאלאן עבר את כל שבעת מחורי הגיהנום, בפרק הבא נגלה שמצבו קשה שבעתיים, כמו כן נקרא על דרשתו של המהר"ל בליל כל נדרי אך עורר את הקהל על סכנה עצומה שמרחפת על הקהילה בלי לרמוז במה מדובר.**

# אור האמונה

פרשת שלח

שבת קודש ♦ י"ט סיון, תשע"ט

גיליון מס. 687

העלון מופץ לשם זיכוי הרבים.  
מותר להדפיס לצלם לשכפל ולהפיץ  
את העלון וככל שמרבים הרי זה  
משובח!

## ”שֶׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן” (יג,ב)

”כי כל אחד מישראל, יש לו איזה חלק בארץ ישראל ושם חיינו, שם קדושתנו, שם ביתנו, שם אדמתנו, שם חלקנו, שם גורלנו. ובחוץ לארץ אנחנו גרים, כאורח נטה ללון המתגולל בחוצות ובשווקים וברחובות, כי אין זה אדמתנו וחלקינו כלל. ועל כן נקראת חוץ לארץ. 'חוץ' דייקא. כי בחוץ אנו עומדים, בחוץ ממש, ואין איש מאסף אותנו הביתה עד אשר נבוא על אדמת הקודש” (ימי מוהר"נת ח"ב א)

### שְׁלֹמֹת הָאֲמוּנָה

אדם רואה שהיצר מתגבר עליו כל פעם מחדש וכבר שנים הוא תקוע באותו מקום, לא זז מ"מ, הוא מתחיל להתייאש, אבל אסור לו. המרגלים בפרשה שלנו מפרטים את האיומים ואת הקשיים ואילו כלב ויהושע נוסכים אמונה ובטחון. המרגלים אומרים "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו" (יג,לא) ואילו כלב מכריז: "עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה" (יג,לב). המרגלים מכניסים בלב העם כזה פחד, כזה יאוש עד שכולם מתחילים לבכות, ואילו יהושע וכלב מרגיעים ומעודדים, "ה' איתנו, אל תיראום". אין לנו לאן לפנות אלא אל ה'. שם ההצלחה שלנו, שם הישועה שלנו, שם הסיכוי שלנו. שלמות האמונה זה לדעת שרק ה' יכול לעזור לי, שהישועה שלי היא רק אצלו יתברך.

ה' מחכה לרגע הזה שנבין שהישועה שלנו היא רק אצלו ולכן במקום לנסות כל כך הרבה דברים שבדרך כלל לא מועילים, צריך לרוץ אל ה', וגם כשאדם עושה עוד השתדלויות, צריך לזכור שהפניה אל ה' זה הדבר העיקרי. מתי אדם זוכה לישועה? כשנשבר לבו בקרבו והוא זועק אל ה', ה' אני מוכרח שתעזור לי. אין לי כלום בעולם רק אתה, רק אתה יכול להושיע אותי. בן אדם יכול להתאמץ בכל הכוח לעשות איזה דבר ופתאום קורה משהו שהורס לו את הכל. וגם להפך, אדם שמתקשה מאד לעשות משהו יכול פתאום לראות ניסים. "רבנו של עולם, עד עכשיו חשבתי שהכל אני עושה, תעזור לי להבין מעכשיו שהכל זה אתה". כשאדם מתחזק באמונה, הוא מתחיל להבין שהבורא יתברך שמו הוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל

המעשים. הוא מתחיל להבין שרק ה' יכול לעזור לו, שרק רצון ה', הוא פועל.

כלב בן יפונה לא התפתה לעצת מרגלים ולא לקח חלק בהוצאת הדיבה על ארץ ישראל, איך הוא הצליח? רוח אחרת פיעמה בו. "ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו". רוח של אמונה וביטחון בה'. כלב רץ לחברון, משתטח על קברי אבות, בוכה ומתחנן שיהיה לו הכוח לא לפול בעצת מרגלים והועילה לו תפילתו. תפילה זה הכי חזק בעולם. אין שום כוח שיכול לעצור את התפילה. הישועות מוכנות, איך זה יגיע אליך? דרך איזה צינור? הצינור זה התפילה. הקדוש ברוך הוא מבטיח שהארץ זבת חלב ודבש היא אך בני ישראל מתעקשים לשלוח מרגלים שיחקרו את הארץ ויושביה ויודאו שהכל בסדר והתוצאה: הכניסה לארץ ישראל נדחית בארבעים שנה, כל בני הדור ההוא ימותו במדבר רק בניהם יזכו להיכנס בשערי הארץ ולא זו בלבד אלא שאותו לילה בו בכו בכייה של חנים נקבע ליום בכייה לדורות הוא יום תשעה באב וחורבן בית המקדש. הספור של המרגלים זה ספור של חוסר אמונה בהבטחת ה'. "אני אמרתי להם שהיא טובה והם לא רצו להאמין, חיך שאני נותן להם מקום לטעות". (רש"י הקדוש).

לכל אדם יש עמוק בפנים מרגל קטן שמזכיר לו את כשלונות העבר שלו ומחפש כל הזמן את נקודות החולשה שלו כדי לזרוע ספיקות והיסוסים. 'אתה לא יכול, אתה לא כזה צדיק, כבר ניסית הרבה פעמים. זה לא בשבילך, זה עבודה של צדיקים, של חסידים, של אנשים יותר רוחניים. חבל על הזמן שלך, תהיה מציאותי...' המרגל הזה זורע פחד ורפיין בלבבות, הוא גורם לחלישות הדעת וזאת מחלה מאד קשה. אם לפני כל צעד קדימה נשאל

מחדש: "מי אמר שזה בשבילי", לעולם לא נתקדם.

צריך להתחזק ולזכור כל רגע ורגע שאנחנו לא לבד. הקב"ה איתנו בכל הנפילות והוא עוזר לנו לקום. וגם אם התרחקנו, הוא תמיד יקבל אותנו בחזרה. כאשר אדם מסתמך על עזרתו יתברך, היש מעצור לה' מלהושיע? הרי בלא עזרת הבורא אי אפשר לעבור את מפתן הבית ועם עזרתו יתברך אפשר לבקוע את הים. כל המטרה פה זה להתחבר. מהשליחות האלוהית שלי פה, מהנתונים שלי, מהקשיים שלי, מהסבל שלי. אין בן אדם שלא קשה לו פה, כי אם לא קשה לו, בשביל מה הוא בא לעולם, כל העולם הזה זה התמודדות, התמודדות, התמודדות, עם עוד ועוד קשיים. אבל אני לא לבד. יש ה'. עם ישראל עשה את כל העבירות בעולם אבל הם הילדים שלי, זה הבן שלי, זה התינוק שלי, אני אוהב אותו אפילו מה שקרה לו, אני לא יכול לעזוב אותו, בנים הם למקום. נכון יש לי צדיקים שעושים לי נחת רוח כזו עצומה, שנולדו עם תכונות כאלה, עם כזאת דבקות, עם נקיות כזאת, אבל כמה אני נהנה מהחוזרים בתשובה, שהם עכשיו עוזבים את כל העבירות שלהם, והם מתמודדים, ויש להם כאלה יסורים כל דקה כי כל התאוות בתוכם. שהם נולדו מתוך קליפות נוראיות אבל הם נאבקים, הם רוצים לצאת מזה, איזה דבר עצום ונורא זה. אנשים שהגיעו לתחתית המדרגה, למקומות הכי נמוכים, אם משם הם ירימו את הראש אל ה', יזכו לקרבת ה' הכי גדולה.

נכון, עשיתי עבירה אבל אני רוצה את השם, אני לא רוצה את העבירה, הלוואי והיה לי הכוח לא לעשות אותה, כל דבר שאדם חושב "אני רוצה" הוא מייד מקבל כוח. מקבל שמחה. אדם לא יכול להשתנות מייד. יש דברים שדורשים עבודה כל החיים. אין כמעט דבר שאפשר להשתנות בו מייד. אך כל דקה שאתה מואס בעולם הזה, זה הנצחון שלך. אפילו שאדם רואה שהוא לא משתנה, שהוא נשאר עם כל התאוות שלו, כל דקה שהוא מואס בזה, שהוא בוכה לה' תציל אותי מהחושך הזה, זה השינוי, זה שלו לנצח נצחים. להאמין בה' זה להאמין שהשם אוהב אותך, שהוא רוצה לתת לך. שהוא רוצה רק את טובתך. ראית פעם אוהב שעושה רע? כשאדם באמת מאמין שה' אוהב אותו, הוא גם יודע שה' רוצה לתת לו, אלא מה, רק כשזה יביא לו ברכה, כשזה יהיה לטובתו. השם לא רוצה לתת לו זה יזיק לו ח"ו. כשמקבלים משהו בלי תפילה, זה מזיק, זה לא מחזיק מעמד. ה' מחכה שנתפלל עד שנהיה ראויים לקבל, נקבל בענווה ולא בגאווה.

צריך כל הזמן להתחזק באמונה שאין טבע. מה שאנחנו קוראים טבע זה הכל תוצאה של רצון הבורא, וכשהוא רוצה, הוא מקמט את הטבע. יהודי הולך עם התפילות, הוא יכול לשנות את חוקי הטבע כי התפילה מחברת אותו למי שמושך בחוקים של הטבע. ה' הוא כל יכול, אדם רואה שבדרך הטבע אין לו שום סיכוי, אז הוא מתייאש. מרים ידיים. תאמין שבורא עולם יעשה דבר שאתה בכלל לא חשבת עליו. תזרוק את השכל, תתחזק באמונה. להתחזק באמונה זה לחזור על משפט בן שלוש מילים: אין רע בעולם, אין רע בעולם, כל מה שהשם עושה לטובה הוא עושה, לא תמיד מבינים אבל מאמינים. אדם צריך לחזור על המילים האלה בכל זמן, בכל מקום, בכל מה שעובר עליו, עד שיזכה לראות שהכל זה רחמים. כל החיים, כל מאורע, בין שהולך לו כרצונו, ובין שהולך לו שלא כרצונו, הכל זה רחמים. אברהם אבינו היה מקרב את כל העולם לה' יתברך ודוקא אצלו קרה שהבן יצא לתרבות רעה והוא לא היה יכול לקרבו. צער גדול היה לו לאברהם אבינו, במיוחד כשנאמר לו לשלוח את הילד, שזה בעצם לזרוק אותו מהבית. אך הקב"ה אומר לו: "אל ירע בעיניך על הנער", שזה לא יהיה רע בעיניך, בכל דבר יש חשבונות שמים. לא תמיד מבינים. אבל הכל עם סיבה.

מה זה אמונה שלימה? אמונה שאין רע בעולם, שהכל טוב, שכל מה

שהשם עושה, לטובה הוא עושה, שעל הכל צריך להגיד תודה, ללכת כל היום עם שירות ותשבחות! לפעמים היסורים כל כך גדולים ונוראים, שהדעת פשוט לא תופסת איך ממשיכים לדבוק באמונה הטהורה והזכה הזו. ובכל זאת ממשיכים. זה החן והיופי שהתלווה לכל היהודים הפשוטים שהיו בכל הדורות, יהודים שידעו שכתוב כי כל דעביד רחמנא לטב עביד. אז הדבר ברור להם כשמש כי הכל לטובה ממש. ואף אם לא מבינים מה הטובה המונחת עתה בצרה זו, אין הם נבהלים, רק ממשיכים להתחזק ולדבוק באמונה הפשוטה והטהורה שהכל לטובה. הרב הקדוש רבי שמעון מירוסלב זי"ע האריך ימים והסתלק קרוב לבן מאה שנה, וכשנשאל במה האריך ימים אמר: "כל הקורות אותי קיבלתי באמונה וידעתי כי כולם מאת השי"ת וכי הם רק לטובה ולכן הארכת ימים".

אדם הולך עם אמונה הוא לא נשבר משום דבר. הוא יודע שמשמים מכוונים כל דבר קטן שקורה לו ובודאי מה שקרה זה טוב כי מי יודע ממה הצילו אותו כשקצת עכבו אותו, מי יודע מה הוא ממתיק עכשיו עם היסורים שהוא עובר. השם ברא אותי בשביל לרחם עלי, וכל מה שעובר עלי הכל זה רחמנות. גם הדברים שנראים לא טובים ח"ו הכל זה רחמנות. כי דבר שנעשה בשביל לקרב את האדם לה', בודאי שהוא טוב. אם כן, הכל טוב, כי הכל נעשה בשביל לקרב את האדם לה'. רבוננו של עולם תעזור לי לזכור שהכל אתה עושה לי, שככה בדיוק אתה אוהב אותי, שזה מאהבה שלך מה שקרה לי.

אי אפשר לחיות בלי אמונה, כי כל כך קשה להבין מה שקורה אתנו בעולם הזה, כל כך קשה להבין משהו בחשבונות של הקב"ה, שבלי אמונה נופלים מהר מאד לקושיות, לטענות, לכעסים. אדם כל הזמן מתלונן, כואב לי פה וכואב לי שם, וחסר לי זה ואין לי זה. מי אמר שצריך להיות לך זה? אולי נבראת ככה שבכלל זה לא יהיה לך? אולי ה' בכלל לא רוצה לתת לך את הדבר הזה והזהר? מי אמר שבשורש הבריאה צריך להיות לך זה וזה וזה. יש אנשים שהם חושבים שהם צריכים ללכת דווקא לשם, למקום שלא מקבלים אותם. מי אמר שזה הנכון. תבקש מה', תמלמל, כל הזמן תמלמל, לתפילה קצרה יש לפעמים כוח עצום. אם כל הזמן תמלמל, ה' כבר יראה לך מה נכון בשבילך, הוא יוביל אותך למקום שלך. עיקר החיים זה אמונה. שהכל מאת ה' והכל לטובה. כל הצלחה שלי היא מבורא עולם וגם כל חוסר הצלחה, גם זה מבורא עולם. בלי אמונה אדם אבוד לגמרי, כי תיכף כשעובר עליו איזה משבר, אין לו אל מי לפנות, הוא נשבר לרסיסים ולא יודע לתת עצה לנפשו מרוב ספיקות ומרירות ועקמומיות שבלב.

כמה צריך להיזהר מעצבות. כי כשאדם מרגיש שהוא מקופח, שהוא מסכן, דוקא לו קרה מה שקרה, למישהו אחר זה לא קרה, אז הוא מתחיל להיחלש באמונה, ולהתבלבל, ולהתמרמר, וברגע שאדם עצוב, והוא ממורמר, אז אין לו בכלל קשר עם הקב"ה, כי אין אפשר להיות בקשר עם הקב"ה אם אני מתמרמר, ואני חושב שלא עשו לי טוב, הרי ה' עושה את הכל. צריך לתפוס את עצמי לפני שזה קורה לי. ואם קרה לי שנפילתי טיפה לעצבות, אני צריך בכל הכוחות למשוך את עצמי, בכל הכוח לברוח מזה.

כשאדם יודע שכל ענייניו הם רק בידי ה', אז הוא זוכה לעבור את חייו בטוב ובנעימים. כי גם בעת הצער והדחק והחושך והאפילה, הוא מחזק עצמו באמונה הפשוטה ובמקום ליפול למקומות של מתח ועצבים ועצבות, במקום זה הוא זוכה לזכור שהכל מאת ה'. כשאדם כזה מצליח במשהו, הוא מתמלא בהכרת הטוב לקב"ה ומודה לו מעומק הלב שהצליח את דרכו, הוא זוכר איך הוא התחזק בתפילה כשה' עיכב את ההצלחה שלו, את מימוש הרצונות שלו ועכשיו הוא יודע להעריך את הטוב הזה שה' עשה



אתו. החיבור הזה, זאת ההצלחה האמיתית שלנו. לכן ה' ברא ככה את העולם, שלא הולך לאדם בקלות, שחסרו הרבה, שהוא צריך להמתין, שכל דבר שהוא רוצה לעשות קשה לו, יש לו המון מניעות. ככה הוא עם העיניים כל הזמן אל ה', ככה כשהוא מצליח, הוא יודע מאיפה באה לו ההצלחה והוא אומר כזאת תודה.

אם אנחנו יודעים שכל מה שקורה, זה הכל כדי לרפא אותנו, לתקן, לזכך, לקרב אותנו אל ה', אם מבינים שזאת המטרה היחידה של היסורים שעוברים עלינו, אז הכל הופך להיות יותר קל. אך אם מביטים על כל מה שקורה לנו כאילו אין פה השגחה ח", אז זה באמת יכול לייאש ולשבור. כמו בסיפור הבא:

### פת במלח

"רפי סורגים" היתה פירמה רצינית ובעלת מוניטין שראוי להתכבד בה. קבלנים בעלי שם וחברות בנייה כבדות עשו עם רפי אלברטו עסקים, מפני שאהבו את הטיפוס העממי הזה, שפחות דיבר ויותר עשה, והעיקר, מילה אצלו היתה ברזל. אם רפי סורגים אמר שלפני פורים הוא גומר להרכיב בניין שלם 10 קומות, כולל הלובי, אז שתהיו בטוחים שהרבה לפני פורים, הפועלים שלו כמו דבורים עמלניות על הסולמות והמנופים, ויומיים לפני פורים הבניין כבר מסורג לעילא לעילא, בפני גנבים לא מתוחכמים. לגנבים מתוחכמים כידוע, יש כל מיני פטנטים לעקוף סורגים ולבצע גיחות, זחילות וחתירות, שעוד לא קם מומחה סורגים שיעמוד בפניהם, אך לא בכך עסקינן.

את הקריירה המקצועית שלו התחיל רפי אלברטו כטייח זוטור אצל שיפוצניק מוכבד, ומעולם לא שאף להיות בעל עסק. המשכורת הספיקה ולא היו לו עיניים גדולות, גם אשתו לא היתה מן הטיפוסים שואפי יוקרה ועשירות... היא זכרה וציטטה את סבא שהיה משמיע לנכדיו איזה פסוק מהתורה: "פת במלח תאכל, ועל הרצפה תישן בלי שמיכה, ומים מעטים תשתה, ויהיה לך טוב". משהו כזה. רפי מאד אהב את המשפט הגאוני הזה של סבא של אשתו, ולימים כשפקד את בית הכנסת הוא גילה אותו כתוב בסידור התפילה ועידכן את רעייתו מנופח מחשיבות של בר אוריין "זה לא מהתורה זה מפרקי אבות" האישה פערה שתי עיניים תמימות ותוהות "רגע רפי, פרקי אבות זה לא מהתורה? אתה מצחיק אותי" נו טוב לא נכניס אתכם למכמני חידון תנ"ך המשפחתי, רק נעדכן שעם הזמן רפי הפך למשנן מקצועי של המשנה באבות "פת במלח תאכל, מים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וטוב... אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא". אשתו של רפי מאד היתה גאה שבעלה מתקדם בלימודי התורה שלו, ומצליח לצטט בעל פה פתגם המיוחס לסבא שלה, זכר צדיק לברכה.

לענייננו טייח, טייח, אבל את העולם מנהל כידוע מלך מלכי המלכים הקב"ה. יום אחד לפני 15 שנים לאחר שובו מיום עבודה עמוס מתיישב רפי הטייח בכניסה לבית הכנסת, ומנמנם קלות עם כוס תה בידו, בתוכה מתנדנד לו פלח לימון. "הלו רפי, תתעורר" הוא שומע קול מוכר. לנגד עיניו מתנוסס ויקטור דרוויש, ידיד ותיק עוד מימי בית הספר בו נהגו לא ללמוד. "אהלן ויקטור", לגם רפי מן התה ובלע בהנאה את פלח הלימון החמצמצץ. "צ'מע רפי בלי הרבה דיבורים אני חייב לטוס לארה"ב, נפלה לי עסקת נד"ל יפה שדורשת כמה שנות עבודה. יש לי עסק קטן של סורגים באזור התעשייה חולון, הולך יפה מאד. תוריד לי עכשיו 20,000 דולר מוניטין, והעסק שלך". "מעניין", הנהן רפי. אחרי ערבית הוא התייעץ עם אשתו, והיא הפלא ופלא גילתה חושים מסחריים: "תגייד לויקטור, מסכים אתה

לשלם לו רק 10,000 דולר מוניטין ב-20 תשלומים, הוא לחוץ לכסף הבחור... והמונטין שלו לא איי איי איי". האישה צדקה. ויקטור התקפל ל12,000 דולר, הסכים ל20 תשלומים בני 1000 דולר עשה חפיפה עם רפי במפעל הכיר לו שני פועלים ישמעאלים, דיבר עם כמה לקוחות בשבילו, וטס לחו"ל.

תכלס העסק של ויקטור סורגים, היה יותר מיטה חולה מאשר סורגים בריאים, אבל רפי בייעוזה של אשתו למד מהר את רזי המקצוע, החליף את שני הישמעאלים העצלנים בצוות של יהודים מביני עניין. "אני מוכן להרוויח פחות" טען באוזני אשתו "ושיהודי יתפרנס. עם כל הכבוד, אני לא צריך להאכיל מחבלים פלשתינאים בשכם או טול כרם". פניו התמימות של "רפי סורגים" הטרי, כבשו את ליבם של קבלני הבנייה. מן השמים גלגלו לפיתחו עיסקאות נאות. שמו הטוב הלך לפניו, ומעיסקה לעיסקה הפירמה "רפי סורגים" קיבלה את שמה הטוב, והתזרימים החלו להתגלגל, כבר בשנתו החמישית המפעל "רפי סורגים" העסיק כ-35 פועלים ביניהם מסגרים, משווקים, מתקינים, פקידים. רפי לא היה בוס, הוא שמר תמיד על ארשת של ידיד, חבר, אבל עם תקיפות ממותנת. הטייח הפך לאיש עסקים מקצוען. בעיקר בסורגים. כאמור חשבון הבנק החל לתפוח, והעזר כנגדו החלה לגלות עניין בהשקעות ופיתוח. הגברת קנתה פה חנות, שם דירה, שם חתיכת אדמה שהתערבבה קצת בבורסה, קנתה עוד מבנה באזור התעשייה כדי להרחיב את "רפי סורגים", וכך התנהל העסק על מי מנוחות. משפחת אלברטו אך רכשה וילה צנועה בפאתי בת ים, והרשתה לעצמה שתי מכוניות.

באחד הבקרים נכנס רפי למשרדו, ושלא כהרגלו, לא הכין לעצמו קפה. ג'וני הפקיד המסור הצליח בחצי עין לקלוט שעננה דאגנית דיקה מסכה את פניו של הבוס האהוב. ג'וני הכין כוס קפה והגישה לרפי. "אתה מרגיש טוב?" שאל. "כן, כן" מלמל רפי. אבל לג'וני יש שבע שנות מנוע עם רפי סורגים, "והכן, כן" היה "לא, לא". גם סמי המתקין הראשי שהגיע בצהרי יום קלט שהבוס לא במיטבו. "משהו מעיק עליי", לחש סמי לג'וני "אתה יודע במה מדובר?" "אין לי מושג" ליחשש ג'וני. "עשיתי לו כוס קפה בבוקר, והוא לא לגם ממנה אפילו טיפה. הטלפון מצלצל והוא לא עונה. יושב בוהה, ולא חתם אפילו על מסמך אחד. דחיתי לו את כל הפגישות להיום". "אולי הוא חולה?" "הסתפק סמי. "לך תדע, בוא נמתין למחר" הציע ג'וני.

המחר היה כמו אתמול, והמחרתיים היו כמו שלשום ואתמול. רפי הפך לצל של עצמו, בקושי נתן הוראות, ושמחת החיים הכל כך מוכרת פשוט התאדתה. שבוע אחר כך החלו לצוץ שמועות. "רפי סורגים עומד לפשוט רגל, הבנקים נושפים בעורפו. הוא נפל בבורסה, וכמה השקעות שלו התגלו כבועות סבון". אלו היו השמועות, אך פועלי המסורים קיוו שאין בהן ממש, מדוע? משום שכל אדם נורמטיבי אוהב להיתלות בעץ האופטימיות ולשכנע את עצמו שיהיה טוב. בנוסף, כל אדם מן הישוב נוטה לדחות ולדחוק את החרדות, שהרי קריסת העסק, פירושה פיטורין, על כל המשתמע מכך, ומה עם פיצויים? ועם קרנות פנסיה? ועם כל מיני הטבות שמגיעות והמשכורת האחרונה? בקיצור, אווירה לא נעימה של חידלון החלה לחלחל במשרדי "רפי סורגים", בעיקר גם לנוכח היעדרותה הממושכת של בעלת הבית מן הנוף.

אחרי שבוע של תהיות ובלבול, נעלם רפי ליומיים, וכשחזר לחץ ידיים לפועליו הגיש להם כוסות קפה, וחיך באושר. הם לא ידעו אם מדובר בהצגה, או אולי עננת פשיטת הרגל פסה מן העולם. בשעה ארבע אחה"צ הודיע ג'וני הפקיד לכל העובדים על אסיפה שתתקיים בעוד שעה במשרדי החברה, וכולם מתבקשים להגיע מיד. ג'וני היה דרמטי ונסער, אבל לא

את חובם לעובדים עד הפרוטה האחרונה. המשרד דמם. כל מי שיצא עם חבילה מרשרשת התיישב על כסא והמתין.

כשהסתיימה סצינת חלוקת המזומנים התיישב רפי מולם וסיפר: "בימים האחרונים מכרתי כל נכס וחפץ שיכולתי. הקדמתי את העיקולים הבנקאיים, מדוע? כי אם הבנקים היו בולעים את הכל, לא הייתם מקבלים את מה שמגיע לכם. אתם פועלי היקרים, חשובים לי יותר מהבנקים. אני מודה לכם על עבודתכם המסורה, ומאחל לכם פרנסה בשפע. אני הולך לפתוח דף חדש אם ירצה השם". רפי סורגים ורעייתו, הגיעו לביתם אחרי חצות - סחוטים ותשושים. "את זוכרת את הפתגם של סבא שלך?" שאל רפי. "כן" השיבה תמרה "פת במלח". "כל הכבוד, ובכן, חזרנו לפת במלח, ויהי רצון שיתגשם בנו, שיהיה לנו תמיד טוב בעולם הזה, וגם טוב לעולם הבא.

יומיים אחר כך עיקלו הבנקים את נכסיו הנותרים של "רפי סורגים", אבל פועליו קיבלו מה שמגיע להם. עד הפרוטה האחרונה, וזה מה שחשוב. "עד היום רפי סורגים מתגורר בדירה צנועה ושכורה בשכונה בה גדל, ומתפרנס בדוחק מעמל כפיו, הוא חזר לטיח. ההון הגדול היה ואינו עוד. אבל לעולם לא אשכח את הלילה הדרמטי במשרדו, בו חילק לנו את כספנו, לשביעת רצוננו. באותה שעה הבנתי שמה שהטריד אותי, זו לא היתה הנפילה של עסקי, אלא הדאגה לנו, וכשהצליח למלט כמה מאות אלפי דולרים מתחת לאפם של הבנקים, כדי לחלק לנו, לא היה מאושר ממנו, יהודי פשוט, אבל גדול". (נחום, פועל של "רפי סורגים")

(מתוך סידרת ספריו של הרב יעקב (קובי) לוי.)

היה בידו אפילו בדל של מידע במה מדובר. "רפי רוצה להודיע משהו..." פניו של רפי זרחו ועיניו זהרו משמחה. הפועלים ניסו לשמור על אווירה זחוחה, אך היו מתוחים עד שורשי שערותיהם. רפי בירך על כוס הקפה שלו, כולם ענו "אמן", ולאחר שניות ארוכות הם הקשיב לנאומו, דרוכים וסקרנים. "טוב חברה, השמועות שהגיעו לאוזניכם נ-כ-ו-נ-ו-ת-חברת 'רפי סורגים' מתרסקת, עוד מעט ולא יישאר ממנה אבן על אבן. לא אכניס אתכם לתוך סיפורי המעשיות של ההשקעות הלא חכמות שעשינו, אבל בשורה התחתונה, לפי הערכה שלי ויש לה סימוכין, תוך יומיים שלושה, הבנקים מעקלים אותי עד הגרוש האחרון, ובולעים את כל מה שיש לי, וילה, מכוניות, מנופים, סורגים, המפעל, הכל, ולבנקים יש תיאבון גדול, כפי שאתם יודעים... שתיקה. רפי ממשיך ללגום. סמי, המתקין הדגול, משחיל משפטון "ומה איתנו"? חיוך מאוזן לאוזן מטייל מעדנות על פניו השמחות של רפי "זה בדיוק העניין, בימים האחרונים הייתי עסוק רק בכס..". "משכורות? פיצויים? פנסיה? חופשות? ביגוד? הפרשים?" מלמל סמי המודאג, ובעצם חשף את רגשות כולם. "ובכן, ידידיי האהובים כל אחד מכם יעשה חשבון, עד כמה שניתן מדויק, ויגיד לי כמה אני חייב לו, ואפילו אם רק נדמה לו שאני חייב לו. בנוסף, השבוע, מנהל החשבונות ואני עברנו על כך הנתונים והזכויות שלכם, ויש לי אומדנים, אבל אין לי ספק שיש לכם השגות וזה הזמן להשמיע אותן". במשך שעות ארוכות נכנסו ויצאו הפועלים, ובשעה עשר בלילה רשימת חובותיו של "רפי סורגים" לפועליו, היתה מוכנה ומוסכמת על שני הצדדים. בשעה עשר ודקה נכנסה אשתו של רפי למשרד ובידה תיק ובו מזומנים. רפי ומנהל החשבונות שילמו במזומן

## תפלה

### רבנו של עולמו

תעזור לי להפסיק לפרש "פירוש רש"י" לכל "פרצוף" שנדמה לי שעושים לי או לכל התעלמות שנדמה לי שמתעלמים ממני כי על פי רוב זה בכלל לא קשור אלי.

כי כולם עובר עליהם מה שעובר בחיים ולא תמיד יש להם חיוך בשבילי ואני לא צריך ישר לפרש שכוועסים עלי, שמתרחקים ממני, ועוד

### כל מיני פירושים.

תעזור לי אבא להיות מספיק חזק ולדעת שגם אם אכן מחמיצים לי פנים או מנסים להתרחק ממני, אני לא צריך להתרגש יותר מדי ובשום אופן לא לאבד את השמחה שלי.

תעזור לי לזכור שאתה תמיד אוהב אותי, שאני תמיד נשאר הבן האהוב שלך, גם אם לפעמים יש הסתרת פנים.

תעזור לי לרצות לתקן מה שצריך לתקן, לרצות תמיד להיות יותר טוב ויותר טוב וכל הזמן לחיות את הקשר המתוק הזה אתך אבא. והכי חשוב, לחייך לכולם, להאיר להם פנים, כי אני יודע מה זה עושה לי כשאני רואה פנים קשות אצל השני. והרי בשבילי מה קיבלנו ממך פנים אבא אם לא בשבילי להלבין שיניים ולהאיר פנים לכל בריותיך?

שמח שלום והחוק!  
מנחם אזולאי

להורדת העלון: מאתר "אור האמונה" - [ohrhaemuna.com](http://ohrhaemuna.com)  
מאתר "לדעת" - <http://ladaat.info/gilyonot.aspx>  
להצטרפות לרשימת התפוצה: [r.m.azolai@gmail.com](mailto:r.m.azolai@gmail.com)

בכל נושא אישי - ניתן לפנות לכותב העלון בפקס. 02-6242148

בכל נושא אחר - ניתן לפנות לטלפון 050-4178148

העלון טעון גניזה

# זמני בניסת וצאת השבת

בניסת שבת: 19:28  
שקיעה: 19:50  
צאת שבת: 20:31  
דבנו תם: 21:04

הזמנים לפי  
אופק נתיבות

# אור השבת

אנשים או  
הספרים של רבי  
זוהר אורח נופר  
המנה מדינים?  
על לו הפנה  
מחזור בעולמ  
שבתם בעמוד 3

העלון מופץ ברבבות עותקים בארץ ובעולם  
מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

קוראים יקרים, אם אירע אתכם, או שאתם מכירים מקרוב סיפור שנעשה בהשגחה פרטית, אתם מזמנים לשגר אותו אלינו לפקס או למייל המערכת, ואי"ה נפרסמו ע"ג העלון ויהיה זה זיכוי הרבים גדול.

## מפני הפרשה

"הטובה היא אם רעה"

הארץ טובה היא, אפילו אם תראו כי רעה היא... קדושת ארץ-ישראל מצויה וקיימת תמיד אלא שהיא מכוסה ונסתרת. מתחת ה"רע" השטחי שלה מסתתר ה"טוב", וכאשר נכנסים אליה אזי נחשפת הקדושה הנסתרת. (ספר הזכות)

"זנהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם"

שמענו אומרים זה לזה: נמלים יש בכרמים כאנשים (רש"י)  
הלא בפסוק נאמר "חגבים", ומה ראה רש"י לומר "נמלים"?

ברם, הרי אמר הכתוב: "לך אל גמלה עצל, ראה דרכיה וחכם" (משלי ו, 1), כלומר: מן הנמלה אפשר ללמוד כיצד יקבל אדם על עצמו עול מלכות שמים, וכיון שהמרגלים פרקו מעליהם את עול מלכות-שמים הזכירו להם את הנמלה. (קדושת לוי)

הנמלה נוהגת זהירות יתירה גם בענייני גזל, כפי שאמרו חכמינו: "אלמלא ניתנה תורה היינו למדים גזל מנמלה". כידוע הרי טוענות אומות - העולם כנגד ישראל, שהם נטלו את ארץ-ישראל מידי הכנענים בגזילה.

לפיכך נרמז להם, כי האנשים אשר בכרמים רחוקים מן הגזל כדוגמת הנמלה, שכן באמת שייכת ארץ-ישראל לבני ישראל... (שם)

אם רוחו של אדם נמוכה והוא אפס בעיני עצמו, הריהו מקבל צורה כזו גם בעיני יריבו והלה אכן רומסהו ברגליו. אם "זנהי בעינינו כחגבים" הרי ממילא "וכן היינו בעיניהם"... (מפי השמועה)

קוראי "אור השבת": קבלו על עצמכם שתי קבלות לעצור את אסון הטביעות!!! פרטים בעמוד 3 | בליווי סיפורים מהשבוע האחרון

שימו לב!  
14 זוכים במדור  
"אור התורה"  
הפרטים ישלחו  
אליה במהלך  
השבוע בדואר

## אור התורה

תשובות למדור ניתן לשלוח עד יום שלישי בשבוע  
לפקס: 08-9941870  
או למייל - 7665190@gmail.com

חידה: איפה מצינו איסור לשון הרע במחשבה?

פרס החודש: תו קניה מכובד! באחת מרשתות המזון + 5 זוכים בשובר מימש יוקרתי בחנות ביגוד + 2 זוכים בהקדשה לפרשה בספר "אור השבת" (שווי הפרס כ- 400 ₪) [בסה"כ 8 זוכים]

החידה משבוע שעבר: איזה טעם לא היה במן? פתרון החידה: יין. (חת"ס פר' דברים ד"ה 'אלא').

הזוכים: אברהם הורוויץ (ביתר), אברהם עטיה (י-ם), משה סנדומירסקי (י-ם), יהווקאל צבר (י-ם), שמואל כהן (י-ם), שאול כהנר, מאיר גוליאן (בני ברק), אליהו כהן (אשדוד), יעקב אהרון (אשדוד) שניאור הרצוג (חיפה), יוסף פרידמן (בני ברק), גבריאל בן ברוך (קרית גת), דב סוקולובסקי (רכסיס), מנחם לוי (חברון).

שימו לב: מי שלא יצרו עימו קשר בשבוע הקרוב, נא שיצור קשר עם המערכת במייל.

העלון להצלחת מור תומך סגרון ורעייתו תחיה ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- [keremyosef@okmail.co.il](mailto:keremyosef@okmail.co.il)  
לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454  
ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

## דיון הלכתי בשולחן-השבת

שאלות ותשובות אשכוליות שהועלו על שולחן ש"ס



## האם מותר ללכת להפגנה כדי לקבל חליפה במתנה

שאלה: בהפגנות האחרונות שהיו בירושלים ובבית שמש השתמשה המשטרה במים בעלי ריח רע במיוחד [בואש] כדי לפזר את המפגינים, וריח רע זה מזיק מאד לבגדים ואי אפשר להסירו מהם לחלוטין אף בכביסה. והתפרסם שיש גביר אחד מתומכי ההפגנות שמוכן לשלם מכספו עבור החליפות של כל אלו שחליפותיהם יצאו מכלל שימוש מחמת ההשתתפות בהפגנות. והנה בחור אחד שהוריו הינם דלי אמצעים ואין ביכולתם לקנות עבורו חליפה חדשה, עלה בדעתו הרעיון ללכת ולהשתתף בהפגנה כדי שאם תתקלקל חליפתו יוכל לקבל חליפה חדשה תחתיה. האם הדבר מותר?

תשובה: הגאונים רבי מרדכי גרוס ורבי נפתלי נוסבוים שליט"א השיבו שהדבר בודאי אסור בהחלט, שדעתו של הגביר לממן את החליפות רק עבור אלו שמתתפים בהפגנה לשם שמים, ולא עבור אלו שבאים לשם כדי לקבל חליפה חדשה. והגאונים רבי משה שאול קליין ורבי שלמה זלמן אולמן שליט"א הסתפקו בדבר והניחוהו בצ"ע, דאף שאין כאן גניבה ממש, מכל מקום יש כאן חשש אונאה וגניבת דעת.

ואילו הגאונים רבי יצחק זילברשטיין, רבי יעקב מאיר שטרן, רבי מגדל שפרן שליט"א השיבו שהדבר מותר בלא פקפוק, וביארו הטעם דרצונו של הגביר הוא שיהיו כמה שיותר משתתפים בהפגנה, ואין לו כל נ"מ האם הבחור תומך בלבו במפגינים או מתנגד להם, העיקר שהוא מחזק את ידם בעצם נוכחותו שם. והגר"מ שפרן הוסיף שאין דין בהפגנה שתהיה 'לשמה'. וגם הגאונים רבי שמאי גרוס ורבי יעקב חיים סופר שליט"א הורו שאם משתתף בהפגנה מותר לו לבקש דמי החליפה שניזוקה, ומותר לעשות זאת לתכלית, כי כל המשתתפים בהפגנה מוסיפים לה. והוסיף הגר"ש גרוס דאף אם עבר שם במקרה וניתן עליו החומר הקלוקל, מותר לו כעת להשתתף בהפגנה בפועל, או שיעמוד בין כולם זמן מה, או שיהיה בין הצועקים והמריעים, באופן שתביא השתתפותו תועלת מבחינת מארגני ההפגנה, ויוכל לבקש את דמי החליפה מן הגביר שמשלם זאת.

# אספורה

סיפור לעפת

קבלו על סג'אכס!!

אורח: רבי צבי

## לעצורה את אסון הטביעות

קוראים יקרים ו חשובים. **מצוות הכנסת אורחים**. כן. זה הסוד לעצור את כל האסונות לעצור את כל הסכנות והסטרא אחרא.

מצמרר לשמוע שבתקופה האחרונה, בתוך שבועיים (!!) אירוע למעלה משש טביעות בבריכות או בים. האם זה לא מידת הדין שאנחנו צריכים מעט לשנות מההתנהגות ומהתנהלות שלנו? האם זה לא מחייב אותנו לנשוא בעול עם החבר?

תשובה שניה:

בבין הזמנים האחרון שעלה הרב חנניה צ'ולק, יו"ר 'עזר מציון' למחיצתו של הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א וסיפר לו על כל האסונות של הטביעות שאירעו בתקופה די קצרה, בה נהרגו קרוב לעשרה ילדים ותינוקות בימים ספורים. אמר רבי גרשון, הקב"ה תובע אותנו על ריפיון בלימוד התורה.

כאן אין ספק שכל אחד צריך להבין שזה זמן שמידת הדין מתוחה מעט ולכן צריך להראות לבורא עולם, הנה עשינו את שלנו. כעת אתה, תעשה את שלך.

ויה"ר שנשמע ונתבשר רק בשורות טובות אמן ואמן.

וכמובן שאת הניסים לא רואים ולא רק שומעים בכל פעם מחדש, אלא גם בכל סבב של טילים או יותר נכון כל 'טפטוף' של טילים אנו שומעים ניסים גדולים.

בשבוע שעבר ביום חמישי היה הנס הגדול מבניהם. טיל שנפל בשדרות פגע פגיעה ישירה בתוך בית מדרש של מוסד תורני, התוצאה: "אין נפגעים בנפש". הבחורים של אותו מוסד יצאו ממש שעה לפני הנפילה של הטיל לשבת חופשית. והבנין נשאר ריק לחלוטין ללא שום בחור.

כמה רואים שהקב"ה מזמן את התוצאות של מידת הדין שיהיו כפי שהוא רוצה שמצד אחד אותה אזעקה שהיא לא פחות מעירה את הלבבות מתקיעת שופר באלול, ומצד שני עם ישראל לא ינזק.

אם תשימו לב אתם תראו דבר מעניין: ביום חמישי של שבוע שעבר הרי יצאו כל הבחורים לשבת חופשית. מי למד תורה אז? מי ישב בסדר ג' כל הבחורים נסעו לבית אחרי ארבעים יום של 'אלול-סיון' הנעלים בישיבה, ופה אנו רואים מה זה שבחורי הישיבות ערב אחד לא נמצאים בישיבה מה יכול לקרות רח"ל. כל המצב יכול להתהפך מרגע לרגע. מחודש וחצי של שקט ליום של טילים. והיותר מעניין חשבון פשוט מגלה לנו שתמיד בכל הסבבים האחרונים קרו בזמן שבחורי הישיבות לא נמצאים בין כתלי הישיבה. איי!! כמה שגדול הדור מן הרב גרשון ידע והתכוון למה שאמר: "יש ריפיון בתורה". זה התשובה לאסונות.

הרבה קוראים שואלים: איך אפשר לעצור את כל האסונות הקשים שעם ישראל עובר בתקופה האחרונה. אם זה בטביעות רח"ל, או בירי טילים. מה בעצם הקב"ה דורש מאיתנו. תשובה ראשונה:

מספר הרה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א, סיפור שאירע בשבועות האחרונים: "זוג הורים חשובים מאוד מאחד הערים בארץ נסעו לשבות את השבת בעיר צפת, בצפון הארץ.

"הזוג הצעיר ברוך השם כבר נהיו הורים. והבן היחיד האהוב עליהם ביותר היה מוישי. מוישי בן שלוש וכבר עבר הרבה חוויות בחיים, בין לטוב ובין למוטב. כמו כל הילדים אוהבים ליהנות לשחק ולהשתעשע ולפעמים אף להגיע למצבים של סכנה חלילה.

"את השבת הם תכננו כאמור, לשבות עם הילד. כשהגיעו לצימר הם קיבלו טלפון מהדוד שלהם שבאותו זמן התגורר לבדו, ושאל אותם היכן הם נמצאים השבת, וענו לו שהשבת הם בצימר בצפת. ואז אמר להם שהוא גם כעת נמצא בצפת, והוא רוצה לעשות איתם את השבת, ומבקש מהם להצטרף לשבת בצימר בצפת.

במחשבה ראשונה, וודאי שכל הקוראים יאמרו בליבם למה שהוא יבוא איתנו, אנחנו נוסעים לבד משפחתי וכדו', לא צריך לומר, כל אחד והסיבות שלו. ובמקרה דן וודאי שזה לא היה שייך לצרף את הדוד למשפחה הצעירה.

"היה מעט התלבטויות ביניהם, אבל בסופו של דבר הם החליטו להסכים, 'גדולה מצוות הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה'.

"הדוד באמת הגיע ישבו כולם ביום שישי בצוותא בצימר. ולא שמו לב שמוישי בן השלוש נעלם מהאזור.

"מוישי, באותו זמן שיוחק בכדור בחצר לצימר בסמיכות לבריכה.

"הדוד יצא לעשות לבדו סיבוב מחוץ לצימר ליהנות מנופיה המדהימים של ארצנו הקדושה. ושהוא יוצא הוא רואה מחזה מפחיד ומבהיל כאחד:

"מוישי בן השלוש, נמצא בתוך הבריכה חצי בפנים חצי בחוץ, עומד לטבוע. הוא צועק הצילו אבל לא שומעים אותו. ואז הוא מתחיל לבלוע מים. "הדוד לא הייס וקפץ מיד לבריכה והוציא את מוישי הקטן בעודו בתהליכי טביעה שחם ושלוש יכלו לגדע את חייו הצעירים והתמימים הללו. הילד פונה לבית החולים במצב קל-בינוני, כשהוא סובל מבליעת מים. ושם הרופאים אמרו עוד פחות מדקה כבר לא היה שייך לבוא לכאן".

**הדוד לא הייס וקפץ מיד לבריכה והוציא את מוישי הקטן בעודו בתהליכי טביעה שחם ושלוש יכלו לגדע את חייו הצעירים והתמימים הללו.**

**"כל המוזמנים נראו כתרים אחר הכסף האבוד, הכלה אף היא התייפחה בבכי, ואם החתן שפכה צקון לחשה שיעזרה משמים... ואז הגיעה הישועה הלא צפויה..."**

בבית הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, פונה הרבנית ושחה את דאגתה בדבר התבגרותו של בנותיהן, ואין בידם ולו נדוניה קטנה ליתן בעבור קבלת כתובה לבתם הגדולה שזה מכבר הגיע לגיל הנישואין. והיא מבקשת ממנו לילך לרבו ולשאול לפיו.

משראה רבי לוי יצחק דאגת אשתו, הוא פנה ויצא לדרכו הארוכה לשאול את רבו בדבר הדאגה המסיחה דעת אשתו, והרב כששמע מצוקה זו ביקשו להמתין מעט, ויצא את החדר, כעבור מספר רגעים שב ובידו צרור כסף גדול, באומרו: קח לך מטבעות אלו שיסיפיקו בעד קבלת כתובתה של בתך וה' יצליח דרכך.

בדרך חזרה כשרבי לוי יצחק רכוב על העגלה ובידו צרור הכסף, הוא שומע ממרחק קולות רבים ומשונים. הוא נפנה להביט מה אירע, והוא רואה רעש והמולה רבה, כדרכו בקודש נפנה רבי לוי יצחק לעזור ולסייע, והוא שואל במה המדובר, ועונים לו כי מעשה נורא התרחש כאן, חופה שנועדה להיות היום כבר נפרסה, החתן והכלה היתומה ובני משפחותיהם נקבצו ובאו, ופתאום שח אבי הכלה כי הנדוניה שהבטיח לחתונת בתו נאבדה לו מתוך תיקונו. והחתן מסרב ליכנס לחופה עד שימצא הכסף שהובטח לו בעד החתונה.

כל המוזמנים נראו כתרים אחר הכסף האבוד, הכלה אף היא התייפחה בבכי, ואם החתן שפכה צקון לחשה שיעזרה משמים.

רבי לוי יצחק שראה את הסבל הנורא, פנה אל המוזמנים ובידו צרור הכסף שקיבל מרבו לשם חתונת בתו, באומרו כי מצא את הכסף האבוד. הכול החלו רצים לקראתו, הכלה החלה לנגב דמעותיה, ואפילו כלי הניגון החלו בנעימות עליונות.

אך רבי לוי יצחק מסרב ליתן הסכום עד שיתנו לו כשכר על מציאת האבידה עשרה אחוזים מהסכום כולו. פנו אליו המחונתנים בבקשה שיסיפק לדבר כך. אך הוא בשלו ומבקש ליתן לו תמורה זו, ואם לאו אינו נותן הכסף. לאחר מספר דקות נלקח ממנו צרור המעות, ונערי השוליים החלו לסלק את רבי לוי יצחק שלא היה מוכר להם תוך ביויונות רבים שהיו מנת חלקו.

כעבור מספר חודשים שהגיע רבי לוי יצחק לרבו, ודבר המעשה הלך ונתפרסם, שאל הרבי את תלמידו, ספר לי רבי לוי יצחק, הרי זה שנטלת כל הכסף שהענקתי לך לחתונת בתך ונתת לכלה יתומה - זו דרכך, אבל מה ראית לשטות זו ליטול על כך שכר.

השיב לו רבי לוי יצחק, כשנוכחתי בישועה שהשבתי לכל הנוכחים, החלו רגשות גאוה לצוץ בקרבי, מעשה גדול וחשוב מעין כמותו. לכן גמרתי אומר לעשות זאת ולספוג עלבונות בכדי לכפר על אותו רגש גאוה שאחזני.

מששמע זאת הרבי, הוציא לו סכום כפול ומכופל תוספת על הנדוניה בעבר, שיסיפק לו לחתן את מירב בנותיו, באומרו, כי נאמן הוא בעל המאה לשלם שכר לפועליו...

# אדם ברה

סיפור לפניה

באם שרותיכם לזכות את הרבים ללא כל מאמץ! אם אירע אתכם או מכיריכם סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח' חזני 4, 1133 מתיבת ולציון עבור 'אור השבת' או במקט: 08-9941870

כוחו של עולם הרוח

## כל עכבה לא רק לטובה

אדם שרואה שישועתו מתמהמהת, ובפרט כשאנו רואה סכוי ודרך להצלתו - מתיאש, כיון שחושב מסתמא גם מהשמים התיאשו כביכול מלהושיעני, כאן למדנו שהקדוש ברוך הוא עושה ומכין - בתהליכים מקדמים משלו - את ישועת האדם, ומצדו יתברך שרואה את ההתקדמות כביכול שמח במעשה ידי, אולם האדם שאינו רואה את התהליכים כמו עיניו קץ בחייו בחשבו שחיי עוברים בתוהו ללא תכלית, הרי בודאי שכל רגע ורגע שהיה יוסף שוהה בבור לא לחנם, מהלך מסתורי של תקון נצרך היה בכל רגע ורגע, וזהו שהקפיד הקדוש ברוך הוא על יעקב אבינו על שאמר "למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אח", ומובא במדרש מעולם לא אמר יעקב אבינו דבר לבטלה אלא כאן, לפי שאומר לו הקדוש ברוך הוא אני עמל וטורח כביכול להמליך את בנך למלך ואתה אומר "למה הרעתם לי".

**שבועיים בדיוק חלפו, ומשאית שעברה ברחוב עלתה מסיבה שאינה ברורה על המדרכה ופגעה התאונה גרמה לקצר חשמל גדול בכל הבניין**

לאחר 3 שנים, החליט היהודי למכור את דירתו, ובירר מול העיריה מהן האופציות להרחבת הדירה. התברר כי קיימות אופציות משמעותיות לבנייה. "הרבה משקיעים באו לראות את הנכס ומתוך תכנית לעשות 7 יחידות יפות", הוא מספר. "אולם כל אחד שדיבר עם השכן האם יסכים לתת להם לבנות, שמע ממנו סירוב מוחלט ואימונים. מחיר הדירה ירד כתוצאה מכך בצורה משמעותית מאד מכיוון שבהיעדר האופציה לבניה, היא הפכה להרבה פחות אטרקטיבית". שנה שלמה ניסה היהודי למכור את דירתו, וללא הצלחה. בשלב זה החליט ללכת להתייעץ עם מרן רבי חיים קנייבסקי, ולשאול אותו את השאלה הבאה: "האם למכור במחיר אותו מוכנים הקונים לשלם, כלומר להפסיד 200 אלף ש"ח?!" תשובתו של מרן הרב קנייבסקי היתה חד משמעית: "לא למכור, תחכה עד שיברח". שבועיים בדיוק חלפו, ומשאית שעברה ברחוב עלתה מסיבה שאינה ברורה על המדרכה ופגעה בעמוד חשמל. התאונה גרמה לקצר חשמל גדול בכל הבניין,

ובאותו שכן אלים נשרף המחשב ומצלמות האבטחה שהיו בחצרו. השכן התמהמה מלתקן את המצלמות, ובדיוק באותם ימים נכנסו גנבים לביתו וגנבו ממנו סכום עצום של מיליון דולר. "השכן לקח את המקרה הזה קשה מאוד", מספר היהודי, "ועזב את ביתו למשך 3 חודשים. בתקופה זו, בפעם הראשונה מאז באנו להתגורר בבנין ניתן היה לערוך קידוש ללא רעשים של שירים מהקומה מתחתינו ושאר הצקות בלתי נסבלות". 3 חודשים לאחר מכן, הגיע מתווך לדירה וסיפר שיש קבלן המעוניין להרוס את הבניין הישן ולבנות במקומו בנין חדש. בחשש גדול השיב לו בעל הדירה: "מה בנוגע הדייר מהקומה למטה? הרי יש לו כמה דירות והוא לא יסכים". השיב המתווך במילים הבאות: "אנחנו במשא ומתן עמו. הוא אמר לנו שהוא רוצה לברוח..."

הוא אמר לנו שהוא רוצה לברוח..." "ברוך ה' כל עכבה לטובה", מסיים היהודי את סיפורו האישי. "קיבלתי במקום הדירה הישנה דירה חדשה מאותו קבלן, והרווחתי הרבה יותר ממה שרציתי להרוויח בתחילה. אני רוצה לציין כי כאשר רציתי בתחילה להרחיב את הדירה, אשתי ביקשה שימנע מכך, כי חששה שהבנייה תפריע לי להיות שקוע בלימוד התורה. או מרגישים בחוש שבזכות הרצון להמשיך לעסוק בתורה ללא הפרעות, זכינו לראות אמונה בעיניים".

"לפני כ-10 שנים קניתי דירת שלושה חדרים גדולים בבני ברק, בקומה ראשונה, מתוך 4 דירות שיש בבנין", מספר תושב בני ברק את סיפורו האישי. "לאחר שקניתי את הדירה נודע לי לחרדתי שהדייר המתגורר בקומת קרקע מתחת לדירה שלי הינו אדם מסוכן העושה ככל העולה על רוחו. אותו אדם השתלט על החצר המשותפת ובנה שם 5 יחידות דיוור. בשל יתוה כה אלים, אפילו בעירייה פחדו ממנו. חיינו הפכו לגיהנום עלי אדמות, מדי שבת היה כבוונה מפעיל מוסיקה מחרישת אוזניים עד אשר נהיה בלתי נסבל לגור שם".

# אמרי קודש בראי הפרשה

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (במדבר יג, טז)

ובתרגום יונתן בן עוזיאל כתב: וכדי חמא משה ענוותנותיה, קרא משה להושע בר נון יהושע [פירוש- כאשר ראה משה רבינו את ענוותנותו של 'הושע' בן נון, קרא לו 'יהושע'].

שואל בספר 'אוהב ישראל', מה הקשר בין ענוותנותו של 'הושע' לזה שמשה קרא לו 'יהושע'?

ותרץ ע"פ ספר המבי"ט שכתב, בסדר תחיית המתים יהיה לפי סדר א-ב. כגון השם אברהם שמתחיל באות א' יקום קודם וכו'.

אומנם הרמ"ה (במסכת סנהדרין) כתב שמכל מקום, אדם שיש בו מידת הענווה וודאי שיקום קודם, אעפ"י שלפי סדר הא-ב הוא מאוחר יותר.

והנה לפי זה משה רבינו חשב לשנות את שמו של 'הושע' ל'יהושע' מאחר ש'הושע' מתחיל באות ה' והוא קודם לאות ו' שמתחיל 'הושע' וחלילה יצטרך לקום בתחיית המתים מאוחר יותר.

אבל כאשר ראה משה את ענוותנותו של יהושע שאין לך מידה גדולה מזאת, אם כן וודאי שיקום ראשון לפי מעלתו, ולא לפי סדר א-ב, לכן לא חשב משה רבינו ע"ה לשנות את שמו מ'הושע' ל'יהושע'.

רבינו יוסף חיים זיע"א בעל ה'בן איש חי', שואל, מדוע במילה 'בן נון' נקוד חריק תחת האות "ב" ולא בסגול כמו כל שם אחר?

ומבאר, אמרו חז"ל שכשהקב"ה שינה שמה של "שרי" ל"שרה", ע"י שהוריד משמה את האות "י", ושם במקומה את האות "ה", באה האות "י" ואמרה לקב"ה מה יהיה עמה? ואמר להם שישים אותה אצל צדיק, והיינו 'יהושע', שהרי בתחילה נקרא שמו 'הושע' ואח"כ 'יהושע' [כנ"ל].

אמנם עכשיו האות "י" של 'הושע' צריכה להנקד בשווא, א"כ מהיכן ניקח את הנקודות של השווא לאות "י", שהרי בתחילה האות "י" של "שרי" הייתה בלי ניקוד.

לכן לקח הקב"ה מ"בן נון" מהסגול של "בן" שתי נקודות לאות "י" לעשותו שווא, והאות "ב" נשארה עם נקודה אחת וזהו החריק, לכן נקרא 'יהושע בן נון'. (מהספר 'נועם ה' (עמוד רעו)].

שבת שלום ומבורך.

למצוא את ידי ההשגחה בכל מקום. אהבים את הסיפורים של הרב זאיד?

"אור השבת" - זה הספר שלכם!

מאות סיפורי השגחה | אלפי קטעי חיזוק והתעוררות | מאות סיפורים על גדולי ישראל | | ספר אחד!

052-714-84-54

מקחות במחיר נעים

ניתן לקבל את הספר בחזר ענ הכית בדרך קלה ונוחה



תורח לחסין מאות של סיפורים מרובים

ניתן לשלוח אלינו תגובות הארות הערות חומרים וסיפורים למייל:

or7148454@gmail.com

"ארבעה דברים צריכים היזוק" (ברכות)  
ויזוזק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

# היזוק

סיפורים מתפקים

## מדור תמיהות וקושיות

# אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

### "וימותו האנשים מוצאי דיבת הארץ רעה במגפה לפני ה'" (יד ל"ז)

במרא גיטין (נ"ג: טו.) מובא המעשה הידוע עם קמצא ובר קמצא. באים אחד שאורבו היה קמצא, ושונאו בר קמצא, וכשעשה סעודה שלא לקרוא לקמצא אורבו, והשליח טעה וקרא לבר קמצא, וכשבא למערתו ביישו והוציאו בבושת פנים לעיני הכל, על אף שהסכים לשלם על כל סעודתו, וכיון שהיו שם רבנן שלא מיהו הלך אצל המלך ואמר לו שמרדו בו היהודים, ולאות ראייה הציע שישלח בידיו קרבן לבהמ"ק ויוכח שלא יקריבוהו, ובדרבו הטיל מום בקרבן, מום שלדעתו פוסל ולא לדעת האומות. רבנן סברו להקריבו משום שלום מלכות, אמר להם רבי זכריה בן אבוקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לנבי מוצת, סברו להורגו כדי שלא ישוב למלך לספר לו וללבות רוחו כנגד היהודים, אמר להם רבי זכריה בן אבוקולס מטיל מום בקדשים יהרג, אמר רבי יוחנן עמדתו של רבי זכריה בן אבוקולס החריבה את ביתו ושרפה את היכלו והגלינו מארצנו.

### צ"ע היאך אמר רבי יוחנן על זכריה בן אבוקולס שענוותנותו החריבה את ביתו ושרפה את היכלו והגלינו מארצנו, וכי אין זה לשון הרע ודכילות?

דבות נפלאות, כי בספרים הרבה תרתי, למעלה ממאה ספרים, חיפוש אחר חיפוש למצוא לאיזה פרשן או דרשן, חרשן או אספן, שיעמוד על מובנה זו היאך עמד רבי יוחנן ודרש כך על רבי זכריה בן אבוקולס, שבודאי היה אחד מגדולי הדור, אם לא גדול הדור ממש, וכמבואר בפירושים של הגר"א והחת"ס שכוונת רבי יוחנן היתה שענוותנותו של רבי זכריה היא שהחריבה את בתנו, כי דיני נפשות מתחילין מן הצד, לכיכר שתחילה הקטן מחווה את דעתו, כי אם הגדול יחווה דעתו תחילה, אם יחייב נמצאו שאר החכמים לא מוכים אותו, "משום לא תענה על רב", ודרשינן לא תענה על רב (גיטין נ"ט.), ובאן נהג רבי זכריה בן אבוקולס בענוה גדולה, שלא החזיק עצמו לגדול הדור, ופתח תחילה, וכיון שכבר הורה שלא להורגו, לא רצו שאר החכמים לחלוק על דבריו, ועל ידי זה חרב בתנו ושדף היכלנו. ומבואר מזה שרבי זכריה בן אבוקולס היה גדול הדור, ומדור התנאים היה, ואם כן היאך רבי יוחנן אומר עליו דברי גנאי אלו באילו לא חרב החורבן מפני עוונות הדור, אלא רק בגלל ענוותנותו, שכביכול היה ענוה פסולה, וגם תמוה למה חותמי התלמוד הבנינו מעשה זה בשמו המלא של רבי זכריה, ולא העלימו שמו, כל זה אומר דרשני.

#### ישוב א'

### נאמרו הדברים לתועלת שלא למדו משיטתו שנתירא להכריע הדין במקום סכנה

בפשטות נראה שכוונת רבי יוחנן היתה לתועלת כדי להורות לדורות הבאים דרך בהוראה ופסיקה, שלא יטעו הרבים ללמוד מדרכו של רבי זכריה בן אבוקולס שנתירא להורות, ובכוונה כתבו מסדרי הש"ס את שמו ולא העלימו זאת, כדי שפוסקי הדורות, לא יטעו לאחור בשיטתו של רבי זכריה בן אבוקולס, שדבק בדרך של שב ואל תעשה אף במקום סכנה, ובפרט שיש בדרך זו חשש שפיות דמים כמו שאירע לבסוף באותו מעשה של בר קמצא.

#### ישוב ב'

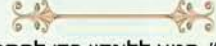
עלה בדעתי בס"ד לבאר, שלא היה כאן ממש לשון הרע, כי עיקר גנותו של רבי זכריה בן אבוקולס היה במה שלא הרג לאותו אדם, וכמו שדקדק רש"י, ולא משום שלא הקריב את קרבנו, וממילא לא היה כל כך גנות כי אדרבה כל ענוה במקום כזה שלא להוציא אדם מיראל להורג, בדרך כלל ראוי הוא טוב, דאיתא במסכת מכות (ז.) סנהדרין ההורגת אחד בשבוע נקראת ב"ד חבלנית, רבי אליעזר בן עזריה אומר אחד לשבעים שנה. רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים אילו היינו בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם, רשב"ג אומר אף הן מרבין שופכי דמים בישראל. ומסתבר שרבי זכריה לא הרגו, משום שהיה זה לדעתו חשש רחוק שבשביל אדם אחד יפתח המלך במלחמה וגירושי ישראל ושריפת המקדש. וממילא דברים אלו אינם בגדר לשון הרע, דהוי כמו שאמרו על חכם שטעה בהלכה, דאין זה לשון הרע, רק מחלוקת בהלכה, כמו כל המחלוקות בש"ס.

בנו של רבי שלום איזן מירושלים הגיע למצוות. הוא סר להזמין ל"קידוש" בשבת את רבי איסר זלמן מלצר. הנימוס חייב זאת, אף הכרת הטובה, אבל הוא לא העלה בדעתו שהגאון הישיש והחלש יוכל לבוא רגלי ממרחק כה רב.

ה"קידוש" היה בעיצומו, גדולי ירושלים השתתפו בשמחה, בראשם הגאון מטשבין, שלאחר שטיפס במעלה המדרגות התלולות קרוב לארבע קומות, התנשף ואמר: "המעלות של דירה זו - הן חסרונותיה..." הסבו גדולי ירושלים ושוחחו בדברי תורה - ולפתע נראתה בפתח דמותו של רבי איסר זלמן מלצר במחלצות השבת ההדורות.

הכל קמו לכבודו ולא הסתירו את השתוממותם! הכיצד טרח ובא מהלך כה רב? אמר, ענה רבי איסר זלמן, רב המהלך מכפי כוחותי, אבל חייב הייתי לבוא, משום הכרת הטובה לבעל השמחה. הכרת הטובה?!

כן, בגינו חלף במוחי הרהור תשובה! הדברים הפכו סתומים עוד יותר, והגאון הישיש נאלץ להבהירם: כאשר רבי שלום בא להזמין לבר - המצוה של בנו, חלף במוחי הרהור: "הוא חוגג כבר את היכנס בנו למצוות - והרי זה עתה נערכה חתנתו! אח - איך שהזמן חולף מהר, יש להזדרז ולשוב בתשובה בטרם..." ואם בזכותו חלף במוחי הרהור תשובה - חייב אני לטרוח - ולהשתתף בשמחתו, מדין הכרת טובה! ("בדרך עד החיים")



רבי מאיר דן פלאצקי, בעל ה"כלי חמדה", הגיע ללונדון כדי להתרים נדיבים למען מוסדות התורה. באחד הימים, אחרי יום התרוצצות רצוף אכזבות אצל עשירי לונדון, שב רבי מאיר דן לאכסנית עייף ויגע, ונחפז לדרכו בלבלגיה, ומשם לאמריקה.

והנה מסתין רבי מיכאל לוי מתושבי לונדון שהביא דרישת שלום מאביו הישיש בן שמונים שנה, והתנצל בשמו שאין בכוחותיו מפאת חולשה לבוא אליו אישית. השיב הגאון גם מצדו בהתנצלות שממחר לנסוע, וחסר לו פנאי לביקור פרטי. אך כעבור שעה קלה, שמנדע לו כי אותו ישיש גילה בצעירותו את כתב-היד של רבנו חננאל לפסחים ושלחו למדפיסי הש"ס "ראם" בולנא, הזדרז לשחר את פניו, באומרו: אדם שכלנו חבים לו תודה בעד מתנה יקרה זו. אין די כבוד להעניק לו. ("אשא דעי למרחוק").



רבי חיים שמואלביץ היה נוהג לומר על המשנה במסכת אבות (פרק ד', מ"א): "איזהו מוכוב המכבד את הבריות" - אם מישהו חושב שהוא יהיה נכבד בלי לכבד את השני, הינו טועה בדבר משנה! דקות תחושותיו של רבי חיים בהכרת טובה והחריפות הרבה בה הדגיש את הצורך להכיר טובה, הינן פרשה מופלאה כשלעצמה. רבי חיים היה מטריח עצמו למרחקים ומטלטל בדרכים בתאו של סנדר מקפץ, כדי להשתתף בשימחת כלולותיו של תלמיד מישיבה אחרת, אשר "כיבדו" בכך שבא לשמוע אצלו "חבורה"... כל אברך, אשר בבחרותו למד עימו בחברותא, היה זוכה לביקורו של רבי חיים בביתו לאחר נשואיו. היתה בכך גם כוונה עמוקה לייקר את הבעל בעיני אישתו... לכל שמחה, אליה הוזמן באורח אישי, היה בא, כמחווה על הטורח ושימת-הלב שהקדיש לו המזמין... בהקשר זה, היה מקפיד - וגם כאן בבטוי של הכרת הטוב - שהמזמין יואיל לפנות גם אל הרבנית, תבדל לחיים טובים... לא היה מקרה - ואפילו אצל בני משפחתו ממש - בו הוגש לו כיבוד קל כלשהו, בלי שיחפש את בעלת-הבית, טרם צאתו, כדי להודות לה על טירחתה... מקרים "קטנים" כאלה, למאות ולאלפים, מספרים בני-המשפחה ותלמידיו הרבים. מקרים רבים, בהם תמהו על רבי חיים תמיהה רבתי על מה ולמה נהג כפי שנהג, היה משיב: "יש לי הכרת-הטוב לאותו אדם". (כנסת ישראל)

**"... בהתאם אומרים על פרשיות השבוע, אשכנז עובדות אהרנית גדולי הדור  
עוד עשאים אנוהק אהבה ועופת צופין, ארוכה טוטוריק האב אשכנז  
והאת, וראוי הוא להעלותו על עולות השבת, והיה לעולם שבת רוחני..."**

**(אתר הסכנת את האשכנזי האמון רבי יצחק יוסף אשכנזי)**

**במהפכה הזאת גם אתה חייב להיות**

**האם הספר הבא יצא - הכל תלוי בך. כן, כן.**

**בהשתתפות של 50 נה בלבד (המזכה אתכם גם בהקדשה בספר)**

**כולם!!! מצטרפים עכשיו 052-714-84-54**

**(ניתן להנציח פרשה בעלות של 200 נה, וכן הזמנת מהדורה שלימה)**

# { אז נדברו }

פרשת שלח ע"ט | גליון מספר 423 | לסדר: "טובה הארץ מאד מאד!"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מגדי  
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש  
34 (פינת דסלר מ' דרייפוס)  
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'  
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **בירושלים:**  
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה  
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

**בבנק:**

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

**באשראי:**

"נדרים פלוס"

"קהילות"

**בטלפון:**

(מענה ממוחשב)

0799-654321

## העסק בקושי זז... אני מרגיש שאני זוחל בעבודת ה'

בתחילת נביא מלכים מוזכר שם מקום הנקרא "אבן הזוחלת"!!! כמו שיש היום נחל עמוד... שהוא נקרא על שם איזה עמוד גבוה שנמצא באמצע המסלול... ככה גם בעמק שמתחת בית המקדש... ליד נחל גיחון היתה אבן אחת שנקראת "אבן הזוחלת"! ולמה היא נקראה "אבן הזוחלת"? **אומרים המפרשים: שהיו הבחורים מנסים עליה את כוחם!!!** כלומר: מדובר היה באבן ענקית... אבן מאוד מאוד כבדה!!! שעמדה שם למטה בואדי ורצו להעלות אותה... אבל מה אפשר לעשות... היא מאוד כבדה... מאוד קשה להעלות אותה... **אז החליטו:** במקום שנעשה שמיניות באויר ונשכור פועלים ונקשור את האבן הזו לחבלים... **בא נעשה מזה אתגר!!!** כל בחור שחושב שיש לו קצת כח... קדימה... שיבא ויכיח את עצמו וינסה להזיז אותה... וכך כל בחור היה מגיע... מנסה לדחוף את האבן... היה מזיע ומתייגע ומוציא את כל הכח וכל הנשמה... ותכל'ס... האבן הזו בקושי זזה חצי מטר... מקסימום מטר... בשלב מסוים הבחור היה מתאכזב מעצמו וזו לצד... ואז היה מגיע בחור אחר וגם מנסה להזיז את האבן... ואז שוב היא היתה זזה עוד איזה שלושים ס"מ... בשלב מסוים גם הוא התאכזב מעצמו... ותכל'ס... בשורה התחתונה האבן הזו זזה וזזה!!! וכל הזמן היא התקדמה עוד ועוד!!! וזה נהיה מושג!!! **אבן הזוחלת!!!** אמנם באופן נקודתי כל בחור שמגיע אליה היה יוצא מאוכזב מעצמו... אבל תכל'ס... משהו זז שם... האבן כל הזמן מתקדמת... מה יש??? הבחור הזה עבד קשה... הוא דחף את האבן מטר... הוא מצידו מזלזל במה שהוא עשה... אבל האבן הזו זזה בזכותו!!! ויום יבא... והאבן הזו תעלה עד למעלה ותגיע עד לגורן ארנן היבוס... ואותה אבן שמאסו הבונים יתברר שהיא היא היתה לראש פינה... **כן בחור יקר:** תדע לך... שהמטר הזה שדחפת את האבן... המטר הזה היה גורלי!!! בזכות המטר שלך האבן הזו הגיעה עד לכאן!!!

ושבוע שעבר קראנו בהפסרה: **"מי אתה הר הזודול לפני הזובבל למישור והוציא את האבן הראשלה תשואות זון זון לה..."** הנביא מסתכל על ההר הגדול שכ"כ קשה לטפס עליו... הנביא פונה להר ואומר לו: מי אתה הר הגדול מול זרובבל... אתה כמו **מישור** בשבילי!!! איך יכול להיות שההר נהיה כמו מישור??? כי זרובבל יודע ומבין שלמרות שלפעמים הוא מרגיש שהוא **זוחל** כמו צב... גם כשיש ריפיון ברוחניות והעסק בקושי זז... גם כשהכל זוחל... אבל זרובבל יודע שדווקא כזוה הולך כ"כ קשה... דווקא כזוה זוחל... זה הוכחה שיש לי עסק עם "אבן הזוחלת"!!! כנראה שאני סוחב אבן באמת כבדה ויקרה שאמנם לאט לאט... אבל יום היא תגיע ותהיה **"אבן הראשנה"!!!** היא תהיה הראש פינה... נכון שבימים אלו אני לפעמים מרגיש שהעסק הולך קשה... והאבן הזו זוחלת... אבל זו אבן פינה!!! ולכן אני לא מזלזל בשום פסיעה ובשום צעד... גם אם הוא מאוד מינימלי... כל מטר נוסף שאני מתקדם עם האבן היקרה הזו אני שמח... אני יודע שאני סוחב איתי אבן שאמורה להיות אבן פינה... כן... אמנם יש כאלו שסוחבים אבנים הרבה יותר קלות ממני... אצה להם הדרך... הם חולפים על פני וממשיכים הלאה... ואני עדיין גורר את עצמי עם ההבנה הקשה שלי בלימוד... עם התכונות הקשות שלי... ועם ניסיונות קשים ומרים בעיניי קדושה ובשלל תחומים שונים בעבודת ה'. אבל אני לא נשבר... **כי אני יודע שיש לי עסק עם אבן הזוחלת!**

## אז אולי קצת רקע... מה הסיפור שמה עם זרובבל??? על איזו אבן מדובר?? מה קרה שם???

אז ממש בקצרה: (פעם זה כבר נכתב בגיליון זה...) בדורות עברו לא היתה טכנולוגיה מתקדמת... הכל היה מכני... כל דבר היה אורך זמן... נקח לדוגמא את התאורה בלילה שהיום זה אוטומטי... רק מתחיל חושך... פתאום כל המנורות ברחוב נדלקות... אבל פעם??? הנושא של התאורה בלילות היה כרוך **בעבודת פרוז!!!** כי תחשוב... בשביל אור צריך להדליק נר... ובשביל שהנר ידלק צריך שמן... ובשביל שמן אתה צריך לגדל עץ זית... ולמסוק זיתים... ואח"כ לשים אותם בגת ולדרוך ולכתוש ולהוציא את הנשמה עד שאתה סו"ס רואה שמן זית... ואז כשסו"ס יש לך כבר שמן זית עכשיו צריך לבא כמו השמש של העיירה עם כד שמן ולעלות עם סולם על כל עמוד ברחוב... להוציא את הפתילות הישנות מאתמול ולשים פתילות חדשות ושמן חדש ולהדליק... וככה כל ערב מחדש וכולי האי ואולי הצלחת טיפ טיפה להאיר חלק קטן מהרובע היהודי של פראג... **כונ!!! ככה זה היה כפשוטו עד לפני מאה שנה...** והנה... לפני יותר מאלפיים שנה הקב"ה מתגלה לזכריה הנביא ומראה לו משהו מאוד מאוד מפתיע!!! הקב"ה מראה לו עץ זית שהזיתים יוצאים ממנו **אוטומטית!!!** ונסחטים ונכתשים **אוטומטית!** ועוברים **אוטומטית** למנורה ונדלקים ומאירים באופן **אוטומטי!!!** במילים אחרות: הקב"ה הראה לזכריה הנביא מנורת רחוב הכי פרמיטיבית בדורנו!!! שכשרק נהיה חושך המנורה ברחוב נדלקת אוטומטית... כן... היום לא צריך לגדל עץ זית ולא צריך למסוק ולכתוש... וגם לא צריך להדקק לשמש של העיירה... הכל נעשה בציק אחד... **אוטומטי!!!** בקיצור: זכריה שהוא משלושת הנביאים האחרונים... הקב"ה מראה לו מה יהיה בעתיד... הקב"ה מראה לו את הטכנולוגיה המתקדמת של שנת 2019... ואז: **ויען המלאך הזוהר בי ויעירני כאיש אשר יעור משנתו...** זכריה עומד מוקסם מול הפלאים האדירים והאוטומטים שיש בדורנו ונו והעין שלו לא שבעה מלהתבונן בפלא הגדול... (שאנחנו בעצמנו ממש ממש לא מרוגשים מזה... אנחנו רק עסוקים בלהתלונן לעירייה אם אחד מהמנורות מהבהב) **ואען ואומר אל המלאך הזוהר בי לאמרי: מה אלה ארוננו???** זכריה שואל את המלאך... מה זה הדבר הזה?? איך יכול להיות שבדורות הבאים הכל ככה ילך בקלות? איך הכל יהיה אוטומטי???

ההמשך בעמוד הבא ...



## הודעה

**בעקבות בקשות רבות מהקוראים לקבל מאמרים שונים בנושא של המבחנים לשיבות גדולות (עכ"פ ממוקבל בציבור הליטאי) לטובת נחיצות העניין יצאה חוברת מיוחדת בנושא הזה הנקראת**

## "אלה מסעי..."

**ניתן לקנות במוקדי המכירה הרגילים של גיליון אז נדברו...**

**זאת למודעי:** שהמסרים של חוברת זו מאוד נקודתיים ומתמקדים בנושא מאוד מסוים וחוברת זו רלוונטית ונחוצה רק בשביל: **א.** בחורים משיעור ג' ישיבה **קטנה** (באופן כללי). **ב.** בחורים שעדיין חוששים או לחילופין מאוכזבים... **ג.** גם להורי בחורים אלו זה לא זיקק בכלל... חוץ מאותם אלו חוברת זו או רלוונטית!!! ואין בה שום מסרים נוספים מעבר לזה... כך שאין טעם לקנות אותה לחינם...

**לקראת ימי הקיץ הבאים עלינו לטובה ניתן לקנות את הספר "וימאן" העוסק בנושא התמודדות בשמירת העיניים והמסתעף.**

בפלא': 0548446691

0527683095

---

**בשבוע שעבר נכתב מאמר אודות ההבדל בין אשכנזים לספרדים בחומרות או קולות בהלכה... והגיעה על זה בקורת רבה!!! אני מצדי קבלתי את הבקורת... קבלתי את הטענות והכנתי התנצלות והבהרה ותיקון טעות... (לא פעם נכתבו התנצלויות בגיליון זה...) אבל שעות ספורות לפני השליחה להדפסה שלחתי את הדברים הנכתבים למורי ורבי שליט"א שיכיון אותי בפרטי ההתנצלות ותיקון הטעות... והופתעתי לקבל ממנו מכתב מפורט וארוך שאין שום מקום להתנצלות והדברים נכונים!!! (המכתב שמור אצלי ומי שרוצה יכול לקבלו במייל)**

**אגב: אם הביקורת הייתה מגיעה ממקום של פגיעה אישית הייתי באמת צריך להתנצל... דא עקא!!!! שעיקר הנפגעים היו אחד בשביל השני... הספרדי נפגע בשביל האשכנזי... והאשכנזי נפגע בשביל הספרדי... אבל האשכנזי לעצמו והספרדי לעצמו הסתדרו עם הנכתב... ואם רק אחד נעלב בשביל השני... הרי זה בכלל "שנהגו כבוד זה בזה..." אשריהם ישראל... עכ"פ אם מישוהו בכל זאת לקח את זה באופן אישי... איתכם הסליחה...**

מה שבטוח... למי שהבין שחלילה וחס התכוונתי על גופי תורה ועל הלכות מפורשות שהאשכנזי מקפיד על זה והספרדי פחות... חס וחלילה חס ושלום!!! הדברים אינם אמורים אלא לשטחים האפורים שבהם על פי דין ניתן להקל... ולאשכנזי יש נטיה שלא להקל עד שהוא לא ישלול את האחוה האחרון של החשש... ואילו אצל בני ספרד מצוינו לפעמים גישה יותר מקילה בנוגע להכרעה בסוגיות אפורות אלו... נא לא להוציא דברים מהקשרם... ואגב: עצם המושג הזה לקוח מספרי פנימיות ויסודותו בהררי קודש... שהספרדים בחינת חסד ואשכנזים בחינת דין וגבורה... אנה ה'... שלא יצא מכשול מתחת ידינו...

## המשך: ה"אבן הזוחלת" שהתבררה כ"אבן הפינה..."

המשך: זכריה שואל את המלאך הזה... והמלאך עונה לזכריה בחזרה בשאלה: **ויאמר אלי הלא ידעת מה הזמזם אלה???** שואל המלאך את זכריה... מה אתה שואל מה זה?? מה... אתה לא יודע מה זה?? **איך אתה לא יודע??** עונה זכריה למלאך: לא אדוני!! לא... אני ממש לא יודע... איך אני אמור לדעת... עונה המלאך לזכריה: **וילן ויאמר אלי לאמר זה דבר זה אל זרובבל לאמר לא בחיל ולא ככח כי אם ברוחי אמר ה' צבקות...** ואומר המלאך לזכריה: לא תאמיני!!! אבל אתה יודע מה זה כל החידושים והפלאים האוטומטיים האלו שיהיה בדור 2019?? אתה יודע מאיפה זה מגיע?? זה מגיע מכאן!!! מעכשיו!!! ממישהו שנמצא פה לידך!!! יש איזה בחור אחד שגר לידך... קוראים לו זרובבל... הוא שכן שלך... מדובר בבחור ישיבה שנוולד לתוך הגלות... יש לו קשיים... הכל אצלו הולך קשה... הוא סוחב אבנים כבדות... אצלו שום דבר לא הולך בצי"ק... אין אצלו שום דבר שעובד אוטומטי... **הכל מכניו!!! והכל כבד!!!** והוא סוחב וסוחב ודוחף את אבן הזוחלת... **וזה לא זוז!!!** האבן בקושי זוחלת... ואז מבטיח הקב"ה: יום אחד אני אעצור את אותו זרובבל ואני אומר לו: **סטופ!!! עד כאן!!!** עד כאן זרובבל בני היקר... עד כאן אתה סחבת כבד לבד לבד... אבל מכאן ואילך באתי לעזור לך... מעכשיו... לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי... ואז!!! ברגע שזרובבל מקבל כוחות מיוחדים מהקב"ה... בבת אחת כל התמונה משתנית... ו... "מי אתה הר הגדול לפני זרובבל למישור" הרה הגדול ביותר נהפך להיות אצלו למישור... ואז אוציא את האבן הראשה תשואת חן חן לה!!! הקב"ה מבטיח: יום אחד אני אקח את האבן הזוחלת והכבדה הזו שזרובבל סחב כ"כ כבד... ופתאום אני אעשה אותו קל כנוצה יחד איתה... ופתאום הכל ילך לו אוטומטי... פתאום הוא יצליח... והוא יקבל תשואות חן חן... **אבל מאיפה יבואו התשואות חן חן האלו???** משנים של עבודה! משנים של אבן הזוחלת!!! מאותם תקופות שהכל הלך כ"כ קשה וזוחל... הוא עשה את שלו... הוא סחב וסחב... עד שיום אחד אני אופיע **ואני אעשה את שלי!!! אני אגמור בעדו!!!** וכשהקב"ה גומר זה נגמר ברגע אחת... הקב"ה מגיע בבת אחת עם מטוס קל כנפיים... מי אלה כעב תעופיה וכיונים אל ארובותיהם... כן!!! זה הרקע שעומד מאחורי הפסוק הזה

**בחור יקר:** בדיוק כמו שזכריה הנביא היה שייך לדורות האלו שהטכנולוגיה לא הייתה והכל היה נעשה מכני והכל היה זוחל לאט לאט... כל כביסה נעשתה בידיים... וכל תאורת רחוב נדלקה בפתילות ושמיים... ושום דבר לא היה הולך בצי"ק עם לחיצת כפתור... ובכל זאת הקב"ה הראה לזכריה בנבואה שיום יבא והכל יראה אחרת לגמרי והכל יהיה אוטומטי!!! אז אתה מבין לבד שעיקר המסר של הנבואה זה לא לטכנולוגיה הגשמית אלא לרוחניות... אצלנו בגשמיות אמנם היום הכל **אוטומטי...** אבל ברוחניות?? איזו אוי... הכל כך כך לא אוטומטי... אצלנו ברוחניות הכל הכי מכני שיכול להיות!!!! הכל הולך כ"כ קשה!! כ"כ זוחל!!! סוחב כ"כ קשה... ואני תמיד מדמיין בחלומות הורודים שלי כמו הנבואה של זכריה... מי יתן והכל היה **אוטומטי...** הלוואי והלב שלי היה נמשך **אוטומטי** כמו אש לבית מדרש... הלוואי והמחשבות שלי היו מואסות ברע באופן אוטומטי... הלוואי והייתי נמשך לתפילה באופן **אוטומטי...** אוי... הלוואי... אבל תכל"ס... המציאות העגומה כ"כ רחוקה מזה... תכל"ס... אני מרגיש שאני עומד מול אבן... אבן שבקושי סוחבת... בקושי זוחלת... אמנם זה זז... אבל מאוד בקושי... מאוד לאט... זה זוחל... **למה???** למה אבא שבשמים לא נותן לי איזה מטוס קל כנפיים שאני אוכל ללחוץ על כפתור ולהמריא ולעוף ברוחניות קילומטר מעל הקרקע...? למה אני כל הזמן צריך לדשדש בבוץ ולהתגבר וליפול ועוד פעם להתגבר?? די... די...

**בחור יקר: הנה התשובה!!!** אתה הזרובבל של הדור שלנו... אתה הזרובבל שעליך הקב"ה מדבר!!! אותו זרובבל נקרא זרובבל בגלל שהוא היה זרוי ומושך בגלות בבל... (מלשון זרויה בין מעיסייה...) אז אמנם אתה לא זרוי בגלות בבל... אז אתה זרוי... או זרוואצפ... או זרו-קיץ נוסח 2019... (זה כבר עניין שלך איך תגדיר את ה"זרו" שלך...)

ואתה סוחב אבן כבדה... וזה לא אוטומטי!!! אבל אל תשכח שהאבן הזו היא "אבן הראשה..." היא אבן הפינה!!! היא אבן לא שגרתית!!! היא אבן שהבחורים מנסים את כוחם עליה!!! אל תשכח שלקב"ה לא חסרים מטוסים בחיל האוויר... יש לקב"ה המון מלאכים שטסים בתעופה אחת ומברכים ומשבחים ומפארים ומעריצים ומקדישים... אבל מכולם הקב"ה בחר דווקא באבן ישראל שלי!!! הקב"ה מחכה לאבן הזוחלת שלך... רק היא יכולה להיות אבן הפינה... הקב"ה לא מתאכזב מהקצב האיטי שלך... רק אתה מאוכזב מעצמך אבל לקב"ה יש נחת רוח מהמאבק שלך... גם מהזחילה שלך הזו... כי מי כמוהו יודע כמה קשה לך... כי הוא ידע יצרנו... תסמוך על אבא שבשמים... רק הוא יודע כמה האבן הזוחלת שלך היא כבדה... אז מה אכפת לך שזה זוחל?? מה אכפת לך שזה לא נראה מרשים?? את מי אתה צריך להרשים? רק את הקב"ה... **אז איתו אתה מסתדר!!!** יתכן שאם תכנס לבית המדרש ותראה בחור בן עליה קדוש וטהור שמתעופף קדימה בלי קשיים... אתה תתקנא בו... אתה עלול להרגיש לרגע שהוא עוקף אותך... אבל רק אתה ככה מרגיש!!! כי אבא שבשמים מסתכל על זה אחרת לגמרי!!! אבא שבשמים מתרגש דווקא מהאבן הזוחלת הזו... **שם הוא מנסה את הכח שלך...** ושם אתה מתבטא!! ובעזרתך אתה מתקדם בעוד ועוד צעד... ואז פתאום הקב"ה יקביל את פניך בהפתעה ויאמר לך סטופ!!! הקב"ה יאמר לך את מה שהוא אמר לאותו זרובבל: **לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבקות...** הקב"ה יגיד לך: אתה עד עכשיו הלכת ברוחי!!! אתה הצבת לעצמך יעד לעשות לי נחת רוח... עכשיו הגיע הזמן לתת לך תשואות חן חן... כעת אני אפתח לפניך שערי שמים וארעיק עליך כוחות ובהירות וסייעתא דשמיא וחיידושים בפאר נעם של רוחי אמר ה' צבקות!!! ואז פתאום העסק יתחיל לעוף קדימה... אבל עד אז!!! עד אז אל תשבר... אל תקל ראש באבן הזוחלת... היא מתקדמת יפה מאוד... לאט ובטוח...

ואל תדאג... היא לא תגיע בקצב שלה... כי אתה תלך לכיוון אבא שבשמים בקצב שלך... ואילו אבא שבשמים הולך אליך גם הוא בקצב שלו... ופתאום יפתחו השמים... פתאום הקב"ה יקיים בך מקרא שכתבו... לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי... פתאום האבן הזוחלת הזו תתברר כאבן פינה... פתאום יתברר שהיא היא!!! האבן הכבדה הזו!!! ממנה מגיע כל הסייעתא דשמיא האוטומטית שלך... אז תזכור... לא להקל ראש במזחילה...



## מעשה שהיה כך היה...

שכן... הסיפור האמיתי היה ככה:

התפללתי!!! והמון המון התפללתי לה'... זעקתי לה' מקירות לבי שה' יתן לי ילד... ו... ו... **ובמקביל!!!** קבלתי גם ברכה מהרבה מויזניץ... והנה... באמת הגיעה הישועה... **וכעת נשאלה השאלה: למי מגיע הקרדיט???**

האם לתפילה שזעקתי לקב"ה יומם ולילה... או לברכה של הרבה מויזניץ???. אז בדיוק כמו מקודם!!!! שכל חסיד מייחס את הקרדיט לרבה שלו... אז חסיד ויזניץ יגיד שהקרדיט מגיע מהברכה של הרבה מויזניץ... **ואילו אני?? חסיד של מי אני??** אז זהו!!! שבתקופה הזו שכ"כ הרבה התפללתי לקב"ה... פשוט התפתח ביני לבין הקב"ה קשר אישי מאד מיוחד... ונהייתי חסיד של התפילה!!!! יצרתי קשר מאד עמוק ורגשי עם כח התפילה והגעתי למסקנה ברורה שהתפילה פועלת ישועות לא פחות מהברכה של הרבה הגדול ביותר!!! וכעת נהיה פה ויכוח מאד משמעותי... אני- החסיד של התפילה... טענתי בתוקף שהקרדיט מגיע לתפילה הפשוטה שלי מלב נשבר שבקעה רקיעים ועלתה עד כסא הכבוד!! ואילו הדוד מצד האמא טען שהקרדיט מגיע להסרת עין הרע שהוא עשה לי... והחבר מהכולל טען שזה הגיע בגלל שהוא התפלל עלי בשונמית... והחסיד ויזניץ טען שזה בגלל הברכה של הרבה מויזניץ... כל אחד ייחס את הקרדיט לרבה שלו... ואל תחשוב... זה לא צחוק!!! זה נפקא מינה עצומה!!! **אתה יודע למה???**

כי אם הישועה הגיעה בגלל התפילה... המסקנה המתבקשת שמיד שאחרי שנולד לי ילד התחזקתי עוד יותר בתפילה ולא נותר לי אלא להוציא ספר "אהבתי" כי ישמע ה' את קולי תחנוני... אבל אם הישועה הגיעה בגלל השונמית... אז לא צריך להוציא ספר אהבתי!!!! אין מה להתחזק בתפילה... צריך מקסימום לחזור שוב לשונמית ולשפץ שם את מה שעדיין לא שיפצו... ואם הישועה הגיעה בגלל שנסענו לקבר של... אז המסקנה המתבקשת היא שצריך ללכת לשם עוד פעם... ואם הישועה הגיעה בגלל ברכתו של הרבה מויזניץ... אז אמנם הייתי זוכה מכאן ואילך להתחיל להגיש קוויטל לרבה מויזניץ... אבל בשלב מסוים מה הוא היה אומר לי???. הוא היה מכה על קדקדי כדרכו והוא היה אומר לי: ר' ייד... אתה גם מתפלל???. ואז הוא היה שולח אותי לקרן זוית של הבית שלי שאתפלל. **אז זהו! שתבלים נפלו לי בנעימים!** זכיתי שכשהגיעה הישועה ונולד לי ילד. היחיד שקיבל את הקרדיט זה אבא שבשמים ורק אבא שבשמים! ובקנאות עצומה לא הסכמתי בשופ"א לתת קרדיט לאף אחד אחר!! אתה מבין לבד שהיתה לי רשימה ארוכה למי לתת קרדיט.

כן... כל מי שאי פעם עבר התמודדות והגיעה הישועה... פתאום מגלים רשימה ארוכה של אופציות של סגולות וברכות וגם השתדלויות ועצות למי לייחס את הישועה... **וכאן כל אחד נותן את הקרדיט למי שהכי קרוב ללבנו!!!** מי שציונו של ר' ישעיה קרסטיר זיע"א הכי קרוב ללבנו אז הוא יסיק שזה בזכות התפילה שמישהו הזכיר אותי שם... ומי שר' ליב בעל היסורים זיע"א הכי קרוב ללבנו... אז זה בזכות אותו יום ששי בצהרים שעשינו עליו תפילות

רבים... **ואילו אני זכיתי!!!!** שמי שהיה הכי קרוב ללבי (לכה"פ באותה תקופה) **היה זה אבא שבשמים!!! אבא שבשמים!!! אבא שבשמים!!!** ורק לו אני מוכן לתת את הקרדיט ולאף אחד אחר לא!!! זה בנפשי!!!

אני יודע שיש כאלו שלא אוהבים את הגישה הקיצונית הזו... והם צודקים!!! אני מגזים!!! אני מודה... בפירוש מגזים... כן... אליבא דאמת יש מקום ביהדות לעוד כמה ערכים... ברור שיש מקום ביהדות לברכה של צדיק... (בפרט יהודי קדוש כמו הרבה מויזניץ ד"נפיש זכותיה" והברכה שלו בודאי פועלת בגבתי מרומים) ויש מקום לסגולות... ויש מקום להתחזקות בכל מיני נישות כמו תשלום לשדכן ובדיקת מזוזות וגם בדיקת כתובה... הכל טוב ויפה... יש מקום להכלל. אבל סוף סוף בסופו של דבר... **כשמגיעה הישועה!!!** כל אחד מצביע על ההנהגה שהכי קרובה ללבנו... לתחום ולנושא שהכי מדבר אליו באופן אישי... וכמו שחסיד ויזניץ יקח אוטומטית את הקרדיט לברכה של הרבה שלו... (למרות שהיה פה עוד כמה התחזקות בשמירת הלשון או בצניעות ותפילה על קבר ר' אבדימי...) וכמו שהליטאי יקח את זה לנביא שהוא תרם לביהכ"ס או לחשמל של שבת... אז גם לי מותר לקחת את הקרדיט לאיפה שאני רוצה!!!! וברגע שלקחתי את הקרדיט לתפילה... התוצאה היתה התחזקות עוד יותר בתפילה (פסוק בתהילים: "ביום קראתי ותענני תרהיבני בנפשי עוז"- כשאני מתפלל והקב"ה עונה אותי זה נותן לי עוד יותר עוז להרבות עוד יותר בתפילה...) ויצא מזה ספר אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני!!!! כן... אם מישהו מתחזק מהספר הזה... שלא יחשוב שמדובר במי יודע מה... פשוט נולד לי ילד... ואז עמדו שורה ארוכה של אנשים בתור... וכל אחד סיפר לי לאיזה סגולה הילד הזה חייב את החיים שלו!!!! ומשום מה... לא ברור למה... מכל רשימת הסיבות... מי שהכי קרץ לי... והחלטתי לייחס אליו את הקרדיט... היה זה אבא שלי שבשמים שליווה אותי בכל התקופות הקשות... וקיויתי לו... וחזרתי וקיויתי לו... והנה... כשזה הגיע נתתי לו ורק לו את הקרדיט!!!! והנה "אהבתי"...

ואני אומר בפירושו: לא תמיד אני צודק!!! לפעמים הישועה מיוחסת לצדיק מסוים... לפעמים זה מיוחס להתחזקות נקודתית מסוימת... אבל סו"ס היות ותכל'ס... הדברים לא ברורים... ואתה לא יודע באמת למי זה מיוחס... כאן באיזשהו מקום הדברים מסורים לכל אחד מאיתנו להחליט לפי התחושה שלו ולפי רמת הקשר שלו למי הוא מייחס את הישועה...

**אשרי חלקי שזכיתי לייחס את זה לאבא שבשמים!!!!**

תאר לעצמך שהייתי מייחס את זה לתפילות שהתפללו עלי אצל ר' אבדימי דמין חיפה... אז דבר ראשון: ספר אהבתי לא היה יוצא!!! אז מה כן היה יוצא?? היה יוצא ספר מפת כבישים כיצד להגיע לקבר ר' אבדימי... ואני לא מזלזל בזה... אני בטוח שהתפילות שם מתקבלות... אבל עדיין... חבלים נפלו לי בנעימים... זכיתי שקבלתי את הרבש"ע במתנה... ולא נישא צדדית ביהדות שהייתי נתפס

סיפור אישי... מעשה שהיה כך היה... עברו כמה שנים אחרי החתונה ועדיין לא זכיתי בילדים... התפללתי על זה הרבה וחיכיתי לישועת ה'... והנה!!! באותה תקופה היה יוצא לי להיות מידי פעם בטבריה והייתי הולך בלילה לציון ר' מאיר בעל הנס... חזרתי מהציון והתחלתי ללכת לכיוון העיר... חושך... הכנרת מצד אחד ובית קברות מצד שני ואני הולך... והנה... אני מתקרב לתחנה ואני רואה שיושב שם יהודי מבוגר... אני מתקרב ולתדהמתו את מי אני רואה???. לא פחות ולא יותר את כ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א... לא התבלבלתי!!! ניגשתי אליו ואמרתי לו שאני צריך ברכה לזכות בילדים... הוא בירך אותי בחום... וזה שימח אותי מאד... תמיד חלמתי לקבל ברכה מיהודי כזה קדוש... והנה ה' אינה לידי... ואכן עברה פחות משנה וזכיתי להכניס את בני בריתו של אברהם אבינו... **זהו! זה הסיפור!!!** יום אחד יצא לי לשוחח עם כמה ידידים חסידי ויזניץ... וסיפרתי להם בספונטניות את הסיפור הזה... כך וכך היה המעשה... שקבלתי ברכה מהרבה שליט"א ומיד אחר כך הגיעה הישועה. אחד מהחסידיים הסתכל עלי בפליאה ואמר לי בניגון... נו... נו... נו... ו... ו... יש לציין שהבנתי מיד מה הוא רוצה... נו... אם ראית כזה מופת מוחשי מהרבה מויזניץ שליט"א... היית צריך מיד להחליף לשטריימל ולתפוס את הרגלים ולעשות את הברית אצל הרבה...??

**עניתי לו: אתה צודק!!!** אחרי כזה מופת שחיותי במו עיני הייתי באמת אמור להחליף מקנייטש לשטריימל ולעבור דירה לשיכון ויזניץ... **אבל יש פה בעיה קטנה!!!** כי יש עוד סיפור... יום למחרת!!! יום אחרי שפגשתי את הרבה מויזניץ וקבלתי ממנו ברכה... בדיוק יום למחרת פגשתי גם את הרבה מאמשינוב וגם ממנו קבלתי ברכה... והנה הגיעה הישועה... וכעת התעורר לי ספק שקולי: **למי מיוחסת הישועה???** למי מגיע הקרדיט???. האם לברכה של הרבה מויזניץ או לברכה של הרבה מאמשינוב??

אז כמובן!!!! שבאופן טבעי... כל אחד מייחס את הקרדיט לברכה של הרבה שלו!!! חסיד ויזניץ מייחס אוטומטית את הישועה לברכה של הרבה מויזניץ... וא"כ אני צריך להחליף לשטריימל... ואילו לחסיד אמשינוב ברור כשמש בצהרים שהישועה הגיע מהברכה של הרבה מאמשינוב וא"כ אני צריך להחליף לספודיק... והיות ואני לא יודע מה לעשות!!! האם להחליף לשטריימל או לספודיק?? לכן מכח הספק החלטתי להישאר עם קנייטש וחליפה קצרה וזהו... עד כאן הדו שיח!!!!

מה אתה אומר על הדו שיח המעניין הזה???

---

**אז זהו שלא!!!! באותו רגע דפקתי על השלחן ואמרתי להם: לא!!! הת'אמת היא שלא!!!!** סתם "עבדתי" עליכם... סתם המצאתי... האמת האמיתית היא שלא קבלתי ברכה **אלא רק** מהרבה מויזניץ... (ולא מהרבה מאמשינוב...) ובאמת רק הוא בירך אותי ובאמת מיד הגיע הישועה... **אבל!!!! מה**

**המסר שאני רוצה להוציא מהמאמר הזה הוא****כך:**

יהודי יקר: אתה צריך ישועה??? אני מברך אותך ברכה של יהודי אוהב מעומק לב שהישועה בא תבא וכמה שיותר מהר!!! עוד רגע זה מגיע... **אבל תחשוב גם על היום שאחרי!!!** יבא יום ותהיה חלוקת השלל... וכל אחד ירצה לקחת אליו את הקרדיט של הישועה... **אז תתכונן לזה!!!** וכבר עכשיו תשמור מקום בקרדיט לערכים מהותיים ביהדות!!! אני לא מקנא ביהודי שהח"י רוטל גנב לו את ההצגה!!! אני לא מקנא ביהודי שהגיע למסקנה שהנסיעה לאירופה לקברי הצדיקים הביאה את הישועה... (הוא פשוט אומלל... כי מכאן ואילך כל בעיה שתהיה לו... הוא תלוי בזמני טיסות...) **ואני כבר אומר לך:** שאם תתרום לגיליון אז נדברו... אני בטוח שאתה תראה ישועות!!! **ואתה יודע למה???** כי אני כעת צריך תרומות ואם תתרום אני אתפלל עליך... לא בשבילך... **בשבילי!!!** כי אני יודע שאם אתה תתרום ומיד אח"כ אתה תראה ישועות... אני ארויח מזה תורם קבוע לעלון שלי... אז בשבילי זה אינטרס להתפלל שיהיה לך ישועות!!! **אבל זה לא סתירה שאני באופן אישי ארחם עליך!!!** למה??? כי כשאני קבלתי ישועות המסקנה שלי היתה ש... מה שתתחחחי נפשי... הוחילי לאלוקים כי עוד אודנו ישועות פני... אה... איזה מסקנה עוצמתית... איזה צ'ק פתוח קבלתי... **ואילו אתה נעבאך??** כשאצלך הגיעה הישועה... מה היתה המסקנה??? שצריך לתרום לאז נדברו... ? ! ? ! ? לזה חכינינו? על זה נתקענו??? **אז שוב:** בשבילי זה הכי ריווחי בעולם... אני ארויח תורם... אבל אתה יצאת קטן... יצאת מהצרה עם סגולה שקוראים לה אז נדברו... אני לא מקנא בך... יצאת בשן ועין...

אבל בינינו... תתרום!!! אז מה וגיליתי לך סודות מהחדר??? אתה יודע מה... בא נעשה עסק... אתה תתרום לאז נדברו... ואני אבטיח לך שאני לא אתפלל עליך... כך שגם אם מיד אח"כ תבא הישועה... אז נדברו לא יקח את הקרדיט אלא רק התפילה שלך... עשינו עסק??? ---

זה נשמע אולי בדיחה... אבל זו בכלל לא בדיחה!!! מתי תבין שהחיים לא נגמרים בישועות... אנחנו רוצים גם משמעות בחיים... תשמור את הקרדיט לתכנים משמעותיים... תן כבוד לה'... תן כבוד לתורה... תתחזק בתורה... תתחזק במשהו ערכי שתוכל להיאחז בו אח"כ.... ---

אגב: המסר הזה הוא נכון לאו דווקא ביחס לתפילה... זה נכון גם ביחס לעוד ערכים מהותיים ביהדות... עוד דוגמא: פעם היתה לי מצוקה מסוימת בכסף והיו לי שתי אפשרויות או לתרום לאיזה קופה מסוימת ואז יפתחו כל השערים ותבא הישועה... או להתחזק בדיני ממונות שהרי כתוב בפירוש בתורה... והיה עקב תשמעון את **המשפטים** האלה וברך פרי בטןך וכו'... והחלטתי שאני הולך על זה... התחזקתי בזירות מגזל... והגיע הישועה... ואם היום אני קצת יותר ישר

וקצת פחות קומבינטור זה בזכות ההתחזקות הזו... יצאתי מהמצוקה עם נכס רוחני ערכי ומשמעותי!!! (שאם תשים לב התורה בעצמה רצתה להביא אותי למסקנה הזו... תקרא את הפסוקים בעקב ותראה טייטש) תאר לעצמך שהייתי יוצא מהמצוקה עם מסקנה שהתרומה למוסדות פלוני "זה עובד..."??? אתה היית צריך להמשיך לבדוק אם לא כייסתי אותך... ואם כבר פתחתי את כל הקלפים ואין לי מה להפסיד... פעם היתה לי עוד מצוקה וחשבתי מה ה' רוצה לעורר אותי??? ושוב שתי אופציות עלו על השלחן... או לקנות מפטיר יונה... או להתחזק בלימוד התורה בלילה... התחזקתי בלימוד התורה והגיע הישועה... ומאז אני לא מעיז להפסיק את הלימוד הזה... לא בגלל שאני צדיק... אלא בגלל שאני לא רוצה להתעסק עם הישועה... תאר לעצמך שלא הייתי מעיז להפסיק לקנות מפטיר יונה... והיו כמה אנשים כאלו אנחנו מכירים שלא נותנים לאף אחד לקנות מפטיר יונה בגלל הישועה שהגיע להם משם... בואו חשבון....

(אגב: דווקא הדוגמא שנקטתי מקודם אודות ברכה של צדיק שמתקבלת... דווקא זה הרבה פעמים נחשב כערך עליון בפני עצמו כי אמנות צדיקים היא סיבה לציון והכנעה וקבלת מרות מצדיק... כפי שמצינו אצל חנה שהתפללה וגם קיבלה ברכה מעלי... ואמנם היא מייחסת את שמואל לתפילה כי מה' שאלתיו, אבל הנביא מתייחס לא פחות לברכה של עלי שהתקבלה... ואכמ"ל)

---

**והאמת היא שבינינו... זה נטו עניין של רמה!!!!**

כשיש לנו בעיה... אנחנו מבינים שהקב"ה רוצה משהו!!! השאלה מה??? ---

ראש קטן מסתכל קטן... מה הקב"ה רוצה ממני??? שאני אסע לאירופה להתפלל על קברי צדיקים... **אני לא מבין: זה???** זה מה שהקב"ה רוצה ממך??? זה הנושא??? הקב"ה יום אחד ישב בשמים ואמר: אני רוצה שהבן שלי יסע לאירופה להתפלל על קברי הצדיקים... ולכן אני תוקע אותו עכשיו עם כך וכך בעיות כדי להביא אותו לקברי צדיקים... כן? נראה לך??? טוב לך עם הראש הקטן הזה??? תהנה... אבל אני לא חושב שזה גאוה מצידי לומר שאני קצת יותר אינטלגנט... ואם הקב"ה רוצה משהו... אני חושב שהוא רוצה משהו קצת יותר חשוב!!! אני מאמין ב-אבא שבשמים שהוא אוהב אותי וקשה לו למנוע ממני משאלת לב... ואם הוא בכל זאת מונע ממני... הוא כנראה רוצה ממני משהו באמת חשוב!!! בא נחשוב מה... בא נחשוב על נקודה קצת יותר משמעותית בחיים... שהיה כ"כ חשוב לרבש"ע לעורר אותי גם במחיר של עגמת נפש מצדי... אולי הוא רוצה לעורר אותי בתשובה על כל מיני מפגעים רוחניים שיש לי בבית... אולי הוא מתגעגע אלי ורוצה איתי קצת תקשורת של תפילה... (הוא יתברך מתגעגע... לא רק הצדיק... את זה כולם יודעים להגיד ש"הצדיק קורא לך"... אבל הקב"ה?? הוא לא קורא לך...???) אולי הוא רוצה שאני אהיה קצת יותר מרום ואקבע עוד קצת עיתים לתורה... ואולי... אולי הוא רוצה לבחון אותי במבחן נאמנות האם אני אוהב אותו למרות שהוא לא נותן לי את כל מה שאני רוצה... כאן דברתי לעניין... כאן דברתי כמו ילד גדול שמבין שאבא רוצה משהו!!! עכשיו: אחרי!!! אחרי שאתה מבין עניין... כעת יש מקום גם לסגולות וברכות... אבל אדם שעומד מול מצוקה... ומיד יורה לכל מיני נישות צדדיות... עושה את כל הסגולות... כאילו זה הנושא... **מה זה אומר???** זה אומר במילים אחרות: רבש"ע: לא מעניין אותי מה אתה רוצה

ממני!!! אני יודע רק מה אני רוצה ממך!!! ואני רוצה ממך ישועה ודי'!!! וזה עובד... אנשים קטנים גם נושעים... אבל כמו קטנים...

**אתה מכיר את הסגולות האלו** שאתה מגיע לקבר של הצדיק ומבקש ישועה ואתה מקבל על עצמך שאם הגיעה הישועה אתה תגיע עוד פעם להגיד תודה... כשאני רואה את זה מתחמץ לי הלב... **לא חבל????**

אם אתה כזה נחמד... אולי תעשה את העסקאות האלו עם הרבש"ע... למה הצדיקים יותר מיוחסים מהקב"ה??? תבא כמו דוד המלך ותגיד לקב"ה במתיקות... אנה ה'... תעזור לי... והרי כשתעזור לי-אבא ביתך בעולות אשלם לך נדרי אשר פצו שפתי ודיבר פי בצר לי... **לא חבל????**

**איך אתה לא חושב על האפשרות הזו???** כשאתה מגיע שם לקבר של הצדיק עם כיבוד... ואתה כותב התפללתי ונושעתי והבטחתי לפרסם... איפה פה הרבש"ע??? סו"ס הרי הישועה שלך עברה דרך הרבש"ע... זה היה חייב לעבור דרך האישור של אדון כל תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם... אז למה לא לפנות אליו ישירות??? איזה גאון היצר הרע שהוא מצליח לסובב אותך סחור סחור סביב הנקודה... העיקר להשאיר את התפילה והקשר הפשוט עם הקב"ה ככרום זולת לבני אדם??? ---

תסלח לי... אבל כשאני רואה את זה... זה פשוט מחזק אותי בתפילה!!!

**כי אתה רואה פה פעולת הסחה משוכללת וממוקדת להפליא!!!!**

אתה רואה פה מישהו שעובד שעות נוספות להסיט את תשומת לב מהנקודה הנכונה!!! אתה רק קולט כמה שלתפילה יש כח... אם אנשים מסוגלים לעבור ליד התפילה כל היום... וללכת לכל המקומות ורק לא לפגוש את התפילה... זה אומר שיש בתפילה באמת איזה כח עוצמתי שא"א לשחרר אותו בלי להסתיר אותו באלף ואחת הסחות מסביב...

**טעמו וראו כי טוב ה' אשרי הגבר יחסה בו...**  
**טעמו!!!!** תנסו את השיטה הישנה והפרמיטיבית... לפנות לקב"ה... ואני כבר אומר לך: אם אתה תתפלל לקב"ה הוא לא יעתיך עליך... הוא לא יתפלל עליך... הוא גם לא יהיה מליץ יושר בשבילך... והוא גם לא יקיש על דלתות שמים בשבילך...

**הוא פשוט יתן לך כי זה הוא!!!! זה מתחיל ונגמם בו!!!!**

אין פה מה להבין... הלוואי ונזכה להתחזק ביחד... כן... צריכים חיזוק...







# מאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת יט' סיון התשע"ט

|            |          |       |
|------------|----------|-------|
| הדלקת נרות | צאת השבת | ר"ת   |
| 19:33      | 20:24    | 21:21 |
| 19:31      | 20:22    | 21:18 |
| 19:34      | 20:25    | 21:22 |
| 19:30      | 20:22    | 21:17 |

י-ם  
ת"א  
חיפה  
ב"ש

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה  
עורך: יעל דהאן נ"ו 050-4194600

**כל העושה צדקה ושפל, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב עולות וזבחים.**

**יתוש** עקץ אדם וגורש בבושת פנים. הגיע חברו וזמזם ליד אוזניו, והאיש הניף ידו למחצו, עד שבקושי נמלט מידיו. נאנח אחד מהם ואמר לחברו: נמאס לי **לחיות כאן**, כולם מתנכלים. השיב חברו: גם לי רע מאוד, בוא נצא למקום אחר, שם נחיה באושר, והכל יאהבנו ויכבדנו. יצאו שני היתושים לדרך, עפו, עד שפגשו **בדבורה** מוצצת צוף. נעצרו לנוח והציעו לה להצטרף אליהם: עוד מעט נמצא מקום שבו יאהבו אותנו.

אמרה הדבורה: "רע לכם בכל מקום, כי אתם גורמים נזק, אך לי טוב, אני **מעניקה לאדם** דבש, והוא משתדל לשמור עלי ולהיטיב אתי. טעות בידכם, במקום אחר לא ישתנו חייכם, גם משם יסלקו אתכם בחרפה..."  
כאשר אדם מרגיש שמצרים את צעדיו. הוא תולה זאת באחרים. מוטב שיבדוק את התנהגותו. אולי הוא גורם צער ונזק לאחרים. אם ישתדל להיטיב עם הזולת, יזכה אף הוא ליחס טוב.

**הצחוק מכלה כל מעשה טוב**  
**שמחה לטובה ולרעה.**

בכל מקום שהצדיקים הולכים שכינה הולכת עימהם.

**בפורים** שנת תשל"ח-ה אצל האדמו"ר ה-בבא סאלי זצ"ל הייתה השמחה הגדולה וקהל גדול של משתתפים מכל העדות, קרובים ורחוקים מילאו הבית מפה לפה. בעיצומם של הריקודים של קדושה, ולקיים "עד דלא ידע" פגע מאן דהוא **בנברשת** הקבועה בתקרת הבית וזו נתנפצה לרסיסים, להרגיע את המסובים הכריז רבינו: "עוד מעט יביאו נברשת חדשה ומה שנשבר יהיה **נפרת כל הקהל** הקדוש הזה..."  
פלאי פלאים... כעבור רבע שעה נכנס יהודי ובידו נברשת קנים גדולה, ומרהיבה ביופייה, כמשלוח מנות לרבינו, הסביר מביא הנברשת: אני קניתייה לפני זמן **אך המתנתי** עד לפורים להביאה משלוח מנות לרבינו הקדוש...

מפני שבני ישראל ידעו שנתן התורה הוא אמת ותורתו אמת קיבלו אותה בתוקף ובעוז



את משנתו ותורתו קנה מרן הגאון **עובדיה יוסף** שליטא מידי רבותיו ביישיבת 'פורת יוסף' וברואשם מרן הגאון המקובל רבי **עזרא עטיה** זצ"ל למד ושינן את החלק המסובך והמורכב שבשולחן ערוך, 'הושן משפט'.

כמו כן זכה כבר בילדותו לשבת על ספסל אחד במשך 8 שנים עם מרן הגאון 'כף החיים', רבי **יעקב חיים סופר** זצ"ל, ממעניות חוכמתו הרבה לישאוב. כילד, אף נמנע עם הנערים שהחזיקו נרות וצעדו אחר מיטתו של מרן הגאון המקובל, הסבא קדישא רבי **שלמה אלפונדרי** זצ"ל.

**בתו** של הרב **ברוך ויסערט** וזיניץ זיע"א, כלתו של הרב הקדוש **הגהר"ד** מבעלזא זיע"א אלתה במחלה קשה, בימים שהיו סמוכים על שולחן הרבי מבעלזא. בכל יום היו בני הבית שולחים מברקים עם ידיעות על מצבה לאביה, יום אחד לא התקבלה כל ידיעה, ואביה הרבי לא מצא מנוח לעצמו וצערו היה רב. בשעות אהה"צ הגיע מברק מבעלזא, **שהמחלה חלפה**, והרבי התאושש. שאל אותו בנו: "היתכן, האיש כמוהו יפול ברוחו בגלל ידיעה שהתעכבה?" ענה הרבי: "דע לך, שעבדתי רבות על מצות 'ואהבת לרעך כמוך' וחשבתני שהגעתי לדרגה **שאין כל הבדל** אצלי בין ילדי לבין כל אדם מישראל. והנה, בבוקר, כשהתעכבה הידיעה, נבהלתי, והבחנתי שעדיין לא הגעתי לדרגה של אהבת ישראל אמיתית, עדין אינני מצטער בצערו של כל אדם אחר, כפי שהצטערתי על מחלת **ביתי היחידה**, על כן הצטערתי..." להצטער בצערו של הזולת, לשאת בעול עם חבר, לכאוב את כאבו. ומה איתנו?

|              |
|--------------|
| מה           |
| <b>המים</b>  |
| מסוף         |
| העולם        |
| ועד          |
| סופו         |
| כך           |
| <b>התורה</b> |
| מסוף         |
| העולם        |
| ועד          |
| סופו         |

## נקודה למחשבה

ילד בכיתה ג' ישב בשולחנו בזמן שהמורה לימד. פתאום, ללא התראה מוקדמת ובלי שיבין איך זה קרה לו, הופיעה שוללית קטנה בקדמת המכנסיים שלו. ליבו של הילד **ענה בקרבו**. הוא ממש לא הצליח להבין איך זה קרה. הרי זה מעולם לא קרה קודם. הוא ידע שברגע שהילדים יגלו זאת הם לא יפסיקו **לצחוק עליו** הילד הרגיש איום ונורא. הוא הניח את ראשו והתפלל: בבקשה אלוקים, זהו מצב חירום. אני צריך עזרה ועכשיו! בעוד חמש דקות ישמע הצלצול ואז ... הילד הרים את ראשו. והנה ילד מהכיתה **נושא כוס מים** הולך לקראתו.

הילד פנה אל הילד, כאילו מעד ושפך את המים שבכוסו ישר על הילד. הילד העמיד פנים שהוא כועס אבל בלב אמר: תודה אלוקים שהצלח אותי, תודה רבה. עכשיו, במקום שהילד יהיה נושא צחוקם של כל ילדי הכיתה, הוא הפך לנושא אהדתם. המורה דאג להשיג לו מכנסיים והילדים סיינו לו לנקות את המים מהספרים והמחברות שלו. אבל הלעג שהיה צריך להיות מופנה אליו הופנה עתה אל הילד ששפך את המים.

אמנם הוא נסה לעזור ולנקות את המים אך הילדים נזפו בו ואמרו: כבר עשית **מספיק נזק**, תלך מכאן. בסוף היום, כשהילד חיכה ליד תחנת האוטובוס, פסע הילד לכיוון שלו ולחש לו: אתה שפכת את המים בכוונה, נכון? הילד השיב לו **בלחשיה** גם אני פעם הרטבתי ככה את מכנסי, הלואי שתמיד אלוקים יעזור לנו להבחין בהזדמנויות שניתן לעזור לאחרים. כמה צריך **להיהרר בכבודו** של השני לבל יפגע (העורך)

**רכי ישראל גרוסמן** זצ"ל היה מגדולי בעלי החסד בדור. אך כמובן מ-זן של פעם. ואף ביום שישו האחרון קיבל סכום גדול לחלוקה לאברכים. הנהוג שלו היה להעביר את **הכסף מיד** לאחר קבלתו. אבל בשל מצבו ביום שישו זה, עת שכב חלש ונטול כח לאחר 2 אירועי לב, נזכר ממש בעת הצפייה הראשונה, שמבשרת את בוא שבת מלכתא, כי במגירה מונחת, ותוך כדי שלח את נכדו להעביר את הכסף עוד לפני **שבת** כדי ששבתם של 'האברכים המקובלים' תהיה בשמחה.

העלון מוקדש: להצלחת התורם ומשפחתו ברוחניות וגשמיות וכל מיילי דמיטב

**לפני** כשישים שנה מבחינה הסמיכה לרבנות היו קשים מאד. שלא כמו היום, שנבחרים רק צעירים, בימים ההם נבחנו גם גדולי הרבנים. השנים ההן היו שנות עלי הגדולה, והרבה רבנים הגיעו מכל רחבי העולם. לא ידעו מי מהם לובש **גלימה סתם** ומי מהם באמת תלמיד חכם. לא פעם מצאו ת"ח עובד במפעל כפועל דחק, ולא פעם מצאו אדם שממלא תפקיד חשוב שלא למד הרבה תורה. המבחרים היו בהתאם, וכדי לעבור את המבחנים נדרשו התלמידים ללמוד לעומק, מהסוגיא ועד להלכה, ולפוסקים האחרונים. במבחנים הללו נבחנו גדולים וקטנים, רבנים מכהנים ורבנים צעירים. הרב **מרדכי אליהו** זצ"ל היה הצעיר מבין הנבחרים והצלחה יותר מכולם, דבר שהיה עלול לבייש רבנים יותר מבוגרים ובעלי ניסיון.

קרא לו הרב **יצחק ניסים** זצ"ל, שהיה הרב הראשי לישראל, ואמר לו: דע לך כי אתה היית הראשון מכולם, לקבל ציון א"א. אבל זה ציון שאף אחד לא קיבל אותו. יש פה רבנים זקנים וחשובים שיושבים בישיבה, וזאת תהיה בושה בעבורם אם צעיר כמוך יזכה במקום הראשון. זה גם **יעוד עליך קנאה**. ולכן אני נותן לך ציון א"ב למרות שמגיע לך א"א. הרב זכה לדרגה הזאת בזכות הקדושה שלו, בזכות הפיקחות שלו ובזכות אבותיו הקדושים. הרב עצמו ידע מזה אבל לא סמך על זה, הוא עמל ויגע בתורה באופן שלא היו רבים כמוהו, גם בבחינת הזמן וגם בבחינת ההעמקות. היה לו מבט חד וקליטה מהירה. ואעפ"כ הוא היה עמל בתורה בכל כוחו.

**מנבא** בשם מרן הגר"י **מברייסק** זצ"ל שאוני והטילוני אל הים וישתוק הים מעליכם, כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם. "הנה יונה הנביא היה נוסע באניה עם עובדי עבודה זרה - כדכתיב קודם "ויזעקו איש אל אלוהיו אפילו הכא לא תלה העונש בהם אלא תלה הדבר בו בעצמו עכ"ד הגר"י. כמו"כ עלינו ללמוד מדברי יונה הנביא במצבינו היום לתלות הצרות והניסיונות העוברות עלינו בגלל עצמנו ומעשינו, ולא לתלות במעשיהם של אחרים.

**הענווה היא הנאה  
הגאוונה היא כאב.**

**מדוע** חשוב כל כך ללמוד הלכות לשון הרע? יש השואלים עצמם, מדוע עלי לעמוד כל כך בלימוד **הלכות לשון הרע**, הלא די לי כי אחזיק במידת השתיקה ומובטח אני שלא אדבר דברים רעים?

שאלה זו **בטעות יסודה**. במקרים רבים חייב אדם לספר את הידוע לו, אולם בגלל אי ידיעת ההלכה הוא עלול בקלות לעבור את תחום המותר ולחטוא באיסור לשון הרע.

רק מי שבקי בהלכות הללו יכול **לדעת תמיד** מה מותר לו לדבר ומה אסור.

**זהה את הבעיות שלך  
וזהי תחילת הדרך לפתרונן.**

**רבי ישראל אבוחצירא** (1890 - 1984) רב מקובל, מוכר בכינוי הבאבא סאלי האבא המתפלל, נולד בעיר ריסאני שבמחוז תפילאלת שבמרוקו בראש השנה בשנת תר"נ (1890). אביו היה רבי **יסעוד אביחצירא** זצ"ל וסבו היה רבי **יעקב אביחצירא** זצ"ל. היה בן לשושלת רבנים מפורסמים, שהיו כולם בעלי מופתים.

מעמדה המרכזי של משפחת אבוחצירא בקרב יהודי מרוקו נקבע **בזכות אישיותו** של רבי יעקב אבוחצירא 1807 - 1880 מקובל ודיין המתואר במסורת יהודי מרוקו כאיש אלוהים ובעל מופת. **השאיפה הגדולה** של הבבא סאלי הייתה להידמות לאבותיו הקדושים.

**עיקר הביטחון זה כשאדם אינו רואה שום מבוא ומוצא לישועתו בעיני בשר, והוא בוסח בה לבדו.**

**מכל העברות שבתורה  
זו העבירה היחידה שנאמר בה תרחק.**

**ללמדנו שלא די באי אמירת שקר, אלא האדם חייב להתרחק מן השקר. לברוח ממנו.**

**דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים"  
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א**

**ה' אָרְךְ אַפִּים וְרַב חֶסֶד נִשְׂא עֵינָי וְפָשַׁע וְנִקְחָ לֹא יִנְקָה, פֶּקֶד עֵינָי אַבּוֹת עַל בְּנֵיהֶם (במדבר יד, יח).**

**רבתינו** בגמרא (ברכות ז ע"א) הקשו לכאורה סתירה בפסוקים, כתוב אחד אומר **"פקד עיני אבות על בנים"**, משמע שהקב"ה נותן את עיני האבות על הבנים ומענינים על כך, ואילו פסוק אחר אומר לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומתו (דברים כד, טז), משמע שאין הבנים נענשים בעוון אבותיהם.

**ומתוצאת הגמרא**, הא - כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, הא - כשאין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם. אם אוחזים הבנים במעשה אבותיהם והולכים בדרך הרשעה, הרי שהם נענשים גם על עוון אבותיהם, אך אם הבנים מיישרים דרכיהם ואינם הולכים בדרך אבותם, הרי שאינם נענשים על עוון אבותם.

**רבתינו** מביאים על כך משל לזאב שפגע בשועל ורצה לטורפו, אמר לו השועל, **"לא כדאי לך לאכול אותי, אין בי הרבה בשר, כולי שלד עינמות, תכנס לעיר ששם נמצאים בני האדם, ותטרוף אדם בעל בשר"**. והזאב טען לעומתו שאסור להם לאכול בני אדם, ויענשו על כך.

**אך השועל** שהוא הפיקח שבחיות (ברכות טא ע"ב), השיב לזאב שאין לו מה לדאוג, כתוב **פקד עיני אבות על בנים**, אתה עושה את העבירה ורק הבן מקבל את העונש. התרעה הזאב ואחל ללכת לכיוון העיר, אך בדרבו עבר מעל מלכודת שהוכנה מראש ונפל לבור, התחיל לצעוק הזאב וזעם על השועל שאמר לו שלא יקבל על כך עונש, שמע זאת השועל ואמר לזאב, **"הן אמת שאינך מקבל עונש על המעשה שרצית לעשות כעת, אלא הנך מקבל את העונש של אביך שטרף בני אדם, ואתה נענש כיון שגם אתה בעינמך רצית לעשות זאת!"**, באוחז במעשה אבותיו בידו - לוקה גם על מעשי אבותיו.

**ומכאן נלמד** עד כמה צריכים להיזהר ולהתרחק מן העבירות ולשוב בתשובה שלימה לפני ה', ובזכות כך נראה בקרוב בישועת ישראל השלימה, אמן.

**שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל**

**את הבוקר החל הרב עשה**

**זאב כץ** זצ"ל בטבילה במקוה קרה, באומרו שהוא **חייב לאלף** את הגוף לבל ישלחו בו... וברחוב - של בית שמש הלך בעניים מושפלות כשהוא שקוע כולו בדבקות. כאשר היה מברך יהודים שלא נפקדו בזרע של קיימא - והמדובר **ביהודים חילוניים**, שהיו מבטיחים לו שישמרו שבת וקדושה. אלא היו נפקדים למעלה מדרך הטבע והדברים חוללו כמובן נפלאות בנפשותם - **כך החזיר בתשובה** יהודים לרוב וגם קידש ש"ש ברכים בבית שמש.

**לברכת והעלחת**

**שרה בת מירב תחי כל הברכות והישועות**

**לאחד** המוכרים בשוק היה תוכי מדבר. כל בוקר הייתה מגיעה אישה, קונה דברים והתוכי היה אומר לה, "מכוערת!", היא כועסת ומספרת למוכר והוא מאיים על התוכי שיעזוב אותה ולא יפגע בה כי היא קונה חשובה, אחרת הוא יעשה ממנו עוף צלוי. למחרת היא מגיעה והוא מסתכל עליה, היא אומרת לו, "נו... אתה רוצה להגיד משהו?" אומר לה התוכי, מה נו... **"את כבר יודעת..."**



**כל עוד לא גילית על מה אתה מוכן למות עדיין לא התחלת לחיות.**

**משוגע** הולך להתייעץ עם רופא פסיכולוג שהיו לו שני תוכים בתוך כלוב אחד אדום ואחד ירוק. המטורף רואה אותם ומיד משהרר אותם. התוכים עפים דרך החלון הפתוח לתוך עץ: הרופא: מה אתה עושה?!?! תחזור מיד את התוכים! המשוגע רץ החוצה ומצא על העץ שני התוכים: הוא תופס רק את האדום ומביא אותו בחזרה. הרופא: למה הבאת רק את האדום? לא ראית שהיו שניים?? המשוגע: כן ראית?? **אבל רק האדום היה בשל.**



**רבי נחמן מברסלב** זצ"ל כותב, ששמירת השבת היא היסוד לאמונה האמיתית. כל מעשי הצדקה צדקה ושאר מעשים טובים אותם אנו עושים מתקיימים בזוהרם ובשלמותם רק עם מעלת השבת, משום ששבת היא **התגלמות האמונה**. בצדקה יש כוח ושפע רב של ברכות המשפיעים קדושה לעולם, אולם הם יכולים להתבטא רק בזכות השבת.

שבת, שהיא מקור הברכה והשפע, היא התגלמות האמונה בשלמותה. השבת מביאה כל דבר בעולם למקומו ותיקונו המושלם. בלי שבת, והאמונה הטמונה בה, כל הדברים בעולם חסרים.

דבר זה משיפע על **הדעת שלט**, על ההבנות האלוקיות והידיעות שלנו בתורה. חכמה אמיתית והבנת התורה יכולות לפרוח בתוכנו רק דרך השבת והאמונה. השבת כל כך קשורה לאמונה עד **שהזר הקדוש** מכנה את סעודת השבת "סעודתא דמהימנותא", סעודת האמונה.

**לעילוי נשמת:** ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת חבי, יוסף דהאן בן שמחה, לאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, מנחם חיים אוחנה בן חניה, נעימה בת עזיזה, שלומית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה, מנחם בן מנחם, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוננים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה, אלעזר בן רינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורח מורי הרב יוסף אבגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן ביקה זכאי רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתייא **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

# הסדרה המושלמת עכשיו במחיר מבצע

עכשיו ברשת יאור החמה  
מחיר מבצע מיוחד!

חדש  
כרך ה'  
↓



כרך ג'  
↓



כרך ד'  
↓



כרך א'  
↓



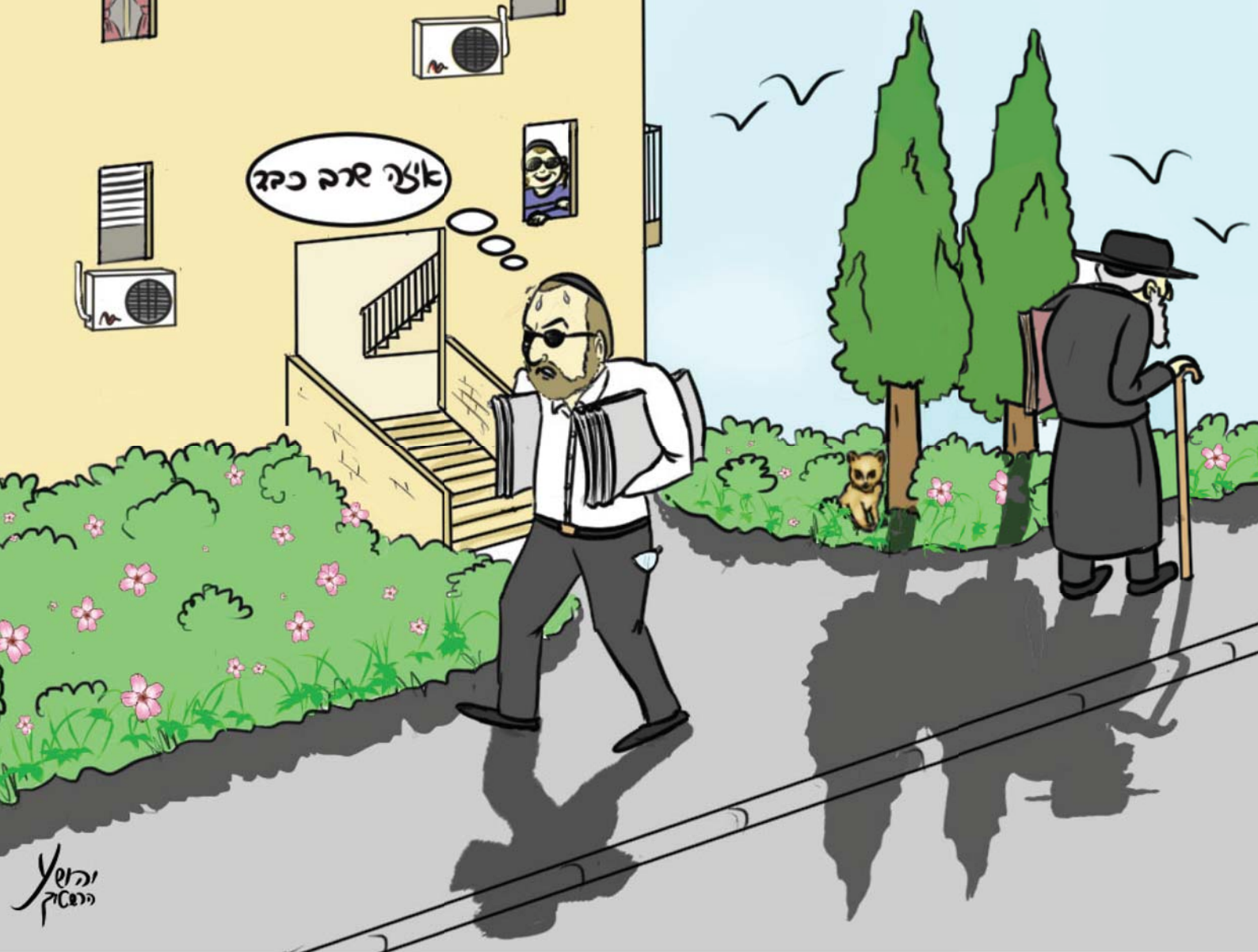
כרך ב'  
↓



ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרפראות ופנינים מחולק לפי פרשיות השבוע והמועדים לעונג רוחני, חוייתי ומלכד.

חדש! ניתן להשיג בכל חנויות הספרים ברחבי הארץ





כאלו בחוץ לכה מתיק ולמל יוקדת  
**לא צריך לצאת מהבית**  
 כדי להדמיס

שולחים את הקבצים

באימייל: [g5337722@gmail.com](mailto:g5337722@gmail.com)

ומקבלים את החומר המודפס

עם שליח עד לפתח הבית

\* עלות משלוח 30 ש"ח



דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: [g5337722@gmail.com](mailto:g5337722@gmail.com) | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00